

Hallituksen esitys Eduskunnalle maksupalvelulaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi maksupalvelulaki, jolla pantaisiin täytäntöön maksupalveluista sisämarkkinoilla annetun direktiivin III ja IV osaston säännökset.

Ehdotetun lain soveltamisalaan kuuluvia maksupalveluita ovat muun muassa tilisiirrot, suoraveloitukset ja pankki- ja luottokorttimaksut sekä laissa tarkemmin määritellyissä tapauksissa matkapuhelimella maksaminen. Laki ei koski käteisellä maksamista.

Lakiehdotus sisältää säännökset palveluntarjoajan velvollisuudesta antaa tietoja maksupalvelun käyttäjälle. Laissa säädettäisiin myös maksupalveluja koskevan puitesopimuksen muuttamisesta ja päättämisestä, maksutapahtumien käynnistämisestä, toteuttamisesta ja toteuttamisajoista sekä arvopäivän määräytymisestä. Merkittävä muutos nykyiseen on rajat ylittävien tilisiirtojen toteuttamisajan lyhentäminen ensin enintään kolmeen työpäivään ja vuoden 2012 alusta yhteen työpäivään.

Maksupalvelulakiin otettaisiin myös säännökset maksukorttien ja muiden maksuväli-

neiden käyttöön liittyvistä maksupalvelun käyttäjän ja palveluntarjoajan oikeuksista ja velvollisuuksista. Maksupalvelun käyttäjän vastuu maksuvälineen oikeudettomasta käytöstä rajoittuisi ehdotuksen mukaan pääsääntöisesti enintään 150 euroon.

Lakiehdotus sisältää lisäksi muun muassa säännökset palveluntarjoajan vastuusta oikeudettomasti ja virheellisesti toteutetuista sekä toteuttamatta jääneistä maksutapahtumista.

Maksupalvelulain noudattamista valvoisivat Finanssivalvonta ja kuluttaja-asiamies.

Maksupalvelulailla kumottaisiin tilisiirtolaki. Lisäksi esityksessä ehdotetaan maksupalvelulaista johtuvia seurannaismuutoksia kuluttajansuojalakiin, viestintämarkkinalakiin, eräistä arvopaperi- ja valuuttakaupan sekä selvitysjärjestelmän ehdoista annettuun lakiin, henkilötietolakiin, eräiden markkino-oikeudellisten asioiden käsittelystä annettuun lakiin ja veronkantolakiin.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä toukokuuta 2010.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	2
YLEISPERUSTELUT.....	5
1 MAKSUPALVELUDIREKTIIVI.....	5
1.1 Yleistä.....	5
Direktiivin soveltamisala.....	5
Harmonisointitaso.....	6
1.2 Maksupalveluehtojen avoimuus ja tiedonantovaatimukset.....	6
Tiedoista veloittavat kulut.....	6
Ennakkotiedot.....	6
Maksutapahtumasta annettavat tiedot.....	6
Muita puitesopimusta koskevia säännöksiä.....	7
1.3 Oikeudet ja velvollisuudet, jotka liittyvät maksupalvelujen tarjoamiseen ja käyttöön.....	7
Veloittavat kulut.....	7
Suostumus ja suostumuksen peruuttaminen.....	7
Maksuvälineen käyttörajoitukset.....	7
Maksuvälineitä koskevat maksupalvelun käyttäjän ja palveluntarjoajan velvollisuudet.....	8
Ilmoitus oikeudettomista tai virheellisesti toteutetuista maksutapahtumista.....	8
Vastuu oikeudettomista maksutapahtumista.....	8
Palautukset maksunsaajan käynnistämien tai hänen välityksellään käynnistettyjen maksutapahtumien osalta.....	8
Maksutoimeksiannon vastaanottaminen, toteuttamisesta kieltäytyminen ja peruuttaminen.....	9
Maksutapahtuman toteuttamisaika.....	9
Arvopäivä ja varojen oleminen käytettävissä.....	10
Virheelliset yksilöivät tunnisteet.....	10
Palveluntarjoajan vastuu maksutapahtuman toteuttamisesta.....	10
Pienmaksuvälineitä ja sähköistä rahaa koskevat poikkeukset.....	11
Muut säännökset.....	11
2 NYKYTILA.....	11
2.1 Lainsäädäntö.....	11
2.2 Tietoja maksupalvelujen käytöstä.....	12
3 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET.....	13
3.1 Yleistä.....	13
3.2 Palveluntarjoajan tiedonantovelvollisuudet.....	14
3.3 Puitesopimuksen muuttaminen ja päättäminen.....	15
3.4 Maksutapahtuman toteuttaminen.....	15
Toteuttamisajat lyhenevät.....	16
Yksilöivän tunnisteiden käyttö.....	16
Maksutapahtuman täysimääräisyys ja kulujen periminen.....	17
3.5 Maksuvälineitä koskevat säännökset.....	17
Yleistä.....	17
Maksun pyytäminen tai alennuksen antaminen maksuvälineen käyttämisestä.....	17
3.6 Vastuusäännökset.....	18

	Maksupalvelun käyttäjän vastuu maksuvälineen oikeudettomasta käytöstä	18
	Palveluntarjoajan vastuu.....	19
	Maksupalautus.....	19
3.7	Valvonta ja vaihtoehtoiset riidanratkaisukeinot.....	20
3.8	Maksupalvelulain soveltamisalaa koskevia kysymyksiä	20
3.9	Kansallisen liikkumavaran käyttö eräiltä osin	20
3.10	Direktiivin säännökset, joita ei ehdoteta erikseen täytäntöön pantaviksi.....	21
4	ESITYKSEN VAIKUTUKSET	22
4.1	Vaikutukset kansantalouteen.....	22
4.2	Vaikutukset kuluttajiin ja muihin maksupalveluiden käyttäjiin.....	23
4.3	Vaikutukset palveluntarjoajan asemassa oleviin yrityksiin	24
4.4	Vaikutukset viranomaisten toimintaan.....	26
5	ASIAN VALMISTELU	26
6	RIIPPUVUUS MUISTA ESITYKSISTÄ.....	26
	YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	27
1	LAKIEHDOTUSTEN PERUSTELUT	27
1.1	Maksupalvelulaki	27
	1 luku Yleiset säännökset.....	27
	2 luku Tiedonantovelvollisuus	40
	Palveluntarjoajan velvollisuus antaa tietoja puitesopimuksesta	41
	Palveluntarjoajan velvollisuus antaa tietoja puitesopimuksen piiriin kuuluvasta maksutapahtumasta	47
	Palveluntarjoajan velvollisuus antaa tietoja erillistä maksutapahtumaa koskevasta sopimuksesta	50
	Palveluntarjoajan velvollisuus antaa tietoja erillisestä maksutapahtumasta.....	51
	Muita palveluntarjoajan tiedonantovelvollisuutta koskevia säännöksiä.....	52
	Valuutanmuuntoon ja maksuvälineen käyttämiseen liittyvä tiedonanto- velvollisuus.....	53
	3 luku Puitesopimuksen muuttaminen ja päättäminen	53
	Puitesopimuksen muuttaminen.....	54
	Puitesopimuksen päättäminen	55
	4 luku Maksutapahtuman käynnistäminen ja toteuttaminen	58
	5 luku Maksutapahtuman toteuttamisaika ja arvopäivä	64
	6 luku Maksuvälineet	68
	7 luku Vastuu ja maksupalautus.....	73
	Vastuusäännökset	73
	Maksupalautus.....	86
	8 luku Maksun sivullisittavuus ja oikea-aikaisuus	87
	9 luku Valvonta.....	89
	10 luku Erinäiset säännökset ja voimaantulo	90
1.2	Kuluttajansuojalaki	93
	7 luku Kulutusluotot.....	93
1.3	Viestintämarkkinalaki	93
1.4	Laki eräistä arvopaperi- ja valuuttakaupan sekä selvitysjärjestelmän ehdoista	94
1.5	Henkilötietolaki.....	94
1.6	Laki eräiden markkinaoikeudellisten asioiden käsittelystä	94
1.7	Veronkantolaki.....	94
2	VOIMAANTULO.....	95

LAKIEHDOTUKSET	96
1. Maksupalvelulaki	96
2. Laki kuluttajansuojalain 7 luvun 19 §:n muuttamisesta	117
3. Laki viestintämarkkinalain 79 a ja 80 §:n muuttamisesta	118
4. Laki eräistä arvopaperi- ja valuuttakaupan sekä selvitysjärjestelmän ehdoista annetun lain muuttamisesta	119
5. Laki henkilötietolain 13 §:n muuttamisesta.....	120
6. Laki eräiden markkinaoikeudellisten asioiden käsittelystä annetun lain 2 ja 3 §:n muuttamisesta	121
7. Laki veronkantolain muuttamisesta.....	122
LIITE	123
RINNAKKAISTEKSTIT	123
2. Laki kuluttajansuojalain 7 luvun 19 §:n muuttamisesta	123
3. Laki viestintämarkkinalain 79 a ja 80 §:n muuttamisesta	125
4. Laki eräistä arvopaperi- ja valuuttakaupan sekä selvitysjärjestelmän ehdoista annetun lain muuttamisesta	126
5. Laki henkilötietolain 13 §:n muuttamisesta.....	127
6. Laki eräiden markkinaoikeudellisten asioiden käsittelystä annetun lain 2 ja 3 §:n muuttamisesta	128
7. Laki veronkantolain muuttamisesta.....	130

YLEISPERUSTELUT

1 Maksupalveludirektiivi**1.1 Yleistä**

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2007/64/EY maksupalveluista sisämarkkinoilla, direktiivien 97/7/EY, 2002/65/EY, 2005/60/EY ja 2006/48/EY muuttamisesta ja direktiivin 97/5/EY kumoamisesta (jäljempänä *maksupalveludirektiivi*) on annettu 13 päivänä marraskuuta 2007. Tämä hallituksen esitys sisältää lakiehdotukset, joilla pannaan täytäntöön direktiivin III ja IV osaston säännökset.

Maksupalvelulla tarkoitetaan direktiivissä muun muassa tilisiirtoa ja suoraveloitusta sekä pankki-, luotto- tai muulla maksukortilla tehtäviä maksuja. Maksupalvelulla tarkoitetaan myös eräitä puhelimella tai muulla vastaavalla laitteella tehtäviä maksuja, kun ne tehdään direktiivissä tarkemmin määritellyllä tavalla.

Maksupalveludirektiivillä luodaan Euroopan unionin kattava yhtenäinen lainsäädäntökehikko yhteisössä tarjottaville maksupalveluille. Tavoitteena on lisääntyvillä kokoeduilta ja kilpailulla laskea maksujärjestelmien nykyisin korkeita kustannuksia sekä varmistaa tasapuoliset kilpailuolosuhteet. Direktiivillä luodaan edellytykset maksupalveluiden integraatiolle ja järjeistämiseksi. Direktiivissä säädetään muun muassa yhtenäisistä tiedonantovelvollisuuksista sekä maksupalvelun tarjoajien ja käyttäjien oikeuksista ja velvollisuuksista. Tavoitteena on korkea kuluttajansuojan taso ja tehokkuuden parantaminen.

Direktiivillä luodaan myös oikeudellinen perusta yhtenäiselle euromaksualueelle (Single Euro Payments Area eli SEPA). SEPA on eurooppalaisten pankkien itsesääätelynä toteuttama hanke tehokkaan, yhtenäisillä säännöillä ja standardeilla toimivan maksuliikenteen kotimarkkina-alueen toteuttamiseksi.

Direktiivi korvaa rajat ylittäviä tilisiirtoja koskevan Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 97/5/EY.

Jäsenvaltioiden on pantava direktiivi täytäntöön viimeistään 1 päivänä marraskuuta 2009.

Euroopan talousalueen (ETA) sekakomitean 7 päivänä marraskuuta 2008 tekemän päätöksen N:o 114/2008 mukaisesti direktiiviä sovelletaan koko Euroopan talousalueella.

Direktiivin sisällön kuvauksessa on tässä keskitytty III ja IV osastoon, koska tämä hallituksen esitys koskee näiden lukujen täytäntöönpanoa. Direktiivin muita säännöksiä on kuvattu vain tarpeellisin osin. Direktiivin täytäntöönpano muilta osin on valmisteltu valtiovarainministeriössä.

Direktiivin soveltamisala

Direktiivin soveltamisala on laaja. Sitä sovelletaan kaikkiin yhteisössä annettaviin maksupalveluihin, mukaan lukien kansalliset maksupalvelut. Direktiivin maksupalveluehtojen avoimuutta ja tiedonantovaatimuksia (III osasto) ja maksupalvelujen tarjoamiseen ja käyttöön liittyviä oikeuksia ja velvollisuuksia (IV osasto) koskevien säännösten soveltamisalaa on kuitenkin rajoitettu kahdella tavalla. Ensinnäkin näiden osastojen säännökset soveltuvat ainoastaan, jos sekä maksajan että maksunsaajan palveluntarjoaja sijaitsevat yhteisössä. Poikkeuksena on arvopäivää ja varojen käytettävissä olemista koskeva 73 artikla, jota sovelletaan myös silloin, kun toinen maksupalvelun tarjoajista on sijoittunut EU:n ulkopuolelle. Toiseksi soveltamisala on rajoitettu euromääräisiin tai euroalueen ulkopuolisen jäsenvaltion valuutan määräisiin maksupalveluihin. Toteuttamisaikaa ja arvopäivää koskevien säännösten soveltamisalasta on lisäksi tarkemmat määräykset 68 artiklassa.

Direktiivin 3 artiklassa on lueteltu tiettyjä palveluita ja maksutapahtumia, jotka on rajattu soveltamisalan ulkopuolelle tarve- ja tarkoituksenmukaisuussyistä. Soveltamisalan ulkopuolella ovat muun muassa maksajan suoraan maksunsaajalle tekemät käteissuoritukset ja rahanvaihtopalvelut.

Harmonisointitaso

Direktiivi on pääosin täysharmonisointisäädös. Kuitenkin direktiivissä on joustavuutta siten, että tietyistä säännöksistä on mahdollista sopia toisin, jos maksupalvelun käyttäjä on elinkeinonharjoittaja. Osasta direktiivin säännöksiä on mahdollista sopia toisin silloinkin, kun maksupalvelun käyttäjä on kuluttaja. Lisäksi direktiivissä on säännöksiä, joiden osalta jäsenvaltioilla on täytäntöönpanossa harkintavaltaa.

1.2 Maksupalveluehtojen avoimuus ja tiedonantovaatimukset

Direktiivin III osastossa (30—50 artikla) säädetään maksupalveluehtojen avoimuudesta ja tiedonantovaatimuksista. Osaston säännöksiä sovelletaan sekä puitesopimuksiin ja niiden piiriin kuuluviin maksutapahtumiin että erillisiin maksutapahtumiin. Osaston säännöksistä voidaan sopia toisin, jos maksupalvelun käyttäjä ei ole kuluttaja.

Tiedoista veloittavat kulut

Palveluntarjoaja ei saa veloittaa maksupalvelun käyttäjältä kuluja III osastossa tarkoitettujen tietojen antamisesta. Palveluntarjoaja ja maksupalvelun käyttäjä voivat kuitenkin sopia asianmukaisista ja tosiasiallisiin kustannuksiin nähden oikeasuhteisista maksuista silloin, kun kyse on maksupalvelun käyttäjän pyynnöstä annettavista lisätiedoista tai puitesopimuksessa sovittua useammin tai muulla kuin puitesopimuksessa sovitulla tavalla annettavista tiedoista (direktiivin 32 artikla).

Ennakkotiedot

Direktiivissä palveluntarjoajan tiedonvelvollisuudet ovat erilaiset riippuen siitä, onko kyse erillisestä maksutapahtumasta vai puitesopimuksesta ja sen piiriin kuuluvasta maksutapahtumasta. Vaadittavat tiedot on suhteutettu käyttäjien tarpeisiin. Puitesopimukset ovat käytännössä paljon yleisempiä ja taloudellisesti merkittävämpiä kuin erilliset maksutapahtumat. Siksi puitesopimuksista ennakolta annettavia tietoja koskevat vaatimukset ovat kattavampia. Erillisen maksutapahtuman

osalta riittää, että palveluntarjoaja antaa omasta aloitteestaan suppeammat tiedot.

Ennakkotiedot, jotka palveluntarjoajan on annettava maksupalvelun käyttäjälle puitesopimuksesta, on lueteltu direktiivin 42 artiklassa. Vastaavasti direktiivin 37 artiklassa luetellaan ne suppeammat ennakkotiedot, jotka palveluntarjoajan on annettava maksupalvelun käyttäjälle erillistä maksutapahtumaa koskevasta sopimuksesta.

Ennakkotietojen antamistavasta ja antamisajankohdasta säädetään puitesopimuksen osalta 41 artiklassa ja erillistä maksutapahtumaa koskevan sopimuksen osalta 36 artiklassa. Palveluntarjoajan on annettava ennakkotiedot ja sopimusehdot maksupalvelun käyttäjälle lähtökohtaisesti ennen kuin puitesopimus tai erillistä maksutapahtumaa koskeva sopimus taikka näitä koskeva tarjous sitoo maksupalvelun käyttäjää. Erillistä maksutapahtumaa koskevat tiedot ja sopimusehdot on asetettava maksupalvelun käyttäjän helposti saataville. Maksupalvelun käyttäjän pyynnöstä ne on toimitettava hänelle kirjallisina tai muulla pysyvällä tavalla. Puitesopimusta koskevat tiedot ja sopimusehdot puolestaan on aina toimitettava maksupalvelun käyttäjälle kirjallisina tai muulla pysyvällä tavalla. Tiedot ja ehdot on annettava helposti ymmärrettävin termein selkeässä ja ymmärrettävässä muodossa sen jäsenvaltion virallisella kielellä, jossa maksupalvelua tarjotaan, tai millä tahansa muulla osapuolten sopimalla kielellä.

Etukäteisestä tietojen ja ehtojen toimittamisesta voidaan poiketa ainoastaan silloin, jos maksupalvelua koskeva sopimus on maksupalvelun käyttäjän pyynnöstä tehty sellaista etäviestintävälinettä käyttäen, ettei tietojen ja ehtojen antaminen etukäteen ole mahdollista. Tällöin palveluntarjoajan on täytettävä tiedonantovelvollisuutensa välittömästi puitesopimuksen solmimisen tai erillisen maksutapahtuman toteuttamisen jälkeen.

Maksutapahtumasta annettavat tiedot

Direktiivissä säädetään palveluntarjoajan velvollisuudesta antaa maksupalvelun käyttäjälle tietoja myös toteutetuista maksutapahtumista. Erillisestä maksutapahtumasta annettavista tiedoista sekä tietojen antamista-

vasta ja antamisajankohdasta säädetään direktiivin 38 ja 39 artiklassa. Vastaavasti puitesopimuksen piiriin kuuluvasta maksutapahtumasta annettavista tiedoista sekä tietojen antamistavasta ja antamisajankohdasta säädetään direktiivin 47 ja 48 artiklassa. Lisäksi maksajalla on 46 artiklan mukaan oikeus pyynnöstä saada tietyt tiedot puitesopimuksen piiriin kuuluvasta hänen aloitteeseensa perustuvasta yksittäisestä maksutapahtumasta ennen sen toteuttamista.

Muita puitesopimusta koskevia säännöksiä

Direktiivin 43 artiklan mukaan maksupalvelun käyttäjällä on milloin tahansa sopimus-suhteen aikana oikeus saada pyynnöstä puitesopimuksen ehdot ja direktiivin 42 artiklan mukaiset tiedot ja ehdot kirjallisina tai muulla pysyvällä tavalla.

Direktiivin 44 artiklassa on säännökset puitesopimuksen ehtojen muuttamisesta. Artiklassa säädetään muun muassa siitä, millä tavalla palveluntarjoajan on tehtävä ehtojen muutosehdotukset. Lisäksi korkojen ja vaihtokurssien muutoksista on erityissäännökset.

Direktiivin 45 artiklassa säädetään puitesopimuksen irtisanomisesta. Artiklassa muun muassa asetetaan rajat puitesopimuksessa sovitavalta irtisanomisajalle ja säädetään siitä, milloin palveluntarjoaja voi periä maksupalvelun käyttäjältä kuluja puitesopimuksen irtisanomisesta.

Direktiivin 49 artiklassa on määräykset maksutapahtumassa käytettävästä valuutasta sekä valuutan muuntamisesta ja siihen liittyvästä tiedonantovelvollisuudesta. Direktiivin 50 artiklassa säädetään puolestaan tiedonantovelvollisuudesta liittyen maksuvälineen käyttämisestä perittäviin maksuihin tai myönnettäviin alennuksiin.

1.3 Oikeudet ja velvollisuudet, jotka liittyvät maksupalvelujen tarjoamiseen ja käyttöön

Direktiivin IV osastossa (51—83 artikla) säädetään maksupalvelun tarjoamiseen ja käyttöön liittyvistä oikeuksista ja velvollisuuksista. Direktiivin 51 artiklan mukaan säännökset ovat pakottavia silloin, kun maksupalvelun käyttäjä on kuluttaja. Sen sijaan

osapuolet voivat sopia toisin artiklassa erikseen luetelluista seikoista silloin, kun maksupalvelun käyttäjä on elinkeinonharjoittaja. Tällaisia seikkoja ovat muun muassa veloittavat kulut, maksutoimeksiannon peruuttaminen ja palveluntarjoajan vastuu toteuttamatta jääneistä tai virheellisesti toteutetuista maksutapahtumista.

Veloitettavat kulut

Direktiivin 52 artiklan mukaan palveluntarjoaja ei saa veloittaa maksupalvelun käyttäjältä kuluja IV osaston mukaisten tietojenantoa koskevien velvoitteiden noudattamisesta tai oikaisu- tai varoitoimenpiteistä lukuun ottamatta direktiivissä erikseen säädettyjä tapauksia, joiden osalta kulujen perimisestä voidaan sopia puitesopimuksessa. Perittävien kulujen on tällöinkin oltava asianmukaiset ja palveluntarjoajan todellisiin kustannuksiin nähden oikeasuhtaiset.

Suostumus ja suostumuksen peruuttaminen

Maksutapahtumaa saadaan pitää oikeutettuna ainoastaan, jos maksaja on antanut siihen suostumuksensa. Maksaja voi antaa suostumuksensa etukäteen tai, jos osapuolet niin sopivat, myös jälkikäteen. Suostumus on annettava siinä muodossa, josta maksaja ja hänen palveluntarjoajansa ovat sopineet. Suostumuksesta ja oikeudesta peruuttaa se säädetään direktiivin 54 artiklassa.

Maksuvälineen käyttörajoitukset

Direktiivin 55 artikla koskee maksuvälineen käyttörajoituksia. Maksaja ja hänen palveluntarjoajansa voivat sopia maksuvälinettä käyttäen toteutettaviin maksutapahtumiin liittyvistä käyttörajoista. Lisäksi puitesopimuksessa voidaan sopia siitä, että palveluntarjoaja voi artiklassa luetelluista perusteluista syistä estää maksuvälineen käytön. Palveluntarjoajan on eräitä poikkeustilanteita lukuun ottamatta ilmoitettava maksupalvelun käyttäjälle maksuvälineen käytön estämisestä ja sen syistä.

Maksuvälinettä koskevat maksupalvelun käyttäjän ja palveluntarjoajan velvollisuudet

Direktiivin 56 ja 57 artiklassa säädetään maksupalvelun käyttäjän ja palveluntarjoajan velvollisuuksista koskien maksuvälinettä. Maksupalvelun käyttäjällä on velvollisuus käyttää maksuvälinettä sen myöntämistä ja käyttöä koskevia ehtoja noudattaen ja ilmoittaa palveluntarjoajalle ilman aiheetonta viivytystä saatuaan tietää maksuvälineen katoamisesta, varkaudesta tai joutumisesta väärin käsiin taikka sen oikeudettomasta käytöstä. Lisäksi maksupalvelun käyttäjällä on velvollisuus kohtuullisin toimenpitein huolehtia maksuvälineeseen liittyvien henkilökohtaisten tunnistetietojen säilymisestä.

Palveluntarjoajalla on velvollisuus varmistaa, että muut kuin maksuvälineen käyttöön oikeutettu maksupalvelun käyttäjä eivät pääse käsiksi maksuvälineeseen liitettyihin henkilökohtaisiin tunnistetietoihin. Palveluntarjoaja ei saa lähettää maksuvälinettä, jota ei ole tilattu, ellei kyseessä ole maksupalvelun käyttäjälle jo annetun maksuvälineen korvaaminen. Lisäksi palveluntarjoajan on muun muassa varmistettava, että maksupalvelun käyttäjällä on aina käytettävissään asianmukaiset keinot tehdä ilmoitus maksuvälineen katoamisesta, varkaudesta, joutumisesta väärin käsiin tai oikeudettomasta käytöstä, sekä estettävä maksuvälineen käyttö tällaisen ilmoituksen saatuaan.

Palveluntarjoaja kantaa riskin maksuvälineen tai siihen liittyvien henkilökohtaisten tunnistetietojen lähettämisestä.

Ilmoitus oikeudettomista tai virheellisesti toteutetuista maksutapahtumista

Jotta maksupalvelun käyttäjällä on oikeus saada hyvitystä oikeudettomasta tai virheellisesti toteutetusta maksutapahtumasta, hänen on ilmoitettava siitä palveluntarjoajalleen ilman aiheetonta viivytystä sen havaittuaan ja viimeistään 13 kuukauden kuluessa tilin veloituspäivästä. Määräaikaa ei kuitenkaan sovelleta, jos palveluntarjoaja ei ole noudattanut III osaston vaatimuksia tietojen antamisesta tai saataville asettamisesta (58 artikla).

Vastuu oikeudettomista maksutapahtumista

Direktiivin 60 artiklassa säädetään maksajan palveluntarjoajan vastuusta oikeudettomista maksutapahtumista. Maksajan palveluntarjoajan on palautettava oikeudettomasti toteutetun maksutapahtuman summa välittömästi maksajalle tai palautettava veloitettu maksutili sellaiseen tilaan, jossa se olisi ollut ilman oikeudettoman maksutapahtuman toteuttamista. Muu rahallinen korvaus voi määräytyä maksajan ja hänen palveluntarjoajansa väliseen sopimukseen sovellettavan lain mukaisesti.

Direktiivin 61 artiklassa säädetään maksajan vastuusta oikeudettomista maksutapahtumista. Maksaja on enintään 150 euroon saakka vastuussa oikeudettomiin maksutapahtumiin liittyvistä menetyksistä, jotka aiheutuvat kadonneen tai varastetun maksuvälineen käytöstä tai, jos maksaja on jättänyt huolehtimatta henkilökohtaisten tunnistetietojen säilymisestä, maksuvälineen väärinkäytöstä. Jos kuitenkin maksaja on toiminut petollisesti tai laiminlyönyt tarkoituksellisesti tai törkeän huolimattomasti 56 artiklan mukaisia velvollisuuksiaan, hän on vastuussa kaikista menetyksistä.

Jäsenvaltiot voivat säätää, että maksajan vastuu on edellä selostettua lievempi sellaisissa tapauksissa, joissa maksaja ei ole toiminut petollisesti tai laiminlyönyt tarkoituksellisesti 56 artiklan mukaisia velvollisuuksiaan.

Maksaja ei ole vastuussa maksuvälineen oikeudettomasta käytöstä katoamisilmoituksen jälkeen aiheutuneista taloudellisista seurauksista, jollei hän ole toiminut petollisesti. Maksaja ei myöskään ole vastuussa silloin, jos palveluntarjoaja ei ole järjestänyt asianmukaisia keinoja tehdä milloin tahansa ilmoitus kadonneesta, varastetusta tai väärinkäytetystä maksuvälineestä, ellei maksaja ole toiminut petollisesti.

Palautukset maksunsaajan käynnistämien tai hänen välityksellään käynnistettyjen maksutapahtumien osalta

Direktiivin 62 artiklan mukaan maksaja voi tietyissä tapauksissa saada hyväksymänsä, jo toteutetun maksutapahtuman varat takaisin

palveluntarjoajaltaan. Palautusoikeus koskee maksunsaajan käynnistämää tai hänen välityksellään käynnistettyjä maksutapahtumia. Palautusoikeus edellyttää sitä, että maksutapahtuman täsmällistä rahamäärää ei mainita maksajan antamassa hyväksynnässä sen antamisajankohtana ja että maksutapahtuman rahamäärä ylitti sen, mitä maksaja olisi voinut kohtuudella odottaa ottaen huomioon hänen aikaisemman kulutuskäyttäytymisensä, puitesopimuksen ehdot ja muut tapaukseen liittyvät merkitykselliset seikat.

Puitesopimuksessa voidaan sopia, että palautusoikeutta ei ole, jos maksaja on antanut suostumuksensa suoraan palveluntarjoajalleen ja jos palveluntarjoaja tai maksunsaaja on antanut maksajalle tai asettanut maksajan saataville tulevaa maksutapahtumaa koskevan ilmoituksen sovitulla tavalla vähintään neljää viikkoa ennen maksupäivää.

Direktiivin 63 artiklassa säädetään palautuksiin liittyvistä määräajoista ja menettelyistä.

Maksutoimeksiannon vastaanottaminen, toteuttamisesta kieltäytyminen ja peruuttaminen

Direktiivin 64–66 artiklassa säädetään maksutoimeksiannon vastaanottoajankohdasta, toteuttamisesta kieltäytymisestä ja peruuttamisesta. Maksutoimeksianto katsotaan vastaanotetuksi, kun maksajan palveluntarjoaja on vastaanottanut joko maksajan suoraan toimittaman tai välillisesti maksunsaajan toimittaman tai hänen kauttaan toimitetun maksutoimeksiannon. Toimeksiannon vastaanottohetkestä lasketaan 69 artiklan mukainen maksutapahtuman toteuttamisaika.

Maksupalvelun käyttäjä ja hänen palveluntarjoajansa voivat 64 artiklan 2 kohdan mukaan sopia, että maksutoimeksiannon toteuttaminen aloitetaan tiettyinä päivinä tai tietyn ajan kuluttua taikka päivänä, jona maksaja on asettanut varat palveluntarjoajan saataville. Tällöin maksutapahtuman toteuttamisaikaa koskevassa 69 artiklassa tarkoitettuna vastaanottoajankohtana pidetään sovittua päivää.

Jos edellä mainittu vastaanottoajankohta ei ole palveluntarjoajan työpäivä, maksutoimeksianto katsotaan vastaanotetuksi seuraavana työpäivänä. Maksajan palveluntarjoaja

voi vahvistaa lähelle työpäivän päättymistä takarajan, jonka jälkeen vastaanotetut maksutoimeksiannot katsotaan vastaanotetuiksi seuraavana työpäivänä.

Direktiivin 65 artiklan mukaan maksajan palveluntarjoaja ei saa kieltäytyä toteuttamasta maksutoimeksiantoa, joka täyttää puitesopimuksessa asetetut ehdot, ellei toteuttamista ole kielletty muualla lainsäädännössä. Jos palveluntarjoaja kieltäytyy toteuttamasta maksutapahtumaa, sen on ilmoitettava tästä maksupalvelun käyttäjälle. Jos mahdollista, sen on ilmoitettava maksupalvelun käyttäjälle myös kieltäytymisen syistä sekä menettelyistä, jolla korjataan hylkäämiseen johtaneet tosiasialliset virheet. Ilmoitus on tehtävä mahdollisimman pian ja joka tapauksessa maksutapahtuman toteuttamisaikaa koskevan 69 artiklan määräaikojen kuluessa. Kieltäytymisestä ilmoittaminen voi kuitenkin olla kielletty muualla laissa.

Direktiivin 66 artiklassa säädetään maksupalvelun käyttäjän oikeudesta peruuttaa maksutoimeksianto ja peruuttamisen määräajoista. Maksaja tai maksunsaaja ei voi peruuttaa maksutoimeksiantoa sen jälkeen, kun maksajan palveluntarjoajan on vastaanottanut sen. Kuitenkin jos maksutapahtuma on maksunsaajan käynnistämä tai tämän välityksellä käynnistetty, maksaja ei voi peruuttaa maksutoimeksiantoa sen jälkeen, kun maksutoimeksianto tai hänen suostumuksensa on annettu maksunsaajalle. Suoraveloituksen osalta maksaja voi kuitenkin peruuttaa maksutoimeksiannon viimeistään sovittua varojen veloittamispäivää edeltävänä työpäivänä.

Jos maksupalvelun käyttäjä ja hänen palveluntarjoajansa ovat sopineet maksutoimeksiannon toteuttamisen aloittamisesta tiettyinä myöhempänä ajankohtana 64 artiklan 2 kohdan mukaisesti, maksupalvelun käyttäjä voi peruuttaa maksutoimeksiannon viimeistään sovittua päivää edeltävänä työpäivänä.

Osapuolet voivat sopia oikeudesta peruuttaa maksutoimeksianto myös myöhempänä ajankohtana ja palveluntarjoajan oikeudesta periä peruuttamisesta maksu tässä tilanteessa.

Maksutapahtuman toteuttamisaika

Direktiivin 69 artiklassa säädetään maksutapahtuman toteuttamisajasta. Maksajan pal-

veluntarjoajan on hyvitetävä maksutapahtuman summa maksunsaajan palveluntarjoajan tilille viimeistään maksutoimeksiannon vastaanottoajankohtaa seuraavan työpäivän päättymiseen mennessä. Maksaja ja hänen palveluntarjoajansa voivat tammikuun 1 päivään 2012 saakka sopia enintään kolmen työpäivän määräajasta. Määräaikoja voidaan pidentää yhdellä työpäivällä, jos maksutapahtuma on käynnistetty paperimuodossa.

Maksunsaajan palveluntarjoajan on määritettävä arvopäivä ja asetettava maksutapahtuman rahamäärä maksunsaajan saataville tämän maksutilille heti sen jälkeen, kun palveluntarjoaja on vastaanottanut varat.

Maksunsaajan palveluntarjoajan on toimittava maksunsaajan käynnistämä tai maksunsaajan välityksellä käynnistetty maksutoimeksianto maksajan palveluntarjoajalle sovitussa määräajassa.

Direktiivissä on erilliset toteuttamisaikaa koskevat säännökset tilanteisiin, joissa maksunsaajalla ei ole palveluntarjoajan ylläpitämää maksutiliä (70 artikla) tai joissa kyse on käteistalletusten tekemisestä maksutilille (71 artikla). Lisäksi direktiivissä annetaan jäsenvaltioille mahdollisuus säätää kotimaisille maksutapahtumille lyhyempi toteuttamisaika (72 artikla).

Arvopäivä ja varojen oleminen käytettävissä

Direktiivin 73 artiklassa säädetään arvopäivän määrittämisestä sekä ajankohdasta, jolloin varojen tulee olla maksunsaajan käytettävissä. Maksunsaajan maksutilille panon arvopäivän on oltava viimeistään työpäivä, jona maksutapahtuman summa hyvitetään maksunsaajan palveluntarjoajan tilille. Maksutapahtuman summan on puolestaan oltava maksunsaajan käytettävissä heti sen jälkeen, kun se on hyvitetty maksunsaajan palveluntarjoajan tilille.

Maksajan maksutililtä oton arvopäivä saa olla aikaisintaan se päivä, jona maksutapahtuman summa veloitetaan kyseiseltä maksutililtä.

Virheelliset yksilöivät tunnisteet

Yksilöivä tunniste on määritelty direktiivin 4 artiklan 21 kohdassa. Sen mukaan yksilöi-

vä tunniste on palveluntarjoajan maksupalvelun käyttäjälle määrittämä kirjain-, numero- tai merkkiyhdistelmä, joka maksupalvelun käyttäjän on esitettävä, jotta toinen maksutapahtumaan liittyvä maksupalvelun käyttäjä ja/tai tämän maksutili voidaan yksiselitteisesti määrittää.

Maksutapahtumien toteuttamisessa yksilöivällä tunnisteella on keskeinen merkitys. Direktiivin 74 artiklan mukaan, jos maksutoimeksianto toteutetaan yksilöivän tunnisteiden mukaisesti, se katsotaan toteutetuksi kyseisessä yksilöivässä tunnisteessa määritetyn maksunsaajan osalta oikein. Palveluntarjoaja ei ole vastuussa maksutapahtuman virheellisestä toteuttamisesta tai toteuttamatta jäämisestä, jos maksupalvelun käyttäjä on antanut virheellisen yksilöivän tunnisteiden. Maksajan palveluntarjoajan on kuitenkin ryhdyttävä kohtuullisiin toimiin, jotta maksutapahtumaan liittyvät varat saataisiin takaisin.

Palveluntarjoajan vastuu maksutapahtuman toteuttamisesta

Direktiivin 75 artiklassa säädetään palveluntarjoajan vastuusta maksutapahtuman toteuttamatta jäämisestä tai virheellisestä toteuttamisesta.

Kun kyseessä on maksajan käynnistämä maksutapahtuma, maksajan palveluntarjoaja on vastuussa maksajalle siitä, että maksutapahtuma toteutetaan asianmukaisesti. Jos maksajan palveluntarjoaja voi osoittaa maksunsaajan palveluntarjoajan vastaanottaneen varat direktiivin mukaisessa määräajassa, vastuu siirtyy maksunsaajan palveluntarjoajalle.

Kun vastuu kuuluu maksajan palveluntarjoajalle, sen on ilman aiheutonta viivytystä palautettava maksajalle toteuttamatta jääneen tai virheellisesti toteutetun maksutapahtuman summa tai saatettava veloitettu maksutili siihen tilaan, jossa se olisi ollut ilman virheellistä maksutapahtumaa. Jos maksunsaajan palveluntarjoaja on vastuussa, sen on viipymättä asetettava maksutapahtuman summa maksunsaajan käytettäväksi ja tarvittaessa hyvitetävä vastaava summa maksunsaajan maksutilille.

Kun kyseessä on maksunsaajan käynnistämä tai tämän välityksellä käynnistetty mak-

sutoimeksianto, maksunsaajan palveluntarjoaja on vastuussa maksutoimeksiannon asianmukaisesta toimittamisesta maksajan palveluntarjoajalle. Maksunsaajan palveluntarjoajan ollessa vastuussa sen on välittömästi toimitettava maksutoimeksianto uudelleen maksajan palveluntarjoajalle. Maksunsaajan palveluntarjoajan on lisäksi käsiteltävä maksutapahtuma sille 73 artiklan nojalla kuuluvien velvoitteiden mukaisesti. Maksunsaajan palveluntarjoajan on siten asetettava maksutapahtuman summa maksunsaajan käytettäväksi välittömästi sen jälkeen, kun summa on hyvitetty maksunsaajan palveluntarjoajan tilille.

Vastuun jakautumisesta riippumatta asianomaisen palveluntarjoajan on ryhdyttävä maksupalvelun käyttäjän pyynnöstä välittömästi toimiin jäljittääkseen maksutapahtuman ja ilmoitettava tuloksista maksupalvelun käyttäjälle.

Lisäksi 75 artiklassa säädetään palveluntarjoajan velvollisuudesta palauttaa kulut ja korvata korkotappiot, kun maksutapahtumaa ei ole toteutettu tai se on toteutettu virheellisesti.

Direktiivin 76 artiklan mukaan muu rahallinen korvaus voi määräytyä maksupalvelun käyttäjän ja hänen palveluntarjoajansa väliseen sopimukseen sovellettavan lain mukaisesti.

Maksupalvelusopimuksen osapuoli ei ole direktiivin mukaisessa vastuussa, jos se voi vedota sellaisiin epätavallisiin ja ennalta arvaamattomiin seikkoihin, joihin se ei voi vaikuttaa ja joiden seurauksia se ei kaikkea huolellisuutta noudattamalla olisi voinut välttää, tai jos palveluntarjoajaa sitovat muut kansalliseen tai yhteisön lainsäädäntöön perustuvat oikeudelliset velvoitteet (78 artikla).

Pienmaksuvälineitä ja sähköistä rahaa koskevat poikkeukset

Pienmaksuvälineiden ja sähköisen rahan osalta on säädetty poikkeuksia sekä tietojenantovaatimuksista (34 artikla) että maksupalvelusopimuksen osapuolten oikeuksien ja velvollisuuksien (53 artikla) osalta. Säännökset sisältävät mahdollisuuden sopia toisin tietyistä direktiivin määräyksistä. Tiedonantovaatimukset on rajoitettu olennaisiin tietoi-

hin. Oikeuksia ja velvollisuuksia koskevat poikkeukset liittyvät pienmaksuvälineen tekniin ominaisuuksiin, esimerkiksi siihen, että pienmaksuvälinettä ei voida sulkea tai että sitä käytetään nimettömästi.

Pienmaksuvälineeksi on määritelty välineet, jotka puitesopimuksen mukaan koskevat pelkästään yksittäisiä enintään 30 euron arvoisia maksutapahtumia tai joiden käyttöraja on 150 euroa tai joihin talletettujen varojen määrä ei koskaan ylitä 150 euroa. Jäsenvaltiot voivat kuitenkin säätää alhaisemmista tai kaksinkertaisista rajoista. Ennalta maksettujen maksuvälineiden osalta jäsenvaltiot voivat nostaa rajaa 500 euroon asti.

Muut säännökset

Direktiivin 80 ja 81 artiklassa edellytetään valitusmenettelyiden ja säännösten rikkomisen seuraamusjärjestelmän luomista. Riitojen ratkaisemiseksi on oltava myös tuomioistuinten ulkopuoliset oikeussuojamenettelyt (83 artikla).

2 Nykytila

2.1 Lainsäädäntö

Maksupalveluista ei ole nykyisin voimassa kattavaa lainsäädäntöä.

Keskeisin maksupalveluja koskeva säädös on tilisiirtolaki (821/1999), jolla on pantu täytäntöön rajojen yli suoritettavista tilisiirroista annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 97/5/EY. Tilisiirtolaissa säädetään luottolaitoksen tai muun maksujen välittäjän velvollisuudesta antaa tietoja tilisiirrosta sekä sen vähimmäisvelvoitteista tilisiirron toteuttamisessa. Lisäksi tilisiirtolaissa on säännökset tilisiirtomaksun sitovuudesta sivullisiin nähden, maksumääräyksen peruuttamisesta ja maksumääräyksen antajan vapautumisesta suoritusvelvoitteestaan saajaan nähden.

Rajat ylittävistä euromääräisistä maksuista on annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 2560/2001. Asetusta sovelletaan yhteisössä suoritettaviin rajat ylittäviin euromääräisiin maksuihin, joiden arvo on enintään 50 000 euroa. Asetuksen mukaan rajat ylittävistä euromääräisistä maksuista on

perittävä samat palvelumaksut kuin jäsenvaltion sisällä suoritettavista euromääräisistä maksuista. Lisäksi asetuksessa säädetään palvelumaksuista annettavista tiedoista sekä eräistä rajojen yli suoritettavia tilisiirtoja helpottavista toimenpiteistä.

Kuluttajansuojalain (38/1978) 6 a luvussa säädetään rahoituspalveluiden ja rahoitusvälineiden etämyynnistä. Luku koskee siten myös maksupalvelujen etämyyntiä. Luku sisältää säännökset muun muassa elinkeinonharjoittajan ennakkotiedonantovelvoitteista sekä kuluttajan peruuttamisoikeudesta. Lisäksi maksukortteihin sovelletaan kuluttajansuojalain 7 luvun kulutusluottoja koskevia säännöksiä siten kuin luvussa tarkemmin säädetään. Luvussa on säännöksiä muun muassa luotonantajan tiedonantovelvoitteista ennen luottosopimuksen tekemistä, luottosopimuksen tekemisestä sekä tilinhaltijan vastuusta tapauksissa, joissa luottokorttia tai tililuoton käyttöön oikeuttavaa muuta tunnistetta käytetään oikeudettomasti. Viimeksi mainitut säännökset koskevat myös sellaisia tunteita, jotka oikeuttavat tilin taikka muun rahoituspalvelun tai rahoitusvälineen käyttöön.

Viestintämarkkinalain (393/2003) 79 a §:ssä oleva säännös, joka koskee kuluttajan vastuuta viestintäpalvelun oikeudettomasta käytöstä, tulee puolestaan sovellettavaksi silloin, kun matkapuhelinta tai muuta vastaavaa viestintäpalvelun hallinnoinnissa käytettyä välinettä on käytetty oikeudettomasti maksamiseen.

Niiltä osin kuin laissa ei ole maksupalveluita koskevia erityissäännöksiä niihin sovelletaan yleisiä velvoiteoikeudellisia säännöksiä ja periaatteita.

2.2 Tietoja maksupalvelujen käytöstä

Seuraavassa esitetyt tiedot eri maksamistapojen käytöstä Suomessa perustuvat Finanssialan Keskusliiton 7.7.2008 päivättyyn selvitykseen ”Maksaminen Suomessa ja Euroopassa”. Siinä esitetyt luvut perustuvat vuoden 2007 maksuliikennetilastoihin.

Suomessa käytetään suhteellisen paljon maksupalveluita. Vuonna 2007 pankit välittivät noin 1,4 miljardia maksutapahtumaa.

Suosittuja maksutapoja ovat tilisiirto ja korttimaksu. Tapahtumamäärällä mitattuna korttimaksuja tehdään jonkin verran enemmän kuin tilisiirtoja. Suomalaiset maksavat asukasta kohden vuodessa 125 tilisiirtoa, 153 korttimaksua ja 15 suoraveloitusta.

Korttimaksaminen on yleistynyt. Vuonna 2007 korttimaksaminen kasvoi 9 prosenttia edelliseen vuoteen nähden. Maksukortteja käytettiin kaiken kaikkiaan kyseisenä vuonna 986 miljoonaa kertaa. Lukumäärä pitää sisällään maksukorttien käyttämisen kauppohen maksupäätteillä, käteisnostot sekä automaattilla tehdyt maksut ja saldo- ja tilitapahtumakyselyt. Erilaisista maksukorteista selvästi eniten käytetään pankkikorttia, jonka käyttöosuus kaikista korteista oli yli 60 prosenttia. Seuraavaksi suosituin korttityyppi on niin sanottu online -veloituskortti (Visa Electron), jonka käyttöosuus korteista oli noin 20 prosenttia. Yleisluottokorttia käytettiin puolestaan noin yhdeksässä prosentissa ja erityistä maksukorttia, joka käy esimerkiksi vain tietyn ketjun liikkeissä, noin kuudessa prosentissa korttitapahtumia. Kauppohen maksupäätteillä maksukortteja käytettiin 659 miljoonaa kertaa vuonna 2007, mikä on 11,5 prosenttia enemmän kuin edellisenä vuonna. Vuonna 2007 tehtyjen korttimaksujen arvo oli yhteensä 35,3 miljardia euroa.

Suomalaisilla on keskimäärin 1,63 maksukorttia käytössään. Maksukorttien yhteenlaskettu määrä on 12,8 miljoonaa kappaletta. Näistä eniten eli 4,2 miljoonaa kappaletta on maksuaika- ja yleisluottokortteja (Visa, MasterCard). Toiseksi eniten eli 3,4 miljoonaa kappaletta on erityisluottokortteja (tietyn liikkeen omia kortteja). Pankkikortteja on noin 3,3 miljoonaa ja online-veloituskortteja 1,9 miljoonaa.

Vuonna 2007 suomalaiset pankit välittivät konekielisiä tilisiirtoja 726 miljoonaa kappaletta. Suoraveloituksia näistä oli hieman yli kymmenesosa eli 76 miljoonaa kappaletta. Muista maksutavoista sekkejä, toistuvaissuorituksia ja pikasiirtoja käytetään vähän tai tiettytyyppisten maksujen suorittamiseen. Toistuvaissuorituksia käytetään lähinnä palkkojen ja eläkkeiden maksamiseen. Niiden osuus konekielisistä maksuista on noin 12 prosenttia. Sekkien ja pikasiirtojen käyttö on vähäistä.

Verkkopankin käyttö lisääntyy koko ajan. Vuoden 2007 lopussa suomalaisilla oli 4,3 miljoonaa verkkopankkisopimusta. Verkkopankkitapahtumien määrä kasvoi vuonna 2007 yhdeksän prosenttia edelliseen vuoteen verrattuna ja määrällisesti tapahtumia oli 316 miljoonaa. Sähköisesti välitettävien laskujen määrä on kasvanut voimakkaasti muuttaman viime vuoden aikana. Vuonna 2007 verkkolaskutapahtumien määrä kasvoi 154 prosenttia edelliseen vuoteen verrattuna. Tapahtumia oli 2,7 miljoonaa kappaletta.

Suomessa maksamisen konekielisyysaste on korkea. Vuonna 2007 pankkien välittämistä maksuista 96 prosenttia oli konekielisiä eli vain noin neljä prosenttia pankkien kautta välitetyistä maksuista oli paperipohjaisia.

Käteisnostojen lukumäärä on vähentynyt jonkin verran. Vuonna 2007 tehtiin 190 miljoonaa käteisnostoa, mikä on noin neljä prosenttia vähemmän kuin edellisenä vuonna. Käteisnostojen yhteenlaskettu arvo oli vuonna 2007 16,4 miljardia euroa.

Teleyritysten kautta laskutettavien lisäarvopalveluiden liikevaihto on TeleForum ry:n mukaan kaiken kaikkiaan yli 200 miljoonaa euroa vuodessa. Tämä arvo pitää sisällään puhopalvelunumerot, mobiilisisältöpalvelut sekä muut lisäarvopalvelut. Tarkempaa eritelytietoa on ollut saatavilla seuraavassa esitetyistä matkapuhelinverkossa välitettävistä sisältöpalveluista. Tiedot perustuvat Idean Enterprises Oy:n tekemään raporttiin ”Mobiilisisältöpalvelut Suomessa 2006”. Saatavilla on ollut ainoastaan mobiilimaksamisen euromääräiset arvot, mutta ei tapahtumien lukumäärätietoja. Markkinoiden arvolla tarkoitetaan tässä arvonlisäverotonta loppukäyttäjälaskutusta ilman tiedonsiirtomaksuja.

Mobiilisisältömyynti oli vuonna 2006 arvoltaan 77 miljoonaa euroa. Siitä 71 miljoonaa euroa oli teleoperaattoreiden kautta laskutettuja palveluita. Muut palvelut muodostuvat erikseen myytävistä mobiilinavigointisovelluksista. Markkinoiden arvo on kolminkertaistunut vuodesta 2000. Myynnin on arvioitu nousevan yli 90 miljoonaan euroon vuonna 2009. Mobiilisisältöpalvelut voidaan jakaa viihde-, hyöty- ja julkisiin palveluihin.

Viihdepalvelut ovat perinteisesti muodostaneet yli puolet markkinoiden arvosta. Niiden arvo oli 38,4 miljoonaa euroa vuonna

2006. Viihdepalveluihin kuuluvat soittoäänet ja musiikkitiedostot, chat- ja deittipalvelut, pelit, kuvat, aikuisviihde, televisioon liittyvät palvelut, yhteisölliset palvelut, mobiili-TV sekä muut viihdepalvelut. Näistä selkeästi suosituimpia palveluita ovat soittoäänet ja chat- ja deittipalvelut. Yhteisöllisillä palveluilla tarkoitetaan muun muassa omien valokuvien siirtämistä verkkoon sekä muiden käyttäjien valokuvien selailua ja kommentointia.

Hyötypalveluiden osuus vuonna 2006 oli noin 40 prosenttia eli noin 33 miljoonaa euroa. Hyötypalveluihin kuuluvat muun muassa hakupalvelut, navigointi, uutiset ja sää, tekstiviestilainat, yritysten sisäiset ja ulkoiset mobiiliviestintäpalvelut sekä matkailu- ja liikennepalvelut. Yritysten sisäisillä ja ulkoisilla mobiiliviestintäpalveluilla tarkoitetaan yritysten ja niiden sidosryhmien välillä kulkevia viestejä, kuten tekstiviestinä toimitettavat noutoilmoitukset ja työntekijöiden palkkukuitit sekä lukijoiden sanomalehdille toimitettavat julkaistavaksi tarkoitetut viestit tai kuvat. Hyötypalvelut pitävät sisällään myös mobiilipankkipalvelut.

Julkisten palveluiden kokonaisarvo oli vuonna 2006 noin 6,2 miljoonaa euroa. Julkisista palveluista suurin osa on mobiilimatkalippuja. Julkisiin palveluihin kuuluvat myös verotietohaut sekä terveydenhuoltoon liittyvät palvelut ja kirjastopalvelut. Osa julkisista palveluista on käyttäjälle ilmaisia tai erittäin edullisia, mikä vaikuttaa markkina-arvoosuuteen.

Osa edellä selostetuista teleyritysten kautta laskutettavista lisäarvopalveluista on digitaalisten laitteiden kautta käytettäviä tuotteita tai lisämaksullisia viestintäpalveluita, jotka jäävät ehdotettavan lain soveltamisalan ulkopuolelle. Saatavilla ei ole sellaisia tietoja, jotka suoraan kuvaisivat lain soveltamisalaan tulevien teleyritysten välittämien maksupalvelujen laajuutta.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1 Yleistä

Esityksen tarkoituksena on panna Suomessa täytäntöön maksupalveludirektiivin III ja

IV osaston säännökset. Suomessa ei nykyisin ole sellaista maksupalveluja yleisesti koskevaa lainsäädäntöä, johon direktiivin täytäntöönpanon edellyttämät säännökset voitaisiin luontevasti sijoittaa. Direktiivin täytäntöönpano edellyttää siksi kokonaan uuden lain säätämistä. Tästä syystä esityksessä ehdotetaan säädettäväksi maksupalvelulaki. Samalla tilisiirtolaki kumottaisiin.

Maksupalvelulakia sovellettaisiin seuraaviin maksupalveluihin:

1) palvelu käteispanon tekemiseksi maksutilille tai käteisen nostamiseksi maksutililtä sekä maksutilin hoitoon ja tarjoamiseen liittyvät toimet,

2) maksutapahtuman toteuttaminen tilisiirtona, varojen siirtona palveluntarjoajan maksutilille, suoraveloituksena taikka maksukortilla tai muulla maksuvälineellä,

3) maksuvälineen liikkeeseenlasku (*issuing*),

4) maksuvälineellä toteutettavaa maksutapahtumaa koskeva tapahtumahyvitys (*acquiring*),

5) rahanvälitys sekä

6) maksutapahtuman toteuttaminen siten, että maksajan suostumus sen toteuttamiseen annetaan matkapuhelimella tai tietokoneella taikka muulla vastaavalla laitteella ja maksu suoritetaan sellaiselle televiestintä- tai tietotekniikkajärjestelmää tai -verkkoa hoitavalle yritykselle, joka toimii ainoastaan maksutapahtuman välittäjänä.

Edellä oleva luettelo lain soveltamisalaan kuuluvista maksupalveluista vastaa direktiivin liitteessä olevaa vastaavaa luetteloa. Ehdotetun lain 2 ja 3 §:ssä rajattaisiin määrätynlaiset palvelut ja maksutapahtumat lain soveltamisalan ulkopuolelle vastaavasti kuin ne on direktiivissä rajattu sen soveltamisalan ulkopuolelle.

Jotta maksupalveluita koskeva kansallinen sääntely muodostuisi mahdollisimman johdonmukaiseksi ja kattavaksi, maksupalvelulain soveltamisala olisi jäljempänä selostettavalla tavalla eräiltä osin laajempi kuin direktiivin soveltamisala. Samasta syystä lakiehdotus sisältää eräitä sellaisiakin säännöksiä, jotka eivät välittömästi perustu direktiiviin.

Maksupalvelulaila ei säännellä maksun kohteena olevan hyödykkeen toimittamista eikä muutoinkaan maksun perusteena ole-

vaan oikeussuhteeseen liittyviä oikeuksia ja velvollisuuksia.

3.2 Palveluntarjoajan tiedonantovelvollisuudet

Lakiehdotuksen 2 luku sisältää yksityiskohtaiset säännökset palveluntarjoajan velvollisuudesta antaa maksupalvelun käyttäjälle tietoja maksupalveluista. Ehdotetut säännökset vastaavat direktiivin sisältöä. Niiden tarkoituksena on turvata se, että maksupalvelun käyttäjät saavat maksupalveluista riittävän kattavat ja selkeät tiedot. Tämän ansiosta he voivat vertailla eri palveluntarjoajien palveluja ja niistä perittäviä kuluja sekä tehdä perusteltuja valintoja. Tiedonantovelvollisuuksien yhdenmukaisuus kaikissa jäsenvaltioissa edistää myös osaltaan yhtenäisten maksupalvelumarkkinoiden moitteetonta toimintaa.

Luvun säännökset koskevat ensiksikin palveluntarjoajan velvollisuutta antaa maksupalvelun käyttäjälle ennen maksupalveluja koskevan sopimuksen tekemistä tietoja sopimussuhteen ehdoista ja muista maksupalvelun käyttäjän kannalta merkityksellisistä seikoista. Se, kuinka kattavat ennakkotiedot palveluntarjoajan on annettava ja millä tavoin ne on annettava, riippuu siitä, onko kyseessä tilisopimus tai muu puitesopimus, jonka perusteella voidaan toteuttaa useita maksutapahtumia, vai sopimus erillisen maksutapahtuman — esimerkiksi yksittäisen rahanvälitystoimeksiannon — toteuttamisesta.

Lisäksi 2 luvussa säädettäisiin siitä, mitä tietoja ja millä tavoin palveluntarjoaja on velvollinen antamaan toteutetuista maksutapahtumista. Tiedonantovelvollisuudet ovat tältäkin osin varsin kattavat, jotta maksupalvelun käyttäjä voisi saamiensa tietojen perusteella helposti tarkistaa, että hänen maksutiltään veloitetut maksutapahtumat ovat oikeutettuja ja että palveluntarjoaja on muutenkin toteuttanut maksutapahtumat asianmukaisesti.

Direktiivin 47 artiklan 3 kohdan ja 48 artiklan 3 kohdan mukaan jäsenvaltiot voivat edellyttää, että palveluntarjoajat antavat tiedot puitesopimuksen nojalla toteutetuista maksutapahtumista maksupalvelun käyttäjälle paperilla kerran kuukaudessa ilman kuluja.

Suomen osalta ei ole katsottu tarkoituksenmukaiseksi säätää palveluntarjoajille velvoitetta toimittaa maksupalvelun käyttäjille kirjallisia tilioitteita. Puitesopimuksen osapuolet voivat siten sopia siitä, toimitetaanko maksupalvelun käyttäjälle kirjalliset tilioitteet vai asetetaanko maksutapahtumia koskevat tiedot hänen saatavilleen esimerkiksi verkkopankissa.

Lisäksi 2 luku sisältää säännökset maksukortin tai muun maksuvälineen käyttämiseen liittyvistä tiedonantovelvollisuuksista. Jos kauppias tai muu maksunsaaja pyytää maksajalta maksua tai tarjoaa alennusta tietyn maksuvälineen käyttämisestä, maksunsaajan on lakiehdotuksen mukaan ilmoitettava maksusta tai alennuksesta maksajalle ennen maksutapahtuman käynnistämistä. Jos palveluntarjoaja tai muu taho pyytää maksupalvelun käyttäjältä maksua tietyn maksuvälineen käyttämisestä, sen vastaavasti ilmoitettava maksusta maksupalvelun käyttäjälle ennen maksutapahtuman käynnistämistä. Säännösten avulla turvataan se, ettei maksuvälineen käyttämisestä mahdollisesti perittävä lisämaksu tule käyttäjälle yllätyksenä. Maksuvälineen käyttämisestä perittäviä maksuja käsitellään muilta osin jäljempänä jaksossa 3.5.

Maksupalvelun käyttäjällä on pääsääntöisesti oikeus saada maksupalvelulaissa tarkoitettut tiedot palveluntarjoajalta maksutta.

3.3 Puitesopimuksen muuttaminen ja päättäminen

Lakiehdotuksen 3 luku sisältää säännökset puitesopimuksen ehtojen muuttamisesta sekä puitesopimuksen irtisanomisesta ja purkamisesta.

Palveluntarjoajan olisi lakiehdotuksen mukaan toimitettava ehdotus puitesopimuksen ehtojen muuttamisesta maksupalvelun käyttäjälle kirjallisesti tai muulla pysyvällä tavalla vähintään kaksi kuukautta ennen muutosten ehdotettua voimaantulopäivää. Säännöksen tarkoituksena on antaa suojaa maksupalvelun käyttäjälle palveluntarjoajan ehdottaessa yksipuolisesti muutoksia puitesopimuksen ehtoihin.

Puitesopimuksen irtisanomista koskevilla säännöksillä pyritään turvaamaan erityisesti se, että maksupalvelun käyttäjä voi riittävän

helposti ja nopeasti irtautua puitesopimuksesta esimerkiksi halutessaan vaihtaa palveluntarjoajaa. Maksupalvelun käyttäjä saa lakiehdotuksen mukaan milloin tahansa sopimus-suhteen aikana irtisanoa puitesopimuksen heti päättyväksi, jolleivät osapuolet ole sopineet irtisanomisajasta. Tämä oikeus koskisi myös määräaikaista puitesopimusta. Maksupalvelun käyttäjän noudatettavaa irtisanomisaikaa ei saisi sopia kuukautta pitemmäksi.

Jotta maksupalvelun käyttäjällä olisi myös tosiasiallisesti mahdollisuus joustavasti vaihtaa palveluntarjoajaa niin halutessaan, ehdotetaan lisäksi, että palveluntarjoaja ei saa periä maksupalvelun käyttäjältä maksua puitesopimuksen irtisanomisesta. Ehdotettu säännös on maksupalvelun käyttäjän kannalta suotuisampi kuin direktiivissä edellytetty vähimmäissuoja. Direktiivin 45 artiklan 2 kohdassa näet säädetään, että yli kahden kuukauden määräajaksi tehdyn tai toistaiseksi voimassa olevan puitesopimuksen irtisanomisesta ei saa aiheutua kuluja maksupalvelun käyttäjälle kahden kuukauden jälkeen. Saman artiklan 6 kohdan mukaan jäsenvaltiot voivat kuitenkin antaa maksupalvelun käyttäjän kannalta suotuisampia säännöksiä. Direktiivin sisältämää kansallista liikkumavaraa ehdotetaan siis käytettäväksi siten, että palveluntarjoajaa kielletäisiin perimästä maksua puitesopimuksen irtisanomisesta missään tilanteessa, siis myös silloin, kun puitesopimus on ollut voimassa alle kahden kuukauden ajan.

Jotta maksupalvelulaki olisi mahdollisimman kattava, lakiehdotukseen on otettu myös puitesopimuksen purkamista koskevat säännökset, vaikka direktiivissä ei vastaavia säännöksiä olekaan. Säännökset vastaavat sopimussuhteissa yleisesti noudatettavia periaatteita.

3.4 Maksutapahtuman toteuttaminen

Lakiehdotuksen 4 ja 5 lukuun on otettu säännökset maksutapahtuman käynnistämisestä ja toteuttamisesta sekä maksutapahtuman toteuttamisajasta ja arvopäivästä. Merkittävä uudistus nykyiseen verrattuna on, että ne enimmäisajat lyhenevät, joiden kuluessa palveluntarjoajien on toteutettava maksutapahtuma.

Toteuttamisajat lyhenevät

Lakiehdotuksen mukaan maksajan palveluntarjoajan on pääsääntöisesti maksettava maksutapahtuman rahamäärä maksunsaajan palveluntarjoajan tilille viimeistään maksutoimeksiannon vastaanottohetkeä seuraavana työpäivänä. Vuoden 2012 alkuun saakka kestävän siirtymäkauden ajan toteuttamisajaksi voidaan kuitenkin muissa kuin kotimaan maksutapahtumissa sopia kolme työpäivää maksutoimeksiannon vastaanottohetkestä lukien. Euroopan talousalueella toteutettavien euromääräisten maksujen osalta ei voida edes sopia toisin siitä, missä ajassa maksajan palveluntarjoajan on toteutettava maksutapahtuma. Maksupalvelun käyttäjä voi kuitenkin luonnollisesti edelleen määrittellä sen ajankohdan, jona hän haluaa maksun suoritettavaksi.

Vertailun vuoksi voidaan todeta, että voimassa olevan tilisiirtolain mukaan tilisiirron toteuttamisajasta voidaan aina sopia. Jos toteuttamisajasta ei ole sovittu, euromääräisen kotimaan tilisiirron varat on tilisiirtolain mukaan maksettava saajan laitoksen tilille viimeistään maksumääräyksen hyväksymispäivää seuraavana pankkipäivänä ja ulkomaan rahan määräisen kotimaan tilisiirron sekä ETA-tilisiirron varat viimeistään maksumääräyksen hyväksymispäivää seuraavana viidennä pankkipäivänä.

Myös maksunsaajan palveluntarjoajan noudatettava toteuttamisaika lyhenee. Lakiehdotuksen mukaan maksunsaajan palveluntarjoajan on maksettava euron tai Euroopan talousalueeseen kuuluvan valuttan määräisen maksutapahtuman rahamäärä maksunsaajan maksutilille välittömästi sen jälkeen, kun se on maksettu maksunsaajan palveluntarjoajan tilille. Tästäkään toteuttamisajasta ei voida sopia toisin. Tilisiirtolain mukaan vastaavasta saajan laitoksen noudatettavasta toteuttamisajasta voidaan sopia. Jollei toteuttamisajasta ole sovittu, saajan laitoksen on tilisiirtolain mukaan maksettava tilisiirron varat saajan tilille viimeistään sitä päivää seuraavana pankkipäivänä, jona varat maksettiin saajan laitoksen tilille.

Direktiivin mukaiset toteuttamisaikäsäännökset nopeuttavat käytännössä huomattavasti erityisesti rajat ylittävien euromääräis-

ten maksujen suorittamista Euroopan talousalueella.

Kotimaan maksutapahtumat toteutetaan Suomessa jo nykyisin yleensä direktiivissä säädettyä lyhyemmässä määräajassa. Saman pankin sisällä toteutettava kotimaan maksutapahtuma maksetaan maksunsaajalle käytännössä välittömästi. Jotta direktiivin yhtenä keskeisenä tavoitteena oleva maksujen tehokas saavutetaan, on tärkeää, että palveluntarjoajat, jotka jo ennen maksupalvelulain voimaantuloa ovat noudattaneet säädettyjä enimmäisaikoja lyhyempiä toteuttamisaikoja, eivät lain voimaan tultua hidasta käytäntöään. Esimerkiksi rajat ylittävien maksujen osalta sellaisessa tilanteessa, jossa maksutoimeksiannon vastaanottohetkeä seuraava päivä ei ole kansallisen vapaapäivän vuoksi maksajan palveluntarjoajan työpäivä, maksajan palveluntarjoajan ei tulisi aiheuttomasti viivyttää maksutapahtuman rahamäärän maksamista maksunsaajan palveluntarjoajan tilille kansallisen vapaapäivän yli, vaikka toteuttamisaikaa koskeva säännös sanamuotonsa mukaan tämän sinänsä mahdollistaisikin.

Direktiivin 72 artiklan mukaan jäsenvaltiot voivat säätää kotimaan maksutapahtumien toteuttamiselle direktiivissä säädettyä lyhyemmän enimmäisajan. Tarkoituksena on ottaa huomioon kansallisten maksuinfrastruktuurien tehokkuus ja antaa jäsenvaltioille mahdollisuus varmistaa, ettei palvelutaso heikentyisi nykyisestä. Lakiehdotukseen ei kuitenkaan ole otettu säännöstä, jonka mukaan kotimaan maksutapahtumat tai määrätyt niistä tulisi toteuttaa direktiivissä säädettyä enimmäisaikaa lyhyemmässä määräajassa. Esitystä valmisteltaessa on katsottu tarkoituksenmukaisemmaksi, että nykyisen palvelutason säilyminen ainakin tässä vaiheessa tältä osin jätetään palveluntarjoajien välisen kilpailun hoidettavaksi. Kotimaan maksutapahtumissa ei kuitenkaan ehdotuksen mukaan sovellettaisi edellä tarkoitettua vuoden 2012 alkuun saakka kestävää siirtymäkautta.

Yksilöivän tunnisteiden käyttö

Lakiehdotuksen mukaan palveluntarjoaja saa toteuttaa maksutapahtuman pelkästään niin sanotun yksilöivän tunnisteiden eli tyyppillisesti esimerkiksi tilinumeron perusteella,

vaikka maksupalvelun käyttäjä olisi antanut maksutapahtuman toteuttamiseksi muitakin tietoja, esimerkiksi maksunsaajan nimen. Palveluntarjoaja ei myöskään ole vastuussa maksutapahtuman toteuttamatta jäämisestä tai virheellisestä toteuttamisesta, joka johtuu siitä, että maksupalvelun käyttäjän antama yksilöivä tunniste on virheellinen. Nämä direktiiviin perustuvat säännökset vastaavat periaatetta, joka on omaksuttu jo tilisiirtolain säätämisen yhteydessä.

Yksilöivää tunnistetta koskevista säännöksistä huolimatta palveluntarjoajilta edellytettävään huolelliseen toimintaan voidaan katsoa kuuluvan esimerkiksi sen, että ne ylläpitävät sellaisia massaluonteiseenkin maksujenvälitystoimintaan soveltuvia ja kohtuullisin toimenpitein toteutettavia järjestelyjä, joiden avulla voidaan pyrkiä vähentämään virheiden syntymistä. Tällaisiin järjestelyihin kuuluu nykyisin esimerkiksi se, että pankin tietokoneohjelma huomauttaa maksajalle, jos hänen syöttämänsä tilinumero on muodoltaan virheellinen. Toisena esimerkkinä tällaisista järjestelyistä voidaan mainita se, että maksajan syötettyä maksunsaajan tilinumeron pankin järjestelmä saattaa näyttää tilinhaltijan nimen, jos tilinhaltija on esimerkiksi viranomainen tai elinkeinonharjoittaja, joka on antanut suostumuksensa tällaiseen menettelyyn. Tällaisen toiminnon ansiosta maksaja voi varmistua siitä, että maksu on menossa oikealle vastaanottajalle. Yksilöivää tunnistetta koskevat maksupalvelulain säännökset eivät voi olla peruste heikentää nykyistä palvelutasa-

Maksutapahtuman täysimääräisyys ja kulujen periminen

Lakiehdotus sisältää säännöksen siitä, että maksutapahtuman toteuttamiseen osallistuvien palveluntarjoajien ja välittäjien on toteutettava maksutapahtuma täysimääräisenä. Maksupalvelua koskevat kulut tulee siten periä erillisenä eränä. Maksunsaajan palveluntarjoaja voi kuitenkin vähentää maksutapahtuman rahamäärästä omat kulunsa, jos tällaisesta oikeudesta on maksunsaajan kanssa sovittu. Tällöinkin maksutapahtuman rahamäärästä vähennetyt kulut on eriteltävä maksunsaajalle. Jos maksutapahtuman rahamäärästä

on oikeudettomasti vähennetty kuluja, tilanteesta riippuen joko maksajan tai maksunsaajan palveluntarjoaja vastaa siitä, että maksunsaaja saa maksun täysimääräisenä.

Maksutapahtuman toteuttamisesta perittävien kulujen osalta maksupalvelulaissa säädetäisiin, että maksaja ja maksunsaaja vastaavat kumpikin oman palveluntarjoajansa maksutapahtuman toteuttamisesta perimistä kuluista. Tästä kuluvastuun jakautumisesta voidaan poiketa vain, jos maksutapahtumassa suoritetaan valuutanmuunto. Kulujen jakamisella maksajan ja maksunsaajan kesken helpotetaan automaattista maksujen käsittelyä ja siten tehostetaan maksujenvälitystä.

3.5 Maksuvälineitä koskevat säännökset

Yleistä

Lakiehdotuksen 6 luku sisältää säännökset maksuvälineen haltijan ja palveluntarjoajan oikeuksista ja velvollisuuksista, jotka liittyvät maksuvälineiden käyttöön. Laissa tarkoitettuja maksuvälineitä ovat esimerkiksi pankki- ja luottokortit sekä verkkopankissa käytettävät tunnusluvut. Myös esimerkiksi matkapuhelinliittymä on maksuväline silloin, kun sitä käytetään maksamiseen laissa tarkemmin määritellyllä tavalla.

Maksuvälineen haltijan oikeusturvan varmistamiseksi säädetään, että hänen velvollisuutensa huolehtia maksuvälineestä ja siihen liittyvistä tunnistetiedoista alkaa vasta, kun hän on vastaanottanut ne. Uutta on se, että laissa säädetäisiin palveluntarjoajalle velvollisuus huolehtia siitä, että maksuvälineen haltijalla on mahdollisuus tehdä milloin tahansa ilmoitus maksuvälineen katoamisesta, joutumisesta oikeudettomasti toisen haltuun tai oikeudettomasta käytöstä. Tällaisen ilmoituksen saatuaan palveluntarjoajan on suljettava maksuväline.

Maksun pyytäminen tai alennuksen antaminen maksuvälineen käyttämisestä

Palveluntarjoajat eivät lakiehdotuksen mukaan saisi estää kauppiaita tai muita maksunsaajia pyytämästä maksua tai tarjoamasta alennusta maksukortin tai muun maksuvälineen käyttämisestä. Säännöksen tarkoitukse-

na on lisätä kilpailua ja hinnoittelun läpinäkyvyyttä. Nykyisin eräät luottokorttiyhdistöt ovat kauppiaiden kanssa tekemissään sopimuksissa kieltäneet näitä perimästä lisämaksua luottokortilla maksettaessa. Säännös estää tällaisen sopimuskäytännön jatkamisen.

Direktiivin 52 artiklan 3 alakohdan mukaan jäsenvaltiot voivat kieltää oikeuden vaatia maksua maksuvälineen käyttämisestä tai rajoittaa sitä ottaen huomioon tarpeen edistää kilpailua ja tehokkaiden maksuvälineiden käyttöä. Tätä kansallista liikkumavaraa ehdotetaan hyödynnettäväksi ottamalla maksupalvelulakiin säännös, jonka mukaan maksuvälineen käyttämisestä perittävän maksun on oltava asianmukainen eikä se saa ylittää maksunsaajalle aiheutuvia tosiasiallisia kustannuksia. Kauppias tai muu maksunsaaja ei toisin sanoen saisi tehdä voittoa maksuvälineen käyttämisestä perittävillä maksuilla.

Rajoitussäännöksen ottaminen lakiin on katsottu tarpeelliseksi kilpailun ja tehokkaiden maksuvälineiden käytön edistämiseksi. Säännöksen avulla voidaan edistää hinnoittelun läpinäkyvyyttä ja sitä, että maksuvälineiden käyttämisestä perittävät enintään tosiasiallisia kustannuksia vastaavat maksut ohjaavat maksajia käyttämään tehokkaimpia maksuvälineitä. Samalla voidaan torjua vaaraa siitä, että maksuvälineiden käyttämisestä perittävät tosiasiallisia kustannuksia suuremmat maksut johtaisivat nykyaikaisten maksuvälineiden käytön vähenemiseen maksajien siirtymässä käyttämään koko maksujärjestelmän kannalta tarkasteltuna tehotonta ja suuria kustannuksia aiheuttavaa käteismaksamista. Esitystä valmisteltaessa on lisäksi arvioitu, että määrättyillä toimialoilla ja erityisesti harvaan asutuissa osissa maata kilpailu ei välttämättä riitä estämään sitä, että maksuvälineiden käyttämisestä perittävistä tosiasiallisia kustannuksia suuremmista maksuista aiheutuisi edellä todettuja ongelmia.

3.6 Vastuusäännökset

Lakiehdotuksen 7 luku sisältää ensiksikin säännökset, jotka koskevat maksupalvelun käyttäjän vastuuta maksukortin tai muun maksuvälineen oikeudettomasta käytöstä. Lisäksi luku sisältää palveluntarjoajan vastuuta sekä maksupalautusta koskevat säännökset.

Maksupalvelun käyttäjän vastuu maksuvälineen oikeudettomasta käytöstä

Esityksessä ehdotetaan merkittävää lievennystä maksupalvelun käyttäjän vastuuseen maksuvälineen oikeudettomasta käytöstä. Maksupalvelun käyttäjän vastuu voi lakiehdotuksen mukaan syntyä muun muassa sillä perusteella, että maksuvälineen oikeudeton käyttö johtuu hänen huolimattomuudestaan tai että hän on laiminlyönyt tehdä ilmoituksen maksuvälineen katoamisesta ilman aiheutonta viivytystä sen havaittuaan. Uutta olisi se, että maksupalvelun käyttäjä näissä tapauksissa pääsääntöisesti vastaisi maksuvälineen oikeudettomasta käytöstä enintään 150 euroon saakka. Nykyisin vastuulle ei ole säädetty ylärajaa.

Direktiivin 61 artiklan 1 kohdan mukaan maksupalvelun käyttäjän vastuu olisi mainittuun 150 euron määrään saakka hänen tuottamuksestaan riippumatonta. Saman artiklan 3 kohdan mukaan jäsenvaltiot voivat kuitenkin alentaa maksupalvelun käyttäjän vastuuta tapauksissa, joissa hän ei ole toiminut petollisesti tai laiminlyönyt tarkoituksellisesti maksuvälineen käyttöön liittyviä velvollisuuksiaan. Maksupalvelulaissa ehdotetaan tätä kansallista liikkumavaraa hyödynnettäväksi siten, että vastuun syntyminen pääsääntöisesti rajoitetaan tilanteisiin, joissa maksupalvelun käyttäjä on menetellyt huolimattomasti. Näin ehdotetaan sen vuoksi, että tuottamuksesta riippumatonta vastuuta on pidetty kuluttajan kannalta kohtuuttoman ankarana.

Toisin kuin voimassa olevan kuluttajansuojalain 7 luvun 19 §:n mukaan, lieväkin huolimattomuus kuitenkin riittäisi ehdotuksen mukaan synnyttämään vastuun. Ehdotettua muutosta puoltaa se, että vastuukysymysten arviointi muodostuu käytännössä helpommaksi ja yhdenmukaisemmaksi, jos vastuukysymyksen ratkaisemiseksi on tarpeen erotella toisistaan vain törkeä huolimattomuus ja muu huolimattomuus eikä tämän lisäksi jouduta arvioimaan vielä sitä, onko huolimattomuus ollut lievää vai ei. Mainitusta 150 euron ylärajasta johtuen maksupalvelun käyttäjän vastuu ei myöskään käytännössä muodostu kohtuuttoman ankaraksi, vaikka hänen menettelynsä osoittaisikin vain lievää huolimattomuutta.

Ehdotuksen mukaan maksupalvelun käyttäjä ei vastaa maksuvälineen oikeudettomasta käytöstä siltä osin kuin maksuvälinettä on käytetty katoamisilmoituksen tekemisen jälkeen. Hän ei ole vastuussa myöskään, jos palveluntarjoaja on laiminlyönyt huolehtia siitä, että katoamisilmoitus voidaan tehdä milloin tahansa. Maksupalvelun käyttäjä ei vastaa maksuvälineen oikeudettomasta käytöstä myöskään silloin, jos kauppias tai muu maksunsaaja ei ole maksuvälinettä käytettäessä asianmukaisesti varmistunut maksajan oikeudesta käyttää maksuvälinettä.

Palveluntarjoajan vastuu

Maksupalvelulakiin ehdotettu keskeinen oikeuskeino on direktiivin mukaisesti maksajan palveluntarjoajan velvollisuus palauttaa maksutapahtuman rahamäärä maksajalle, jos maksutapahtuma on toteutettu oikeudettomasti tai virheellisesti tai jos se on jäänyt kokonaan toteuttamatta. Lisäksi palveluntarjoajalla olisi velvollisuus ryhtyä maksupalvelun käyttäjän pyynnöstä välittömästi jäljittämään virheellisesti toteutettua tai toteuttamatta jäänyttä maksutapahtumaa. Palveluntarjoajan olisi myös palautettava virheellisesti toteutetusta tai toteuttamatta jääneestä maksutapahtumasta perityt kulut ja korvattava suorituksensa virheellisyydestä aiheutuneet korkotappiot.

Lisäksi ehdotetaan, että palveluntarjoaja olisi velvollinen korvaamaan muunkin vahingon, joka sen lain tai sopimuksen vastaisesta menettelystä on aiheutunut maksupalvelun käyttäjälle. Vahingonkorvaussäännöksellä ei ole suoranaista vastinetta direktiivissä. Toisin sanoen maksupalvelun käyttäjän oikeutta vahingonkorvaukseen tai muuhun virheen johdosta suoritettavaan hyvitykseen ei ole direktiivissä harmonisoitu kattavasti, vaan kysymys oikeudesta hyvitykseen muissa kuin direktiivissä nimenomaan säännellyissä tapauksissa on jätetty ratkaistavaksi jäsenvaltioiden kansallisessa lainsäädännössä. Tämä ilmenee nimenomaisesti direktiivin 76 artiklasta.

Vahingonkorvaussäännöksen ottaminen lakiehdotukseen on katsottu perustelluksi, sillä maksupalvelulailla säännellään muutenkin varsin kattavasti maksupalveluja koskevan

sopimuksen osapuolten oikeuksia ja velvollisuuksia, vastuukysymykset mukaan luettuina. Tästä johtuen on katsottu, että maksupalveluja koskeva kansallinen sääntely jäisi puutteelliseksi ja epäinformatiiviseksi, jos niin keskeinen asia kuin kysymys oikeudesta vahingonkorvaukseen lain tai sopimuksen vastaisen menettelyn johdosta jäisi pelkästään yleisten sopimusoikeudellisten periaatteiden varaan. Vahingonkorvaussäännöksen avulla voidaan myös varmistua siitä, että direktiivin 81 artiklan mukainen velvoite säättää direktiivin täytäntöönpanemiseksi annettujen kansallisten säännösten rikkomiseen sovellettavista seuraamuksista on pantu asianmukaisesti täytäntöön.

Vahingonkorvaussäännös vastaisi asiallselta sisällöltään pääpiirteissään niitä periaatteita, joita sopimukseen perustuvassa korvausvastuussa muutenkin noudatetaan. Ehdotus merkitsee siis käytännössä vallitsevan oikeustilan kirjaamista lakiin. Palveluntarjoajan vastuuta välillisistä vahingoista voitaisiin ehdotuksen mukaan rajoittaa sopimuksella. Tältäkin osin ehdotus vastaa nykyistä oikeustilaa ja sopimuskäytäntöä. Esimerkiksi maksujenvälityksen yleisissä ehdoissa korvausvastuu välillisistä vahingoista on suljettu pois. Ottaen huomioon maksupalvelujen luonne palveluntarjoajan rajoitukseton vastuu sopimusrikkomuksista aiheutuvista välillisistä vahingoista voisi olla omiaan johtamaan hallitsemattoman laajaan korvausvastuuseen. Tällä voisi olla jopa vaikutusta esimerkiksi pankkien riskienhallintaan.

Vastuunrajoitusehdosta huolimatta palveluntarjoaja vastaisi aina välillisestäkin vahingosta, jos palveluntarjoaja tai joku, jonka menettelystä se vastaa, on aiheuttanut vahingon tahallisesti tai törkeästi huolimattomuudesta. Vastaava periaate on voimassa jo nykyisin. Tämä ilmenee esimerkiksi korkeimman oikeuden ennakkopäätöksistä KKO 1983 II 91 ja KKO 1993:166.

Maksupalautus

Lakiehdotus sisältää direktiivin mukaiset maksupalautusta koskevat säännökset. Maksupalautus on aivan uudentyyppinen suoja-keino maksupalvelun käyttäjille. Maksupa-

lautuksella tarkoitetaan sitä, että palveluntarjoajalla on esimerkiksi suoraveloitus- ja korttimaksujen osalta tietyin edellytyksin velvollisuus palauttaa maksutapahtuman rahamäärä maksajalle. Maksajalla on oikeus maksupalautukseen, jos maksutapahtuman rahamäärä ei täsmällisesti ilmene maksajan antamassa suostumuksessa ja se on suurempi kuin maksaja on kohtuudella voinut odottaa. Maksupalautusta koskeva säännös siis suojaa maksajaa, jolta on peritty odottamattoman suuri maksu.

Oikeutta maksupalautukseen voidaan sopimuksella rajoittaa, jos maksupalvelun käyttäjä ei ole kuluttaja. Suoraveloitusten osalta kuluttajankin oikeus maksupalautukseen voidaan sopimuksella sulkea pois. Edellytyksenä on kuitenkin, että maksaja on antanut suoraveloitusvaltakirjan palveluntarjoajalleen ja että maksajalle on ilmoitettu maksutapahtuman veloittamisesta sovitulla tavalla vähintään neljä viikkoa ennen eräpäivää.

3.7 Valvonta ja vaihtoehtoiset riidanratkaisukeinot

Maksupalvelulain noudattamista valvoisivat lakiehdotuksen mukaan Finanssivalvonta ja kuluttaja-asiamies.

Direktiivin 83 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että direktiivistä johtuvia oikeuksia ja velvollisuuksia koskevien maksupalvelun käyttäjien ja palveluntarjoajien välisten riitojen ratkaisemiseksi on käytettävissä asianmukaiset ja tehokkaat tuomioistuinten ulkopuoliset valitus- ja oikeussuojamenettelyt käyttäen tarvittaessa olemassa olevia elimiä. Direktiivin 51 artiklan 2 kohdan mukaan jäsenvaltiot voivat kuitenkin säätää, että 83 artiklaa ei sovelleta, jos maksupalvelun käyttäjä ei ole kuluttaja.

Kuluttajariitalautakunta on jo nykyisin toimivaltainen ratkaisemaan kuluttajan ja palveluntarjoajan välisiä maksupalvelujen käyttöä koskevia riita-asioita. Siksi 83 artiklan säännöstä ei tarvitse erikseen panna täytäntöön tässä yhteydessä. Esityksessä ei myöskään ehdoteta luotavaksi erityisiä tuomioistuinten ulkopuolisia riidanratkaisumenettelyjä niitä tilanteita varten, joissa maksupalvelun käyttäjä on muu kuin kuluttaja.

3.8 Maksupalvelulain soveltamisalaa koskevia kysymyksiä

Direktiivin 2 artiklan 1 kohdan mukaan direktiiviä sovelletaan yhteisössä annettaviin maksupalveluihin. Lukuun ottamatta 73 artiklaa direktiivin III ja IV osastoa sovelletaan ainoastaan, jos sekä maksajan että maksunsaajan palveluntarjoajat tai maksutapahtuman yksinään suorittava palveluntarjoaja sijaitsevat yhteisössä. Direktiivin 2 artiklan 2 kohdan mukaan direktiivin III ja IV osastoa sovelletaan euromääräisiin tai euroalueen ulkopuolisen jäsenvaltion valuutan määräisiin maksupalveluihin.

Ehdotuksen mukaan maksupalvelulain maantieteellinen soveltamisala olisi kuitenkin laajempi kuin direktiivin soveltamisala on 2 artiklan 1 kohdan mukaan. Vastaavasti maksupalvelulain soveltamisala suhteessa vieraiden valuuttojen määräisiin maksutapahtumiin määriteltäisiin laajemmaksi kuin direktiivin soveltamisala on 2 artiklan 2 kohdan mukaan.

Lakiehdotuksen mukaan pääsääntönä on, että maksupalvelulakia sovelletaan kaikkiin maksutapahtumiin riippumatta maksutapahtuman valuutasta tai siitä, sijaitseeko toinen maksutapahtuman toteuttamiseen osallistuva palveluntarjoaja Euroopan talousalueella vai sen ulkopuolella. Tästä pääsäännöstä ehdotetaan kuitenkin yksityiskohtaisissa perusteissa tarkemmin selostettavain tavoin poikettavaksi laajasti niiltä osin kuin täällä toimiville palveluntarjoajille aiheutuisi käytännön vaikeuksia, jos maksupalvelulain soveltamisala olisi direktiivin soveltamisalaa laajempi.

3.9 Kansallisen liikkumavaran käyttö eräiltä osin

Edellä todetuin tavoin maksupalveludirektiivi on pääosin täysharmonisointisäädös. Osaan sen säännöksistä sisältyy kuitenkin kansallista liikkumavaraa. Liikkumavaran käyttöä on useimpien kysymysten osalta käsitelty jo edellä asiakohdittain. Seuraavassa käsitellään eräitä muita kansallisen liikkumavaran käyttöä koskevia kysymyksiä.

Direktiivin 2 artiklan 3 kohdan mukaan jäsenvaltiot voivat olla soveltamatta kaikkia tai

osaa direktiivin säännöksistä tiettyihin säännöksessä tarkemmin yksilöityihin laitoksiin. Suomen osalta tämä tarkoittaa käytännössä mahdollisuutta säätää, että maksupalveluksia ei sovelleta Finnvera Oyj:öön eikä Teollisen yhteistyön rahasto Oy:öön. Tätä mahdollisuutta ei ehdoteta käytettäväksi hyväksi.

Direktiivin 30 artiklan 2 kohdan ja 51 artiklan 3 kohdan mukaan jäsenvaltiot voivat säätää, että niitä direktiivin säännöksiä, jotka ovat kuluttajasopimuksissa pakottavia, sovelletaan niin sanottuihin mikroyrityksiin samalla tavoin kuin kuluttajiin. Tätä mahdollisuutta ei ehdoteta maksupalvelulaissa käytettäväksi hyväksi. Suomen sopimusoikeudellisessa lainsäädännössä ei aikaisemminkaan ole pääsääntöisesti rinnastettu pienyrityksiä kuluttajiin. Lisäksi esitystä valmisteltaessa on katsottu, että pienyrityksilläkin saattaa käytännössä olla tarvetta sopia maksupalvelujen ehdoista palveluntarjoajansa kanssa lain säännöksistä poikkeavalla tavalla.

Direktiivin 34 artiklan 1 kohdassa ja 53 artiklan 1 kohdassa on niin sanottuja pienmaksuvälineitä koskevat säännökset, jotka sisältävät eräitä pienmaksuvälineiden luonteesta johtuvia rajoituksia direktiivin III ja IV osaston säännösten soveltamiseen. Pienmaksuväline on direktiivissä määritelty maksuvälineeksi, joka puitesopimuksen mukaan koskee pelkästään yksittäisiä enintään 30 euron arvoisia maksutapahtumia tai jonka käyttöraja on 150 euroa tai johon talletettujen varojen määrä ei koskaan ylitä 150 euroa. Direktiivin 34 artiklan 2 kohdan ja 53 artiklan 2 kohdan mukaan jäsenvaltiot tai niiden toimivaltaiset viranomaiset voivat kansallisten maksutapahtumien osalta alentaa mainittuja euromääriä tai kaksinkertaistaa ne. Ennalta maksettujen maksuvälineiden osalta jäsenvaltiot voivat korottaa määriä 500 euroon asti. Esityksessä ehdotetaan, että Suomen osalta käytettäisiin täysimääräisesti hyväksi mahdollisuutta korottaa euroarvoja. Tarkoituksena on lisätä joustavuutta ja siten edistää uudenaikaisten maksuvälineiden kehittämistä.

Direktiivin 53 artiklan 3 kohdassa rajoitetaan direktiivin eräiden säännösten soveltamista sähköiseen rahaan, jos maksajan palveluntarjoajalla ei ole mahdollisuutta jäädyttää tiliä tai estää maksuvälineen käyttöä. Jäsenvaltiot voivat rajoittaa tämän poikkeuksen

soveltamisen tietyn arvoisiin tileihin tai maksuvälineisiin. Tätä rajoitusmahdollisuutta ei ehdoteta laissa hyödynnettäväksi.

3.10 Direktiivin säännökset, joita ei ehdoteta erikseen täytäntöön pantaviksi

Direktiivin 3 artiklassa on 15 alakohtaa sisältävä luettelo maksutapahtumista ja palveluista, jotka jäävät direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle. Lakiin ei ehdoteta otettavaksi nimenomaisia poikkeussäännöksiä kaikkien näiden alakohtien osalta. Seuraavassa selostetaan syyt tähän.

Artiklan a alakohdan mukaan direktiiviä ei sovelleta maksutapahtumiin, jotka toteutetaan yksinomaan käteisenä suoraan maksajalta maksunsaajalle ilman välittäjää. Artiklan f alakohdan mukaan direktiiviä ei sovelleta rahanvaihtotoimintaan eli käteisoperaatioihin, joissa varoja ei pidetä maksutilillä. Lakiin ei ehdoteta vastaavia poikkeussäännöksiä, koska käteismaksut ja rahanvaihtotoiminta jäävät ilman eri säännöstäkin lain 1 §:n 2 momentissa määritellyn soveltamisalan ulkopuolelle.

Artiklan d alakohdan mukaan direktiiviä ei sovelleta maksutapahtumiin, joissa on kyse ei-ammattimaisesta käteisrahan vastaanottamisesta ja luovuttamisesta voittoa tavoittelemattoman toiminnan tai hyväntekeväisyyden yhteydessä. Artiklan j alakohdan mukaan direktiiviä ei sovelleta maksupalvelujen tarjoamista tukeviin palveluihin, joista tekniset palveluntarjoajat huolehtivat saamatta siirrettäviä varoja missään vaiheessa haltuunsa. Vastaavien poikkeussäännösten ottaminen lakiin on katsottu tarpeettomaksi ottaen huomioon, että palveluntarjoaja määrittellään lain 8 §:n 2 kohdassa luonnolliseksi henkilöksi tai oikeushenkilöksi, joka tuloa tai muuta taloudellista hyötyä saadakseen ammattimaisesti tarjoaa maksupalveluja.

Artiklan l alakohdan mukaan direktiiviä ei sovelleta televiestintälaitteella tai muulla digitaalisella tai tietoteknisellä laitteella toteutettaviin maksutapahtumiin, jos ostettavat tavarat tai palvelut toimitetaan televiestintälaitteeseen tai digitaaliseen tai tietotekniseen laitteeseen tai niitä käytetään kyseisten laitteiden kautta edellyttäen, että teleyritys tai digitaalista tai tietoteknistä palvelua hoitava

yritys ei toimi pelkästään maksupalvelun käyttäjän ja tavaroiden ja palveluiden toimittajan välittäjänä. Lakiin ei ehdoteta vastaavaa poikkeussäännöstä, koska alakohdassa kuvattut maksutapahtumat jäävät lain 1 §:n 2 momentin 6 kohdan sisältö huomioon ottaen ilman eri säännöstäkin lain soveltamisalan ulkopuolelle.

Artiklan m alakohdan mukaan direktiiviä ei sovelleta maksupalveluntarjoajien sekä niiden asiamiesten tai sivukonttoreiden välillä niiden omaan lukuun toteutettaviin maksutapahtumiin. Tällaisia palveluntarjoajatahon sisäisiä maksuja koskevan poikkeussäännöksen ottaminen lakiin on katsottu tarpeettomaksi. Ilman nimenomaista säännöstäkin on katsottu olevan selvää, että laki koskee vain palveluntarjoajien ja ulkopuolisten maksupalvelun käyttäjien välisiä oikeussuhteita.

Artiklan o alakohdan mukaan direktiiviä ei sovelleta sellaisten palveluntarjoajien palveluihin käteisrahan nostamiseksi käteisautomaateista, jotka toimivat yhden tai useamman kortin myöntäjän puolesta ja jotka eivät ole maksutililtä rahaa nostavan asiakkaan kanssa tehdyn puitesopimuksen osapuoli edellyttäen, että kyseiset palveluntarjoajat eivät hoida direktiivin liitteessä lueteltuja muita maksupalveluja. Lakiin ei ehdoteta vastaavaa poikkeussäännöstä, koska on katsottu perustelluksi, että laki koskee myös kyseisessä alakohdassa kuvattuja palveluntarjoajia. Tällaisten palveluntarjoajien kannalta merkityksellisiä säännöksiä ovat erityisesti lain 25 § ja 29 §:n 2 momentti.

Direktiivin 33 artiklan mukaan jäsenvaltiot voivat säätää, että palveluntarjoajalla on todistustaakka sen osoittamisesta, että se on noudattanut direktiivin III osastossa säädettyjä tiedonantovaatimuksia. Suomessa jo muutoinkin noudatettavien todistustaakkasääntöjen mukaan palveluntarjoajalla on katsottava olevan näyttövelvollisuus siitä, että se on täyttänyt laissa säädetyt velvoitteensa. Siksi 33 artiklaa vastaavaa säännöstä ei ole tarpeen ottaa lakiin.

Direktiivin 36 artiklan 3 kohdan mukaan saman artiklan 1 kohdan mukaiset velvollisuudet antaa ennakkotietoja maksupalvelusopimuksesta voidaan täyttää myös antamalla luonnos sellaisesta sopimuksesta tai toimeksiannosta, joka sisältää vaadittavat tiedot ja

ehdot. Vastaavanlainen säännös sisältyy myös 41 artiklan 3 kohtaan. Säännökset ovat luonteeltaan informatiivisia, eikä niiden ottamista lakiin ole katsottu tarpeelliseksi.

Direktiivin 49 artiklan 1 kohdan mukaan maksut on toteutettava valuuttana, josta osapuolet ovat sopineet. Lakiin ei ehdoteta otettavaksi vastaavaa säännöstä. Ilman nimenomaista säännöstäkin on selvää, että valuuttasta tehtyä sopimusta on noudatettava.

Direktiivin 55 artiklan 1 kohdan mukaan, jos suostumuksen antamiseen käytetään erityistä maksuvälinettä, maksaja ja hänen palveluntarjoajansa voivat sopia tätä maksuvälinettä käyttäen toteutettaviin maksutapahtumiin liittyvistä käyttörajoista. Lakiin ei ehdoteta otettavaksi vastaavaa säännöstä, sillä osapuolilla on ilman eri säännöstäkin mahdollisuus sopia käyttörajoista.

4 Esityksen vaikutukset

4.1 Vaikutukset kansantalouteen

Ehdotetulla maksupalvelulailla, yhdessä valtiovarainministeriön valmisteleman maksulaitoslain kanssa, arvioidaan olevan positiivisia vaikutuksia kansantalouteen. Se tehostaa erityisesti EU:n sisämarkkinoiden, mutta myös kansallisten markkinoiden toimintaa monin tavoin, mm. nopeuttamalla maksujen toteuttamista, varmistamalla niiden täysimääräisyyden sekä luomalla harmonisoidut tiedonantovelvoitteet ja oikeudet ja vastuut maksupalvelun käyttäjien ja tarjoajien välillä. Nämä edistävät osaltaan kaupankäyntiä sekä maiden välillä että kansallisesti tehostamalla maksuprosessia ja likviditeetin hallintaa sekä poistamalla epävarmuuksia.

Maksupalvelulailla on mahdollisuus tehostaa maksu-markkinoiden toimintaa edistämällä erityisesti kansainvälistä kilpailua. Esimerkiksi yhtenevät tiedonantovelvoitteet ja hinnoittelun läpinäkyvyys helpottavat maksutuotteiden vertailua ja ohjaavat käyttämään laadukkaimpia maksuvälineitä ja palveluntarjoajia. Yhtenevät velvollisuudet ja vastuut voivat myös edistää ulkomaisten maksupalveluiden tarjoajien tuleamista kansallisille markkinoille.

Ehdotetun lain säännös, jonka mukaan palveluntarjoaja ei saa estää maksunsaajaa pyy-

tämästä maksajalta maksua maksuvälineen käytöstä, on omiaan parantamaan maksuvälineiden käytöstä aiheutuvien kokonaiskulujen läpinäkyvyyttä ja siten edistämään kilpailua eri maksuvälineiden välillä. Säännös saattaa kuitenkin ohjata maksajia käyttämään itselleen halvinta maksutapaa eli käteistä, joka kuitenkin yhteiskunnallisesti on kallein vaihtoehto. Mahdollisesti lisääntyvä käteisen rahan käyttö lisäisi myös maksamiseen liittyviä turvallisuusriskejä.

Maksupalvelulaki, antamalla EU-tasolla harmonisoidut säännökset, luo erityisesti rajat ylittävien maksujen osalta vahvan pohjan maksupalveluiden tarjoajasektorille tehostaa maksutuotteitaan ja -järjestelmiään. Laki mahdollistaa mm. sähköisen laskutuksen, automaattisesti käsiteltävien SEPA-maksutuotteiden ja kansainvälisesti integroitujen järjestelmien kehittämisen markkinoiden toimesta vakaaan lainsäädännön pohjalta. Kansainvälinen harmonisointi ja integrointi edistävät mm. suurtuotannon etujen saavuttamista. Sektorin toiminnan tehostumisen tulisi hyödyttää koko kansantaloutta.

Maksupalvelulaki luo maksupalveluiden tarjoajille ja mahdollisesti osin myös käyttäjille kustannuksia. Kustannukset ovat kuitenkin suurelta osin kertaluonteisia, ja hyötyjen odotetaan ylittävän kustannukset järkevän ajan kuluessa, kokonaisvaikutuksen ollessa siten kansantalouden kannalta positiivinen.

4.2 Vaikutukset kuluttajiin ja muihin maksupalveluiden käyttäjiin

Ehdotettu maksupalvelulaki yleisesti ottaen vahvistaa maksupalveluiden käyttäjien asemaa. Erityisesti rajat ylittävien maksujen toteuttaminen tehostuu ja nopeutuu koko ETA-alueella. Tästä hyötyvät maksajan ja maksusaajan asemassa olevat kuluttajat, yritykset ja julkisyhteisöt.

Kuluttajien kannalta toinen olennainen parannus liittyy maksupalvelun käyttäjän vastuuseen maksuvälineen oikeudettomasta käytöstä. Se, että vastuu uuden lain mukaan pääsääntöisesti rajoittuu enintään 150 euroon, lieventää merkittäväällä tavalla sitä rajoitustonta vastuuta, joka maksuvälineen joutumisesta väärin käsiin voi nykyisin maksupalvelun käyttäjälle aiheutua.

Lakiehdotus parantaa maksupalveluiden käyttäjien asemaa monessa muussakin suhteessa. Lakiin sisältyvien tiedonantovelvollisuuksien ansiosta maksupalveluiden käyttäjät saavat kattavasti tietoja maksupalveluja koskevien sopimusten ehdoista ja toteutetuista maksutapahtumista. Lain edellyttämät laajat ja yhtenäiset palveluntarjoajan tiedonantovelvoitteet mahdollistavat palveluntarjoajien ja maksupalveluiden vertailun. ETA-alueen kattavilla yhtenäisillä maksupalveluita koskevia oikeuksia ja velvollisuuksia sääntelevillä säännöillä voidaan parantaa käyttäjien luottamusta maksupalvelumarkkinoita kohtaan heidän tehdessään rajat ylittäviä maksutapahtumia. Lakiin sisältyvät oikaisukeinoja ja palveluntarjoajan vastuuta koskevat säännökset turvaavat maksupalvelun käyttäjien asemaa erilaisissa maksutapahtumien toteuttamiseen liittyvissä virhetilanteissa.

Muun muassa niistä säännöksistä, jotka koskevat maksupalvelun käyttäjän vastuuta maksuvälineen oikeudettomasta käytöstä ja palveluntarjoajan tiedonantovelvollisuuksia, voidaan muissa kuin kuluttajasopimuksissa sopia toisin. Tulevien sopimusten ehdoista jää näin ollen riippumaan se, onko ehdotetulla lailla näiltä osin konkreettisesti vaikutuksia sellaisiin maksupalvelun käyttäjiin, jotka eivät ole kuluttajia.

Maksupalvelun käyttäjän asemaa hieman heikentää se, että pankkien nykyistä käytäntöä, jonka mukaan maksajan maksutiliä yritetään veloittaa myöhemmin uudelleen, jos maksutilillä ei maksupäivänä ole katetta toimeksiannon toteuttamiseksi, ei voida sellaisenaan jatkaa.

Lailla ei ole arvioitu olevan välittömiä vaikutuksia suomalaisten pankkien nykyisiin palveluvalikoimiin. Pidemmällä aikavälillä ja SEPAn vaikutukset huomioon ottaen on pankkien esittämien arvioiden mukaan mahdollista, että palvelujen räätälöintimahdollisuudet vähenevät ja nykyisiä palveluja poistuu valikoimasta. Teleyritysten tarjoamien maksupalvelulain mukaisten maksupalveluiden osalta teleyritykset ovat esittäneet arviota siitä, että lain tuomista velvoitteista ja järjestelmämuutoksista aiheutuvien kustannusten vuoksi näiden palveluiden tarjoaminen mahdollisesti lopetetaan.

Yksi maksupalvelujen käyttäjien kannalta myönteisistä vaikutuksista on hinnoittelun läpinäkyvyyden parantuminen. Maksupalvelun käyttäjälle on lähtökohtaisesti aina annettava etukäteen tieto maksupalvelusta perittävistä kuluista. Lisäksi ehdotetun lain mukainen arvopäivän määrittäminen johtaa käyttäjän kannalta myönteiseen koronlaskentaan arvopäivän osalta ja hinnoittelun läpinäkyvyyteen. Arvopäiväksi voidaan määrittää maksajan kannalta aikaisintaan se päivä, jona maksajan maksutiliä veloitetaan, ja maksunsaajan kannalta puolestaan viimeistään se työpäivä, jona maksu hyvitetään maksunsaajan palveluntarjoajan maksutilille.

Maksuvälineiden hinnoittelun läpinäkyvyyden lisäämiseen tähtää myös säännös, jonka mukaan palveluntarjoaja ei saa estää maksunsaajaa pyytämästä maksajalta maksua maksuvälineen käytöstä. Maksunsaajan asemassa olevat kauppiat voivat siten siirtää maksuvälineistä aiheutuvat todelliset kustannukset tuotteiden hinnoista maksuvälineellä tehtävien maksutapahtumien yhteyteen. Säännös voi johtaa maksajien näkökulmasta eri maksuvälineiden käytön erilaiseen hinnoitteluun. Säännöksen vaikutukset maksajalle riippuvat siitä, mitä maksuvälineitä hänellä on käytössään ja miten niiden käyttö hinnoitellaan sekä viime kädessä siitä, millä tavoin kustannukset tosiasiallisesti siirtyvät tuotteiden hinnoista maksuvälineiden käytämisestä perittäviin maksuihin.

Maksutapahtuman täysimääräisyyttä koskevat säännökset parantavat maksupalvelun käyttäjien asemaa erityisesti rajat ylittävien maksujen osalta.

Palveluntarjoajat joutuvat laista johtuen tekemään merkittäviä investointeja samanaikaisesti kun ehdotukset ovat osin omiaan johtamaan tuottojen pienenemiseen. Pankkien ja teleyritysten esittämien arvioiden mukaan on mahdollista, että ehdotetut muutokset voivat johtaa maksupalveluja koskevien hintojen nousuun. Asian arviointia vaikeuttaa se, että kilpailun vaikutusta on vaikea ennakoita.

4.3 Vaikutukset palveluntarjoajan asemassa oleviin yrityksiin

Ehdotetulla maksupalvelulailla on vaikutuksia kaikille maksupalvelulain mukaisia

maksupalveluita tarjoaville yrityksille. Näitä ovat Suomessa muun muassa pankit, luottokorttiyhteisöt sekä teleyritykset. Osa vaikutuksista on kertaluonteisia ja osa pysyviä. Vaikutukset kohdistuvat etenkin sopimusehtojen muuttamiseen ja lain tiedonantovelvoitteiden täyttämiseen sekä laskutus- ja muiden tietojärjestelmien sopeuttamiseen.

Maksupalvelutoiminta on olennainen osa pankkitoimintaa. Siksi ehdotettu maksupalvelulaki kohdistuu erityisesti palveluntarjoajina toimiviin pankkeihin. Ehdotetun lain on arvioitu edellyttävän pankeilta paljon sopeuttamistoimia, jotka johtuvat muun muassa järjestelmien ja sopimusehtojen sovittamisesta lain edellyttämien velvoitteiden mukaisiksi. Sääntelymuutoksista pankeille aiheutuu tarve tarkastaa ja muuttaa maksupalveluihin ja maksutileihin liittyvät sopimukset, ehdot, asiakkaalle annettava informaatio, palveluprosessit, tiedonantoprosessit, maksujen käsittelyprosessit, maksuliikepalveluiden työprosessit ja tietojärjestelmät. Sopeuttamistoimilla on arvioitu olevan merkittäviä kustannusvaikutuksia erityisesti pankkien tietojärjestelmien osalta.

Lakiehdotus lisää pankin tiedonantovelvollisuuksia asiakasta kohtaan. Tiedonantovelvoitteet aiheuttavat siten muutoksia nykyisiin sopimusehtoihin ja muuhun asiakkaalle annettavaan informaatioon. Kustannusten on arvioitu lisääntyvän jonkin verran sen vuoksi, että laki edellyttää tietojen antamista maksutapahtumista kerran kuukaudessa. Nykyisin asiakkaan kanssa on voitu sopia tietojen toimittamisesta harvemmin, esimerkiksi kerran vuodessa. Huomattavia kustannuksia on lisäksi arvioitu aiheutuvan sopimusehtojen muutosten ilmoittamisesta lain edellyttämällä tavalla kirjallisesti tai muulla pysyvällä tavalla, erityisesti jos velvoitteiden täyttäminen edellyttää käytännössä tietojen toimittamista postitse.

Arvopäiväsääntelyn muuttuminen ehdotetun lain myötä vaikuttaa pankkien osalta tulo muodostukseen. Nykyisin osa pankkien maksujenvälityksestä saamista tuloista on perustunut maksupalvelun käyttäjien kannalta epäedulliseen arvopäivien määrittämiseen. Maksupalvelulain mukainen arvopäivän määrittäminen johtaa pankkien osalta maksujenvälityksestä saatujen korkotuottojen me-

netykseen erityisesti rajat ylittävissä maksuissa.

Koska maksupalveludirektiivi harmonisoi EU- ja ETA-valtioissa maksupalveluihin sovellettavan lainsäädännön, myös palveluntarjoajina toimivien pankkien ja muiden toimijoiden odotetaan hyötyvän yhtenäisestä sääntelykehikosta ja tehostuneista maksupalvelumarkkinoista harjoitettaessa rajat ylittävää toimintaa. Voidaan arvioida, että yhtenäiset säännöt helpottavat ja nopeuttavat yleisellä tasolla pankkien maksupalvelutoimintaa ETA-alueella. Maksupalvelumarkkinoiden tehokkuuden paranemisen, oikeusvarmuuden ja kustannusten alenemisen voidaan arvioida heijastuvan hyötynä myös suomalaisille toimijoille.

Yksi maksupalveludirektiivin keskeisistä tavoitteista on avata maksupalvelumarkkinoita muillekin toimijoille kuin pankeille. Siten kilpailu maksupalvelumarkkinoilla voi kasvaa uusien toimijoiden, maksulaitoksien, markkinoille tulon myötä. Yhtenäiset säännöt myös helpottavat yritysten mahdollisuuksia tarjota palveluitaan rajan yli ETA-alueella.

Suomessa teleyritykset ovat jo usean vuoden ajan tarjonneet teleyritysten kautta laskutettavia lisäarvopalveluja. Teleyritysten pääliiketoimintaa on viestintäpalveluiden tarjoaminen, ja maksamispalvelujen osuuden teleyritysten kokonaisliikevaihdosta on arvioitu olevan alle viisi prosenttia, josta osa jää ehdotettavan lain soveltamisalan ulkopuolelle.

Maksupalveluja tarjoaville teleyrityksille ehdotettu laki tuo merkittävät sopeuttamiskaikutukset. Tietojärjestelmämuutoksista aiheutuvien kustannusten on arvioitu olevan suuret erityisesti laskutusjärjestelmien osalta. Laissa säädetyt velvoitteet johtavat siihen, että teleyritysten on eroteltava viestintäpalvelut ja maksupalvelut kokonaan uudella tavalla toisistaan, jotta maksupalveluita on mahdollista käsitellä jatkossa lain edellyttämällä tavalla.

Järjestelmämuutoksista voidaan mainita esimerkkinä se, että maksupalvelun käyttäjällä on lakiehdotuksen mukaan oikeus irtisanoa maksupalvelua koskeva määräaikainenkin puitesopimus. Kyttykauppaan perustuvissa sopimusjärjestelyissä tämä tarkoittaa maksupalveluita koskevan sopimuksen irtisanomis-

tilanteessa viestintäsopimuksen jatkamista, mikä puolestaan edellyttää viestintä- ja maksupalvelutoimintojen eriyttämistä järjestelmissä.

Sen, että laki edellyttää palveluntarjoajan antavan maksupalvelun käyttäjälle kerran kuukaudessa tiedot maksutapahtumista, on arvioitu johtavan merkittäviin laskutus- tai järjestelmämuutoksiin nykytilaan verrattuna esimerkiksi vähimmäislaskutussopimusten osalta. Tällaisissa sopimuksissa on sovittu tietystä vähimmäislaskutusrajasta, jonka ylittävät laskut vasta laskutetaan. Tällöin lasku on tapauksesta riippuen voitu tähän asti toimittaa harvemmin kuin kuukausittain. On esitetty, että nykyisin vähimmäislaskutussopimuksia on yli puolella liittymäasiakkaista. Lisäksi velvollisuus toimittaa tietoja lain edellyttämällä tavalla voi johtaa tarpeeseen arvioida prepaid-liittymien rajoittamista ainoastaan viestintäpalveluiden käyttämiseen. Pienmaksuvälineen määritelmään sisältyvien euromääräisten rajojen on puolestaan arvioitu saattavan rajoittaa matkapuhelimen laajempaa käyttöä maksuvälineenä.

Ehdotetun lain on arvioitu edellyttävän maksupalveluita tarjoavien yritysten riskienhallinnan uudelleenarviointia, koska laki lisää palveluntarjoajien vastuuta asettamalla 150 euron katon kuluttaja-asiakkaiden vastuulle maksuvälineen oikeudettomasta käytöstä. Pankkien osalta on huomattava myös tilisiirtolaissa säädetyin 12 500 euron vastuukaton poistuminen. Esimerkiksi teleyritykset ovat arvioineet, että ne saattavat edellyttää 150 euron käyttörajoitusten ottamista käyttöön.

Sopeuttamiskustannusten on arvioitu olevan maksupalveluita tarjoaville yrityksille merkittäviä tai erittäin merkittäviä. Teleyritykset ovat lisäksi arvioineet, että kustannukset ovat merkittäviä suhteessa maksupalveluiden osuuteen teleyritysten liiketoiminnasta. Suuri osa kustannuksista aiheutuu nopeassa aikataulussa tehtävistä järjestelmämuutoksista sekä sopimusehtojen muuttamisesta vastaamaan uuden lain vaatimuksia. Näistä muodostuvat kustannukset ovat kertaluonteisia. Pysyviä vaikutuksia muodostuu esimerkiksi ehdotetun maksupalvelulain tiedonantovelvoitteiden täyttämistä. Lisäksi yleisesti kaikille palveluntarjoajina toimiville yri-

tyksille aiheutuu ehdotetusta laista voimaantulon myötä henkilöstön kouluttamista ja uudesta laista tiedottamista.

4.4 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Ehdotuksen mukaan Finanssivalvonta valvoisi maksupalvelulain noudattamista valvotaviensa osalta. Kuluttaja-asiamiehen tehtävänä olisi puolestaan valvoa maksupalvelulain noudattamista silloin, kun maksupalvelun käyttäjät ovat kuluttajia. Kysymys on Finanssivalvonnan ja kuluttaja-asiamiehen nykyisiin valvontatehtäviin läheisesti liittyvästä tehtävästä, joka ei sinänsä aiheuta lisävoimavarojen tarvetta Finanssivalvonnassa eikä Kuluttajavirastossa.

Kuluttajariitalautakunnan ratkaistavaksi voi vastaisuudessa tulla maksupalvelulain soveltamista koskevia kuluttajan ja elinkeinonharjoittajan välisiä riita-asioita. Vastaavantyyppisiä riitoja on kuitenkin ollut lautakunnan käsiteltävänä tähänkin saakka. Ehdotus ei siten merkitse lisätyötä kuluttajariitalautakunnalle.

Markkinaoikeuden ratkaistavaksi voi vastaisuudessa tulla asioita, joissa on kysymys Finanssivalvonnan määräämästä kiellosta tai kuluttaja-asiamiehen hakemuksesta kiellon määräämiseksi sillä perusteella, että palveluntarjoaja on rikkonut maksupalvelulakia. Kysymys on kuitenkin todennäköisesti enintään muutamasta asiasta vuosittain. Markkinaoikeuden voidaan arvioida kykenevän hoitamaan uuden tehtävän nykyisillä voimavaroillaan.

Uusi lainsäädäntö aiheuttaa koulutustarvetta kaikkien edellä mainittujen viranomaisten henkilöstölle.

5 Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu oikeusministeriön asettamassa työryhmässä, jossa ovat olleet oikeusministeriön lisäksi edustettuina valtiovarainministeriö, liikenne- ja viestintäministeriö, Suomen Pankki, Kuluttajavirasto, Rahoitustarkastus, Finanssialan Keskusliitto ry, Keskuskauppakamari, Suomen Kuluttajaliitto ry sekä Tietoliikenteen ja tietotekniikan keskusliitto FiCom ry. Työryhmän mietintö on julkaistu 18 päivänä joulukuuta 2008 (oikeusministeriön työryhmämietintö 2008:11).

Työryhmän mietinnön valmistumisen jälkeen ehdotukseen on tehty oikeusministeriössä eräitä muutoksia. Maksupalvelulakiehdotuksen 2 §:n, 4 §:n 4 momentin ja 39 §:n 2 momentin sisältöä on tarkistettu. Lisäksi lakiehdotukseen on tehty vähäisiä sanonnallisia tarkistuksia, ja ehdotuksen perusteluita on eräiltä osin muokattu ja täydennetty. Työryhmässä edustettuina olleita viranomaisia ja etujärjestöjä on kuultu tehdyistä muutoksista oikeusministeriössä 21 päivänä huhtikuuta 2009 järjestetyssä tilaisuudessa.

Huhtikuun 24 päivänä 2009 päivätystä luonnoksesta hallituksen esitykseksi pyydettiin lausunnot 36 viranomaiselta ja yhteisöltä. Lausuntoja saatiin 29. Lausunnoista on laadittu tiivistelmä (oikeusministeriön lausuntoja ja selvityksiä 2009:18).

Lausuntopalautteen perusteella esityksessä on muutettu lakien ehdotettua voimaantuloajankohtaa. Lisäksi lakiehdotuksiin sekä esityksen perusteluihin on tehty vähäisiä tarkistuksia.

6 Riippuvuus muista esityksistä

Tämä esitys koskee vain maksupalveludirektiivin III ja IV osaston säännösten täytäntöönpanoa. Direktiivin täytäntöönpanoa muilta osin koskeva erillinen hallituksen esitys esitellään valtiovarainministeriöstä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut

1.1 Maksupalvelulaki

1 luku Yleiset säännökset

1 §. *Soveltamisala.* Pykälän 1 momentista ilmenee, että maksupalvelulaissa säädetään maksupalveluja koskevasta tiedonantovelvollisuudesta ja sopimusehdoista sekä maksupalvelujen toteuttamisesta. Säännös vastaa asiallisesti direktiivin 1 artiklan 2 kohtaa.

Direktiivin mainitun säännöksen mukaan direktiivin soveltamisalaan kuuluvat vain tilanteet, joissa maksupalveluja tarjotaan tavanomaisena ammatti- tai liiketoimintana. Lakiehdotuksessa vastaava soveltamisalan rajaus on toteutettu siten, että palveluntarjoaja määritellään 8 §:n 2 kohdassa luonnolliseksi henkilöksi taikka yksityiseksi tai julkiseksi oikeushenkilöksi, joka tuloa tai muuta taloudellista hyötyä saadakseen ammattimaisesti tarjoaa maksupalveluja.

Pykälän 2 momentissa täsmennetään, millaiset maksupalvelut kuuluvat lain soveltamisalaan. Säännöksestä ilmenevä soveltamisalan rajaus vastaa asiallisesti sitä, miten maksupalvelu on määritelty direktiivin 4 artiklan 3 kohdassa ja siinä viitatussa direktiivin liitteessä.

Momentissa oleva luettelo lain soveltamisalaan kuuluvista maksupalveluista on tyhjentävä. Näin ollen lakia ei sovelleta esimerkiksi reimbursseihin eikä muihin niin sanottuihin dokumenttimaksuihin. Samasta syystä myös esimerkiksi käteismaksut ja rahanvaihtotoiminta jäävät lain soveltamisalan ulkopuolelle.

Momentin 1 kohdan mukaan lain soveltamisalaan kuuluvaa maksupalvelua olisi ensinnäkin palvelu käteispanon tekemiseksi 8 §:n 5 kohdassa tarkoitettulle maksutilille tai käteisen nostamiseksi maksutililtä. Lisäksi maksupalvelua olisivat maksutilin hoitoon ja tarjoamiseen liittyvät toimet, kuten maksutiliin pääsy etäältä esimerkiksi internetverkon välityksellä. Kohta vastaa direktiivin liitteen 1 ja 2 kohtaa.

Momentin 2 kohdan mukaan lain soveltamisalaan kuuluisi maksutapahtuman toteuttaminen 8 §:n 6 kohdassa tarkoitettuna tili-siirtona, varojen siirtona palveluntarjoajan maksutilille, 8 §:n 7 kohdassa tarkoitettuna suoraveloituksena taikka maksukortilla tai muulla maksuvälineellä. Säännöksen piiriin kuuluu myös sellaisten maksutapahtumien toteuttaminen, joissa varojen katteena on maksupalvelun käyttäjän luottosopimus. Kohta vastaa direktiivin liitteen 3 ja 4 kohtaa.

Momentin 3 kohdan mukaan lakia sovellettaisiin maksuvälineen liikkeeseenlaskuun (*issuing*) ja 4 kohdan mukaan maksuvälineellä toteutettavaa maksutapahtumaa koskevaan tapahtumahyvitykseen (*acquiring*). Maksuvälineen liikkeeseenlaskulla tarkoitetaan palvelua, jossa esimerkiksi luottolaitos tekee asiakkaansa kanssa sopimuksen, jonka ehtojen mukaisesti luottolaitos antaa asiakkaan käyttöön maksuvälineen, kuten maksukortin, jota asiakas voi käyttää tavaroiden ja palveluiden maksamiseen. Tapahtumahyvityksessä maksunsaajan palveluntarjoaja, joka useimmiten on luottolaitos, hyvittää maksunsaajan maksutilille maksuvälineellä maksetun tavaran tai palvelun arvon. Kohdilla pannaan täytäntöön direktiivin liitteen 5 kohta.

Rahanvälitys kuuluisi 5 kohdan mukaan lain soveltamisalaan. Rahanvälitys määritellään 8 §:n 8 kohdassa. Kohdalla pannaan täytäntöön direktiivin liitteen 6 kohta.

Lain soveltamisalaan kuuluisivat 6 kohdan mukaan maksutapahtumat, joissa maksajan suostumus maksutapahtuman toteuttamiseen annetaan matkapuhelimella tai tietokoneella taikka muulla telepäätelaitteella tai tietoteknisellä laitteella. Tällöin edellytyksenä olisi, että maksu suoritetaan sellaiselle televiestintä- tai tietotekniikkajärjestelmää tai -verkkoa hoitavalle yritykselle, joka toimii ainoastaan maksutapahtuman välittäjänä maksupalvelun käyttäjän ja tavaran, palvelun tai muun hyödykkeen toimittajan välillä. Kohta vastaa direktiivin liitteen 7 kohtaa.

Maksajan antamana suostumuksena pidettäisiin esimerkiksi matkapuhelimella tai muulla yksilöitävissä olevalla teknisellä lait-

teella tehtyä tavaran tai palvelun tilausta, jonka perusteella tavaran tai palvelun tarjoaja on toimittanut tavaran tai palvelun maksajalle. Jos ostettavat tavarat tai palvelut toimitetaan televiestintälaitteeseen tai digitaaliseen tai tietotekniseen laitteeseen, maksajan suostumusta maksutapahtuman toteuttamiseen ei tarvitse antaa samalla laitteella, johon palvelu toimitetaan tai jonka kautta sitä käytetään. Maksaja voi esimerkiksi tilata elokuvan tietokoneeseen ja antaa suostumuksensa maksutapahtuman toteuttamiseen matkapuhelimesta lähetettävällä tekstiviestillä. Maksajan käyttämää laitetta ei määriteltäisi teknisiltä ominaisuuksiltaan tyhjentävästi, koska säännöksen tarkoituksena on olla mahdollisimman teknologianeutraali. Kohdassa tarkoitettu järjestelmää tai verkkoa hoitava yritys voi olla esimerkiksi viestintämarkkinalain 2 §:n 19 kohdassa tarkoitettu palveluyritys.

Kohdassa tarkoitettua maksupalvelua on sellainen maksujen välittäminen, jossa tavaran tai palvelun toimittaa kokonaisuudessaan muu palvelun tarjoaja kuin televiestintä- tai tietotekniikkajärjestelmää tai -verkkoa hoitava yritys. Tällaisia palveluita voivat olla esimerkiksi itse matkan tai elintarvikkeiden maksaminen matkapuhelimella edellyttäen, että televiestintä- tai tietotekniikkajärjestelmää tai -verkkoa hoitava yritys toimii ainoastaan maksutapahtuman välittäjänä maksupalvelun käyttäjän ja tavaran tai palvelun toimittajan välillä. Tällöin maksu rinnastuu muilla maksutavoilla tehtyihin maksuihin.

Kohdassa tarkoitettua maksupalvelua ei olisi palveluntarjoajan itsensä tarjoamien tavaroiden ja palveluiden maksaminen esimerkiksi puhelin- tai laajakaistalaskun yhteydessä, koska niiden osalta kyse ei ole maksujen välittämisestä. Palveluntarjoajan itsensä tarjoamina palveluina pidetään myös sellaista tavaroiden ja palveluiden tarjoamista, jossa palveluntarjoaja käyttää alihankkijaa. Maksupalvelua eivät olisi myöskään teleyrityksen tarjoamat viestintäpalvelut, kuten ääni-, teksti-, viesti-, multimedia- ja tietopalvelut eivätkä kansainväliset telepalvelut, kuten ulkomaan puhelu ja verkkovierailut. Lisämaksulliset viestintäpalvelut, esimerkiksi lisämaksulliset puhepalvelut sekä puhelin- ja tekstiviestintäpalvelut, jäisivät lain soveltamisalan ulkopuolelle, jos viestintäpalvelun käyttäjän

maksuvelvollisuus kohdistuu yksinomaan teleyritykseen.

Maksupalvelua ei myöskään olisi kolmannen osapuolen toimittamien digitaalisten tavaroiden tai palvelujen maksaminen tilanteissa, joissa palveluntarjoaja välittää maksun toiselle palveluntarjoajalle, jos maksun välittävä palveluntarjoaja tarjoaa maksun välittämisen lisäksi lisäarvoa palvelukokonaisuudessa ja kyseistä tavaraa tai palvelua voidaan käyttää vain digitaalisten laitteiden kautta. Tällaisia tuotteita ja palveluja ovat esimerkiksi logot, soittoäänet, pelit, ohjelmistot, sanomalehdet sekä musiikki-, video- ja televisiopalvelut. Näissä tapauksissa edellytettäisiin, että digitaalisia tavaroita tai palveluita tilaavan maksuvelvollisuus kohdistuu yksinomaan maksun välittävään palveluntarjoajaan eikä digitaalisen tavaran tai palvelun tuottavaan palveluntarjoajaan.

Lisäarvon tarjoaminen palvelukokonaisuuteen voi ilmetä esimerkiksi palveluntarjoajan tuottamina digitaalisten tuotteiden tai palvelujen käytettävyyttä edistävinä pääsy-, hakutai jakelumahdollisuuksina, jotka edesauttavat näiden hyödykkeiden saatavuutta. Lisäarvoa olisi esimerkiksi tarjonnan sopeuttaminen asiakkaan mieltymysten mukaan tai digitaalisen hyödykkeen toimittaminen palveluntarjoajan hallitseman viestintäverkon kautta.

Muiden kuin digitaalisten hyödykkeiden kohdalla palveluntarjoajan hallitseman viestintäverkon käyttäminen maksutoimeksianton antamiseen taikka hyödykkeen yksilöimistä koskevan viestin lähettämiseen ei yksinään ole edellä tarkoitettua lisäarvoa. Näiden hyödykkeiden kohdalla viestintäverkon haltijan on tarjottava lisäksi sellaista lisäpalvelua, jota ei ole saatavilla muutoin tai palvelu on räätälöity ulkopuolisen elinkeinonharjoittajan kanssa tehdyn sopimuksen perusteella. Tällaista lisäpalvelua voisi olla esimerkiksi palvelu, jossa asiakas voi itse määrittellä tekstiviestimatkalipun voimassaoloajan tai voimassaoloajan alkamisajankohdan.

Maksupalveluna ei myöskään pidettäisi maksupalvelun tarjoamista tukevaa palvelua, jossa sen toteuttava tekninen palveluntarjoaja ei saa siirrettäviä varoja haltuunsa. Maksupalvelujen tarjoamista tukeva palvelu olisi muun muassa tietojen käsittely ja tallentaminen, yksityisyyttä suojaavat palvelut, tietojen

ja henkilöllisyyden todentaminen, tietotekniikan ja viestintäverkkojen tarjoaminen sekä maksupalveluissa käytettävien päätteiden ja laitteiden tarjoaminen ja ylläpito (direktiivin 3 artiklan j alakohta). Esimerkiksi verkkoyritys, joka tarjoaa ainoastaan tietoverkon muiden teleyritysten käyttöön eikä itse tarjoa maksupalvelua, harjoittaisi maksupalvelun tarjoamista tukevaa palvelua. Maksupalvelua eivät olisi teleyritysten väliset verkon käytöstä maksettavat tukkumaksut, jotka johtuvat esimerkiksi yhdysliikenteestä taikka käyttöoikeuden tai kapasiteetin luovutuksista.

2 §. Soveltamisalaan kuulumattomat palvelut. Pykälä sisältää luettelon eräistä sellaisista palveluista, jotka rajataan lain soveltamisalan ulkopuolelle, vaikka niitä ehkä voitaisiinkin pitää 1 §:n 2 momentissa tarkoitettuina maksupalveluina.

Pykälän 1 kohdan mukaan lakia ei sovelleta rahankuljetuspalveluun. Soveltamisalan rajaus perustuu direktiivin 3 artiklan c alakohtaan.

Kohdassa tarkoitettua toimintaa on liiketoimintana harjoitettava käteisen rahan kuljettaminen, vastaanottaminen, käsittely ja luovuttaminen. Käteisrahalla tarkoitetaan seteleitä ja metallirahaa. Rahankuljetuspalvelua on esimerkiksi kauppaliikkeen ja rahankuljetusyrityksen solmiman sopimuksen perusteella suoritettava palvelu, jossa rahankuljetusyritys toimittaa käteisen rahan kauppaliikkeen tai jossa yritys noutaa käteisen rahan kauppaliikkeestä sen laskemista ja kauppaliikkeen maksutilille tilittämistä varten.

Momentin 2 kohdassa rajataan lain soveltamisalan ulkopuolelle palvelu, jossa maksunsaaja antaa maksajalle käteistä osana maksamista koskevaa maksutapahtumaa. Soveltamisalan rajaus perustuu direktiivin 3 artiklan e alakohtaan, jonka mukaisesti maksajan tulisi nimenomaisesti pyytää maksunsaajalta käteistä tavarain tai palvelun maksamisen yhteydessä. Kohdassa tarkoitettua palvelua ovat esimerkiksi elintarvikeliikkeessä ostettujen tavarain hintaa korkeammasta arvosta maksuvälineellä, kuten pankki- tai luotokortilla, suoritettavat maksut, jos maksuvälineeltä veloitetun summan ja tavarain todellisen hinnan erotus annetaan maksajalle käteisenä.

Momentin 3 kohdan mukaan lakia ei sovelleta sellaisiin välineisiin perustuvaan palveluun, joita voidaan käyttää tavarain, palveluiden tai muiden hyödykkeiden hankkimiseen ainoastaan välineen liikkeeseenlaskijan käyttämissä tiloissa taikka liikkeeseenlaskijan kanssa solmitun sopimuksen nojalla joko hyödykkeen tarjoajien rajatussa verkossa tai määrättyjen hyödykkeiden hankkimiseksi. Rajaus perustuu direktiivin 3 artiklan k alakohtaan.

Välineeseen perustuva palvelu olisi esimerkiksi palveluntarjoajan maksajalle myöntämä sähköinen tietoväline, johon on siirretty maksajan suorittamaa rahamäärää vastaava arvo. Kun maksaja käyttää maksuvälinettä tavarain tai palvelun hankkimiseen rajatussa tilassa, maksunsaajalle syntyy käytettyä rahaa vastaava lunastusoikeus palveluntarjoajaa nähden. Palveluntarjoajien rajattu verkko edellyttää, että se ei ole kaikille avoin. Rajatun verkon muodostaa esimerkiksi vain yhdessä kauppakeskuksessa käytettävissä oleva maksuväline.

Kohdassa tarkoitettu väline voisi olla esimerkiksi kauppaliikkeen maksukortti, jota voidaan käyttää maksuvälineenä vain tietyssä kaupassa, kauppaliikkeiden ketjussa tai tavaratalossa, sekä ravintolakortti, johon voidaan ladata arvoa ja jota voidaan käyttää vain tietyn ravintolaketjun tai maantieteellisesti rajatun alueen ravintoloissa. Kohdassa tarkoitettuja välineitä olisivat myös esimerkiksi maksukortit, jotka käyvät maksuvälineenä vain saman huoltamoketjun asemilla Euroopan talousalueeseen kuuluvan valtion alueella, jäsenyyskortit, jotka käyvät maksuvälineenä vain myöntäjän tavaroihin tai palveluihin, sekä matkakortit, joita voidaan käyttää ainoastaan matkan ja siihen läheisesti liittyvän palvelun tai muun hyödykkeen maksamiseen. Internetsivujen rajatun tilan arviointiin sovellettaisiin samoja periaatteita. Tuomioistuinten tai Finanssivalvonnan tulisi tapauskohtaisesti harkita markkinoista tehdyn arvion perusteella, onko kyseessä rajattu verkko.

3 §. Soveltamisalaan kuulumattomat maksutapahtumat. Pykälä sisältää luettelon eräistä sellaisista maksutapahtumista, jotka rajataan lain soveltamisalan ulkopuolelle, vaikka niiden toteuttamista ehkä voitaisiinkin pitää

1 §:n 2 momentissa tarkoitettuina maksupalveluina.

Pykälän 1 kohdassa rajataan lain soveltamisalan ulkopuolelle kauppaedustajista ja myyntimiehistä annetussa laissa (417/1992) tarkoitettua kauppaedustajan tai muun vastaavan edustajan päämiehen puolesta neuvottelemaan tai tekemään tavaraa, palvelua tai muuta hyödykettä koskevaan myynti- tai ostosopimukseen liittyvän maksun välittäminen. Soveltamisalan rajausta perustuu direktiivin 3 artiklan b alakohtaan.

Kauppaedustajista ja myyntimiehistä annettu laki ei koske palveluita, minkä vuoksi ainoastaan viittaus kyseiseen lakiin ei ole riittävä. Kauppaedustaja tai muu edustaja on elinkeinoharjoittaja, joka toimii päämiehen lukuun ja tekee tämän puolesta myynti- tai ostosopimuksia. Edustajan ja päämiehen välinen toiminta perustuu edustusopimukseen. Päämiehellä tarkoitetaan tässä laissa maksajaa tai maksunsaajaa.

Säännöksen perusteella lain soveltamisalan ulkopuolelle jää esimerkiksi erilaisten viranomaisen edellyttämien lupien, kuten kalastuslupa ja metsästyslupa, myynti siten, että luvan myyjä tilittää varat viranomaiselle, vaikka myyjä olisi muu kuin viranomainen.

Pykälän 2 kohdassa suljetaan lain soveltamisalan ulkopuolelle maksutapahtumat, joiden perusteena on palveluntarjoajan maksettavaksi asetettu paperimuodossa oleva shekki, ase, maksukupongi, matkashikki, velkakirja tai postiosoitus ja jonka tarkoituksena on asettaa varoja maksunsaajan käytettäväksi. Kohdalla pannaan täytäntöön direktiivin 3 artiklan g alakohta.

Säännöksen perusteella lain soveltamisalan ulkopuolelle jäävät esimerkiksi paperimuotoiset lounassetelit sekä liikunta- ja kulttuuripalveluiden ostamiseen tarkoitettut setelit.

Pykälän 3 kohdan mukaan laki ei koske maksutapahtumia, jotka toteutetaan maksujärjestelmässä tai arvopaperien selvitysjärjestelmässä palveluntarjoajien ja selvitysosapuolten, keskusvastapuolen, selvitysyhteisöjen tai keskuspankkien sekä muiden järjestelmään osallistuvien välillä. Rajausta vastaa direktiivin 3 artiklan h kohta.

Maksujärjestelmän määritelmä on 8 §:n 21 kohdassa. Selvitysjärjestelmällä tarkoitetaan eräistä arvopaperi- ja valuuttakaupan

sekä selvitysjärjestelmän ehtoista annetun lain (1084/1999) 2 §:n 1 momentissa määritellyä selvitysjärjestelmää. Selvitysosapuoli voi olla joko selvitysjärjestelmän ylläpitäjä tai yhteisö, joka osallistuu selvitysjärjestelmän toimintaan. Keskusvastapuolella tarkoitetaan yhteisöä, joka toimii myyjän ja ostajan välillä sekä takaa kaupan toteutumisen. Myyjä myy kaupan kohteen keskusvastapuolelle, joka myy sen edelleen ostajalle.

Direktiivin 3 artiklan i alakohdan mukaisesti pykälän 4 kohdassa säädettäisiin, että lakia ei sovelleta maksutapahtumiin, jotka liittyvät sijoituspalveluyritysten, luottolaitosten, sijoituspalveluja tarjoavien yhteissijoitusyritysten, rahastoyhtiöiden, 3 kohdassa tarkoitettujen tai sellaisten muiden yritysten, jotka voivat säilyttää arvopapereita, omaisuudenhoitoon taikka arvopaperien lunastukseen tai myyntiin. Omaisuudenhoitoon kuuluvat esimerkiksi osingon tai tuoton maksut.

Pykälän 5 kohdan mukaan lakia ei sovelleta sellaisiin maksutapahtumiin, jotka toteutetaan emoyrityksen ja sen tytäryrityksen tai saman emoyrityksen tytäryritysten välillä, jos maksupalvelun välittäjä kuuluu samaan ryhmään. Säännös on direktiivin 3 artiklan n alakohdan mukainen.

Ryhmällä tarkoitetaan säännöksessä direktiivin 4 artiklan 30 kohdassa olevan määritelmän mukaisesti yritysyhmää, jonka muodostavat kirjanpitolaisissa (1336/1997) tarkoitettu emoyritys, emoyrityksen tytäryritykset ja näiden rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta annetun lain (699/2004) 2 §:n 10 kohdassa tarkoitettujen omistusyhteyksyritykset. Emoyritys on konserniin kuuluva yritys, jolla on kirjanpitolain 5 §:ssä tarkoitettu määräysvalta tytäryrityksiin. Omistusyhteyksyritys on sen sijaan konserniin kuulumaton yritys, josta konserniin kuuluva yritys omistaa rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta annetussa laissa tarkemmin määritellyn osuuden tai on oikeutettu käyttämään mainitussa laissa kuvatuin tavoin äänioikeuteen perustuvaa nimitysoikeutta.

Tässä kohdassa tarkoitettuja palveluita tarjoavat esimerkiksi niin sanotut konsernin sisäiset pankit, joiden ei edellytettäisi noudattavan konsernin sisäisissä toiminnoissa tätä lakia. Edellytyksenä kohdan soveltumiselle on, että sisäinen pankki ei tee suorituksia ul-

kopuolisille taikka yrityksen tai konsernin henkilökunnalle.

4 §. *Palveluntarjoajan sijainnista ja maksutapahtumassa käytettävästä valuutasta johduvat poikkeukset tiedonantovelvollisuudesta.* Tässä ja 5 §:ssä säädetään eräistä rajauksista lain soveltamisalaan. Rajaukset koskevat tilanteita, joissa maksutapahtuman toteuttamiseen osallistuu Euroopan talousalueen ulkopuolella sijaitseva maksajan tai maksunsaajan palveluntarjoaja taikka joissa maksutapahtuma on muun valuutan kuin euron tai Euroopan talousalueeseen kuuluvan valtion valuutan määräinen. Näistä palveluntarjoajan sijaintiin ja maksutapahtumassa käytettävään valuuttaan perustuvista soveltamisalan rajauksista säädetään 2 luvun säännösten osalta tässä pykälässä ja muilta osin 5 §:ssä.

Ehdotetut soveltamisalan rajaukset pohjautuvat ensiksikin direktiivin 2 artiklan 1 kohtaan. Sen mukaan direktiiviä sovelletaan yhteisössä annettaviin maksupalveluihin. Lukuun ottamatta 73 artiklaa direktiivin III ja IV osastoa sovelletaan ainoastaan, jos sekä maksajan että maksunsaajan palveluntarjoajat tai maksutapahtuman yksinään suorittava palveluntarjoaja sijaitsevat yhteisössä.

Ehdotuksen mukaan maksupalvelulain maantieteellinen soveltamisala olisi kuitenkin laajempi kuin direktiivin soveltamisala on 2 artiklan 1 kohdan mukaan. Direktiivi ei estä säätämästä kansallisen lain soveltamisalaa laajemmaksi kuin direktiivin soveltamisala on.

Lakiehdotuksen mukaan pääsääntönä on, että maksupalvelulakia sovelletaan kaikkiin maksutapahtumiin riippumatta siitä, sijaitsevatko maksutapahtuman toteuttamiseen osallistuvat palveluntarjoajat Euroopan talousalueella vai eivät. Kansainvälisen yksityisoikeuden sääntöjen perusteella jää erikseen ratkaistavaksi se, milloin suomalainen tuomioistuin tai kuluttajariitalautakunta on toimivaltainen käsittelemään maksupalvelua koskevaa riita-asiaa ja milloin asiaan sovelletaan Suomen lakia.

Mainitusta pääsäännöstä ehdotetaan kuitenkin poikettavaksi niiltä osin kuin tiettyjen maksupalvelulain säännösten soveltaminen aiheuttaisi käytännön vaikeuksia täällä toimivalle palveluntarjoajalle silloin, kun toinen maksutapahtuman toteuttamiseen osallistuva

palveluntarjoaja sijaitsee ETA:n ulkopuolella, jossa maksupalveluja koskeva lainsäädäntö tai käytäntö saattaa merkittävästikin poiketa direktiivin edellyttämästä.

Palveluntarjoajan sijaintiin perustuvat soveltamisalan rajaukset eivät koske tilanteita, joissa sekä maksajan että maksunsaajan palveluntarjoajat sijaitsevat Euroopan talousalueella, mutta maksutapahtuman toteuttamiseen osallistuu ETA:n ulkopuolella sijaitseva välittäjä.

Ehdotetut soveltamisalan rajaukset pohjautuvat lisäksi direktiivin 2 artiklan 2 kohtaan. Sen mukaan direktiivin III ja IV osastoa sovelletaan vain euromääräisiin tai euroalueen ulkopuolisen jäsenvaltion valuutan määräisiin maksupalveluihin. Ehdotuksen mukaan maksupalvelulain soveltamisala suhteessa vieraiden valuuttojen määräisiin maksutapahtumiin määriteltäisiin kuitenkin laajemmaksi kuin direktiivin soveltamisala on 2 artiklan 2 kohdan mukaan.

Pääsääntönä olisi, että maksupalvelulakia sovelletaan kaikkiin maksutapahtumiin niiden valuutasta riippumatta. Tästä pääsäännöstä ehdotetaan kuitenkin poikettavaksi niiltä osin kuin maksupalvelulain säännösten soveltaminen ETA:n ulkopuolisen valtion valuutan määräisiin maksutapahtumiin aiheuttaisi käytännössä vaikeuksia täällä sijaitsevalle palveluntarjoajalle.

Ne maksupalvelulain säännökset, joiden soveltamista rajoitetaan maksutapahtumassa käytettävän valuutan perusteella, ovat pääosin samoja kuin ne säännökset, joiden soveltamista rajoitetaan maksutapahtuman ylittäessä Euroopan talousalueen rajan. Vastavanhaiset rajaukset ovat tarpeen erityisesti sen vuoksi, että silloin, kun maksutapahtumassa käytetään ETA:n ulkopuolisen valtion valuuttaa, maksutapahtuman toteuttamiseen käytännössä osallistuu myös ETA:n ulkopuolisten maiden pankkeja.

Pykälän 1 momentin mukaan maksutapahtumaan, jonka toteuttamiseen osallistuu ETA:n ulkopuolella sijaitseva maksajan tai maksunsaajan palveluntarjoaja taikka joka on muun valuutan kuin euron tai ETA-valtion valuutan määräinen, ei sovelleta 12 §:n 5 ja 7 kohtaa eikä 18 §:ää.

Lain 12 §:n 5 kohdan mukaan palveluntarjoajan on ilmoitettava puitesopimusta koske-

vissa ennakkotiedoissa enimmäisaika, jonka kuluessa maksupalvelu toteutetaan. Täällä sijaitsevan palveluntarjoajan on käytännössä mahdotonta antaa luotettavasti tietoja siitä, kuinka kauan esimerkiksi tilisiirtomaksut ETA:n ulkopuolisiin maihin kestävät. Siksi tiedonantovelvollisuutta ei voida tältä osin ulottaa ETA:n rajan ylittäviin maksutapahtumiin. Edellä selostetusta syystä vastaava rajaus koskee myös maksutapahtumia, jotka ovat muun valuutan kuin euron tai ETA-valtion valuutan määräisiä.

Lain 12 §:n 7 kohdan mukaan ennakkotiedoissa on ilmoitettava maksupalvelun käyttäjältä perittävien kulujen yhteismäärä ja, jos mahdollista, eriteltävä kulut. Pankit eri maissa perivät hyvin erilaisia kuluja rajat ylittävistä maksutapahtumista. Kuluja voidaan periä myös jälkikäteen, ja myös välittäjäpankit voivat periä kuluja maksutapahtuman toteuttamisesta. Näistä syistä täällä sijaitseva palveluntarjoaja ei voi käytännössä antaa kattavasti tietoja maksutapahtumasta perittävistä kuluista, kun maksutapahtuman toteuttamiseen osallistuu ETA:n ulkopuolella sijaitseva maksupalvelun käyttäjän palveluntarjoaja. Sama koskee myös maksutapahtumia, jotka ovat muun valuutan kuin euron tai ETA-valtion valuutan määräisiä.

Myös 18 §:ssä säädetään palveluntarjoajan velvollisuudesta antaa ennakolta tietoja maksutapahtuman toteuttamisajasta ja perittävistä kuluista. Edellä mainituista syistä myöskään 18 §:ää ei sovelletaisi ETA:n rajan ylittäviin eikä muun valuutan kuin euron tai ETA-valtion valuutan määräisiin maksutapahtumiin.

Pykälän 2 *momentissa* kuitenkin rajoitetaan 1 momentissa säädettyä poikkeusta kuluja koskevista tiedonantovelvollisuuksista. Vaikka kysymys onkin ETA:n rajan ylittävistä taikka muun valuutan kuin euron tai ETA-valtion valuutan määräisestä maksutapahtumasta, palveluntarjoajalla on velvollisuus antaa maksupalvelun käyttäjälle tieto vähintään niistä kuluista, jotka se itse perii maksutapahtuman toteuttamisesta. Siltä osin kuin on kysymys tällaisista palveluntarjoajan itselleen perimistä kuluista, sillä on mahdollisuus ja sille on perusteltua asettaa velvollisuus antaa niistä tieto.

Lisäksi palveluntarjoajalla on velvollisuus informoida maksupalvelun käyttäjää siitä, et-

tä myös esimerkiksi maksunsaajan palveluntarjoaja tai välittäjä voi periä kuluja maksutapahtuman toteuttamisesta. Näiden kulujen tarkkaa määrää palveluntarjoajalla ei ole velvollisuutta ilmoittaa. Asianmukaiseen palveluun kuitenkin kuuluu, että palveluntarjoaja pyynnöstä kertoo maksupalvelun käyttäjälle muiden tahojen perimistä kuluista ainakin niiden suuruusluokan sillä tarkkuudella kuin se on palveluntarjoajan tiedossa.

Pykälän 3 *momentissa* säädetään, että 1 ja 2 momentin säännökset koskevat vastaavasti 16, 17 ja 22 §:ää siltä osin kuin niissä viitataan 12 §:n 5 ja 7 kohtaan.

Pykälän 4 *momentissa* rajoitetaan 19, 20 ja 24 §:ssä palveluntarjoajalle säädettyä tiedonantovelvollisuutta tilanteessa, jossa maksutapahtuman toteuttamiseen osallistuu ETA:n ulkopuolella sijaitseva maksajan tai maksunsaajan palveluntarjoaja. Täällä sijaitseva palveluntarjoaja on velvollinen antamaan tietoja tällaisesta ETA:n rajan yli toteutetusta maksutapahtumasta vain siltä osin kuin tietojen antaminen on kussakin yksittäistapauksessa mahdollista ottaen huomioon ETA:n ulkopuolella sijaitsevalta palveluntarjoajalta saatavissa olevat tiedot maksutapahtumasta. Ehdotettu rajoitus maksajan palveluntarjoajan tiedonantovelvollisuuksiin voi olla tarpeen esimerkiksi luottokortilla tai matkapuhelimella tehtyjä maksuja silmällä pitäen. Palveluntarjoajan on pyrittävä sopimusjärjestelyin huolehtimaan tietojen saatavuudesta ETA-alueen ulkopuolelta. Tarkoituksena on, että säännöksen nojalla vähintään nykyinen asiakkaansuojan taso säilyy.

Palveluntarjoajan tiedonantovelvollisuutta koskevien 19, 20 ja 24 §:n soveltamista ei ole tarpeen rajoittaa maksutapahtumassa käytetävän valuutan perusteella.

5 §. *Muut palveluntarjoajan sijainnista ja maksutapahtumassa käytettävästä valuutasta johtuvat rajoitukset.* Pykälässä säädetään muiden kuin 2 luvun säännösten osalta vastaavanlaisista rajoituksista lain soveltamisalaan kuin 4 §:ssä.

Pykälän 1 *momentissa* suljetaan pois siinä lueteltujen pykäläiden soveltaminen maksutapahtumiin, joiden toteuttamiseen osallistuu ETA:n ulkopuolella sijaitseva maksajan tai maksunsaajan palveluntarjoaja taikka jotka

ovat muun valuutan kuin euron tai ETA-valtion valuutan määräisiä

Lain 39 §:ssä säädetään siitä, milloin maksutoimeksianto katsotaan vastaanotetuksi. Säännöksellä on läheinen asiallinen yhteys maksutapahtuman toteuttamisaikaa koskevaan 47 §:ään. Tämän sääntelyn soveltaminen saattaa tuottaa ongelmia tilanteissa, joissa maksutapahtuman toteuttamiseen osallistuu ETA:n ulkopuolella sijaitseva maksupalvelun käyttäjän palveluntarjoaja taikka joissa maksutapahtuma on muun valuutan kuin euron tai ETA-valtion valuutan määräinen. Sen vuoksi ehdotetaan, että pykälää ei sovelleta tällaisissa tapauksissa.

Lain 45 §:ssä säädetään maksutapahtuman täysimääräisyydestä ja 46 §:ssä maksutapahtuman toteuttamisesta perittävistä kuluista. Säännösten soveltaminen tilanteisiin, joissa maksutapahtuman toteuttamiseen osallistuu ETA:n ulkopuolella sijaitseva maksupalvelun käyttäjän palveluntarjoaja, aiheuttaisi ongelmia muualla noudatettavien erilaisten kulkäytäntöjen vuoksi. Kolmansissa maissa ei välttämättä ole vastaavia säännöksiä. Useissa maissa on päinvastoin yleinen käytäntö, että maksaja tai maksunsaaja maksaa kaikki kulut. Tämän vuoksi ehdotetaan, että mainittuja pykälä ei sovelleta ETA:n rajan ylittäviin eikä muun valuutan kuin euron tai ETA-valtion valuutan määräisiin maksutapahtumiin.

Lain 47, 48 ja 88 § koskevat maksutapahtuman toteuttamisaikaa. Näiden säännösten soveltaminen ei ole välttämättä käytännössä mahdollista tilanteissa, joissa maksutapahtuman toteuttamiseen osallistuu ETA:n ulkopuolella sijaitseva maksupalvelun käyttäjän palveluntarjoaja taikka joissa maksutapahtuma on muun valuutan kuin euron tai ETA-valtion valuutan määräinen. Sen vuoksi ehdotetaan, että mainittuja säännöksiä ei sovelleta tällaisissa tapauksissa.

Myös 49 § koskee maksutapahtuman toteuttamisaikaa ja 51 § siihen läheisesti liittyvää arvopäivää. Näitä direktiivin 73 artiklaan pohjautuvia säännöksiä on direktiivin 2 artiklan 1 kohdan mukaisesti sovellettava myös tilanteissa, joissa maksutapahtuma ylittää ETA:n rajan. Jos esimerkiksi maksajan palveluntarjoaja on Suomessa ja maksunsaajan palveluntarjoaja Venäjällä, maksajan maksu-

tililtä veloituksen arvopäivään sovelletaan 51 §:n 1 momenttia.

Lain 64, 65, 67 ja 70 § koskevat palveluntarjoajan vastuuta toteuttamatta jääneistä ja virheellisesti toteutetuista maksutapahtumista. Säännöksiä ei käytännössä voida vaikeuksitta soveltaa tilanteisiin, joissa maksutapahtuman toteuttamiseen osallistuu maksupalvelun käyttäjän palveluntarjoaja, joka sijaitsee sellaisessa valtiossa, jonka lainsäädäntö ei sisällä vastaavanlaisia vastuusäännöksiä. Tämän vuoksi ehdotetaan, että mainittuja pykälä ei sovelleta ETA:n rajan ylittäviin maksutapahtumiin eikä muun valuutan kuin euron tai ETA-valtion valuutan määräisiin maksutapahtumiin. Palveluntarjoajan takautumis oikeutta koskevalla 74 §:llä on läheinen asiallinen yhteys mainittuihin vastuusäännöksiin, joten sen soveltamista ehdotetaan rajattavaksi vastaavasti.

Lain 79 ja 80 § koskevat maksajan oikeutta maksupalautukseen maksunsaaja-aloitteisissa maksutapahtumissa. Säännösten soveltaminen ETA:n rajan ylittäviin maksutapahtumiin aiheuttaisi merkittäviä käytännön ongelmia erityisesti korttimaksujen osalta. Siksi ehdotetaan, ettei näitä pykälä sovelleta, jos maksutapahtuman toteuttamiseen osallistuu ETA:n ulkopuolella sijaitseva maksupalvelun käyttäjän palveluntarjoaja taikka jos maksutapahtuma on muun valuutan kuin euron tai ETA-valtion valuutan määräinen.

Pykälän 2 momentin mukaan 49 ja 52 §:ää ei sovelleta maksutapahtumaan, joka on muun valuutan kuin euron tai ETA-valtion valuutan määräinen. Lain 49 § koskee määräaika, jonka kuluessa maksunsaajan palveluntarjoajan on maksettava maksutapahtuman rahamäärä maksunsaajan maksutilille tai muuten asetettava se maksunsaajan käytettäväksi. Lain 52 § puolestaan koskee määräaika, jonka kuluessa palveluntarjoajan on asetettava maksutilille tehdyn käteispanon varat tilinhaltijan käytettäväksi. Pykälissä säädettyjä lyhyitä määräaikoja ei voida käytännön syistä kohtuudella ulottaa koskemaan tilanteita, joissa maksutapahtuma on muun valuutan kuin euron tai ETA-valtion valuutan määräinen.

6 §. *Maksun sivullisittovuutta ja oikea-aikaisuutta koskevien säännösten soveltamisala.* Pykälän mukaan lain 8 lukua sovelle-

taan vain maksutapahtumiin, jotka toteutetaan tilisiirtona tai suoraveloituksena. Mainitun luvun säännöksiä ei siten sovelleta esimerkiksi korttimaksuihin.

Lain 8 luvun säännökset vastaavat asiallisesti tilisiirtolaissa nykyisin olevia säännöksiä maksun sivullisittovuudesta ja oikea-aikaisuudesta. Tilisiirtolain soveltamisalasta johtuen nykyiset säännökset eivät koske muita maksutapahtumia kuin tilisiirtoja. Nyt ehdotetaan, että säännösten soveltamisalaa laajennetaan kattamaan myös suoraveloitukset, joihin samat periaatteet vaikeuksitta soveltuvat. Sen sijaan esitystä valmisteltaessa on katsottu, ettei tässä yhteydessä ole perusteltua laajentaa säännösten soveltamisalaa muihin maksutapahtumiin, kuten korttimaksuihin.

7 §. Pakottavuus. Pykälässä säädetään siitä, miltä osin maksupalvelulain säännökset ovat pakottavia eli sellaisia, että palveluntarjoaja ja maksupalvelun käyttäjä eivät voi tehokkaasti sopia niistä toisin.

Pykälän *1 momentista* ilmenee se pääsääntö, että maksupalvelulaki on maksupalvelun käyttäjän hyväksi pakottava. Jos palveluntarjoajan ja maksupalvelun käyttäjän väliseen sopimukseen sisältyy ehto, joka poikkeaa lain säännöksistä maksupalvelun käyttäjän vahingoksi, tällainen ehto on mitätön, jollei jäljempänä tässä laissa toisin säädetä.

Sopimusehdon mitättömyys merkitsee, että ehto on palveluntarjoajan ja maksupalvelun käyttäjän välisessä sopimussuhteessa vailla vaikutusta. Tuomioistuimen ja kuluttajariitalautakunnan on otettava ehdon mitättömyys huomioon viran puolesta.

Säännös ei estä osapuolia tekemästä sopimusta, joka poikkeaa laista maksupalvelun käyttäjän eduksi. Tämä ilmenee nimenomaisesti myös direktiivin 86 artiklan 3 kohdan toisesta alakohdasta, jonka mukaan palveluntarjoajat voivat päättää myöntää maksupalvelun käyttäjille edullisempia ehtoja. Osapuolet voivat siis pätevästi sopia esimerkiksi maksutapahtumien toteuttamisesta lyhyemmässä ajassa kuin laki edellyttää.

Pykälän *2 momentissa* säädetään poikkeuksista pakottavuuteen tilanteissa, joissa maksupalvelun käyttäjä ei ole kuluttaja. Kuluttajalla tarkoitetaan tässä laissa samaa kuin kuluttajansuojalain 1 luvun 4 §:ssä. Pykälässä

luetellut maksupalvelulain säännökset vastaavat direktiivin 30 artiklan 1 kohdassa ja 51 artiklan 1 kohdassa mainittuja direktiivin säännöksiä. Siltä osin kuin säännöksessä viitataan 38 §:n 2 momenttiin ehdotus vastaa direktiivin 51 artiklan 1 kohtaa sellaisena kuin se on oikaistuna 30 päivänä kesäkuuta 2009.

Lisäksi ehdotetaan, että palveluntarjoajan vahingonkorvausvelvollisuutta koskevasta 69 §:stä, virheilmoitusta koskevasta 71 §:stä sekä vahingon rajoittamista ja vahingonkorvauksen sovittelua koskevasta 76 §:stä on mahdollista sopia toisin, jos maksupalvelun käyttäjä ei ole kuluttaja. Nämä säännökset eivät perustu välittömästi direktiiviin.

Pykälän *3 ja 4 momentin* säännöksillä pannaan täytäntöön direktiivin 68 artikla, joka koskee maksutapahtuman toteuttamisaikaa koskevien säännösten (laissa 47, 48, 52 ja 88 §) pakottavuutta.

Mahdollisuus sopia toisin maksutapahtuman toteuttamisajasta riippuu maksutapahtumassa käytettävästä valuutasta. Mahdollisuuteen sopia toisin toteuttamisajasta ei sitä vastoin vaikuta se, onko maksupalvelun käyttäjä kuluttaja vai ei.

Jos maksutapahtuma on euromääräinen, toteuttamisaikaa koskevat säännökset ovat 4 momentin 1 kohdan mukaan maksupalvelun käyttäjän hyväksi pakottavia. Säännöksen käytännön merkitystä kuitenkin rajoittaa 5 §:n 1 momentti. Sen mukaan 47, 48 ja 88 §:ää ei sovelleta maksutapahtumiin, joiden toteuttamiseen osallistuu ETA:n ulkopuolella sijaitseva maksajan tai maksunsaajan palveluntarjoaja. Vaikka esimerkiksi Suomesta Japaniin toteutettava tilisiirto olisi-kin euromääräinen, toteuttamisaikaa koskevat säännökset eivät siis lainkaan sovellu siihen.

Pykälän 4 momentin 2 kohdan mukaan toteuttamisaikaa koskevat säännökset ovat pakottavia myös silloin, kun maksutapahtuman sisältyy vain yksi valuutanmuunto euroon ja ETA-valtion muun valuutan välillä, jos valuutta muunnetaan kyseisessä euroalueen ulkopuolisessa ETA-valtiossa ja rajat ylittävän maksutapahtuman varat siirretään Suomeen tai muuhun euroalueen valtioon euroina. Toteuttamisajasta ei siis voida sopia maksupalvelun käyttäjän vahingoksi toisin esimerkiksi silloin, kun Ruotsin kruunuja muun-

netaan euroiksi Ruotsissa ja varat siirretään euroina Suomeen.

On syytä huomata, että 5 §:ssä on jo rajattu 47, 48, 52 ja 88 §:n soveltamisen ulkopuolelle maksutapahtumat, jotka ovat muun valuutan kuin euron tai ETA-valtion valuutan määräisiä. Toteuttamisaikaa koskevat säännökset eivät siis lainkaan koske esimerkiksi Yhdysvaltain dollarin määräisiä maksutapahtumia.

Jos maksutapahtuma on Euroopan talousalueeseen kuuluvan valtion valuutan määräinen ja varat siirretään rajan yli tuossa valuutassa (esimerkiksi Englannin punnan määräinen tilisiirto Yhdistyneestä kuningaskunnasta Suomeen), toteuttamisaikaa koskevia säännöksiä lähtökohtaisesti sovelletaan, mutta osapuolet voivat 3 momentin nojalla sopia toteuttamisajasta laista poikkeavalla tavalla. Mahdollisuutta sopia 47 §:ssä säädetystä maksutapahtuman toteuttamisajasta on kuitenkin rajoitettu. Osapuolet eivät voi sopia kyseistä maksajan palveluntarjoajan noudatettavaa toteuttamisaikaa pidemmäksi kuin neljäksi työpäiväksi 39 §:ssä tarkoitettua maksutoimeksiannon vastaanottohetkestä lukien. Direktiivin 68 artiklan 2 kohdan mukaan mainittu neljän työpäivän enimmäisaika koskee yhteisön sisäisiä maksutapahtumia. Edellä todetuin tavoin jo 5 §:n 1 momentista seuraa, että 47 § koskee vain ETA:n sisäisiä maksutapahtumia.

8 §. Määritelmät. Pykälä sisältää eräiden laissa käytettyjen käsitteiden määritelmät.

Pykälän 1 kohdassa oleva maksupalvelun käyttäjän määritelmä pohjautuu direktiivin 4 artiklan 10 kohtaan, mutta on direktiivin määritelmää täsmällisempi. Maksupalvelun käyttäjällä tarkoitetaan maksupalvelulaissa sitä, joka palveluntarjoajan kanssa tekemänsä sopimuksen perusteella voi käyttää maksupalvelua tai -palveluita joko maksajana tai maksunsaajana taikka kummassakin ominaisuudessa. Sopimus, jossa maksupalvelun käyttäjä on osapuolena, voi olla joko 13 kohdassa tarkoitettu puitesopimus tai 14 kohdassa tarkoitettua erillistä maksutapahtumaa koskeva sopimus.

Direktiivin 4 artiklan 7 kohdan mukaan maksajalla tarkoitetaan direktiivissä joko luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka on maksutilin haltija ja joka antaa maksutoimeksiannon kyseiseltä maksutililtä, tai, jos

maksutiliä ei ole, luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka antaa maksutapahtumaa koskevan toimeksiannon. Direktiivin 4 artiklan 8 kohdan mukaan maksunsaajalla tarkoitetaan direktiivissä puolestaan luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka on tarkoitettu maksutapahtuman kohteena olevien varojen vastaanottajaksi. Maksupalvelulaissa käytetään käsitteitä maksaja ja maksunsaaja samassa merkityksessä kuin direktiivissä. Lakiin ei kuitenkaan ole katsottu tarpeelliseksi ottaa direktiivin määritelmäsäännöksiä vastaavia säännöksiä.

Tietyissä tilanteissa maksajan tai maksunsaajan puolella on useampia eri henkilöitä. Esimerkkeinä voidaan mainita matkapuhelinliittymä, jossa tilaaja ja käyttäjä ovat eri henkilöt, luottokortti, johon liittyy rinnakkaiskortti, sekä yrityksen pankkitiliin liittyvät pankkitunnukset, joita käyttää yrityksen yksi tai useampi työntekijä. Maksunsaajapuolella saattaa puolestaan esimerkiksi olla käytössä konsernitili. Maksupalvelulaissa ei ole tarkoitettu tyhjentävästi säännellä sitä, ketä näistä useammasta henkilöstä eri tilanteissa tarkoitetaan, kun lain säännöksissä puhutaan ”maksajasta” tai ”maksunsaajasta”. Esimerkiksi se, kenelle maksajapuolella olevista useammasta henkilöstä on annettava tiedot toteutetuista maksutapahtumista 19 §:n mukaisesti tai kuka heistä voi antaa 38 §:ssä tarkoitettua suostumuksen maksutapahtuman toteuttamiseen, voi täsmentyä sopimusehtojen tai muun lainsäädännön perusteella. Tietojenantovelvollisuuden osalta asiaa käsitellään tarkemmin 19 §:n perusteluissa.

Määritelmäsäännöksen on tarkoitettu kattavan myös sopimuksen tekemistä edeltävän vaiheen. Maksupalvelun käyttäjänä pidetään siis myös henkilöä, joka on vasta tekemässä maksupalveluita koskevaa sopimusta palveluntarjoajan kanssa. Sopimuksen tekemistä edeltävää vaihetta koskevat erityisesti 2 luvun ennakkotietoja koskevat säännökset.

Pykälän 2 kohdassa määritellään palveluntarjoajan käsite. Palveluntarjoajalla tarkoitetaan laissa luonnollista henkilöä taikka yksityistä tai julkista oikeushenkilöä, joka tuloa tai muuta taloudellista hyötyä saadakseen ammattimaisesti tarjoaa maksupalveluja. Tyypillisiä palveluntarjoajia ovat luottolaitokset ja maksulaitoslaissa tarkoitettut maksu-

laitokset. Se, pidetäänkö jotakin yhteisöä tässä laissa tarkoitettuna palveluntarjoajana, riippuu kuitenkin sen tosiasiallisesti harjoittaman toiminnan luonteesta eikä siitä, edellytetäänkö siltä maksulaitoslain mukaista toimilupaa tai onko sille myönnetty tällainen toimilupa.

Palveluntarjoajan määritelmästä seuraa, että tätä lakia ei sovelleta direktiivin 3 artiklan d kohdassa tarkoitettuihin maksutapahtumiin. Direktiivin mainitussa säännöksessä on rajattu direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle maksutapahtumat, joissa on kyse ei-ammattimaisesta käteisrahan vastaanottamisesta ja luovuttamisesta voittoa tavoittelemattoman toiminnan tai hyväntekeväisyyden yhteydessä.

Määritelmän mukaisesti myös kuntaa tai muuta julkisyhteisöä pidetään tässä laissa tarkoitettuna palveluntarjoajana siltä osin kuin se tuloa tai muuta taloudellista hyötyä saadakseen ammattimaisesti tarjoaa maksupalveluja. Lakisääteiset palvelut, joita ei harjoiteta kaupallisten periaatteiden pohjalta — esimerkiksi sosiaalipalvelut ja holhous-toimesta annetussa laissa (442/1999) tarkoitettu edunvalvonta — jäävät tämän lain soveltamisen ulkopuolelle.

Pykälän 3 kohdassa oleva maksutapahtuman määritelmä vastaa asiallisesti direktiivin 4 artiklan 5 kohtaa. Sanamuodon on tarkoitettu kattavan myös käteispanot maksutilille. Maksutapahtuma voi olla joko maksajan käynnistämä (esimerkiksi tilisiirto) tai maksunsaajan käynnistämä (esimerkiksi suoraveloitus). Laissa tarkoitettuna maksutapahtumana ei sitä vastoin pidetä sitä, että palveluntarjoaja maksaa korkoa maksupalvelun käyttäjän maksutilille.

Laissa tarkoitettuna maksutapahtumana ei pidetä konsernitilin alatilien välisiä saldosierroja.

Pykälän 4 kohdassa oleva maksutoimeksiannon määritelmä vastaa direktiivin 4 artiklan 16 kohtaa.

Pykälän 5 kohta sisältää maksutilin määritelmän. Määritelmä pohjautuu direktiivin 4 artiklan 14 kohtaan. Maksutilin määritelmässä edellytetään, että tiliä voidaan käyttää maksutapahtumien toteuttamiseen. Sitä, että tiliä myös tosiasiallisesti käytetään maksutapahtumien toteuttamiseen, ei sitä vastoin

vaadita. Tiliä koskevan sopimuksen ehtojen tai lain perusteella määräytyy se, voidaanko tiliä käyttää maksutapahtumien toteuttamiseen vai ei.

Maksutili voi olla yhden tai useamman maksupalvelun käyttäjän nimissä.

Tyypillinen maksutili on esimerkiksi pankissa oleva päivittäisten raha-asioiden hoitoon tarkoitettu käyttötili. Maksutilinä pidetään myös esimerkiksi sellaista säästötiliä, jolle tilinomistaja voi tallettaa varoja tai jolta tilinomistaja voi nostaa varoja ilman että siitä tulee erikseen sopia palveluntarjoajan kanssa. Maksutilinä ei sitä vastoin pidetä esimerkiksi määräaikaistalletustiliä. Maksutili ei olisi arvo-osuuksien hoitotili, jonka sopimusehdossa tilin käyttö on rajattu koskemaan vain arvo-osuuksiin liittyviä suorituksia.

Maksutilin määritelmän piiriin kuuluvat myös luottokorttitilit ja muut niitä vastaavat maksutapahtumien toteuttamiseen käytettävät tilit. Maksutili voi siis olla myös tili, jolle maksupalvelun käyttäjä ei pane varoja.

Pykälän 6 kohdassa määritellään tilisiirron käsite. Tilisiirrolla tarkoitetaan maksajan maksutilin veloittamista maksajan aloitteesta varojen siirtämiseksi maksunsaajan maksutilille.

Tilisiirrossa maksaja ja maksunsaaja voivat olla myös sama henkilö. Esimerkiksi maksajan maksutililtä hänen antamansa maksutoimeksiannon perusteella toteutettu rahansiirto hänen toiselle maksutililleen kuuluu tilisiirron käsitteen piiriin.

Pykälän 7 kohdassa oleva suoraveloituksen määritelmä vastaa direktiivin 4 artiklan 28 kohtaa. Tyypillisiä suoraveloituksia ovat maksajan antamaan suoraveloitusvaltakirjaan perustuvat toistuvaissuoritukset esimerkiksi sähkölaskujen tai vakuutusmaksujen maksamiseksi hänen maksutililtään.

Määritelmäsäännöksen mukaan suoraveloituksen keskeinen ominaisuus on se, että maksajan maksutilin veloitus tapahtuu maksunsaajan aloitteesta. Tällaisena aloitteena maksajan maksutilin veloitukseen ei pidetä yksinomaan sitä, että maksunsaaja lähettää maksajalle paperimuotoisen tai sähköisen laskun.

Pykälän 8 kohdassa oleva rahanvälityksen määritelmä vastaa direktiivin 4 artiklan 13 kohtaa. Määritelmä kattaa sähköiset pos-

tiosoitukset. Paperimuotoiset postiosoitukset on sen sijaan rajattu lain soveltamisalan ulkopuolelle 3 §:n 2 kohdassa.

Rahanvälityspalvelu voidaan toteuttaa esimerkiksi siten, että palveluntarjoaja lähettää maksajan sille antamat varat saman palveluntarjoajan toisessa valtiossa olevaan toimipisteeseen. Vastaanottaja voi nostaa varat lähettäjän ja vastaanottajan sijaintivaltioista riippuen jopa muutamien minuuttien kuluttua niiden lähetyksestä.

Rahanvälityksellä ei tarkoiteta sitä, että tavaran ostaja suorittaa kauppahintaa vastaavan rahamäärän kuljetusliikkeen edustajalle, joka toimittaa sen edelleen tavaran myyjälle. Myöskään postiennakkopalvelu ei ole tässä laissa tarkoitettua rahanvälitystä.

Pykälän 9 kohdassa oleva maksuvälineen määritelmä vastaa direktiivin 4 artiklan 23 kohtaa. Määritelmässä tarkoitettuja maksukortteja ovat esimerkiksi pankki- ja luottokortit. Määritelmässä tarkoitettu muu käyttäjäkohtainen väline on esimerkiksi matkapuhelin silloin, kun sitä käytetään maksutoimeksiantojen antamiseen 1 §:n 2 momentin 6 kohdassa tarkoitettulla tavalla. Määritelmässä tarkoitettu käyttäjäkohtainen menettelytapa on esimerkiksi maksutoimeksiantojen antaminen verkkopankissa palveluntarjoajan maksupalvelun käyttäjälle antamia tunnuslukuja käyttämällä.

Maksuvälineenä pidetään myös esimerkiksi sellaisia yrityksen pankkitunnuksia, joita useammalla yrityksen työntekijällä on oikeus käyttää.

Jos maksutapahtuma käynnistetään paperilla, esimerkiksi tilisiirtolomaketta käyttämällä, tällaista lomaketta ei pidetä maksuvälineenä.

Pykälän 10 kohta sisältää maksuvälineen haltijan määritelmän. Maksuvälineen haltijalla tarkoitetaan laissa sitä, jolle maksuvälineen käyttöoikeus on myönnetty.

Maksuvälineen haltija on tyypillisesti se henkilö, joka on tehnyt maksuvälineen käyttöön oikeuttavan tili- tai muun sopimuksen palveluntarjoajan kanssa. Maksuvälineen haltijana pidetään kuitenkin myös muuta henkilöä, jolle sopimuksen perusteella on myönnetty oikeus käyttää maksuvälinettä. Jos esimerkiksi luottokorttiin liittyy rinnakkaiskortti, maksuvälineen haltijana pidetään siis sekä

pääkortin että rinnakkaiskortin käyttöön oikeutettua henkilöä.

Kaikki ne henkilöt, joilla on oikeus käyttää maksuvälinettä, nimetään useimmiten suoraan maksuvälinettä koskevassa sopimuksessa. Maksuvälineen haltijana pidetään kuitenkin myös sellaista henkilöä, jota ei mainita nimeltä sopimuksessa, mutta jolle maksupalvelun käyttäjä on sopimuksessa olevan ehdon perusteella myöntänyt oikeuden käyttää maksuvälinettä. Esimerkkinä voidaan mainita tilanne, jossa sopimuksen osapuolena oleva yritys on sopimuksen mukaisesti nimennyt ne työntekijät, joilla on oikeus käyttää yrityksen pankkitunnuksia tai maksukorttia.

Laissa tarkoitettuna maksuvälineen haltijana ei sen sijaan pidetä henkilöä, jolle maksuvälineen käyttöön sopimuksen nojalla oikeutettu on pelkästään tosiasiallisin toimenpitein luovuttanut maksuvälineen. Jos tilinomistaja antaa esimerkiksi puolisonsa tietoon tunnusluvut, jotka mahdollistavat pankkitilin käyttämisen verkkopankissa, puolisoa ei tällä perusteella pidetä laissa tarkoitettuna maksuvälineen haltijana. Tällainen sopimukseen perustumaton maksuvälineen luovutus toiselle voi synnyttää maksupalvelun käyttäjälle vastuun maksuvälineen oikeudettomasta käytöstä 62 §:n 1 momentin 1 kohdan nojalla.

Pykälän 11 kohta sisältää pienmaksuvälineen määritelmän. Määritelmän mukaiseen pienmaksuvälineeseen sovelletaan 17, 21, 31, 43, 50, 61 ja 77 §:ssä olevia poikkeussäännöksiä.

Määritelmäsäännös pohjautuu direktiivin 34 artiklan 1 kohdan ja 53 artiklan 1 kohdan säännöksiin. Kotimaan maksutapahtumien osalta ehdotetaan otettavaksi täysimääräisesti käyttöön 34 artiklan 2 kohdassa ja 53 artiklan 2 kohdassa säädetty mahdollisuus korottaa kyseisten artiklojen 1 kohdissa säädettyjä enimmäismääriä.

Kohdan a alakohdan mukaan pienmaksuvälineellä tarkoitetaan maksuvälinettä, jota puitesopimuksen mukaan voidaan käyttää enintään 30 euron määräisiin maksutapahtumiin. Yläraja on kuitenkin 60 euroa, jos maksuvälinettä puitesopimuksen mukaan voidaan käyttää vain kotimaan maksutapahtumiin.

Kotimaan maksutapahtumalla tarkoitetaan säännöksessä maksutapahtumaa, jonka to-

teuttamiseen osallistuvat maksajan ja maksunsaajan palveluntarjoajat sijaitsevat kumpikin samassa valtiossa. Merkitystä ei ole sillä, missä maksaja on maksutoimeksiannon antaessaan. Jos esimerkiksi suomalaisen matkapuhelinliittymän haltija ostaa konserttilipun ja maksaa sen matkapuhelinta käyttäen yritykselle, joka käyttää suomalaista palveluntarjoajaa, kysymys on kotimaan maksutapahtumasta, vaikka liittymän haltija ostoksen tehdessään olisi ulkomailla.

Kyseistä 30 euron tai kotimaan maksutapahtumissa 60 euron ylärajaa sovelletaan kuhunkin yksittäiseen maksutapahtumaan erikseen. Säännöksessä ei aseteta rajoituksia sille, kuinka usein pienmaksuvälineellä voidaan toteuttaa maksutapahtumia. Maksuväline voi siis olla pienmaksuväline, vaikka sillä on mahdollista toteuttaa rajoittamaton määrä enintään 30 euron määräisiä maksutapahtumia peräkkäin. Estettä ei ole edes sille, että nämä peräkkäiset maksut suoritetaan samalle maksunsaajalle.

Kohdan *b alakohta* koskee jälkikäteen laskutettavia (post-paid) maksuvälineitä. Jotta tällaiseen maksuvälineeseen voidaan soveltaa pienmaksuvälinettä koskevia säännöksiä, puitesopimuksessa sovittu maksuvälineen käyttöraja saa olla enintään 150 euroa. Käyttöraja saa kuitenkin olla enintään 300 euroa, jos maksuvälinettä puitesopimuksen mukaan voidaan käyttää vain kotimaan maksutapahtumiin.

Kohdan *c alakohta* koskee etukäteen maksettavia (pre-paid) maksuvälineitä. Jotta tällaiseen maksuvälineeseen voidaan soveltaa pienmaksuvälinettä koskevia säännöksiä, maksuvälineelle tallennettujen varojen määrä ei puitesopimuksen mukaan voi ylittää 150 euroa. Tallennettujen varojen määrä saa kuitenkin olla enintään 500 euroa, jos maksuvälinettä puitesopimuksen mukaan voidaan käyttää vain kotimaan maksutapahtumiin.

Maksuvälineen haltijalla saattaa olla mahdollisuus tallentaa etukäteen maksetulle maksuvälineelle myöhemmin lisävaroja. Tällainen lisätallennusmahdollisuus ei estä pitämästä maksuvälinettä pienmaksuvälineenä, kunhan tallennettujen varojen määrä ei minään ajankohtana voi ylittää säännöksessä mainittuja euromääriä. Säännöksestä ei johdu

rajoituksia sille, kuinka usein lisävaroja voidaan tallentaa.

Edellytykset, joista säädetään a—c alakohdassa, ovat vaihtoehtoisia. Maksuväline on siis pienmaksuväline, jos jokin niistä täyttyy.

Samalla maksukortilla voi puitesopimuksen mukaan olla useita erilaisia käyttötapoja, jolloin sitä voidaan oikeudellisessa mielessä pitää useana eri maksuvälineenä. Voi olla esimerkiksi mahdollista, että samaa maksukorttia voidaan kortinhaltijan valinnan mukaan käyttää joko etukäteen maksettuna maksuvälineenä, jolle tallennettujen varojen määrä ei voi koskaan ylittää 150 euroa, tai luottokorttina siten, että luottokorttiominaisuuden käyttömahdollisuuksia ei ole rajoitettu pienmaksuvälineen määritelmässä tarkoitettuihin tavoin. Tällaiseen maksukorttiin sovellettaisiin pienmaksuvälinettä koskevia säännöksiä siltä osin kuin sitä käytetään etukäteen maksettuna maksuvälineenä. Luottokorttiominaisuutta käytettäessä pienmaksuvälinettä koskevat säännökset eivät sitä vastoin soveltuisi.

Pykälän *12 kohdan* mukaan pienmaksuvälineen haltijalla tarkoitetaan laissa sitä, jolle pienmaksuvälineen käyttöoikeus on myönnetty.

Pykälän *13 kohdassa* määritellään puitesopimus. Määritelmä pohjautuu direktiivin 4 artiklan 12 kohtaan. Määritelmän mukaan puitesopimuksella tarkoitetaan laissa tili- tai muuta sopimusta, jonka perusteella voidaan toteuttaa yksittäisiä tai peräkkäisiä maksutapahtumia. Puitesopimus käytännössä usein sisältää maksutilin perustamista koskevat ehdot, mutta tämä ei ole määritelmän mukaan edellytyksenä sille, että kyseessä olisi puitesopimus.

Pykälän *14 kohdassa* olevan määritelmän mukaan erillisellä maksutapahtumalla tarkoitetaan laissa maksutapahtumaa, joka ei kuulu puitesopimuksen piiriin.

Pykälän *15 kohdassa* määritellään etäviestin. Määritelmä pohjautuu direktiivin 4 artiklan 24 kohtaan ja on samansisältöinen kuin kuluttajansuojalain 6 luvun 4 §:ssä ja 6 luvun 4 §:ssä olevat määritelmät. Määritelmässä tarkoitettu muu väline on esimerkiksi sähköposti.

Pykälän *16 kohdassa* määritellään, mitä laissa tarkoitetaan varoilla. Määritelmä vas-

taa direktiivin 4 artiklan 15 kohtaa. Varoilla tarkoitetaan käteistä, tilille kirjattua rahaa ja luottolaitostoinnasta annetun lain (121/2007) 6 §:n 1 momentissa tarkoitettua sähköistä rahaa. Käteistä rahaa ovat setelit ja metalliraha. Tilille kirjatulla raha-arvolla tarkoitetaan arvoa, joka on kirjattu joko maksutilille tai muulle tilille ja jota vastaavan määrän tilinomistaja voi vaatia suoritettavaksi.

Pykälän 17 kohdassa määritellään arvopäivä vastaavasti kuin direktiivin 4 artiklan 17 kohdassa. Arvopäivällä tarkoitetaan määritelmän mukaan viiteajankohtaa, jota palveluntarjoaja käyttää laskeessaan korkoa varoille, jotka veloitetaan maksutililtä tai maksetaan maksutilille. Tilitapahtuman arvopäivä on toisin sanoen se päivä, josta lähtien tapahtuma vaikuttaa tilin koronlaskentaan, jos kyseisellä tapahtumalla korkoehdojen mukaan on vaikutusta koronlaskentaan.

Pykälän 18 kohdassa määritellään työpäivä. Määritelmä pohjautuu direktiivin 4 artiklan 27 kohtaan. Määritelmäsäännöksen mukaan työpäivällä tarkoitetaan laissa päivää, jona maksajan tai maksunsaajan palveluntarjoaja on avoinna siten, että se voi osaltaan toteuttaa maksutapahtuman.

Se, mitä päiviä lakia sovellettaessa konkreettisesti pidetään työpäivinä, saattaa vaihdella paitsi maakohtaisesti myös palveluntarjoajakohtaisesti. Yleisesti ottaen esimerkiksi joulupäivä ei Suomessa ole pankeissa työpäivä, mutta jos jokin palveluntarjoaja on tällöinkin avoinna siten, että se voi osaltaan toteuttaa maksutapahtuman, joulupäivää pidetään sen osalta työpäivänä.

Pykälän 19 kohdassa määritellään yksilöivä tunniste vastaavasti kuin direktiivin 4 artiklan 21 kohdassa. Yksilöivällä tunnistella tarkoitetaan laissa palveluntarjoajan maksupalvelun käyttäjälle määrittämää kirjain-, numero- tai merkkiyhdistelmää, joka maksupalvelun käyttäjän on esitettävä, jotta toinen maksutapahtumaan liittyvä palvelunkäyttäjä tai tämän maksutili voidaan yksilöidä. Yksilöiväksi tunnisteeksi voidaan tyypillisesti määrittää esimerkiksi pankkitilin numero.

Pykälän 20 kohdassa määritellään, mitä tietojen antaminen pysyvällä tavalla tarkoittaa. Määritelmä vastaa asiallisesti direktiivin 4 artiklan 25 kohtaa. Tietojen antamisella pysyvällä tavalla tarkoitetaan laissa tietojen an-

tamista maksupalvelun käyttäjälle henkilökohtaisesti, kirjallisesti tai sähköisesti siten, että maksupalvelun käyttäjä voi tallentaa ja toisintaa ne muuttumattomina.

Useissa lain säännöksissä veloitetaan palveluntarjoaja joko toimittamaan tietoja tai ilmoituksia maksupalvelun käyttäjälle kirjallisesti tai muulla pysyvällä tavalla taikka asettamaan tietoja pysyvällä tavalla maksupalvelun käyttäjän saataville. Säännösten tarkoituksena on turvata se, että maksupalvelun käyttäjä saa tiedot siten, että hän voi säilyttää tiedot ja tarvittaessa vedota niihin.

Jos tiedot annetaan pysyvällä tavalla sähköisesti, olennaista on, että maksupalvelun käyttäjällä on tosiasiallinen mahdollisuus tallentaa ja toisintaa ne. Jos esimerkiksi 19 ja 20 §:ssä tarkoitettut tiedot puitesopimuksen nojalla toteutetuista maksutapahtumista asetetaan maksupalvelun käyttäjän saataville henkilökohtaisessa verkkopankkipalvelussa, vaatimus pysyvän tavan käyttämisestä voidaan täyttää siten, että palvelu ohjaa maksupalvelun käyttäjää tallentamaan ja tulostamaan tiedot. Henkilökohtaisuus tarkoittaa sitä, että tietoja ei voida pitää saatavilla palveluntarjoajan yleisillä verkkosivuilla.

Laissa säänneltyjä erilaisia tietojenantamistapoja on tarkasteltu myös jäljempänä 2 luvun perustelujen kohdalla väliotsikon ”Terminologiasta” alla.

Pykälän 21 kohdassa määritellään maksujärjestelmä vastaavasti kuin direktiivin 4 artiklan 6 kohdassa. Maksujärjestelmällä tarkoitetaan sääntöihin perustuvaa järjestelmää, jossa määritetään tai toteutetaan rahamääräisiä veloitteita taikka siirretään maksutapahtumien katteet. Maksujärjestelmän ylläpitäjänä voi olla yksi tai useampi yhteisö. Maksutapahtumien katteet voidaan siirtää esimerkiksi luottolaitoksessa tai keskuspankissa olevan järjestelmän kautta.

9 §. Yleissäännös annettavista tiedoista ja ilmoituksista. Pykälällä pannaan täytäntöön direktiivin 36 artiklan 1 kohdassa ja 41 artiklan 1 kohdassa säädetyt veloitteet, jotka koskevat tietojen antamisessa noudatettavia selkeys-, ymmärrettävyys- ja kielivaatimuksia. Näiden vaatimusten noudattamiseen viitataan myös direktiivin 38 ja 39 artiklassa, 44 artiklan 1 kohdassa, 45 artiklan 3 kohdas-

sa, 47 artiklan 1 kohdassa ja 48 artiklan 1 kohdassa.

Pykälä koskee kaikkia niitä tietoja ja ilmoituksia, joita palveluntarjoajan on tämän lain nojalla annettava maksupalvelun käyttäjälle. Pykälä kattaa siis paitsi 2 luvussa annettaviksi säädettyt tiedot myös esimerkiksi 30 §:ssä tarkoitettujen ehdotusten puitesopimuksen ehtojen muuttamisesta ja 35 §:n 2 momentissa tarkoitettua irtisanomisilmoituksen.

Pykälässä veloitetaan palveluntarjoaja antamaan laissa tarkoitettuja tietoja ja ilmoitukset maksupalvelun käyttäjälle selkeässä ja helposti ymmärrettävässä muodossa. Niiden tulee olla yleiskielellä yksinkertaisesti ja selkeästi muotoillut. Jos tietoihin sisältyy tavalliselle asiakkaalle tuntemattomia tai epäselviä käsitteitä, niiden sisältö on määriteltävä. Jos palveluntarjoaja käyttää esimerkiksi arvopäivän käsitettä, tiedoissa on selitettävä, mitä arvopäivällä tarkoitetaan.

Jolleivät osapuolet sovi muun kielen käytämisestä, tiedot ja ilmoitukset on annettava suomeksi tai ruotsiksi taikka muulla sen valtion virallisella kielellä, jossa maksupalvelua tarjotaan.

Pykälä ei sanamuotonsa mukaan koske muita tahoja kuin palveluntarjoajaa. Sitä ei siis suoraan sovelleta esimerkiksi 29 §:n 1 momentissa säädettyyn maksunsaajan velvollisuuteen ilmoittaa maksajalle maksuvälineen käyttämisestä pyydettävästä maksusta tai tarjottavasta alennuksesta. Ilman nimenomaista säännöstäkin on kuitenkin selvää, että myös maksunsaajan ja muiden 28 ja 29 §:ssä tarkoitettujen tahojen on tehtävä mainituissa pykälissä tarkoitettuja ilmoitukset selkeässä ja ymmärrettävässä muodossa, jotta niiden voidaan katsoa täyttäneen asianmukaisesti tiedonantovelvollisuutensa.

2 luku Tiedonantovelvollisuus

Yleistä. Luvussa säädetään palveluntarjoajan ja eräiden muiden tahojen velvollisuudesta antaa tietoja maksupalvelun käyttäjälle. Luvun säännökset on jaettu seuraavasti sen mukaan, mistä tietoa on annettava. Luvun 10—17 §:ssä säädetään palveluntarjoajan tiedonantovelvollisuudesta koskien puitesopimusta. Luvun 18—21 §:ssä säädetään palveluntarjoajan velvollisuudesta antaa tietoja yk-

sittäisestä maksutapahtumasta, joka kuuluu puitesopimuksen piiriin. Palveluntarjoajan velvollisuudesta antaa ennakkotietoja erillistä maksutapahtumaa koskevasta sopimuksesta säädetään 22 §:ssä ja erillistä maksutapahtumaa koskevista tiedonantovelvollisuuksista 23 ja 24 §:ssä. Poikkeuksesta tiedonantovelvollisuuksiin koskien erillistä maksutapahtumaa säädetään 25 §:ssä. Luvun 26 ja 27 §:ssä on erinäisiä muita palveluntarjoajan tiedonantovelvollisuutta koskevia säännöksiä. Luvun 28 ja 29 §:ssä säädetään valuutanmuuttoa ja maksuvälineen käyttämiseen liittyvistä tiedonantovelvollisuuksista, jotka kohdistuvat myös muihin tahoihin kuin palveluntarjoajaan.

Pienmaksuvälineitä koskevista poikkeuksista palveluntarjoajan tiedonantovelvollisuuksiin säädetään 17 ja 21 §:ssä. Muilta osin luvun säännökset ovat 7 §:n mukaan kuluttajasopimuksissa kuluttajan hyväksi pakottavia. Jos maksupalvelun käyttäjä ei ole kuluttaja, osapuolet voivat sopia toisin luvussa säännellyistä seikoista.

Terminologiasta. Direktiivissä on erotettu kaksi tapaa, joilla palveluntarjoajan on annettava tietoja maksupalvelun käyttäjälle. Direktiivin mukaan tiedot on joko annettava tai asetettava maksupalvelun käyttäjän saataville. Maksupalvelulain säännöksissä vastaava ero on tehty käyttämällä ilmaisuja "tietojen toimittaminen", "tietojen asettaminen saataville" ja "tietojen antaminen". Näillä ilmaisuilla tarkoitetaan laissa seuraavaa.

Kun palveluntarjoajan on lain mukaan "toimitettava" tiedot maksupalvelun käyttäjälle, sen on luovutettava ne hänelle henkilökohtaisesti, lähetettävä ne hänelle postitse, sähköpostitse tai tekstiviestillä taikka saatettava ne hänen tietoonsa muulla näihin rinnastettavalla tavalla. Olennaista on se, että tietojen saaminen ei edellytä maksupalvelun käyttäjän omaa aktiivisuutta enempää kuin postilähetysten tai muiden luottamuksellisten viestien vastaanottaminen yleensäkin vaatii.

Useissa lain säännöksissä tietojen antamistapa ehdotetaan säänneltäväksi siten, että palveluntarjoajan on toimitettava tiedot kirjallisesti tai muulla pysyvällä tavalla. Tällöin palveluntarjoajan on noudatettava samanlaisesti sekä sitä, mitä edellä on sanottu tietojen toimittamisesta, että sitä, mitä 8 §:n

20 kohdassa säädetään pysyvästä tavasta. Pysyvän tavan käyttämisestä on käsitelty tarkemmin 8 §:n 20 kohdan perusteluissa. Vaikka esimerkiksi tiedon lähettäminen tekstiviestillä täyttääkin vaatimuksen tiedon toimittamisesta maksupalvelun käyttäjälle, nykyinen tekstiviesti ei ole riittävä silloin, kun laki edellyttää tietojen toimittamista pysyvällä tavalla, koska sitä ei yleensä voi tallentaa ja toisintaa. Sen sijaan sähköposti yleensä täyttää tämän lain asettamat vaatimukset tallentamisesta ja toisintamisesta. Tietoja toimitettaessa on kuitenkin otettava huomioon tässä laissa säädetyn lisäksi muusta lainsäädännöstä johtuvat esimerkiksi tietosuoja ja tietoturva koskevat vaatimukset.

Tietojen ”asettamisella saataville” tarkoitetaan laissa puolestaan sitä, että palveluntarjoajan on järjestettävä maksupalvelun käyttäjälle mahdollisuus tutustua tietoihin. Tiedot voivat siis olla esimerkiksi luettavissa tietoverkossa tai palveluntarjoajan liiketiloissa olevalla ilmoitustaululla. Tietojen saaminen voi näin ollen edellyttää myös maksupalvelun käyttäjältä aktiivisuutta.

Tietojen ”antamista” on käytetty laissa yleiskäsitteenä. Sitä käytettäessä ei ole tarkoitettu säännellä sitä, millä tavalla palveluntarjoajan on täytettävä tiedonantovelvollisuutensa.

Tietojenantamistapoja koskevia säännöksiä tulkittaessa on otettava huomioon erityisesti sähköisten viestintävälineiden kehitys. Kerran tehtyjä tulkintaratkaisuja voi kehityksen myötä olla tarpeen arvioida uudelleen.

Palveluntarjoajan velvollisuus antaa tietoja puitesopimuksesta

10 §. Ennakkotietojen antaminen. Pykälässä säädetään siitä, milloin ja miten palveluntarjoajan on annettava maksupalvelun käyttäjälle 11—15 §:ssä luetellut ennakkotiedot palveluntarjoajasta, tarjottavista maksupalveluista, osapuolten välisestä viestinnästä, varotoimista, vastuukysymyksistä ja oikeussuojakeinoista sekä puitesopimuksen muutoksista ja irtisanomisesta. Pykälässä ei säädetä sopimuksen tekemisestä eikä siitä, milloin sopimus sitoo osapuolia. Näihin kysymyksiin sovelletaan yleisiä sopimusoikeudellisia säännöksiä ja periaatteita.

Pykälän *1 momentin* mukaan tiedot on toimitettava hyvissä ajoin ennen sopimuksen tekemistä. Tiedot on toimitettava kirjallisesti tai muulla pysyvällä tavalla. Pysyvä tapa määritellään 8 §:n 20 kohdassa.

Momentin säännös perustuu direktiivin 41 artiklan 1 kohtaan. Sen tarkoituksena on varmistaa, että maksupalvelun käyttäjällä on käytettävissään riittävät tiedot sopimukseen liittyvistä olennaisista seikoista ennen sopimuksen tekemistä. Säännöksen mukainen tiedonantovelvollisuus voidaan täyttää myös toimittamalla luonnos puitesopimuksesta, joka sisältää vaaditut tiedot. Tämä vaihtoehto ilmenee nimenomaisesti direktiivin 41 artiklan 3 kohdasta.

Pääsääntö on, että edellä mainitut tiedot on toimitettava maksupalvelun käyttäjälle ennen sopimuksen tekemistä. Kuitenkaan aina näitä tietoja ei tarvitse antaa etukäteen. Jos puitesopimus tehdään maksupalvelun käyttäjän pyynnöstä sellaisella etäviestimellä, esimerkiksi puhelimella, jota käytettäessä edellä mainittuja tietoja ei voida etäviestimen ominaisuuksista johtuen toimittaa maksupalvelun käyttäjälle etukäteen, tiedot voidaan *2 momentin* mukaan toimittaa viipymättä puitesopimuksen tekemisen jälkeen. Säännös perustuu direktiivin 41 artiklan 2 kohtaan.

Momentissa käytetään hieman direktiivistä poikkeavaa sanamuotoa sikäli, että direktiivin mukaan tiedot olisi annettava välittömästi sopimuksen tekemisen jälkeen, mutta ehdotetun säännöksen mukaan tiedot on annettava viipymättä sopimuksen tekemisen jälkeen. Momentin mukainen antamisajankohta on yhdenmukainen rahoituspalvelujen ja rahoitusvälineiden etämyyntiä koskevan kuluttajansuojalain 6 a luvun 11 §:n 2 momentin kanssa, jossa säädetään vastaavalla tavalla ennakkotietojen toimittamisesta etäviestintä käytettäessä.

Sen ohella, mitä tässä pykälässä säädetään ennakkotietojen antamistavasta, on voimassa, mitä 9 §:ssä säädetään tietojen selkeydestä ja käytettävästä kielestä.

11 §. Palveluntarjoajasta annettavat tiedot. Pykälässä luetellaan tiedot, jotka maksupalvelun käyttäjälle on annettava palveluntarjoajasta. Tarkoituksena on, että maksupalvelun käyttäjä pystyy luotettavasti tunnistamaan palveluntarjoajan ja tarvittaessa helposti ja

nopeasti ottamaan yhteyttä siihen, sen edustajaan ja sen toimintaa valvovaan viranomaiseen.

Pykälän 1—3 kohdan mukaan palveluntarjoajasta on kerrottava nimi ja pääkonttorin käyntiosoite. Palveluntarjoajan on kerrottava virallinen toiminimensä. Jos markkinoinnissa käytetään muuta nimeä, ei ole riittävää, että ennakkotiedoissa annetaan vain tämä nimi. Jos palveluja tarjotaan sivuliikkeen tai asiamiehen kautta, on ilmoitettava tämän käyntiosoite. Näiden lisäksi on kerrottava muut yhteydenpidossa tarpeelliset yhteystiedot, kuten sähköpostiosoite tai puhelinnumero. Myös palveluntarjoajan verkkosivun osoite voi olla muu annettava yhteystieto. Kohdat 1—3 perustuvat direktiivin 42 artiklan 1 kohdan a alakohtaan.

Pykälän 4 kohdassa tarkoitetaan esimerkiksi maksulaitosrekisteriä, joka on uusi. Direktiivin 13 artikla edellyttää rekisterin perustamista. Maksulaitosrekisteriin kirjataan maksulaitoslain mukaisen toimiluvan saaneet maksulaitokset, niiden asiamiehet ja sivuliikkeet sekä maksulaitoslain 6 §:n mukaisen poikkeuksen piiriin kuuluvat luonnolliset henkilöt ja oikeushenkilöt. Ennakkotiedoissa on kerrottava rekisterin nimi sekä palveluntarjoajan yritys- tai yhteisötunnus tai muu vastaava tunniste kyseisessä rekisterissä. Säännös ei edellytä rekisterin tietosisällön kuvaamista.

Säännöksessä tarkoitetaan myös muita vastaavia rekistereitä esimerkiksi tilanteessa, jossa palveluntarjoaja on rekisteröity vieraassa valtiossa.

Pykälän 5 kohdan mukaan maksupalvelun käyttäjälle on ilmoitettava palveluntarjoajan toimintaa valvova viranomainen ja sen yhteystiedot. Lain noudattamista valvovista viranomaisista säädetään 83 §:ssä.

Kohdat 4 ja 5 perustuvat direktiivin 42 artiklan 1 kohdan b alakohtaan.

12 §. Maksupalvelusta annettavat tiedot. Pykälässä luetellaan tiedot, jotka maksupalvelun käyttäjälle on annettava maksupalveluista.

Ennakkotiedoissa on pykälän 1 kohdan mukaan kuvattava maksupalvelun pääominaisuudet. Kohta perustuu direktiivin 42 artiklan 2 kohdan a alakohtaan.

Tarkoituksena on, että maksupalvelun käyttäjä saa objektiivisen ja mahdollisimman helpotajuksen kuvauksen tarjottavan maksupalvelun keskeisistä ominaisuuksista. Tavoitteena on, että annettujen tietojen pohjalta maksupalvelun käyttäjä kykenee vertailemaan maksupalvelua muihin markkinoilla oleviin vastaaviin palveluihin. Yksinkertaisista maksupalveluista, kuten rahanvälityksestä, riittää usein, että ennakkotiedoissa mainitaan vain maksupalvelun laji. Mitä monimutkaisemmasta maksupalvelusta on kysymys, sitä yksityiskohtaisempi selvitys on tarpeen. Sama koskee sellaisia uudempia maksupalveluja, joita on vasta äskettäin ryhdytty tarjoamaan.

Osana maksupalvelun pääominaisuuksia ennakkotiedoissa on muun ohella kerrottava, milloin palveluntarjoaja saa kieltäytyä toteuttamasta maksutoimeksiantoa ja miten se ilmoittaa kieltäytymisestä. Näistä seikoista säädetään 41 ja 42 §:ssä.

Pykälän 2 kohdan mukaan palveluntarjoajan on annettava kuvaus yksilöivästä tunnisteesta tai muista tiedoista, jotka maksupalvelun käyttäjän on annettava maksutoimeksianton toteuttamiseksi. Yksilöivä tunniste määritellään 8 §:n 19 kohdassa. Tyypillinen yksilöivä tunniste on pankkitilin numero. Tarkoituksena on, että ennakkotiedoissa kerrotaan, minkä tyyppistä yksilöivää tunnistetta tai muuta tietoa maksutoimeksiannossa on käytettävä, jotta se voidaan toteuttaa. Kohta perustuu direktiivin 42 artiklan 2 kohdan b alakohtaan.

Ennakkotiedoissa on lisäksi tärkeää erityisesti korostaa yksilöivän tunnisteen merkitystä maksutapahtuman toteuttamisessa. Palveluntarjoaja saa 44 §:n mukaan toteuttaa maksutapahtuman yksilöivän tunnisteen perusteella, vaikka maksupalvelun käyttäjä olisi antanut sen lisäksi myös muita tietoja maksutapahtuman toteuttamiseksi. Maksupalvelun käyttäjälle on siksi syytä tähdentää, että palveluntarjoajalla ei ole velvollisuutta tarkistaa esimerkiksi sitä, että maksajan antamat nimetiedot täsmäävät annetun tilinumeron kanssa.

Pykälän 3 kohdan mukaan ennakkotiedoissa on kerrottava, missä muodossa ja millä tavalla maksupalvelun käyttäjä voi antaa ja peruuttaa suostumuksensa maksutapahtuman toteuttamiseen. Suostumus voidaan antaa

esimerkiksi verkkopankissa vaihtuvaa tunnuslukua käyttämällä, maksukortilla maksettaessa PIN-koodilla tai allekirjoituksella taikka matkapuhelimella maksettaessa tekstiviestillä. Kohta vastaa direktiivin 42 artiklan 2 kohdan c alakohtaa.

Pykälän 4 kohdan mukaan ennakkotiedoissa on annettava tieto ajankohdasta, jona maksutoimeksianto katsotaan vastaanotetuksi. Maksutoimeksiannon vastaanottohetkestä säädetään 39 §:ssä, ja siten tämä ajankohta on mainittava ennakkotiedoissa. Jos maksajan palveluntarjoaja on asettanut 39 §:n 3 momentissa säädetyllä tavalla aikarajan, jonka jälkeen vastaanotettu maksutoimeksianto katsotaan vastaanotetuksi seuraavana työpäivänä, tämä aikaraja on kerrottava ennakkotiedoissa. Kohta perustuu direktiivin 42 artiklan 2 kohdan d alakohtaan.

Pykälän 5 kohdan vaatimus maksupalvelun toteuttamisen enimmäisajan ilmoittamisesta perustuu direktiivin 42 artiklan 2 kohdan e alakohtaan. Palveluntarjoajan on kerrottava maksupalvelun toteuttamiseen kuluva enimmäisaika. Maksupalvelu on käsitteenä laajempi kuin maksutapahtuma, jonka toteuttamisajasta säädetään 47, 49, 50 ja 88 §:ssä.

Tieto maksupalvelun toteuttamisen enimmäisajasta on annettava siltä osin kuin se on palveluntarjoajan tiedossa ja niin tarkasti kuin mahdollista. Esimerkiksi maksajan palveluntarjoaja ei yleensä tiedä, mitä maksunsaajan ja maksunsaajan palveluntarjoajan välillä on sovittu maksupalvelun toteuttamisesta.

Ennakkotiedoissa on 6 kohdan mukaisesti kerrottava, jos puitesopimukseen on tarkoitus ottaa maksuvälineen käyttörajoja koskevia ehtoja. Kohta perustuu direktiivin 42 artiklan 2 kohdan f alakohtaan. Osapuolet voivat sopia erilaisten maksuvälineiden käyttöä koskevista rajoista, esimerkiksi maksukortin tai matkapuhelimen päivittäisestä tai kuukausikäyttörajasta taikka maksutapahtumakohtaisesta käyttörajasta. Tästä mahdollisuudesta säädetään nimenomaisesti direktiivin 55 artiklan 1 kohdassa.

Ennakkotiedoissa on 7 kohdan mukaan ilmoitettava maksupalvelun käyttäjältä perittävien kulujen yhteismäärä eli maksupalvelun kokonaishinta. Kulut on lisäksi eriteltävä, jos se on mahdollista. Kohta perustuu direktiivin

42 artiklan 3 kohdan a alakohtaan, jonka tarkoituksena on varmistaa hinnoittelun läpinäkyvyys. Maksupalvelun käyttäjällä on oikeus tietää, mitä kukin palvelu ja mahdollisesti sen osa maksaa. Kulujen erittelyä ei edellytetä, jos palveluja tarjotaan ainoastaan pakettina eikä pakettiin sisällyville yksittäisille palveluille ole määritetty erillisiä hintoja.

Pykälän 8 ja 9 kohta koskevat ennakkotietojen antamista korosta tai viitekorosta sekä sovellettavista valuutan vaihtokursseista tai viitekursseista. Korolla tarkoitetaan säännöksessä mitä tahansa maksupalvelun käyttäjälle maksettavaa tai häneltä perittävää korkoa, esimerkiksi maksutilin talletuskorkoa, luottokorkoa ja viivästyskorkoa. Ennakkotiedoissa on myös kerrottava viitekurssin määrittäminen päivittäin. Siten on kerrottava, määrittykö viitekurssi esimerkiksi maksutapahtumapäivän vai laskutuspäivän mukaan. Kohdat perustuvat direktiivin 42 artiklan 3 kohdan b alakohtaan. Viitekorosta ja viitekurssista säädetään lisäksi 33 §:n 1 ja 2 momentissa.

Pykälän 10 kohdan mukaan ennakkotiedoissa on ilmoitettava, jos puitesopimuksessa on tarkoitus sopia ehdosta, jonka mukaan koron tai vaihtokurssin muutoksia sovelletaan välittömästi ilman maksupalvelun käyttäjälle annettavaa ennakkoilmoitusta. Lisäksi on kerrottava muutoksiin tällöin sovellettavista palveluntarjoajan tiedonantovelvollisuuksista. Kohta perustuu direktiivin 42 artiklan 3 kohdan c alakohtaan. Koron ja valuutan vaihtokurssin muutoksista ilmoittamisesta säädetään 32 §:ssä.

13 §. Viestinnästä annettavat tiedot. Pykälän 1 kohdan mukaan maksupalvelun käyttäjälle on kerrottava, mitä viestintävälineitä osapuolten on puitesopimuksen mukaan tarkoitus käyttää tietojen antamiseen ja ilmoitusten tekemiseen. Ennakkotiedoissa on tarpeen mukaan eriteltävä kaikki viestintävälineet, joita käytetään tässä laissa tarkoitettujen eri ilmoitusten tekemiseen. Siten jos esimerkiksi 58 §:n mukainen pyyntö maksuvälineen käyttömahdollisuuden palauttamisesta ja 70 §:n mukainen ilmoitus oikeudettomasta, toteuttamatta jääneestä tai virheellisesti toteutetusta maksutapahtumasta tehdään eri viestintävälineitä käyttäen, tämä on ilmoitettava ennakkotiedoissa.

Lisäksi palveluntarjoajan on 1 kohdan mukaan annettava tiedot niistä teknisistä ominaisuuksista, joita maksupalvelun käyttäjän laitteilta edellytetään, jotta osapuolten välinen viestintä sujuisi asianmukaisesti. Tekniset ominaisuudet koskevat muun muassa tietokoneen suorituskykyä sekä eri tietokoneohjelmia, kuten verkkoselaimia, jotka ovat yhteensopivia palveluntarjoajan yhteyksien kanssa. Palveluntarjoajilta ei edellytetä yhteensopivuuksien ylläpitämistä kaikkien vanhojen tietokoneohjelmaversioiden kanssa, mutta ennakkotiedoissa on selvästi ja ymmärrettävästi kerrottava, millaista ohjelmaversiota maksupalvelun käyttäjän edellytetään käyttävän. Velvollisuus päivittää tietokoneohjelmia ei myöskään saa johtaa kohtuuttomuuteen maksupalvelun käyttäjän kannalta. Kohta perustuu direktiivin 42 artiklan 4 kohdan a alakohtaan.

Ennakkotiedoissa on 2 kohdan mukaan kerrottava, millä tavalla ja kuinka usein palveluntarjoajan on annettava laissa tarkoitettut tiedot maksupalvelun käyttäjälle.

Tietojen antamistapa on osassa lain säännöksistä jätetty osapuolten sopimusvapauden piiriin ja osassa se on määritelty tarkemmin. Lain määrittämiä tietojen antamistapoja ovat tietojen toimittaminen kirjallisesti tai muulla pysyvällä tavalla sekä tietojen asettaminen maksupalvelun käyttäjän saataville joko helposti tai pysyvällä tavalla. Ennakkotiedoissa on annettava maksupalvelun käyttäjälle tieto siitä, millä tosiasiallisella tavalla kyseinen palveluntarjoaja toimittaa tiedot tai asettaa ne saataville sekä mitä pysyvää tapaa palveluntarjoaja käyttää. Jos käytetään useaa erilaista tapaa antaa tietoa, tämän tulee käydä ilmi ennakkotiedoista.

Tietojen antamistavan lisäksi ennakkotiedoissa on kerrottava esimerkiksi, miten usein palveluntarjoaja antaa tiedot puitesopimuksen piiriin kuuluvasta yksittäisestä toteutetusta maksutapahtumasta 19 §:n mukaisesti maksajalle ja 20 §:n mukaisesti maksunsajalle sekä miten usein palveluntarjoaja antaa 32 §:n 2 momentin mukaisesti tiedot koron muutoksista. Se, kuinka usein tietoja on annettava, voi perustua sopimusehtoihin tai tämän lain säännöksiin.

Kohta vastaa direktiivin 42 artiklan 4 kohdan b alakohtaa.

Pykälän 3 kohdan mukaan ennakkotiedoissa on kerrottava puitesopimuksessa ja sopimussuhteen aikana käytettävät kielet. Tietojen antamisessa käytettävästä kielestä säädetään 9 §:ssä. Kohta vastaa direktiivin 42 artiklan 4 kohdan c alakohtaa.

Pykälän 4 kohdan mukaan ennakkotiedoissa on kerrottava, että maksupalvelun käyttäjällä on oikeus pyynnöstä saada sopimussuhteen aikana puitesopimuksen ehdot ja ennakkotiedot kirjallisesti tai muulla pysyvällä tavalla. Tästä oikeudesta säädetään 16 §:ssä. Kohta vastaa direktiivin 42 artiklan 4 kohdan d alakohtaa.

14 §. *Varotoimista, vastuukysymyksistä ja oikeussuojakeinoista annettavat tiedot.* Pykälässä luetaan tiedot, jotka maksupalvelun käyttäjälle on annettava maksuvälineeseen liittyvistä varotoimista, osapuolten keskinäisistä vastuukysymyksistä sekä maksupalvelun käyttäjän käytettävissä olevista oikeussuojakeinoista.

Pykälän 1 kohdan mukaan palveluntarjoajan on ensinnäkin kerrottava, minkälaisia toimenpiteitä maksuvälineen haltijalta edellytetään maksuvälineen turvassa pitämiseksi. Maksuvälineen haltijan velvollisuudesta huolehtia maksuvälineestä säädetään 53 §:n 1 momentissa. Toiseksi 1 kohdan mukaan on kerrottava, miten 54 §:n 1 momentin mukainen ilmoitus maksuvälineen katoamisesta, joutumisesta oikeudettomasti toisen haltuun tai oikeudettomasta käytöstä tulee tehdä palveluntarjoajalle. Ennakkotiedoissa voidaan esimerkiksi selostaa, että ilmoitus tehdään puhelimitse pankkien yhteiseen sulkupalveluun. Kohta vastaa direktiivin 42 artiklan 5 kohdan a alakohtaa.

Jos osapuolten on tarkoitus sopia puitesopimuksessa palveluntarjoajan oikeudesta sulkea maksuväline, ennakkotiedoissa on 2 kohdan mukaan kerrottava niistä edellytyksistä, joiden täytyessä palveluntarjoaja voi käyttää tätä oikeuttaan. Palveluntarjoajan oikeudesta sulkea maksuväline ja sen edellytyksistä säädetään 57 §:ssä. Kohta perustuu direktiivin 42 artiklan 5 kohdan b alakohtaan.

Pykälän 3 kohdan mukainen tiedonantovaatimus maksuvälineen oikeudetonta käyttöä koskevasta maksupalvelun käyttäjän vastuusta ja vastuun rahallisesta määrästä liittyy 62 §:ään, jossa vastuusta säädetään. Kohta

perustuu direktiivin 42 artiklan 5 kohdan c alakohtaan.

Ennakkotiedoista on ilmentävä *4 kohdan* mukaan, miten ja missä ajassa maksupalvelun käyttäjän on ilmoitettava palveluntarjoajalle oikeudettomasta, toteuttamatta jääneestä tai virheellisesti toteutetusta maksutapahtumasta. Ilmoittamisesta säädetään 70 §:ssä. Kohta perustuu 42 artiklan 5 kohdan d alakohtaan.

Direktiivin 42 artiklan 5 kohdan d ja e alakohtien mukaisesta vaatimuksesta antaa tieto palveluntarjoajan vastuusta oikeudettomasta, toteuttamatta jääneestä tai virheellisesti toteutetusta maksutapahtumasta säädetään pykälän *5 kohdassa*. Palveluntarjoajan vastuusta säädetään 63—67 ja 69 §:ssä.

Pykälän *6 kohdan* mukaan ennakkotiedoissa on kerrottava edellytykset, joiden täyttyessä maksajalla on oikeus saada palveluntarjoajaltaan takaisin maksunsaaja-aloitteisen maksutapahtuman rahamäärä. Maksunsaaja-aloitteisia maksutapahtumia ovat esimerkiksi suoraveloitukset ja korttimaksut. Lisäksi on kerrottava määräaika, jonka kuluessa maksajan on tehtävä palautuspyyntö, ja palveluntarjoajan velvollisuuksista pyynnön käsittelyssä. Maksupalautuksen edellytyksistä säädetään 79 §:ssä ja palautuspyynnön määräajasta ja palveluntarjoajan velvollisuuksista pyynnön käsittelyssä 80 §:ssä. Kohta perustuu direktiivin 42 artiklan 5 kohdan f alakohtaan.

Pykälän *7 kohdan* mukaan ennakkotiedoissa on ilmoitettava mahdolliset sopimusehdot sopimukseen sovellettavasta laista ja toimivaltaisesta tuomioistuimesta. Kohta perustuu direktiivin 42 artiklan 7 kohdan a alakohtaan.

Tuomioistuimen toimivallasta säädetään EU:n asetuksessa tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla (neuvoston asetus (EY) N:o 44/2001, niin sanottu Bryssel I -asetus). Kuluttajasopimuksia koskevasta tuomioistuimen toimivallasta on asetuksessa erityissäännökset. Kuluttajasopimuksissa osapuolet voivat ennen riidan syntymistä sopia toimivaltaisesta tuomioistuimesta vain hyvin rajoitetusti. Sopimuksella voidaan poiketa neuvoston asetuksen määräyksistä ainoastaan, jos sopimus antaa kuluttajalle oikeuden nostaa kanteen muissa kuin asetuksessa säädetyissä tuomio-

istuimissa tai jos kuluttajan ja hänen sopimuskumppaninsa kotipaikka tai asuinpaikka oli sopimusta tehtäessä samassa jäsenvaltiossa ja sopimuksessa on sovittu, että tuon jäsenvaltion tuomioistuimet ovat toimivaltaisia. Muussa tapauksessa toimivaltainen tuomioistuin määräytyy asetuksen mukaan. Kuluttaja voi nostaa kanteen palveluntarjoajan kotipaikkavaltion tuomioistuimessa tai oman kotipaikkansa tuomioistuimessa.

Muun kuin kuluttajasopimuksen osapuolet voivat neuvoston asetuksen mukaan lähtökohtaisesti sopia, että jonkin jäsenvaltion tuomioistuimella tai tuomioistuimilla on toimivalta ratkaista sopimukseen liittyvät riidat. Jos toimivaltaisesta tuomioistuimesta ei ole sovittu puitesopimuksessa, sovelletaan neuvoston asetusta, jonka pääsäännön mukaan toimivaltainen tuomioistuin on vastaajan kotipaikan tuomioistuin edellyttäen, että kotipaikka on EU:n jäsenvaltiossa.

Euroopan yhteisön ja Tanskan välillä on tehty tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla sopimus, jonka mukaan yhteisön ja Tanskan välisiin suhteisiin sovelletaan Bryssel I -asetusta eräin muutoksin. Sopimus on tullut voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2007. ETA-valtioiden välisissä suhteissa sovellettavassa Luganon yleissopimuksessa (Luganossa 16 päivänä syyskuuta 1988 allekirjoitettu yleissopimus tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta yksityisoikeuden alalla) on myös samansisältöiset määräykset. Luganon yleissopimuksesta neuvoteltu tarkistettu sopimus allekirjoitettiin 30 päivänä lokakuuta 2007. Sopimuksen ratifiointi sopimuksen osapuolina olevissa valtioissa on vielä kesken.

Sopimukseen sovellettava laki määräytyy 17 päivästä joulukuuta 2009 alkaen niin sanotun Rooma I -asetuksen (Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 593/2008 sopimusvelvoitteisiin sovellettavasta laista) perusteella. Asetusta sovelletaan sopimukseen, jotka on tehty edellä mainitun päivämäärän jälkeen. Asetuksessa pääperiaatteena on sopimusvapaus: sopimukseen sovelletaan sen valtion lakia, josta osapuolet ovat sopineet. Jolleivät osapuolet ole sopineet sovellettavasta laista, sovelletaan sopi-

mukseen asetuksen mukaan määräytyvää lakia.

Palvelun suorittamista koskevaan sopimukseen sovelletaan asetuksen mukaan pääsääntöisesti sen maan lakia, jossa palveluntarjoajalla on asuinpaikka. Kuluttajasopimuksissa lakiviittauksella on kuitenkin rajoitettu vaikutus. Kuluttaja säilyttää asuinpaikkavaltionsa pakottavan lainsäädännön antaman suojan lakiviittauksesta huolimatta, jos sopimuksella on tiettyjä asetuksessa määritellyjä liittymiä kuluttajan asuinpaikkavaltioon. Tällainen liittyminen on silloin, kun elinkeinonharjoittaja harjoittaa toimintaansa kuluttajan asuinpaikkavaltiossa ja sopimus on tehty tämän toiminnan piirissä tai kun elinkeinonharjoittaja suuntaa millä tahansa tavalla, esimerkiksi mainonnalla tai tarjouksilla, kaupallista tai ammattitoimintaansa kuluttajan asuinpaikkavaltioon ja sopimus kuuluu tällaisen toiminnan piiriin.

Jos puitesopimuksessa ei ole tehty lakiviittausta ja jos sopimuksella on edellä mainitut liittymät kuluttajan asuinpaikkavaltioon, sovelletaan asetuksen mukaan tämän valtion lakia. Muussa tapauksessa kuluttajasopimukseen sovellettava laki määräytyy asetuksen yleissääntöjen perusteella. Lisäksi on huomattava, ettei kuluttajasopimuksia koskevaa erityissäännöstä sovelleta palvelun suorittamista koskevaan sopimukseen, jos palvelu suoritetaan yksinomaan muussa valtiossa kuin kuluttajan asuinpaikkavaltiossa.

Ennen Rooma I -asetuksen soveltamispäivämäärää tehtyihin sopimuksiin sovellettava laki määräytyy EU:n jäsenvaltioiden kesken tehdyn Rooman vuoden 1980 sovellettavaa lakia koskevan yleissopimuksen mukaan. Tanska ei osallistu Rooma I -asetuksen soveltamiseen, joten Tanskassa sovelletaan myös jatkossa Rooman yleissopimusta.

Direktiivin 42 artiklan 7 kohdan b alakohdan mukaan ennakkotiedoissa on kerrottava tuomioistuimen ulkopuolisista valitusmenettelyistä ja oikeussuojamenettelyistä. Suomessa käytettävissä olevat keinot ilmenevät pykälän 8 kohdasta. Tällainen on ensiksikin mahdollisuus ilmoittaa palveluntarjoajan toiminnasta viranomaiselle, joka 83 §:n mukaan valvoo palveluntarjoajan toimintaa. Maksupalvelun käyttäjän ollessa kuluttaja ennakkotiedoissa on kerrottava hänen oi-

keudesta saattaa puitesopimukseen perustuva riita kuluttajariitalautakunnan käsiteltäväksi. Säännöksessä tarkoitettu muu kuluttajariitalautakuntaa vastaava elin on esimerkiksi Kuluttajaviraston, Finanssialan Keskusliiton ja Finanssivalvonnan keskinäiseen sopimukseen perustuva pankkilautakunta, joka antaa ratkaisusuosituksia kuluttajien, pienyrityksien ja muiden niihin verrattavien asiakkaiden valituksiin.

15 §. *Puitesopimuksen muuttamista ja irtisanomista koskevista ehdoista annettavat tiedot.* Pykälässä luetellaan ennakkotiedot, jotka palveluntarjoajan on annettava puitesopimuksen muutoksista ja irtisanomisesta.

Pykälän 1 kohdan mukaan ennakkotiedoissa on kerrottava, jos puitesopimuksessa on tarkoitus sopia, että maksupalvelun käyttäjän katsotaan hyväksyneen palveluntarjoajan ehdottamat sopimusehtojen muutokset, jos hän ei vastusta niitä muutosten ehdotettuun voimaantulopäivään mennessä. Kohta vastaa direktiivin 42 artiklan 6 kohdan a alakohtaa. Puitesopimuksen muuttamisesta säädetään 30 §:ssä ja pienmaksuvälinettä koskevan sopimuksen muuttamista koskevasta poikkeuksesta 31 §:ssä.

Pykälän 2 kohta puitesopimuksen keston ilmoittamisesta vastaa direktiivin 42 artiklan 6 kohdan b alakohtaa.

Pykälän 3 kohdan mukaan ennakkotiedoissa on kerrottava, että maksupalvelun käyttäjällä on aina oikeus irtisanoa puitesopimus. Tästä irtisanomisoikeudesta ja mahdollisuudesta sopia enintään kuukauden pituisesta irtisanomisajasta säädetään 34 §:ssä.

Jos puitesopimuksessa on tarkoitus sopia 1 kohdassa tarkoitettusta ehdosta, ennakkotiedoissa on lisäksi kerrottava 30 §:n 2 momentissa säädettyästä maksupalvelun käyttäjän oikeudesta irtisanoa sopimus muutosten ehdotettuun voimaantulopäivään saakka päättyväksi heti.

Ennakkotiedoissa on kerrottava myös palveluntarjoajan irtisanomisoikeudesta, jos siitä on tarkoitus sopia puitesopimuksessa. Palveluntarjoajan irtisanomisoikeudesta säädetään 35 §:ssä.

Lisäksi palveluntarjoajan on 4 kohdan mukaan annettava tieto mahdollisista irtisanomista koskevista sopimusehdoista.

Kohdat 3 ja 4 perustuvat direktiivin 42 artiklan 6 kohdan c alakohtaan.

16 §. *Oikeus saada ennakkotiedot ja puitesopimuksen ehdot sopimussuhteen aikana.* Pykälä vastaa direktiivin 43 artiklaa. Säännöksen mukaiset ennakkotiedot ja sopimusehdot tulee toimittaa maksupalvelun käyttäjän pyynnöstä joko kirjallisesti tai muulla pysyvällä tavalla. Maksupalvelun käyttäjällä on oikeus pyytää ennakkotiedot ja ehdot milloin tahansa sopimussuhteen aikana. Tarkoituksena on, että maksupalvelun käyttäjä voi tällä tavoin helposti vertailla palveluntarjoajien palveluja ja niiden ehtoja sekä riitatilanteessa varmistaa sopimukseen perustuvat oikeutensa ja velvollisuutensa.

Säännös edellyttää palveluntarjoajalta aktiivista tietojen toimittamista maksupalvelun käyttäjän pyynnöstä. Siten ei ole riittävä, että palveluntarjoaja pelkästään pitää tietoverkossa ehtoarkistoa maksupalvelun käyttäjien saatavilla. On kuitenkin mahdollista, että maksupalvelun käyttäjän pyydettyä pykälässä tarkoitettu tavoin puitesopimuksen ehtoja palveluntarjoaja toimittaa ne esimerkiksi lähettämällä sähköpostitse linkin ehtoarkistossa oleviin kyseiseen puitesopimukseen sovellettaviin sopimusehtoihin. Tällöin kuitenkin vaaditaan, että maksupalvelun käyttäjä voi tallentaa ja toisintaa tiedot muuttumattomina ja että tällaisen pysyvän tavon käyttäminen vastaa sitä, mitä puitesopimuksessa on sovittu tietojen antamisesta.

Maksupalvelun käyttäjällä on oikeus saada ennakkotiedot ja puitesopimuksen ehdot milloin tahansa sopimussuhteen aikana maksutta sellaisella pysyvällä tavalla, josta on sovittu puitesopimuksessa. Jos tiedot toimitetaan maksupalvelun käyttäjän pyynnöstä muulla kuin sovitulla tavalla, palveluntarjoaja voi periä tästä kulut, jos siitä on 26 §:n 2 momentin mukaisesti sovittu.

17 §. *Pienmaksuvälineitä koskevat ennakkotiedot.* Pykälässä ehdotetaan direktiivin 34 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaisesti, että pienmaksuvälineiden osalta palveluntarjoajan tiedonantovelvollisuudet rajoitetaan vain olennaisiin tietoihin. Pienmaksuväline on määritelty 8 §:n 11 kohdassa.

Pykälän 1 momentissa luetellaan ennakkotiedot, jotka pienmaksuvälinettä koskevasta puitesopimuksesta on annettava. Sen mukaan

palveluntarjoajan on annettava tiedot pienmaksuvälineen käyttötavoista ja -ohjeista, perittävistä kuluista, maksupalvelun käyttäjän vastuusta pienmaksuvälineen oikeudettomasta käytöstä ja vastuun määrästä sekä palveluntarjoajan vastuusta oikeudettomasta, toteuttamatta jääneestä tai virheellisesti toteutetusta maksutapahtumasta. Maksupalvelun käyttäjän vastuusta säädetään 62 §:ssä, palveluntarjoajan vastuusta 63—67 ja 69 §:ssä sekä pienmaksuvälineitä koskevista poikkeuksista vastuukysymyksissä 77 §:ssä.

Lisäksi palveluntarjoajan on annettava muut tiedot, jotka ovat olennaisia perustellun päätöksen tekemiseksi. Tällaiset muut tiedot voivat vaihdella pienmaksuvälineittäin. Olennaisiin tietoihin kuuluu esimerkiksi tieto siitä, että pienmaksuvälinettä koskevassa puitesopimuksessa on tarkoitus rajoittaa 21 §:n 2—4 momentissa tarkoitettuihin tavoin palveluntarjoajan velvollisuutta antaa tietoja toteutetuista maksutapahtumista. Olennaisiin tietoihin kuuluu myös esimerkiksi tieto maksupalvelun käyttäjän mahdollisuudesta tarkistaa pienmaksuvälineelle tallennettujen varojen määrä siten kuin 21 §:n 4 momentissa säädetään. Ennakkotiedoissa on myös kerrottava, miten maksupalvelun käyttäjä voi saada muut 11—15 §:ssä säädetyt tiedot.

Pykälän 2 momentin mukaan 1 momentissa yksilöidyt tiedot on annettava siinä ajassa ja sillä tavoin kuin 10 §:ssä säädetään. Lisäksi muut 11—15 §:ssä säädetyt tiedot on asetettava maksupalvelun käyttäjän helposti saataville.

Palveluntarjoajan velvollisuus antaa tietoja puitesopimuksen piiriin kuuluvasta maksutapahtumasta

18 §. *Ennen maksutapahtumaa maksajalle annettavat tiedot.* Pykälän mukaan maksajan palveluntarjoajalla on velvollisuus maksajan pyynnöstä antaa ennalta tietoja puitesopimuksen piiriin kuuluvasta maksajan käynnistämästä yksittäisestä maksutapahtumasta. Tyypillinen maksajan käynnistämä maksutapahtuma on tilisiirto. Tieto on annettava siitä, missä ajassa maksutapahtuma toteutetaan ja mitä kuluja maksajalta peritään. Kulut on lisäksi eriteltävä, jos se on mahdollista. Kulujen erittelyvelvollisuutta on selvitetty 12 §:n

7 kohdan perusteluissa. Tiedot on annettava ennen maksutapahtuman toteuttamista.

Pykälä vastaa direktiivin 46 artiklaa.

19 §. *Toteutetusta maksutapahtumasta maksajalle annettavat tiedot.* Pykälän 1 momentissa luetellaan tiedot, jotka maksajan palveluntarjoajan on annettava maksajalle puitesopimuksen piiriin kuuluvasta toteutetusta yksittäisestä maksutapahtumasta.

Toisinaan maksajapuolella on useita eri henkilötahoja. Esimerkkeinä voidaan mainita matkapuhelinliittymä, jossa tilaaja ja käyttäjä ovat eri henkilöt, ja luottokortti, johon liittyy rinnakkaiskortti. Edellä 8 §:n 1 kohdan perusteluissa on käsitelty sitä, ketä tällaisissa tilanteissa pidetään ”maksajana”, jolle tässä pykälässä tarkoitettut tiedot on annettava. Esimerkiksi teleliittymien osalta tiedot toteutetuista maksutapahtumista saadaan sähköisen viestinnän tietosuojalain (516/2004) 24 §:n säännösten mukaisesti antaa täydellisinä vain käyttäjälle, kun taas tilaajalle saadaan antaa vain mainitun pykälän 4 momentissa tarkoitettu palvelutyypeittäin erittely.

Momentin 1 kohdan mukaan palveluntarjoajan on annettava tieto, jonka avulla maksaja voi tunnistaa maksutapahtuman. Tiedon tulee olla sellainen, että maksaja kykenee yksilöimään jokaisen maksutapahtuman niin selkeästi, että hän voi varmistua veloitetujen maksutapahtumien oikeellisuudesta. Tieto, jonka avulla maksaja voi tunnistaa maksutapahtuman, voi olla muun muassa maksunsaajan tilinumero tai laskun arkistointitunnus.

Säännös ei edellytä sitä, että maksajan tulisi palveluntarjoajan antamien tietojen perusteella kyetä yksilöimään myös maksutapahtuman peruste, kuten se, mitä tavaroita tai palveluita maksaja on maksunsaajalta ostanut.

Lisäksi palveluntarjoajan on lähtökohtaisesti ilmoitettava maksajalle maksunsaajan nimi, jos palveluntarjoajalla on se tiedossaan eikä tiedon antamiselle ole esimerkiksi pankkialaisuutta koskevista säännöksistä johtuvaa estettä. Maksajan palveluntarjoajalla ei välttämättä ole maksunsaajan nimeä tiedossa. Jos maksunsaaja on sopinut palveluntarjoajansa kanssa nimitiedon välittämisestä maksajan palveluntarjoajalle, nimitieto on annettava maksajalle.

Jos suostumus maksutapahtuman toteuttamiseen annetaan lähettämällä tekstiviesti matkapuhelimesta, palveluntarjoajan velvollisuus antaa tietoja maksutapahtumasta ei ulotu sellaisiin seikkoihin, jotka käyvät ilmi vain itse tekstiviestistä.

Momentin 4 kohdan mukaista kulujen eritelyvelvollisuutta on selvitetty 12 §:n 7 kohdan perusteluissa.

Momentin 5 kohdan mukaan maksajalle on annettava tieto maksutilin veloituksen arvopäivästä. Arvopäivä on määritelty 8 §:n 17 kohdassa ja arvopäivän määräytymisestä säädetään 51 §:ssä. Jos maksaja ei käytä maksutiliä, palveluntarjoajan on kerrottava maksutoimeksiannon vastaanottopäivä. On myös mahdollista, että palveluntarjoaja antaa maksajalle tiedon sekä maksutilin veloituksen arvopäivästä että maksutoimeksiannon vastaanottopäivästä.

Pykälän 2 momentissa säädetään osapuolten mahdollisuudesta sopia puitesopimuksessa tietojen antamistavasta ja -ajankohdasta. Tietojen antamistavaksi voidaan sopia niiden toimittaminen kirjallisesti tai muulla pysyvällä tavalla taikka niiden asettaminen pysyvällä tavalla maksajan saataville. Tiedot toteutetuista maksutapahtumista voidaan puitesopimuksen mukaan antaa esimerkiksi pankin sähköisellä tai paperisella tiliotteella taikka matkapuhelimella toteutetuista maksutapahtumista puhelinlaskun yhteydessä laskuerittelyllä.

Osapuolet voivat sopia, että toteutettuja maksutapahtumia koskevat tiedot annetaan asettamalla ne saataville tietoverkossa. Tällöin vaaditaan ensiksikin, että maksaja voi tallentaa ja toisintaa tiedot muuttumattomina. Lisäksi tiedot on pidettävä saatavilla tietoverkossa vähintään yhden vuoden ajan. Vuoden määräaika ei perustu direktiiviin. Kuitenkin on katsottu tarkoituksenmukaiseksi säätää maksupalvelun käyttäjien tietojen saannin varmistamiseksi tietojen tietoverkossa säilyttämisen vähimmäisajasta. Vähimmäisajaksi ehdotetaan yhtä vuotta ottaen huomioon yhtäältä maksupalvelun käyttäjien tarpeet ja toisaalta tietojen säilyttämisestä palveluntarjoajille aiheutuvat kustannukset. Säännös tuo muutoksen tietojen saatavilla pitämiseen tietoverkossa. Tällä hetkellä tietojen saatavilla pitäminen tietoverkossa vaihte-

lee palveluntarjoajittain muutamasta kuukaudesta muutama vuoteen.

Osapuolet voivat lisäksi sopia, että puitesopimuksen piiriin kuuluvista yksittäisistä maksutapahtumista annetaan tiedot määräajoin. Sovittu aikaväli ei kuitenkaan saa olla yhtä kuukautta pidempi. Säännös tuo muutoksen nykytilaan esimerkiksi sellaisiin tilisopimuksiin, joissa on sovittu tietojen antamisesta harvemmin kuin kuukausittain, vaikka tiliä käytetään säännöllisesti. Esimerkkinä voidaan mainita tili, jolle asiakas siirtää kuukausittain tasasumman ja jonka osalta osapuolet ovat sopineet tiliotteiden lähettämistä vain kerran vuodessa. Ehdotetun säännöksen mukaan tällaisenkin tilin tiliote on vastaisuudessa lähetettävä kuukausittain. Sen sijaan säännös ei edellytä tiliotteiden lähettämistä sellaisilta kuukausilta, joiden aikana ei ole toteutettu yhtään maksutapahtumaa.

Jos puitesopimuksessa ei ole sovittu tietojen antamistavasta, tiedot on *3 momentin* mukaan toimitettava kirjallisesti tai muulla pysyvällä tavalla. Jos tietojen antamisajasta ei ole sovittu, ne on annettava ilman aiheutonta viivytystä maksajan maksutilin veloittamisen tai, jos maksaja ei käytä maksutiliä, maksutoimeksiannon vastaanottamisen jälkeen.

Pykälä vastaa direktiivin 47 artiklan 1 ja 2 kohtaa.

20 §. *Toteutetusta maksutapahtumasta maksunsaajalle annettavat tiedot.* Pykälässä säädetään maksunsaajan palveluntarjoajan velvollisuudesta antaa maksunsaajalle tietoja puitesopimuksen piiriin kuuluvasta yksittäisestä maksutapahtumasta maksutapahtuman toteuttamisen jälkeen. Pykälä vastaa soveltuvin osin 19 §:ssä säädettyä maksajan palveluntarjoajan tietojenantovelvollisuutta sekä annettavien tietojen että antamistavan ja -ajan suhteen.

Pykälän *1 momentin 2 kohdassa* tarkoitettu maksutapahtuman yhteydessä siirretty tieto voi olla esimerkiksi tilisiirrossa maksajan antama viestitieto.

Pykälän *3 momentti* eroaa 19 §:n 3 momentista tietojen antamisajankohdan suhteen. Jos osapuolet eivät ole puitesopimuksessa sopineet siitä, kuinka usein tiedot annetaan, maksunsaajan palveluntarjoajan on annettava tiedot maksunsaajalle ilman aiheutonta viivy-

tystä sen jälkeen, kun se on toteuttanut maksutapahtuman.

Pykälä vastaa direktiivin 48 artiklan 1 ja 2 kohtaa.

21 §. *Pienmaksuvälineellä toteutettavasta maksutapahtumasta annettavat tiedot.* Pykälän *1 momentin* mukaan pienmaksuvälineisiin ei sovelleta 18 §:n mukaista palveluntarjoajan velvollisuutta antaa tietoja yksittäisestä maksutapahtumasta ennen sen toteuttamista. Poissuljennasta säädetään direktiivin 34 artiklan 1 kohdan a alakohdassa.

Pienmaksuvälineellä toteutetusta maksutapahtumasta ei aina ole välttämätöntä antaa 19 ja 20 §:n mukaisia kattavia tietoja. Osapuolet voivat sopia, että pienmaksuvälineellä toteutetusta maksutapahtumasta annetaan ainoastaan *2 momentissa* luetellut tiedot.

Pykälän *3 momentti* mahdollistaa vieläkin suppeamman tietojen antamisen samankaltaisina toistuvien maksutapahtumien määristä ja perityistä kuluista. Momentin mukaan osapuolet voivat sopia, että palveluntarjoaja toteutettuaan useita samankaltaisia maksutapahtumia samalle maksunsaajalle antaa kunkin maksutapahtuman määrän ja kustakin maksutapahtumasta perittyjen kulujen sijasta maksupalvelun käyttäjälle tiedot vain kyseisten maksutapahtumien yhteismäärästä ja niistä perittyjen kulujen yhteismäärästä.

Momentin mukaista tietojen antamisen tapaa voidaan soveltaa esimerkiksi silloin, kun matkapuhelinta käytetään toistuvasti raitiovaunulippujen ostamiseen. Edellytyksenä on luonnollisesti, että matkapuhelin on pienmaksuväline eli että sen käyttöä maksutapahtumien toteuttamiseen on rajoitettu 8 §:n 11 kohdassa säädetyin tavoin.

Pykälän 2 ja 3 momentissa säädettyvät poikkeukset koskevat vain sitä, mitä tietoja palveluntarjoajan on annettava. Poikkeukset eivät siis koske tietojen antamistapaa ja -aika. Näiltä osin myös pienmaksuvälineisiin sovelletaan aina 19 §:n 2 ja 3 momenttia sekä 20 §:n 2 ja 3 momenttia.

Pienmaksuvälineet, kuten ennakkoon maksetut matkapuhelinliittymät eli niin sanotut prepaid-liittymät, voivat olla ominaisuuksiltaan sellaisia, että niitä käytettäessä käyttäjän henkilöllisyys ei tule ilmi. Palveluntarjoajalla ei siis ole tietoa siitä, kuka on tällaisen liittymän haltija. Pienmaksuvälineiden tekniset

ominaisuudet saattavat myös olla sillä tavoin rajoitettuja, että tietojen antaminen ei ole mahdollista. Tällaisissa tilanteissa osapuolet voivat *4 momentin* mukaan sopia siitä, ettei palveluntarjoajalla ole velvollisuutta antaa edes 2 ja 3 momentissa mainittuja tietoja.

Pienmaksuvälineen haltijalla on joka tapauksessa oltava aina mahdollisuus tarkistaa pienmaksuvälineelle tallennettujen varojen määrä. Esimerkiksi ennakoon maksetuissa matkapuhelinliittymissä liittymän haltijan tulee voida tarkistaa liittymän saldo. Tämä voi tapahtua esimerkiksi tekstiviestikyselyllä tiettyyn palveluntarjoajan numeroon, josta haltija saa vastausviestinä tiedon liittymän saldosta. Lain 26 §:stä seuraa, että palveluntarjoaja ei saa periä maksua tiedon antamisesta eli esimerkissä kuvatussa tapauksessa vastausviestistä. Maksupalvelun käyttäjän saldokyselyn välittämistä teleyritys voi sitä vastoin periä viestintäpalvelun käytöstä perittävän tavanomaisen maksun.

Pykälän 2—4 momentti vastaavat direktiivin 34 artiklan 1 kohdan c alakohtaa.

Palveluntarjoajan velvollisuus antaa tietoja erillistä maksutapahtumaa koskevasta sopimuksesta

22 §. *Ennakkotiedot erillistä maksutapahtumaa koskevasta sopimuksesta.* Pykälässä säädetään palveluntarjoajan velvollisuudesta antaa ennakkotietoja erillistä maksutapahtumaa koskevasta sopimuksesta. Erillinen maksutapahtuma on määritelty 8 §:n 14 kohdassa.

Pykälän *1 momentissa* säädetään siitä, mitä tietoja palveluntarjoajan on annettava erillistä maksutapahtumaa koskevasta sopimuksesta ja milloin nämä tiedot on annettava. Erillisen maksutapahtuman kertaluonteisuudesta johtuen ei ole tarkoituksenmukaista edellyttää kaikkien niiden ennakkotietojen antamista, jotka puitesopimuksesta on annettava. Maksupalvelun käyttäjän on saatava kyseisen maksupalvelun kannalta merkitykselliset tiedot. Nämä tiedot ovat *1 momentin* mukaan kuvaus yksilöivästä tunnisteesta tai muista tiedoista, jotka maksupalvelun käyttäjän on annettava maksutoimeksiannon toteuttamiseksi, maksupalvelun toteuttamisen enimmäisaika sekä maksupalvelun käyttäjältä pe-

rittävien kulujen yhteismäärä ja, jos mahdollista, kulujen erittely. Näistä seikoista säädetään 12 §:n 2, 5 ja 7 kohdassa.

Lisäksi palveluntarjoajan on kerrottava maksajalle ennakkotiedoissa maksutapahtumaan sovellettava valuutan vaihto- tai viitekurssi, jos maksutapahtumassa suoritetaan valuutanmuunto. Viitekurssista säädetään 33 §:n 2 momentissa.

Palveluntarjoajan on annettava maksupalvelun käyttäjälle myös sellaiset muut 11—15 §:ssä säädetty tiedot, jotka ovat maksupalvelun käyttämisen kannalta tarpeellisia tai joilla on merkitystä maksutapahtuman toteuttamisessa. Tietojen tarpeellisuuden arviointi käyttäjän kannalta on tehtävä tapauskohtaisesti tarjottavan maksupalvelun perusteella.

Tiedot on annettava ennen kuin erillistä maksutapahtumaa koskeva sopimus tai tarjous tulee maksupalvelun käyttäjää sitovaksi.

Säännöksen mukainen tiedonantovelvollisuus voidaan täyttää myös toimittamalla luonnos erillistä maksutapahtumaa koskevasta sopimuksesta tai maksutoimeksiannosta, joka sisältää vaaditut tiedot. Tämä vaihtoehto ilmenee nimenomaisesti direktiivin 36 artiklan 3 kohdasta.

Ennakkotietojen antamistavasta säädetään *2 momentissa*. Tiedot on joko toimitettava maksupalvelun käyttäjälle tai asetettava hänen helposti saatavilleen. Maksupalvelun käyttäjällä on kuitenkin aina oikeus pyynnöstä saada tiedot kirjallisesti tai muulla pysyvällä tavalla. Lisäksi sovelletaan 9 §:n yleisiä vaatimuksia tietojen antamisesta.

Tyypiesimerkki erillisestä maksutapahtumasta on rahanvälitys rahansiirtoa tarjoavan palveluntarjoajan kautta siten, ettei maksajalla eikä maksunsaajalla ole palveluntarjoajan ylläpitämää maksutiliä. Annettaessa rahanvälitystä koskevaa toimeksiantoa on tavallista, että maksupalvelun käyttäjä on itse läsnä palveluntarjoajan luona. Tällöin on mahdollista esimerkiksi, että palveluntarjoaja antaa *1 momentissa* luetellut tiedot suullisesti ja muut 11—15 §:ssä säädetty tarpeelliset tiedot ovat saatavilla palveluntarjoajan liiketiloissa ilmoitustaululla tai muulla vastaavalla tavalla.

Pykälän *3 momentissa* säädetään poikkeuksesta tietojen antamisajankohtaan. Kyse on tilanteesta, jossa sopimus tehdään maksupal-

velun käyttäjän pyynnöstä sellaisella etävies-
timellä, jota käytettäessä pykälässä mainittu-
jen tietojen antaminen 1 ja 2 momentissa tar-
koitetulla tavalla ei ole mahdollista. Tällöin
tiedot on annettava sanotulla tavalla viipy-
mättä maksutapahtuman toteuttamisen jäl-
keen.

Vastaavasti kuin puitesopimuksesta annet-
tavia ennakkotietoja koskevassa 10 §:n 2 mo-
mentissa tässä momentissa käytetään hieman
direktiivistä poikkeavaa sanamuotoa. Direk-
tiivin mukaan tiedot olisi annettava välittö-
mästi maksutapahtuman toteuttamisen jäl-
keen, mutta ehdotetun momentin mukaan
tiedot on annettava viipymättä maksutapahtu-
man toteuttamisen jälkeen. Momentin mu-
kainen antamisajankohta on yhdenmukainen
rahoituspalvelujen ja rahoitusvälineiden etä-
myyntiä koskevan kuluttajansuojalain 6 a lu-
vun 11 §:n 2 momentin kanssa, jossa sääde-
tään vastaavalla tavalla ennakkotietojen toi-
mittamisesta etäviestintä käytettäessä.

Pykälällä pannaan täytäntöön direktiivin
36 ja 37 artikla.

Palveluntarjoajan velvollisuus antaa tietoja
erillisestä maksutapahtumasta

23 §. *Maksajalle erillisen maksutoimek-
siannon vastaanottamisen jälkeen annettavat
tiedot.* Pykälässä säädetään maksajan palve-
luntarjoajan velvollisuudesta antaa maksajal-
le tietoja erillisestä maksutapahtumasta mak-
sutoimeksiannon vastaanottamisen jälkeen.

Pykälän 1 momentissa luetellaan tiedot,
jotka palveluntarjoajan on annettava maksajal-
le erillisestä maksutapahtumasta. Annetta-
vat tiedot vastaavat soveltuvin osin puiteso-
pimuksen nojalla toteutetusta maksutapahtu-
masta maksajalle 19 §:n 1 momentin mu-
kaan annettavia tietoja.

Lisäksi momentissa säädetään tietojen an-
tamisajankohdasta. Tiedot on annettava välit-
tömästi maksutoimeksiannon vastaanottami-
sen jälkeen. Jos maksaja on itse paikalla pal-
veluntarjoajan liiketiloissa antaessaan mak-
sutoimeksiantoa, tiedot on annettava hänelle
välittömästi hänen läsnä ollessaan.

Pykälän 2 momentissa säädetään tietojen
antamistavasta. Tiedot on toimitettava mak-
sajalle tai ne on asetettava hänen helposti
saatavilleen. Maksajalla on kuitenkin aina

oikeus pyynnöstä saada tiedot kirjallisesti tai
muulla pysyvällä tavalla.

Pykälä vastaa direktiivin 38 artiklaa.

24 §. *Toteutetusta erillisestä maksutapahtu-
masta maksunsaajalle annettavat tiedot.*
Pykälässä säädetään maksunsaajan palvelun-
tarjoajan velvollisuudesta antaa maksunsaajal-
le tietoja erillisestä maksutapahtumasta sen
toteuttamisen jälkeen.

Pykälän 1 momentissa luetellaan tiedot,
jotka palveluntarjoajan on annettava maksun-
saajalle erillisestä maksutapahtumasta. An-
nettavat tiedot vastaavat soveltuvin osin pui-
tesopimuksen nojalla toteutetusta maksuta-
pahtumasta maksunsaajalle 20 §:n 1 momen-
tin mukaan annettavia tietoja. Lisäksi mo-
mentissa säädetään tietojen antamisajankoh-
dasta. Palveluntarjoajan on annettava tiedot
maksunsaajalle välittömästi erillisen maksu-
tapahtuman toteuttamisen jälkeen.

Momentin 6 kohdan mukaan maksunsaajal-
le on kerrottava se päivä, jolloin maksutapahtu-
man rahamäärä on ollut maksunsaajan saa-
tavilla. Lakiin ehdotettu säännös eroaa direk-
tiivin sanamuodosta, jonka mukaan edellyte-
tään tilillepanon arvopäivän ilmoittamista.
Erillisessä maksutapahtumassa maksunsaajal-
la ei kuitenkaan ole maksutiliä.

Pykälän 2 momentissa säädetään tietojen
antamistavasta. Tiedot on toimitettava mak-
sunsaajalle tai asetettava tämän helposti saa-
taville. Maksunsaajalla on kuitenkin aina oi-
keus pyynnöstä saada tiedot kirjallisesti tai
muulla pysyvällä tavalla.

Pykälää vastaa direktiivin 39 artiklaa.

25 §. *Poikkeus velvollisuudesta antaa eril-
listä maksutapahtumaa koskevat tiedot.* Py-
kälässä säädettävä poikkeus kattaa esimer-
kiksi tilanteen, jossa käteistä nostetaan pank-
kikortilla pankeista riippumattomasta itsenäi-
sestä käteisautomaatista taikka jossa ulko-
maisella luottokortilla nostetaan rahaa kä-
teisautomaatista. Tällöin automaattia ylläpi-
tävä palveluntarjoaja ei ole velvollinen anta-
maan käteistä nostavalle maksupalvelun
käyttäjälle sellaisia tietoja, jotka tämä saa
pankki- tai luottokorttia koskevan puitesopi-
muksen perusteella toiselta palveluntarjoajal-
ta.

Pykälä soveltuu myös palveluun, jossa
asiakas tekee pankkikortilla käteisnoston
kaupan kassalla. Tällöin kauppias ei ole vel-

vollinen antamaan maksutapahtumasta tietoja, jotka asiakas saa pankiltaan puitesopimuksen perusteella. Vertailun vuoksi voidaan todeta, että 2 §:n 2 kohdan mukaan maksupalvelulakia ei ylipäätään sovelleta palveluun, jossa asiakkaan maksaessa esimerkiksi 10 euron suuruisen ostoksen maksukortilla korttimaksun suuruudeksi sovitaan 100 euroa ja kauppias antaa asiakkaalle ostoksen lisäksi käteisenä 90 euroa.

Pykälä vastaa direktiivin 35 artiklan 2 kohtaa.

Muita palveluntarjoajan tiedonantovelvollisuutta koskevia säännöksiä

26 §. *Tietojen antamisesta sekä oikaisu- ja varotoimista perittävät kulut.* Palveluntarjoajan on lähtökohtaisesti annettava kaikki tässä laissa säädetty tiedot maksupalvelun käyttäjälle maksutta. Palveluntarjoaja ei myöskään saa periä kuluja oikaisu- tai varotoimista tai niihin liittyvistä ilmoituksista taikka muista tiedonantovelvoitteista. Tästä säädetään pykälän 1 momentissa. Kuluttajasopimuksissa tästä voidaan poiketa ainoastaan 1 momentissa mainituissa säännöksissä tai 2 momentissa säädettyjen edellytysten täytyessä.

Jos maksupalvelun käyttäjä ei ole kuluttaja, osapuolilla on laajempi sopimusvapaus ja he voivat sopia tietojen antamiseen sekä oikaisu- ja varotoimiin liittyvistä kuluista.

Momentissa tarkoitettuja oikaisutoimia ovat esimerkiksi 40 §:ssä tarkoitettu maksutoimeksiannon peruuttaminen ja 66 §:ssä tarkoitettu maksutapahtuman jäljittäminen. Niistä saadaan periä kuluja vain 40 §:n 6 momentissa ja 66 §:n 3 momentissa säädettyjen edellytysten täytyessä. Myös esimerkiksi 79 §:ssä tarkoitettu maksupalautus on oikaisutoimi, jonka käyttämisestä ei saa periä kuluja. Momentissa tarkoitettuja varotoimia ovat esimerkiksi 54 §:ssä tarkoitettu ilmoitus maksuvälineen katoamisesta ja 56 §:ssä tarkoitettu maksuvälineen sulkeminen.

Säännöksellä ei ole vaikutusta muissa laeissa säädettäviin tiedonantovelvollisuuksiin. Suhteesta muissa laeissa säädettyihin tiedonantovelvollisuuksiin säädetään 27 §:ssä.

Pykälän 2 momentin mukaan osapuolet voivat sopia maksupalvelun käyttäjältä perit-

tävistä kuluista, jos maksupalvelun käyttäjälle annetaan hänen pyynnöstään muita tietoja tai tietoja useammin kuin tässä luvussa säädetään. Kulujen perimisestä voidaan sopia myös silloin, kun tässä luvussa tarkoitettuja tietoja maksupalvelun käyttäjän pyynnöstä annetaan muulla kuin puitesopimuksessa sovitulla tavalla. Tällaisesta tilanteesta on kysymys esimerkiksi silloin, kun puitesopimuksessa on sovittu, että tiedot toteutetuista maksutapahtumista asetetaan maksupalvelun käyttäjän saataville tietoverkossa, ja maksupalvelun käyttäjä pyytää kirjallisen tositteen tietystä maksutapahtumasta.

Kulujen perimisestä voidaan sopia yksittäistapauksessa, eikä tätä koskevaa ehtoa ole välttämätöntä ottaa puitesopimukseen.

Perittävien kulujen on oltava asianmukaiset eivätkä ne saa ylittää palveluntarjoajan tosiasiallisia kustannuksia. Palveluntarjoaja saa toisin sanoen periä tietojen antamisesta taikka oikaisu- tai varotoimista kuluja enintään sellaisen määrän, joka ainakin likimääräisesti vastaa niiden tosiasiallisten kustannusten määrää, jotka palveluntarjoajalle itselleen aiheutuvat kyseisistä toimenpiteistä. Täydellistä vastaavuutta tosiasiallisten kustannusten kanssa ei kuitenkaan käytännön syistä voida edellyttää. Olennaista on se, että palveluntarjoaja ei käytä kulujen perimistä keinona tehdä voittoa tai estää maksupalvelun käyttäjää käyttämästä tälle lain mukaan kuuluvia oikeuksia.

Pykälä vastaa direktiivin 32 artiklaa ja 52 artiklan 1 kohtaa.

27 §. *Muulla laissa säädetty velvollisuus antaa tietoja.* Tämä laki ei 1 momentin mukaan syrjäytä muissa laeissa säädettyjä tiedonantovelvollisuuksia. Poikkeuksena ovat kuitenkin rahoituspalvelujen ja rahoitusvälineiden etämyyntiä koskevat kuluttajansuojalain 6 a luvun säännökset 2 momentissa yksilöidyltä osin.

Esimerkkinä muissa laeissa olevista tiedonantovelvollisuuksista voidaan mainita kuluttajansuojalain kulutusluottojen tarjoamisessa noudatettavat tiedonantovelvollisuudet sekä tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoamisesta annettuun lakiin (458/2002) sisältyvät tiedonantovelvollisuudet, joita palveluntarjoajan on noudettava tarjotessaan maksupalveluja verkossa.

Pykälä vastaa direktiivin 31 artiklaa.

Valuutanmuuntoon ja maksuvälineen käyttämiseen liittyvä tiedonantovelvollisuus

28 §. Valuutan muuntaminen. Säännöksen tarkoituksena on valuutanmuunnosta perittävien kulujen läpinäkyvyyden varmistaminen maksupalvelun käyttäjälle. Säännöksen mukaan maksunsaajan tai kenen tahansa muun, joka tarjoaa valuutan muuntamista myyntipaikassa, on ilmoitettava maksajalle valuutan muuntamisesta perittävät kulut ja muuntamisessa käytettävä vaihtokurssi. Jos esimerkiksi ravintolassa laskun maksamisen yhteydessä ravintola tarjoaa valuutan muuntamista, maksajalle on ilmoitettava kaikki kulut ja vaihtokurssi ennen maksutapahtuman käynnistämistä.

Pykälällä pannaan täytäntöön direktiivin 49 artiklan 2 kohta.

Maksajalta on saatava suostumus valuutan muuntamiseen pykälässä säädetyllä tavalla. Tästä säädetään nimenomaisesti direktiivin 49 artiklan 2 kohdan toisessa alakohdassa. Maksajan voidaan yleensä katsoa antaneen suostumuksensa valuutan muuntamiseen, kun hän antaa suostumuksensa maksutapahtuman toteuttamiseen, jos muuntamisesta ja sen kuluista on kerrottu hänelle pykälässä säädetyllä tavalla ennen suostumuksen antamista.

29 §. Maksuvälineen käyttämisestä johtuvat lisäkulut tai alennukset. Pykälän mukaan maksupalvelun käyttäjälle on kerrottava ennen maksutapahtuman käynnistämistä häneltä tietyn maksuvälineen käyttämisestä mahdollisesti perittävästä maksusta tai myönnettävästä alennuksesta. Pykälä vastaa direktiivin 50 artiklaa.

Pykälän 1 momentti koskee tilannetta, jossa kauppias tai muu maksunsaaja pyytää maksajalta maksua tai tarjoaa alennusta tietyn maksuvälineen käyttämisestä.

Maksua pyytävän tai alennusta tarjoavan on kerrottava maksusta tai alennuksesta maksupalvelun käyttäjälle ennen maksutapahtuman käynnistämistä. Tiedonantovelvollisuuden piiriin kuuluu myös ilmoittaminen maksun tai alennuksen määrästä.

Tieto perittävästä maksusta on annettava siten, että maksupalvelun käyttäjällä on tosiasiallinen mahdollisuus arvioida ennen mak-

sutapahtuman käynnistämistä, haluaako hän maksusta huolimatta käyttää kyseistä maksuvälinettä maksutilanteessa.

Pykälän 2 momentissa puolestaan säädetään tilanteesta, jossa maksupalvelun käyttäjän palveluntarjoaja tai joku muu taho pyytää maksupalvelun käyttäjältä maksua tietyn maksuvälineen käyttämisestä. Säännöksessä tarkoitettu muu taho voi olla esimerkiksi pankeista riippumaton itsenäinen käteisautomaatti.

Jos maksupalvelun käyttäjä saa tiedot maksuvälineen käyttämisestä perittävistä kuluista omalta palveluntarjoajaltaan 25 §:ssä tarkoitettulla tavalla, itsenäistä käteisautomaattia ylläpitävän palveluntarjoajan ei tarvitse antaa niistä tietoja maksupalvelun käyttäjälle. Jos taas itsenäistä käteisautomaattia ylläpitävä palveluntarjoaja itse perii maksua maksupalvelun käyttäjältä, sen on annettava tieto maksusta. Yhtenä esimerkkinä tietojen antamisesta voidaan mainita se, että tieto maksun määrästä annetaan käteisautomaatilla ennen maksutapahtuman käynnistämistä.

Lain 7 §:n mukaan tämän pykälän säännöksistä ei voida sopimuksin poiketa maksupalvelun käyttäjän vahingoksi, jos maksupalvelun käyttäjä on kuluttaja. Pykälän 1 momentin osalta tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että säännöksestä ei voida sopimuksin poiketa maksajan vahingoksi, jos maksaja on kuluttaja.

Pykälässä ei säädetä siitä, milloin maksunsaaja saa pyytää maksajalta maksua tai tarjota alennusta maksuvälineen käytöstä. Säännös koskee tiedonantovelvollisuutta, jos tällaista maksua pyydetään tai alennusta annetaan. Palveluntarjoajaa koskevasta kiellosta estää maksunsaajaa pyytämästä maksajalta maksua tai tarjoamasta alennusta maksuvälineen käytöstä sekä perittävän maksun suuruudesta säädetään 60 §:ssä.

3 luku Puitesopimuksen muuttamisen ja päättäminen

Yleistä. Luvun 30—33 §:ssä säädetään puitesopimuksen ehtojen muuttamisesta ja 34—37 §:ssä puitesopimuksen irtisanomisesta ja purkamisesta. Lain 7 §:stä seuraa, että luvun säännökset ovat kuluttajasopimuksissa kuluttajan hyväksi pakottavia 31 §:stä johtuvaa

vähäistä poikkeusta lukuun ottamatta. Jos maksupalvelun käyttäjä ei ole kuluttaja, luvussa säännellyistä seikoista voidaan puitesopimuksen osapuolten kesken sopia toisin.

Puitesopimuksen muuttaminen

30 §. Puitesopimuksen muuttaminen palveluntarjoajan aloitteesta. Pykälällä pannaan täytäntöön direktiivin 44 artiklan 1 kohta.

Pykälän 1 momentissa säädetään, että jos palveluntarjoaja ehdottaa muutoksia puitesopimukseen, ehdotus on toimitettava maksupalvelun käyttäjälle kirjallisesti tai muulla pysyvällä tavalla vähintään kaksi kuukautta ennen muutosten ehdotettua voimaantulopäivää. Koska muutosehdotus on säännöksen mukaan toimitettava maksupalvelun käyttäjälle, ei ole riittävää, että palveluntarjoaja vain asettaa sen maksupalvelun käyttäjän saataville. Kyseisten tietojenantamistapojen välistä eroa on käsitelty tarkemmin edellä 2 luvun perustelujen alussa. Pysyvä tapa on määritelty 8 §:n 20 kohdassa.

Momentin jälkimmäisen virkkeen mukaan palveluntarjoajan on vastaavasti ilmoitettava maksupalvelun käyttäjälle, jos muissa tiedoissa, jotka palveluntarjoajan on 11–15 §:n mukaisesti annettava, tapahtuu muutoksia. Säännös koskee sellaisia ennakkotietoja, jotka ovat luonteeltaan ilmoitusasioita ja joiden kohteena olevien seikkojen ei voida katsoa muodostuvan sopimussuhteen ehdoiksi. Tällaisia seikkoja ovat esimerkiksi palveluntarjoajan nimi ja osoite sekä palveluntarjoajan toimintaa valvova viranomaisen ja sen yhteystiedot. Tällaisistakin muutoksista palveluntarjoajan on siis toimitettava maksupalvelun käyttäjälle ilmoitus kirjallisesti tai muulla pysyvällä tavalla vähintään kaksi kuukautta ennen muutosten tarkoitettua voimaantulopäivää.

Jos muutos maksupalvelun käyttäjälle ennakolta annettuihin tietoihin johtuu esimerkiksi lainsäädännön muuttumisesta tai muusta sellaisesta syystä, joka on palveluntarjoajan vaikutusmahdollisuuksien ulkopuolella, palveluntarjoaja ei välttämättä kykene tekemään ilmoitusta vähintään kahta kuukautta ennen muutoksen voimaantuloa. Tällöin palveluntarjoajan on ilmoitettava muutoksesta

maksupalvelun käyttäjälle niin pian kuin se on kohtuudella mahdollista.

Pykälän 2 momentti koskee tilanteita, joissa puitesopimuksessa on 15 §:n 1 kohdassa tarkoitettu tavoin sovittu ehdosta, jonka mukaan maksupalvelun käyttäjän katsotaan hyväksyneen palveluntarjoajan ehdottamat sopimusehtojen muutokset, jollei hän muutosten ehdotettuun voimaantulopäivään mennessä vastusta niitä. Tällaisessa tapauksessa palveluntarjoajan on muutosehdotuksessa muistutettava maksupalvelun käyttäjää tämän oikeudesta vastustaa muutoksia. Maksupalvelun käyttäjällä on muutosten ehdotettuun voimaantulopäivään saakka oikeus irtisanoa puitesopimus päättyväksi heti. Palveluntarjoajan on muutosehdotuksessa mainittava tästä oikeudesta.

Lain 36 §:n säännökset irtisanomistilanteessa perittävistä kuluista koskevat myös käsillä olevan säännöksen perusteella suoritettavaa irtisanomista.

Pykälä ei estä sitä, että puitesopimuksen ehtoja muutetaan välittömin vaikutuksin, jos maksupalvelun käyttäjä nimenomaisesti hyväksyy muutoksen. Esimerkiksi tilanteessa, jossa palveluntarjoajan palveluvalikoimaan sopimussuhteen aikana tulee uusi maksuväline, osapuolet voivat tämän pykälän estämättä täydentää puitesopimusta siten, että maksupalvelun käyttäjä voi välittömästi ottaa uuden maksuvälineen käyttöönsä.

31 §. Pienmaksuvälinettä koskevan puitesopimuksen muuttaminen. Pykälän mukaan osapuolet voivat sopia, että palveluntarjoaja voi ehdottaa muutoksia pienmaksuvälinettä koskevaan puitesopimukseen muullakin kuin pysyvällä tavalla. Näin ollen voidaan sopia esimerkiksi, että muutosehdotus prepaid-liittymää koskevaan puitesopimukseen lähetetään tekstiviestillä, jos liittymä täyttää 8 §:n 11 kohdan mukaiset pienmaksuvälineen kriteerit. Pykälä perustuu direktiivin 34 artiklan 1 kohdan b alakohtaan.

Säännöksellä annetaan mahdollisuus sopia toisin vain siitä tavasta, jota käyttämällä muutosehdotus on tehtävä. Lain 30 §:n 1 momentissa säädetystä kahden kuukauden vähimmäisajasta ei sitä vastoin ole kuluttajasopimuksissa mahdollista sopia toisin.

32 §. *Koron ja valuutan vaihtokurssin muutokset.* Pykälällä pannaan täytäntöön direktiivin 44 artiklan 2 kohta.

Pykälän 1 momentin mukaan koron ja valuutan vaihtokurssin muutoksia voidaan soveltaa välittömästi ilman ennakoilmoitusta, jos tällaisesta oikeudesta on 12 §:n 10 kohdan mukaisesti sovittu puitesopimuksessa. Lisäksi edellytetään, että muutokset perustuvat sellaiseen viitekorkoon tai –kurssiin, jonka määrittämisestä ja indeksistä tai muusta laskentaperusteesta on sovittu puitesopimuksessa. Maksupalvelun käyttäjän kannalta edullisempia koron ja valuutan vaihtokurssin muutoksia voidaan kuitenkin aina soveltaa välittömästi ilman ennakoilmoitusta.

Pykälän 2 momentin mukaan osapuolet voivat puitesopimuksessa sopia, että koron muutoksia koskevat tiedot toimitetaan tai asetetaan saataville tietyllä tavalla tai tietyin määräajoin. Jos puitesopimuksessa ei ole sovittu, millä tavalla koron muutoksia koskevat tiedot annetaan, palveluntarjoajan on toimitettava tiedot kirjallisesti tai muulla pysyvällä tavalla. Jos ei ole sovittu, kuinka usein tiedot annetaan, ne on annettava niin pian kuin mahdollista.

33 §. *Viitekorko ja viitekurssi sekä koron ja vaihtokurssin muutokset.* Pykälän 1 momentti perustuu direktiivin 4 artiklan 20 kohtaan ja koskee sovellettavan koron perustana käytettävää viitekorkoa. Momentin mukaan palveluntarjoaja saa käyttää vain sellaista viitekorkoa, joka on julkisesti saatavilla. Julkisesti saatavilla oleva viitekorko on esimerkiksi korkolain (633/1982) 12 §:ssä tarkoitettu viitekorko. Myös pankin omaa prime-korkoa saadaan käyttää viitekorkona, jos se on julkisesti saatavilla.

Esimerkiksi luottokorttien osalta on otettava huomioon, että myös kuluttajansuojalain 7 luvun 11 §:n 3 momentissa säädetään eräistä vaatimuksista, jotka kulutusluottosopimuksessa sovitettavan viitekoron on täytettävä. Kuluttajansuojalain 7 luvun muuttaminen on parhaillaan vireillä.

Pykälän 2 momentti perustuu direktiivin 4 artiklan 18 kohtaan ja koskee valuuttamuunnon yhteydessä sovellettavan vaihtokurssin perustana käytettävää viitekurssia. Palveluntarjoaja saa käyttää vain sellaista viitekurssia, joka on julkisesti saatavilla.

Pykälän 3 momentissa säädetään palveluntarjoajalle velvollisuus toteuttaa koron ja vaihtokurssin muutokset tasapuolisesti ja maksupalvelun käyttäjiä syrjimättömällä tavalla. Momentti vastaa direktiivin 44 artiklan 3 kohtaa.

Tasapuolisuusvaatimus tarkoittaa sitä, että palveluntarjoaja ei saa toteuttaa koron tai vaihtokurssin muutoksia sellaisella tavalla, että se saa perusteetonta etua maksupalvelun käyttäjän kustannuksella. Koronmuutokset on esimerkiksi toteutettava vastaavalla tavalla sekä alas- että ylöspäin.

Syrjimättömyysvaatimus tarkoittaa puolestaan sitä, että palveluntarjoaja ei saa ilman hyväksyttävää perustetta toteuttaa koron tai vaihtokurssin muutoksia eri maksupalvelun käyttäjien osalta eri tavoin. Koron tai vaihtokurssin muutoksia toteutettaessa ei siis saa kohdella asiakkaita eri tavoin esimerkiksi heidän ikänsä tai sukupuolensa perusteella.

Puitesopimuksen päättäminen

34 §. *Maksupalvelun käyttäjän oikeus irtisanoa puitesopimus.* Pykälällä pannaan täytäntöön direktiivin 45 artiklan 1 kohta.

Pykälän mukaan maksupalvelun käyttäjä saa milloin tahansa sopimussuhteen aikana irtisanoa puitesopimuksen heti päättyväksi, jolleivät osapuolet ole sopineet irtisanomisaikaa. Maksupalvelun käyttäjän noudattavaa irtisanomisaikaa ei saa sopia kulkautta pitemmäksi.

Pykälä koskee sekä toistaiseksi voimassa olevia että määräaikaista puitesopimuksia. Koska oikeus irtisanoa määräaikainen sopimus merkitsee poikkeusta siitä, mitä sopimusoikeudessa yleensä on voimassa, pykälässä säädetään selvyuden vuoksi nimenomaisesti, että maksupalvelun käyttäjä saa milloin tahansa sopimussuhteen aikana irtisanoa myös määräaikaisen puitesopimuksen noudattaen pykälässä tarkoitettua irtisanomisaikaa. Jos määräaikaiseen sopimukseen ei ole otettu irtisanomisaikaa koskevaa ehtoa, maksupalvelun käyttäjä saa irtisanoa sopimuksen päättyväksi heti.

Pykälässä ei säädetä maksupalvelun käyttäjän suorittamalle irtisanomiselle määrättyä muotoa. Niin kuin 13 §:n 1 kohdasta ilmenee, puitesopimuksessa voidaan sopia niistä

viestintävälaineistä, joita osapuolet voivat käyttää tietojen antamiseen ja ilmoitusten tekemiseen sopimussuhteen aikana. Jos käytettäviä viestintävälaineita koskeva sopimusehto kohtuuttomasti rajoittaa maksupalvelun käyttäjän mahdollisuuksia irtisanoa puitesopimus, sopimusehtoa voidaan kuitenkin sovitella varallisuus oikeudellisista oikeustoimista annetun lain (228/1929, jäljempänä *oikeustoimilaki*) 36 §:n tai kuluttajansuojalain 4 luvun 1 §:n nojalla.

Irtisanomisajan kuluttua umpeen sopimussuhde päättyy. Tällöin lähtökohtaisesti raukeavat myös maksupalvelun käyttäjän antamat toimeksiannot esimerkiksi tilisiirtojen tekemiseksi hänen maksutililtään, jos tilisiirrot oli määrätty tehtäviksi ajankohtana, joka on myöhäisempi kuin sopimuksen voimassaolon päättymishetki. Sopimussuhteissa noudatettavasta lojaliteettivelvollisuudesta johdettu, että palveluntarjoajan on tarvittaessa kiinnitettävä maksupalvelun käyttäjän huomiota siihen, että tämän on huolehdittava kyseisten maksujen suorittamisesta muulla tavalla. Tällainen informointivelvoite voi koskea erityisesti tapauksia, joissa maksupalvelun käyttäjä on kuluttaja.

Puitesopimuksen voimassaolon lakkaaminen ei luonnollisestikaan merkitse sitä, että maksupalvelun käyttäjä vapautuisi vastaa-masta sellaisista korttimaksuista, joihin hän on aikanaan asianmukaisesti antanut suostumuksensa, mutta jotka tulevat veloitetaviksi hänen maksutililtään vasta puitesopimuksen lakattua olemasta voimassa.

35 §. *Palveluntarjoajan oikeus irtisanoa puitesopimus.* Pykälän 1 momentin ensimmäisen virkkeen mukaan palveluntarjoaja saa irtisanoa toistaiseksi voimassa olevan puitesopimuksen puitesopimuksessa sovituin ehdoin. Momentti pohjautuu direktiivin 45 artiklan 3 kohtaan, jonka mukaan palveluntarjoaja voi irtisanoa toistaiseksi voimassa olevan puitesopimuksen, jos puitesopimuksessa on niin sovittu. Yleisten sopimusoikeudellisten periaatteiden mukaisesti palveluntarjoajalla on kuitenkin oikeus irtisanoa toistaiseksi voimassa oleva puitesopimus silloinkin, kun puitesopimukseen ei ole otettu nimenomaista ehtoa irtisanomisoikeudesta. Tätä ei ole direktiivillä tarkoitettu estää, minkä

vuoksi lain säännös on kirjoitettu yleisempään muotoon.

Momentin jälkimmäisen virkkeen mukaan palveluntarjoajan noudatettavaa irtisanomisaikaa ei saa sopia kahta kuukautta lyhyemmäksi.

Jos puitesopimus on määräaikainen, palveluntarjoajalla ei ole oikeutta irtisanoa sitä. Määräaikainenkin sopimus voidaan kuitenkin purkaa 37 §:ssä säädetyin edellytyksin.

Pykälän 2 momentti koskee irtisanomisen muotoa. Sen mukaan palveluntarjoajan on toimitettava irtisanomisilmoitus maksupalvelun käyttäjälle kirjallisesti tai muulla pysyvällä tavalla. Koska irtisanomisilmoitus on säännöksen mukaan toimitettava maksupalvelun käyttäjälle, ei ole riittävää, että palveluntarjoaja vain asettaa sen hänen saatavilleen. Kyseisten tietojenantamistapojen välistä eroa on käsitelty tarkemmin edellä 2 luvun perustelujen alussa. Pysyvä tapa on määriteltävä 8 §:n 20 kohdassa.

36 §. *Irtisanomistilanteessa perittävät kulut.* Pykälä koskee maksupalvelun käyttäjältä irtisanomistilanteessa perittäviä kuluja.

Pykälän 1 momentti pohjautuu direktiivin 45 artiklan 2 kohtaan, mutta lakiehdotuksessa on yleisperustelujen jaksossa 3.3 selostetuina tavoin käytetty hyväksi saman artiklan 6 kohdan mukaista kansallista liikkumavaraa.

Pykälän 1 momentissa kielletään palveluntarjoajaa perimästä maksua puitesopimuksen irtisanomisesta. Säännöksellä turvataan se, että palveluntarjoaja ei saa irtisanomistilanteessa periä maksupalvelun käyttäjältä tilinlopetusmaksua tai muuta vastaavaa maksua.

Palveluntarjoaja ei saa periä myöskään sellaisia kuluja, jotka tosiasiallisilta vaikutuksiltaan rinnastuisivat tilinlopetusmaksuun. Näin ollen maksupalvelun käyttäjältä ei saa periä kuluja esimerkiksi puitesopimuksen nojalla annettujen suoraveloitussalkkujen tai maksukorttien peruuttamisesta.

Pykälän 2 momentti pohjautuu direktiivin 45 artiklan 4 kohtaan.

Jos esimerkiksi luotollisesta maksutilistä peritään kultakin kalenterivuodelta tilinhoidonmaksu ja puitesopimus irtisanotaan päättymään maaliskuun lopussa, kyseiseltä vuodelta saa säännöksen mukaan periä vain neljäsosan sovitusta vuosimaksusta. Jos vuosimaksu on esimerkkitapauksessa jo ehditty

periä maksupalvelun käyttäjältä alkuvuoden aikana, palveluntarjoajan on palautettava hänelle siitä kolme neljäsosaa.

Säännös koskee myös määräaikaisia puitesopimuksia. Näiden osalta säännöksessä tarkoitettuihin säännöllisesti perittäviin kuluihin rinnastetaan myös sellaiset kulut, jotka tosin peritään kertamaksuna, mutta jotka on tarkoitettu kattamaan palveluntarjoajan kustannuksia puitesopimuksen koko voimassaoloajalta. Jos maksupalvelun käyttäjä esimerkiksi irtisanoo vuoden ajaksi tehdyn määräaikaisen luottotilisopimuksen päättymään puolen vuoden kuluttua, hän on velvollinen maksamaan vain puolet sovituista tilinhoitomaksusta, vaikka se olisikin peritty häneltä yhdellä kertaa.

Palveluntarjoajan ei tarvitse säännöksen nojalla palauttaa tilinavausmaksua tai muita vastaavia kuluja siltä osin kuin ne vastaavat uuden sopimuksen tekemiseen liittyviä todellisia kertaluonteisia kustannuksia.

37 §. Puitesopimuksen purkaminen. Pykälän säännöksille ei ole vastinetta direktiivissä.

Pykälän *1 momentissa* oikeutetaan maksupalvelun käyttäjä purkamaan puitesopimus, jos palveluntarjoaja on olennaisesti rikkonut sopimukseen perustuvia velvoitteitaan. Säännös vastaa sopimussuhteissa yleisesti noudatettavia periaatteita. Purkamisen seurauksena puitesopimus lakkaa olemasta voimassa välittömästi. Puitesopimuksen purkamiseen oikeuttavana olennaisena sopimusrikkomuksena voidaan pitää esimerkiksi sitä, että palveluntarjoaja on toistuvasti jättänyt toteuttamatta maksupalvelun käyttäjän antamia maksutoimeksiantoja. Oikeus sopimuksen purkamiseen ei edellytä sitä, että palveluntarjoajan sopimusrikkomus olisi tuottamuksellinen.

Pykälän *2 momentin* mukaan palveluntarjoajalla on oikeus purkaa puitesopimus, jos maksupalvelun käyttäjä on olennaisesti rikkonut sopimukseen perustuvia velvoitteitaan. Palveluntarjoaja saa purkaa sopimuksen esimerkiksi silloin, kun maksupalvelun käyttäjä on sopimusta tehtäessä vilpillisesti antanut palveluntarjoajalle olennaisesti vääriä tietoja itsestään ja on ilmeistä, että palveluntarjoaja ei olisi tehnyt sopimusta, jos sillä olisi ollut käytettävissään oikeat tiedot.

Peruspankkipalvelua koskevan puitesopimuksen purkamisessa on kuitenkin momentin jälkimmäisen virkkeen mukaan otettava soveltuvien osin huomioon, mitä luottolaitostoiminnasta annetun lain (121/2007) 134 §:ssä säädetään. Säännös tarkoittaa käytännössä sitä, että talletuspankki ei saa purkaa puitesopimusta sellaisen perusteen nojalla, joka ei oikeuttaisi sitä kieltäytymään tavanomaisen talletustilin avaamisesta luottolaitostoiminnasta annetun lain 134 §:n mukaan.

Luottolaitostoiminnasta annetun lain 134 §:n mukaan talletuspankki saa kieltäytyä tavanomaisen talletustilin avaamisesta ja tilin käyttöön tarkoitetun välineen myöntämisestä taikka maksujenvälitystä koskevan toimeksiannon hoitamisesta ETA-valtiossa laillisesti oleskelevalle luonnolliselle henkilölle vain, jos kieltäytymiselle on painava peruste. Perusteen tulee liittyä asiakkaaseen tai hänen aiempaan käyttäytymiseensä taikka siihen, ettei asiakassuhteelle ilmeisesti ole todellista tarvetta. Kieltäytymisen peruste on ilmoitettava asiakkaalle. Pykälää ei kuitenkaan sovelleta, jos asiakkaiden tunnistamista koskevasta saman lain 145 §:stä tai rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä ja selvittämisestä annetusta laista (503/2008) johdetaan muuta.

Luottolaitostoiminnasta annetun lain 134 § koskee vain luonnollisia henkilöitä. Myöskään nyt kysymyksessä oleva purkamisoikeuden rajoitus ei näin ollen koske tilanteita, joissa maksupalvelun käyttäjä on oikeushenkilö.

Pykälän *3 momentin* mukaan palveluntarjoajan on noudatettava puitesopimuksen purkamisessa samaa muotoa kuin puitesopimuksen irtisanomisessa 35 §:n 2 momentin mukaan. Jos puitesopimus oikeuttaa maksuvälineen käyttöön, palveluntarjoajan suorittaman sopimuksen purkamisen seurauksena tehtävästä maksuvälineen sulkemisesta on lisäksi ilmoitettava maksuvälineen haltijalle siten kuin 57 §:n 2 ja 3 momentissa säädetään.

Tämä pykälä ei koske eikä tässä laissa muutenkaan säännellä puitesopimuksen pätemättömyyttä tai sovittelua. Puitesopimus voidaan tämän lain säännösten estämättä julistaa pätemättömäksi esimerkiksi oikeustoilain 33 §:n perusteella. Puitesopimuksen

ehtoja on samoin tämän lain estämättä mahdollista sovitella oikeustoimilain 36 §:n tai kuluttajansuojalain 4 luvun 1 §:n nojalla. Direktiivin 45 artiklan 5 kohdassa on todettu nimenomaisesti, että kyseisen artiklan säännökset eivät vaikuta jäsenvaltioiden lakeihin ja määräyksiin, jotka koskevat osapuolen oikeuksia vedota puitesopimuksen mitättömyyteen tai pätemättömyyteen.

4 luku **Maksutapahtuman käynnistäminen ja toteuttaminen**

Yleistä. Luvun säännökset koskevat maksutapahtuman käynnistämistä ja toteuttamista. Luvussa käytetyt käsitteet "maksutapahtuma", "maksutoimeksianto", "maksutili", "työpäivä" ja "yksilöivä tunniste" on määritelty 8 §:ssä.

Pääosa luvun säännöksistä on 7 §:n nojalla maksupalvelun käyttäjän hyväksi pakottavia riippumatta siitä, onko käyttäjä kuluttaja vai elinkeinonharjoittaja. Jos maksupalvelun käyttäjä ei ole kuluttaja, osapuolet voivat sopia toisin seikoista, joista säädetään 38 §:n 2 momentissa ja 40 §:n 1—4 ja 6 momentissa. Jos maksutapahtumassa käytetään pienmaksuvälinettä, osapuolilla on mahdollisuus sopia toisin 40 ja 42 §:stä siten kuin 43 §:ssä säädetään.

38 §. *Maksajan suostumus maksutapahtuman toteuttamiseen.* Pykälän 1 momentin mukaan maksutapahtuma saadaan toteuttaa vain maksajan suostumuksella. Jos maksaja ei ole antanut suostumustaan sovitulla tavalla, maksutapahtumaa pidetään oikeudettomana. Momentilla pannaan täytäntöön direktiivin 54 artiklan 1, 2 ja 4 kohta. Oikeudeton on esimerkiksi maksajan maksutilin veloitus ilman maksajan hyväksyntää. Jos palveluntarjoaja toteuttaa maksutapahtuman oikeudettomasti, maksajalla on oikeus vaatia maksutapahtuman rahamäärän palautusta 63 §:n mukaisesti. Momentissa ilmaistu sääntö voidaan johtaa yleisistä toimeksiantosuhdetta koskevista säännöksistä ja periaatteista, mutta nimenomaista maksupalveluja koskevaa säännöstä ehdotetaan selkeyssyistä.

Ilmaissulla "sovitulla tavalla" tarkoitetaan momentissa sekä suostumuksen antamismenettelyä että muotoa. Osapuolet voivat sopia, että maksaja antaa suostumuksensa kortti-

maksun toteuttamiseen esimerkiksi allekirjoittamalla maksutositteeseen tai käyttämällä maksukorttiin liittyvää tunnuslukua. Matkpuhelinmaksun osalta voidaan sopia esimerkiksi, että maksaja antaa suostumuksensa soittamalla tai lähettämällä tekstiviestin. Lisäksi momentin sanamuodon on tarkoitus kattaa suostumuksen antamisen ajankohdasta sopimisen. Direktiivin 54 artiklan 1 kohdan mukaan maksaja voi hyväksyä maksutapahtuman ennen maksutapahtuman toteuttamista tai sen jälkeen, jos maksaja ja hänen palveluntarjoajansa ovat niin sopineet. Käytännössä valtaosa maksutapahtumista hyväksytään ennen maksutapahtuman toteuttamista.

Pykälän 2 momentissa säädetään siitä ajankohdasta, johon mennessä maksaja voi peruuttaa suostumuksensa. Suostumuksen peruuttamiseen sovelletaan 40 §:ään kohdistuvan viittauksen johdosta samaa määräaika kuin maksutoimeksiannon peruuttamiseen. Momentilla pannaan täytäntöön direktiivin 54 artiklan 3 kohta.

39 §. *Maksutoimeksiannon vastaanottohetki.* Pykälässä säädetään siitä ajankohdasta, jona maksutoimeksianto katsotaan vastaanotetuksi. Tästä ajankohdasta lasketaan 47 §:ssä säädetty maksutoimeksiannon toteuttamisaika. Pykälällä pannaan täytäntöön direktiivin 64 artikla.

Pykälän 1 momentin mukaan maksutoimeksianto katsotaan vastaanotetuksi, kun maksajan palveluntarjoaja on vastaanottanut sen. Säännös koskee kaikkia maksutoimeksiantoja riippumatta siitä, onko maksutapahtuma maksajan tai maksunsaajan käynnistämä taikka maksunsaajan välityksellä käynnistetty. Momentissa tarkoitetaan ajankohtaa, jona maksajan palveluntarjoaja on tosiasiallisesti vastaanottanut maksutoimeksiannon tai sillä on ollut mahdollisuus vastaanottaa se sovittuja viestintävälineitä käyttäen. Edellytyksenä ei siten ole esimerkiksi se, että palveluntarjoaja hyväksyy maksutoimeksiannon toteutettavaksi.

Momentissa tarkoitettu ajankohta eroaa tilisiirtolain 2 §:n 12 kohdassa tarkoitettua maksun määrän hyväksymispäivää koskevasta määritelmästä, koska sitä, että maksajan palveluntarjoajan asettamat katetta ja toteuttamista koskevat ehdot ovat täyttyneet, ei edellytetä. Jos maksutoimeksianto ei täyty

sovittuja ehtoja, palveluntarjoaja voi kieltäytyä maksutoimeksiannon toteuttamisesta 41 §:n nojalla. Vastaanottoajankohdan kannalta merkitystä ei myöskään ole sillä päivällä tai ajankohdalla, jona maksunsaaja toimittaa palveluntarjoajalleen suoraveloituksia tai korttimaksuja koskevia maksutoimeksiantoja.

Pykälän 2 momentissa säädetään poikkeuksesta 1 momenttiin. Jos maksutapahtuman käynnistävä maksupalvelun käyttäjä ja hänen palveluntarjoajansa ovat sopineet, että maksutoimeksiannon toteuttaminen aloitetaan tiettyä päivänä tai tietyn ajan kuluttua taikka sinä päivänä, jona maksaja on asettanut varat palveluntarjoajan saataville, maksajan palveluntarjoajan katsotaan 47 §:ää sovellettaessa vastaanottaneen toimeksiannon kyseisenä päivänä. Tällöin sillä ajankohdalla, jona maksajan palveluntarjoaja tosiasiallisesti vastaanottaa kyseisen toimeksiannon, ei ole merkitystä vastaanottohetken kannalta.

Esimerkiksi tilisiirtojen ja rahanvälityksen osalta säännöksessä tarkoitettu maksutapahtuman käynnistävä maksupalvelun käyttäjä on maksaja. Vastaanottoajankohdasta voidaan tällaisissa maksupalvelutyypeissä sopia maksajan ja palveluntarjoajan välillä.

Esimerkiksi suoraveloitusten sekä maksukortilla tai matkapuhelimella tehtävien maksujen osalta säännöksessä tarkoitettu maksutapahtuman käynnistävä maksupalvelun käyttäjä on maksunsaaja. Vastaanottoajankohdasta voidaan näissä maksupalvelutyypeissä sopia maksunsaajan ja palveluntarjoajan välillä.

Jos ne osapuolet, jotka sopivat toimeksiannon toteuttamisesta momentissa tarkoitettuun tavoin, ovat maksunsaaja ja hänen palveluntarjoajansa, sovittu ajankohta velvoittaa myös maksajan palveluntarjoajaa.

Momentin tarkoituksena on antaa joustavuutta maksutoimeksiannon vastaanottohetken määrittelyyn. Näin voidaan paremmin ottaa huomioon esimerkiksi tulevaisuudessa toteutettavat yksittäiset maksutapahtumat samoin kuin toistuvaissuorituksina toteutettavat massamaksut, kuten palkat ja eläkkeet.

Momentti mahdollistaa myös sen käytännön, että maksutoimeksiannon toteuttaminen aloitetaan vasta, kun maksaja on asettanut

varat palveluntarjoajan saataville. Näin ollen esimerkiksi matkapuhelimella toteutettujen maksutapahtumien maksut voidaan sopia toteutettaviksi maksunsaajalle vasta, kun maksaja on maksanut matkapuhelinlaskun.

Momentti mahdollistaa vastaanottohetkestä sopimisen myös esimerkiksi suoraveloituksissa. Maksunsaaja ja hänen palveluntarjoajansa voivat siten määrittellä vastaanottohetkeksi esimerkiksi sellaisen päivän, että maksutapahtuman toteuttaminen käynnistyy maksajan kanssa sovittuna päivänä.

Jos 1 tai 2 momentissa tarkoitettu ajankohta ei satu maksajan palveluntarjoajan työpäivälle, palveluntarjoajan katsotaan 3 momentin mukaan vastaanottaneen maksutoimeksiannon seuraavana työpäivänä. Tällöin laissa säädetty maksutoimeksiantojen toteuttamista koskevat määräajat lasketaan seuraavasta työpäivästä.

Momentin mukaan maksajan palveluntarjoaja voi myös asettaa lähelle työpäivän päättymistä kellonajan, jonka jälkeen saapunutta maksutoimeksiantoa ei katsota vastaanotetuksi kyseisenä työpäivänä, vaan vasta seuraavana työpäivänä. Tarkoituksena on antaa palveluntarjoajalle lisäaikaa tarvittavien toimenpiteiden tekemiseen tapauksissa, joissa maksutoimeksianto saapuu niin lähellä palveluntarjoajan sulkemisaikaa, ettei palveluntarjoajalla enää ole mahdollisuuksia toteuttaa maksutapahtumaa säädettyssä määräajassa.

40 §. Maksutoimeksiannon peruuttaminen. Pykälässä säädetään maksutoimeksiannon peruuttamisesta sekä palveluntarjoajan oikeudesta periä kuluja peruuttamisesta. Pykälällä pannaan täytäntöön direktiivin 66 artikla.

Direktiivin johdanto-osan 38 kappaleen mukaan tarve asettaa selkeä määräaika maksutoimeksiannon peruuttamiselle perustuu siihen, että nykyiset täysin automaattiset maksujärjestelmät käsittelevät maksutapahtumia suurella nopeudella. Maksutoimeksiantoja ei siten tietyn ajankohdan jälkeen voida peruuttaa ilman manuaalisesta käsittelystä aiheutuvia merkittäviä kustannuksia.

Pykälä koskee maksutoimeksiannon peruuttamista vain maksupalvelun käyttäjän ja hänen palveluntarjoajansa välisessä suhteessa. Maksutoimeksiannon perustana olevaan oikeussuhteeseen liittyvät erimielisyydet rat-

kaistaan erikseen maksajan ja maksunsaajan välillä. Jos esimerkiksi kauppa puretaan sen jälkeen, kun kauppahinnan suorittamista koskeva maksutoimeksianto on tullut peruuttamattomaksi, kauppahinnan palauttamiseksi ostajalle tarvitaan uusi, alkuperäiseen maksutapahtumaan nähden käänteinen maksutapahtuma.

Käsillä olevalla pykälällä ei ratkaista myöskään kysymystä siitä, milloin maksu sitoo maksajan velkojia ja muita sivullisia. Maksun sivullisittomuudesta säädetään 81 §:ssä. Toisaalta on kuitenkin selvää, että jos maksaja maksutoimeksianton antamisen jälkeen asetetaan konkurssiin, konkurssipesälle siirtyy yleisseuraannon nojalla oikeus peruuttaa maksutoimeksianto niissä rajoissa kuin toimeksianton peruuttaminen 40 §:n mukaan on mahdollista.

Pykälän 1 momentissa säädetään maksutoimeksianton peruuttamista koskevasta pääsäännöstä. Sen mukaan maksupalvelun käyttäjä ei voi peruuttaa maksutoimeksiantoa sen jälkeen, kun maksajan palveluntarjoaja on vastaanottanut sen. Momentti on yleinen ja koskee kaikkia maksutoimeksiantoja. Niin ikään se koskee sekä maksajaa että maksunsaajaa maksupalvelun käyttäjänä. Säännös perustuu direktiivin 66 artiklan 1 kohtaan.

Pykälän 2—4 momentissa säädetään poikkeuksista 1 momenttiin. Pykälän 2 momentti liittyy 39 §:n 2 momenttiin, jonka mukaan maksutoimeksianton antanut maksupalvelun käyttäjä ja hänen palveluntarjoajansa voivat sopia maksutoimeksianton vastaanottohetkestä. Tällöin maksupalvelun käyttäjä voi 40 §:n 2 momentin mukaan peruuttaa toimeksianton viimeistään sovittua veloituspäivää edeltävänä työpäivänä. Momentilla pannaan täytäntöön direktiivin 66 artiklan 4 kohta.

Pykälän 3 momentti koskee maksajan oikeutta peruuttaa maksunsaajan käynnistämä tai tämän välityksellä käynnistetty maksutapahtuma. Momentin mukaan maksaja ei voi peruuttaa tällaista maksutoimeksiantoa sen jälkeen, kun maksutoimeksianto tai suostumus maksutapahtuman toteuttamiseen on annettu maksunsaajalle. Suostumuksen antamista maksutapahtuman toteuttamiseen on käsitelty edellä 38 §:n 1 momentin perusteluissa.

Koska edellä mainittu ajankohta ei ole sovelias suoraveloituksissa, momentissa säädetään lisäksi, että maksaja voi peruuttaa suoraveloitusta koskevan maksutoimeksianton viimeistään sitä päivää edeltävänä työpäivänä, jona varat on sovittu veloitettaviksi. Tämä on käytäntö jo nykyisinkin, sillä suoraveloituusvaltuutusten yleisten ehtojen mukaan maksaja voi kieltää pankkia veloittamasta yksittäistä maksusuoritusta pankin aukioloaikana ennen eräpäivää. Momentti perustuu direktiivin 66 artiklan 2 ja 3 kohtaan.

Pykälän 4 momentissa annetaan maksupalvelun käyttäjälle ja hänen palveluntarjoajalleen mahdollisuus sopia, että maksutoimeksianto voidaan peruuttaa vielä pykälän 1—3 momentissa säädetyn ajankohdan jälkeenkin. Peruuttamisesta voidaan sopia yksittäistapauksessa eikä ehtoa ole tarpeen ottaa puitesopimukseen. Jos maksaja peruuttaa maksutoimeksianton 3 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa, tarvitaan lisäksi maksunsaajan suostumus peruuttamiselle. Tämä perustuu siihen, että kyseisissä tapauksissa maksutapahtuman käynnistää maksunsaaja tai se käynnistetään maksunsaajan välityksellä. Momentti perustuu direktiivin 66 artiklan 5 kohtaan.

Pykälän 5 momentissa rajoitetaan mahdollisuutta peruuttaa maksutoimeksianto silloin, kun maksutapahtuma toteutetaan eräistä arvopaperi- ja valuuttakaupan sekä selvitysjärjestelmän ehdoista annetussa laissa (1084/1999) tarkoitetun selvitysjärjestelmän välityksellä.

Mainitun lain 8 §:n 2 momentin mukaan maksutoimeksiantoa pidetään mainitussa laissa tarkoitettuna velvoitteena siitä lähtien, kun selvitysjärjestelmän osapuolella ei selvitysjärjestelmän sääntöjen mukaan ole oikeutta yksipuolisesti peruuttaa velvoitetta koskevaa määräystä. Mainittu laki ei koske maksajan ja hänen palveluntarjoajansa välistä oikeussuhdetta. Jos maksutapahtuma toteutetaan selvitysjärjestelmässä, jossa järjestelmän osapuolella ei järjestelmän sääntöjen mukaan ole oikeutta yksipuolisesti peruuttaa velvoitetta koskevaa määräystä, on kuitenkin selvää, ettei myöskään maksajalla pitäisi olla peruuttamisoikeutta. Tämä periaate käy ilmi myös selvityksen lopullisuudesta maksujärjestelmissä ja arvopaperien selvitysjärjestel-

missä annetun direktiivin (98/26/EY) 5 artiklasta, jossa säädetään, että järjestelmään osallistuja tai kolmas osapuoli ei saa peruuttaa siirtomääräystä järjestelmän säännöissä mainitun ajankohdan jälkeen.

Edellä esitetyn perusteella ehdotetaan, että 5 momenttiin otetaan nimenomainen säännös maksutoimeksiannon peruuttamattomuudesta selvitysjärjestelmässä. Sen mukaan maksupalvelun käyttäjällä ei ole oikeutta peruuttaa maksutoimeksiannosta järjestelmän säännöissä mainitun ajankohdan jälkeen. Tästä ajankohdasta lähtien esimerkiksi tilisiirron varat eivät ole enää maksajan tai konkurssitapauksissa hänen velkojensa määräysvallassa, vaikka tilisiirtomaksu ei vielä ole tullut 81 §:n nojalla maksajan velkojia tai muita sivullisia sitovaksi.

Ehdotettu säännös vastaa asiallisesti tilisiirtolain 18 §:n 2 momenttia.

Pykälän 6 momentissa säädetään palveluntarjoajan oikeudesta periä kulut maksutoimeksiannon peruuttamisesta, jos peruutus tapahtuu osapuolten sopimuksin 1—3 momentissa tarkoitettujen ajankohtien jälkeen. Edellytyksenä on, että oikeudesta periä kuluja tällaisessa tapauksessa on sovittu puitesopimuksessa. Momentti perustuu direktiivin 66 artiklan 5 kohtaan.

Säännökseen sisältyvä vaatimus siitä, että perittävien kulujen on oltava asianmukaiset eivätkä ne saa ylittää palveluntarjoajan tosiasiallisia kustannuksia, perustuu direktiivin 52 artiklan 1 kohtaan. Säännöksen tulkinnan osalta viitataan 26 §:n 2 momentin perusteissa esitettyyn.

Pykälä merkitsee tilisiirtojen osalta muutosta nykytilaan, sillä ajankohta, johon mennessä maksaja-aloitteinen maksutoimeksiannosta tulee peruuttaa, on aikaisempi kuin tilisiirtolain 18 §:n 1 momentissa tarkoitettu ajankohta. Tilisiirtolain 18 §:n 1 momentin mukaan maksumääräyksen antajalla ei ole oikeutta peruuttaa maksumääräystä sen jälkeen, kun tilisiirtomaksu sitoo lain 17 §:n nojalla sivullisia. Viitatussa 17 §:n mukaan tilisiirtomaksu sitoo sivullisia pääsääntöisesti siitä lukien, kun tilisiirron varat on maksettu saajan laitoksen tilille ja saajan laitos on saanut tarvittavat tiedot tilisiirron varojen maksamiseksi saajan tilille.

41 §. *Palveluntarjoajan velvollisuus toteuttaa maksutoimeksianto.* Pykälässä säädetään tyhjentävästi niistä perusteista, joiden nojalla palveluntarjoaja saa kieltäytyä maksutoimeksiannon toteuttamisesta.

Palveluntarjoaja saa ensinnäkin kieltäytyä maksutoimeksiannon toteuttamisesta, jos puitesopimuksessa sovitut edellytykset toimeksiannon toteuttamiselle eivät täyty. Puitesopimuksen edellytykset voivat liittyä esimerkiksi maksajan maksutilin katteen riittävyteen.

Palveluntarjoaja saa lisäksi kieltäytyä maksutoimeksiannon toteuttamisesta, jos muualla laissa niin säädetään. Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä ja selvittämisestä annetun lain 26 §:ssä säädetään palveluntarjoajan velvollisuudesta keskeyttää liiketoimi tai kieltäytyä siitä. Säännöksellä pyritään estämään rahoitusjärjestelmän käyttäminen epäilyttäviin tai lainvastaisiin tarkoituksiin.

Pykälä perustuu direktiivin 65 artiklan 2 kohtaan. Direktiivin johdanto-osan 37 kappaleen mukaan maksupalvelun käyttäjien on voitava luottaa siihen, että täydellinen ja voimassa oleva maksutoimeksiannosta toteutetaan asianmukaisesti, jollei palveluntarjoajalla ole sopimukseen tai lakiin perustuvaa kieltäytymisperustetta. Vaikka direktiivin säännös koskee vain maksajan palveluntarjoajaa, se on pykälässä ulotettu myös maksunsaajan palveluntarjoajaan. Myös edellä mainittu rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä ja selvittämisestä annetun lain 26 § koskee yleisesti asianomaisia palveluntarjoajia.

42 §. *Ilmoitus maksutoimeksiannon toteuttamisesta kieltäytymisestä.* Pykälässä säädetään palveluntarjoajan velvollisuudesta ilmoittaa maksupalvelun käyttäjälle maksutoimeksiannon toteuttamisesta kieltäytymisestä. Palveluntarjoaja saa kieltäytyä maksutoimeksiannon toteuttamisesta vain 41 §:ssä säädettyillä perusteilla. Pykälällä pannaan täytäntöön direktiivin 65 artiklan 1 kohta.

Pykälän 1 momentin mukaan palveluntarjoajan on ilmoitettava maksupalvelun käyttäjälle maksutoimeksiannon toteuttamisesta kieltäytymisestä, kieltäytymisen perusteesta ja menettelystä, jolla kieltäytymiseen johtanut virhe tai puute voidaan korjata. Jos palve-

luntarjoajan kieltäytyminen perustuu esimerkiksi siihen, ettei maksajan maksutilillä ole puitesopimuksessa edellytetyin tavoin riittävästi katetta maksutapahtuman toteuttamiseksi, palveluntarjoajan on ilmoitettava kieltäytyvänsä maksutoimeksiannon toteuttamisesta. Lisäksi palveluntarjoajan on kerrottava, että kieltäytyminen perustuu maksutilin riittämättömään katteeseen ja että maksutoimeksiannon toteuttaminen edellyttää katteesta huolehtimista.

Momentin mukaan palveluntarjoajalla ei kuitenkaan ole velvollisuutta tehdä ilmoitusta maksutoimeksiannosta kieltäytymisestä, jos ilmoittaminen on muualla laissa kielletty. Kieltäytymisestä tai sen perusteesta ilmoittaminen voi olla kiellettyä esimerkiksi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä ja selvittämisestä annetun lain perusteella.

Pykälän 2 momentissa säädetään, millä tavalla ja mihin ajankohtaan mennessä ilmoitus maksutoimeksiannon kieltäytymisestä on tehtävä. Momentin mukaan ilmoitus on joka tapauksessa tehtävä ennen kuin se määräaika, jonka kuluessa maksutoimeksianto tulisi toteuttaa, päättyy. Maksutoimeksiannon toteuttamisajasta säädetään jäljempänä 5 luvussa. Esimerkiksi maksutililtä toteutettavasta tili-siirto- tai suoraveloituskustusta kieltäytymisestä on ilmoitettava 47 §:ssä säädetyn toteuttamisajan kuluessa. Tästä seuraa, ettei nykyistä pankkien noudattamaa käytäntöä, jonka mukaan maksajan maksutilin veloitus yritetään myöhemmin uudelleen, jos maksajan maksutilillä ei maksupäivänä ole katetta toimeksiannon toteuttamiseksi, voida sellaisenaan jatkaa, jos maksutoimeksiannossa on määrätty, että toimeksiannon toteuttaminen aloitetaan tiettyinä päivinä. Pankit ovat yleensä yrittäneet veloittamista uudelleen kahtena tai kolmena työpäivänä alkuperäisen maksupäivän jälkeen. Jatkossa veloitus on mahdollista yrittää uudelleen vain 47 §:ssä säädetyn toteuttamisajan kuluessa, kuitenkin niin, että palveluntarjoajan on saman määräajan kuluessa lisäksi ilmoitettava maksutoimeksiannosta kieltäytymisestä, jollei veloitussyritys tällöinkään onnistu.

Ilmaisulla ”ilmoitus on tehtävä” viitataan momentissa ilmoituksen lähettämisen ajankohtaan. Sillä ajankohdalla, jona maksupal-

velun käyttäjä vastaanottaa ilmoituksen, ei siten ole merkitystä.

Pykälä ei tule sovellettavaksi esimerkiksi tilanteessa, jossa maksupalvelun käyttäjä käynnistääkseen maksutapahtuman lähettää palveluntarjoajalle sellaisen viestin, joka ei viestin teknisten ominaisuuksien vuoksi ole lainkaan palveluntarjoajan avattavissa. Pykälä ei koske myöskään esimerkiksi tilannetta, jossa palveluntarjoajalle toimitettu viesti on sisällöltään niin epäselvä ja tulkinnanvarainen, että on epävarmaa, onko kyseessä ylipäätään maksutoimeksianto. Sopimussuhteissa noudatettavasta lojaliteettivelvollisuudesta kuitenkin seuraa, että palveluntarjoajan on kuvattunlaisissa tilanteissa mahdollisuuksien mukaan otettava yhteyttä maksupalvelun käyttäjään sen selvittämiseksi, tarkoittaako hän antaa maksutoimeksiannon, sekä tarvittaessa neuvottava häntä sen antamisessa oikealla tavalla. Tällaisen yhteydenoton tapaan ja määräaikaan ei kuitenkaan sovelleta 2 momentin vaatimuksia.

Pykälän 3 momentissa säädetään palveluntarjoajan oikeudesta periä kulut kieltäytymisilmoituksen tekemisestä, jos siitä on puitesopimuksessa sovittu ja palveluntarjoajalla on ollut perusteltu syy kieltäytyä toimeksiannon toteuttamisesta.

Säännökseen sisältyvä vaatimus siitä, että perittävien kulujen on oltava asianmukaiset eivätkä ne saa ylittää palveluntarjoajan tosiasiallisia kustannuksia, perustuu direktiivin 52 artiklan 1 kohtaan. Säännöksen tulkinnan osalta viitataan 26 §:n 2 momentin perusteissa esitettyyn.

43 §. *Pienmaksuvälineellä tehdyn maksutoimeksiannon peruuttaminen ja toteuttamisesta kieltäytyminen.* Pykälässä säädetään maksupalvelun käyttäjän ja palveluntarjoajan mahdollisuudesta sopia toisin, jos maksutapahtumassa käytetään pienmaksuvälinettä.

Pykälän 1 kohdan mukaan osapuolet voivat 40 §:stä poiketen sopia, ettei maksaja voi peruuttaa maksutoimeksiantoa sen jälkeen, kun toimeksianto tai suostumus maksutapahtuman toteuttamiseen on annettu maksunsaajalle. Kohta perustuu direktiivin 53 artiklan 1 kohdan d alakohtaan.

Pykälän 2 kohdan mukaan osapuolet voivat 42 §:stä poiketen sopia, ettei palveluntarjoajalla ole velvollisuutta ilmoittaa kieltäyty-

vänsä maksutoimeksiannon toteuttamisesta, jos asiayhteyden perusteella on ilmeistä, että maksutapahtuma jää toteuttamatta. Käytännössä maksutapahtuman toteuttamatta jääminen on ilmeistä esimerkiksi silloin, kun maksunsaajan päätelaite merkkiäänellä tai muutoin ilmoittaa, että maksuvälineelle tallennettujen varojen määrä ei riitä maksutapahtuman toteuttamiseen. Tällaisessa tapauksessa ei ole enää tarpeen, että palveluntarjoaja ilmoittaisi erikseen pienmaksuvälineen haltijalle toimeksiannon toteuttamatta jäämisestä. Kohta perustuu direktiivin 53 artiklan 1 kohdan c alakohtaan.

44 §. *Yksilöivän tunnisteiden käyttö.* Pykälän mukaan palveluntarjoaja saa toteuttaa maksutapahtuman yksilöivän tunnisteiden perusteella, vaikka maksupalvelun käyttäjä olisi antanut sen lisäksi muitakin tietoja maksutapahtuman toteuttamiseksi. Pykälä perustuu direktiivin 74 artiklan 3 kohtaan. Tarkoituksena on edistää maksujen automatisointia.

Yksilöivän tunnisteiden 8 §:n 19 kohtaan sisältyvästä määritelmästä ilmenee, että yksilöivä tunniste on palveluntarjoajan maksupalvelun käyttäjälle määrittämä tunniste. Palveluntarjoajan on 12 §:n 2 kohdan mukaan annettava maksupalvelun käyttäjälle ennen puitesopimuksen tekemistä kuvaus yksilöivästä tunnisteesta tai muista tiedoista, jotka maksupalvelun käyttäjän on annettava maksutoimeksiannon toteuttamiseksi.

Pykälä merkitsee sitä, ettei palveluntarjoajalla ole velvollisuutta tarkistaa, että yksilöivä tunniste vastaa maksajan antamia muita tietoja. Esimerkiksi jos palveluntarjoaja on määrittänyt yksilöiväksi tunnisteeksi maksunsaajan tilinumeron, palveluntarjoajalla ei ole velvollisuutta tarkistaa, että kyseinen tilinumero kuuluu maksunsaajalle. Näin on siinäkin tapauksessa, että palveluntarjoaja on itse pyytänyt tietoa maksunsaajan nimestä maksunsaajan tilinumeron lisäksi. Siitä, ettei palveluntarjoaja ole vastuussa maksutapahtuman toteuttamatta jäämisestä tai virheellisestä toteuttamisesta, jos maksupalvelun käyttäjän antama yksilöivä tunniste on virheellinen, säädetään 68 §:ssä.

45 §. *Maksutapahtuman täysimääräisyys.* Pykälässä säädetään maksutapahtuman täysimääräisyydestä, maksunsaajan ja hänen palveluntarjoajansa mahdollisuudesta sopia

kulujen vähentämisestä sekä virheellisistä vähennyksistä. Pykälällä pannaan täytäntöön direktiivin 67 artikla.

Pykälän 1 momentin mukaan maksutapahtuman toteuttamiseen osallistuvien palveluntarjoajien ja välittäjien on toteutettava maksutapahtuma täysimääräisenä. Palveluntarjoaja tai välittäjä, joka osallistuu maksutapahtuman toteuttamiseen, ei siten saa vähentää välitettävästä rahamäärästä kulujaan. Käytännössä säännös merkitsee sitä, että kulut on perittävä maksupalvelun käyttäjältä erikseen. Tämä voi tapahtua joko ennen maksutapahtuman toteuttamista tai sen jälkeen. Direktiivin johdanto-osan 40 kappaleen mukaan maksutapahtuman täysimääräisyys on välttämätöntä täysin automaattiselle maksujen käsittelylle ja maksupalvelun käyttäjien välisten velvoitteiden noudattamisen oikeusvarmuudelle.

Pykälän 2 momentissa annetaan maksunsaajalle ja hänen palveluntarjoajalleen mahdollisuus kuitenkin sopia, että palveluntarjoaja voi vähentää omat kulunsa maksutapahtuman rahamäärästä. Maksutapahtuman rahamäärä ja siitä vähennetyt kulut on tällöin eriteltävä maksunsaajalle, jotta maksunsaaja voi tarkistaa, että maksutapahtuma on toteutettu oikein.

Kulujen erittelyn osalta on lisäksi huomattava 21 §:n 3 momentin säännös. Sen mukaan pienmaksuvälinettä koskevan puitesopimuksen osapuolet voivat sopia, että jos palveluntarjoaja on toteuttanut useita samankaltaisia maksutapahtumia samalle maksunsaajalle, palveluntarjoajan on annettava tiedot vain yhtäältä maksutapahtumien yhteismäärästä ja toisaalta niistä perittyjen kulujen yhteismäärästä.

Pykälän 3 momentti koskee palveluntarjoajan vastuuta tilanteessa, jossa maksutapahtuman rahamäärästä vähennetään muita kuin 2 momentissa tarkoitettuja kuluja. Jos maksutapahtuma on maksajan käynnistämä, maksutapahtuman täysimääräisyydestä vastaa maksunsaajalle maksajan palveluntarjoaja. Jos maksutapahtuma taas on maksunsaajan käynnistämä tai tämän välityksellä käynnistetty, maksunsaajan palveluntarjoaja vastaa maksunsaajalle maksutapahtuman täysimääräisyydestä.

46 §. *Maksutapahtuman toteuttamisesta perittävät kulut.* Pykälässä säädetään siitä, miten maksaja ja maksunsaaja vastaavat palveluntarjoajien maksutapahtuman toteuttamisesta perimistä kuluista. Pykälällä pannaan täytäntöön direktiivin 52 artiklan 2 kohta.

Pykälän mukaan maksaja ja maksunsaaja vastaavat kumpikin oman palveluntarjoajan maksutapahtuman toteuttamisesta perimistä kuluista. Tätä sääntöä noudatetaan silloin, kun maksutapahtumassa ei suoriteta valuutanmuuntoa. Sääntö koskee yleisesti kaikkia maksutapahtumia riippumatta siitä, onko maksutapahtuma maksajan tai maksunsaajan käynnistämä taikka maksunsaajan välityksellä käynnistetty. Direktiivin johdanto-osan 41 kappaleen mukaan kokemukset osoittavat, että kulujen jakaminen maksajan ja maksunsaajan kesken on tehokkain järjestelmä, sillä se helpottaa automaattista maksujen käsittelyä. Perittävät kulut voivat olla myös nolla, koska direktiivi ei estä käytäntöä, jossa palveluntarjoaja ei veloita kuluttajaa tilin hyvittämisestä. Maksajalle ei välttämättä aiheudu kuluja myöskään, jos palveluntarjoaja veloittaa sopimusehtojen mukaan vain kauppiasta tai muuta maksunsaajaa maksupalveluista. Säännös ei vaikuta suoraan hinnoitteluun palveluntarjoajien tai välittäjien välillä.

Jos maksutapahtumassa suoritetaan valuutanmuunto, osapuolet voivat sopia kuluvas- tuusta edellä todetusta pääsäännöstä poik- keavalla tavalla. Se, suoritetaanko maksuta- pahtumassa valuutanmuunto, arvioidaan maksajan näkökulmasta. Merkityksellistä on näin ollen se, suoritetaanko valuutanmuuntoa maksajan puolella.

5 luku **Maksutapahtuman toteutta- misaika ja arvopäivä**

Yleistä. Luku sisältää säännökset maksuta- pahtuman toteuttamisajasta ja arvopäivästä. Luvussa käytetyt käsitteet "maksutapahtu- ma", "maksutoimeksianto", "maksutili", "työ- päivä" ja "arvopäivä" on määritelty 8 §:ssä.

Riippumatta siitä, onko maksupalvelun käyttäjä kuluttaja vai elinkeinonharjoittaja, luvun säännökset ovat pakottavia 7 §:n 4 mo- mentissa tarkoitetuissa maksutapahtumissa (euromääräiset maksutapahtumat sekä mak- sutapahtumat, joihin sisältyy vain yksi valuu-

tanmuunto euron ja Euroopan talousaluee- seen kuuluvan valtion muun valuutan välillä, joissa valuutta muunnetaan kyseisessä valti- ossa ja joissa rajat ylittävän maksutapahtu- man varat siirretään Suomeen tai muuhun eu- roalueen valtioon euroina). Muissa maksuta- pahtumissa osapuolet voivat 7 §:n 3 momen- tin mukaan sopia toisin seikoista, joista sää- detään 47, 48 ja 52 §:ssä. Osapuolet eivät kuitenkaan voi sopia 47 §:ssä säädettyä to- teuttamisaikaa pidemmäksi kuin neljäksi työpäiväksi maksutoimeksiannon vastaanot- tohetkestä lukien.

Pienmaksuvälineiden osalta osapuolet voi- vat kuitenkin 50 §:n mukaan sopia muusta kuin 47 §:ssä ja 49 §:ssä säädetystä maksu- toimeksiannon toteuttamisen määräajasta.

47 §. *Maksajan palveluntarjoajan nouda- tettava toteuttamisaika.* Pykälässä säädetään maksajan palveluntarjoajan noudatettavasta maksutoimeksiannon toteuttamisajasta. Se koskee yleisesti kaikkia maksutapahtumia riippumatta siitä, onko maksutapahtuma maksajan tai maksunsaajan käynnistämä taikka maksunsaajan välityksellä käynnistet- ty. Pykälä perustuu direktiivin 69 artiklan 1 kohtaan.

Pykälän mukaan maksajan palveluntarjo- ajan on omalta osaltaan toteutettava maksu- toimeksianto viimeistään maksutoimeksian- non vastaanottohetkeä seuraavana työpäivä- nä. Maksutoimeksianto on maksajan palve- luntarjoajan osalta toteutettu, kun maksuta- pahtuman rahamäärä on maksettu maksun- saajan palveluntarjoajan tilille.

Jos maksutapahtuma on käynnistetty pape- rilla, maksajan palveluntarjoajan on toteutet- tava maksutoimeksianto viimeistään vas- taanottohetkeä seuraavana toisena työpäivä- nä. Pitempi määräaika perustuu siihen, että paperilla käynnistettyjen maksutapahtumien käsittely sisältää enemmän työvaiheita ja vie enemmän aikaa. Paperilla käynnistetty mak- sutoimeksianto on esimerkiksi maksupalve- lukuoreen laitettu tilisiirtolomake.

Maksutoimeksiannon vastaanottohetkestä säädetään 39 §:ssä. Sitä, toteuttaako maksa- jan palveluntarjoaja maksutapahtuman pykä- lässä säädettyssä määräajassa, arvioidaan maksajan palveluntarjoajan kannalta. Jos maksutoimeksiannon vastaanottohetkeä seu- raava päivä on maksajan palveluntarjoajan

työpäivä, toimeksianto on toteutettava viimeistään kyseisenä päivänä. Jos maksutoimeksiannon vastaanottohetkeä seuraava päivä ei ole maksajan palveluntarjoajan työpäivä, toimeksianto on toteutettava viimeistään kyseistä päivää seuraavana työpäivänä.

Ilmaisulla "viimeistään" tarkoitetaan pykälässä sitä, että pykälässä säädetään toteuttamisen enimmäisajasta. Maksajan palveluntarjoaja voi luonnollisesti toteuttaa maksutoimeksiannon pykälässä säädettyä lyhyemmässäkin määräajassa, esimerkiksi sinä työpäivänä, jona toimeksianto on vastaanotettu.

48 §. *Maksunsaajan palveluntarjoajan noudatettava toimittamisaika.* Pykälässä säädetään maksunsaajan palveluntarjoajan velvollisuudesta toimittaa maksutoimeksianto maksajan palveluntarjoajalle maksunsaajan kanssa sovitussa määräajassa. Pykälä perustuu direktiivin 69 artiklan 3 kohtaan.

Säännöksen tarkoituksena on vahvistaa maksunsaajan asemaa maksunsaaja-aloitteisissa maksutapahtumissa. Lisäksi säännös antaa maksunsaajalle ja hänen palveluntarjoajalleen mahdollisuuden vaikuttaa maksutoimeksiannon toteuttamisaikaan. Maksunsaaja ja hänen palveluntarjoajansa voivat siten sopia esimerkiksi suoraveloituksissa ja korttimaksuissa, että maksutoimeksianto toimitetaan maksajan palveluntarjoajalle sovitussa määräajassa siitä, kun maksunsaaja on toimittanut palveluntarjoajalleen suoraveloitus- tai korttimaksuaineiston. Siitä ajankohdasta, jona maksajan palveluntarjoaja vastaanottaa kyseisen maksunsaajan palveluntarjoajan toimittaman maksutoimeksiannon 39 §:n 1 momentin mukaisesti, alkaa 47 §:ssä säädetty toteuttamisaika. Jos maksunsaaja ja hänen palveluntarjoajansa ovat kuitenkin sopineet maksutoimeksiannon toteuttamisen aloittamisesta tiettyinä päivinä tai tietyn ajan kuluttua 39 §:n 2 momentin mukaisesti, maksutoimeksiannon toteuttamisaika alkaa vasta kyseisestä ajankohdasta.

49 §. *Maksunsaajan palveluntarjoajan noudatettava toteuttamisaika.* Pykälässä säädetään siitä määräajasta, jossa maksunsaajan palveluntarjoajan on toteutettava maksutapahtuma maksunsaajalle. Pykälällä pannaan täytäntöön direktiivin 69 artiklan 2 kohta, 70 artikla ja 73 artiklan 1 kohdan 2 alakohta.

Pykälän mukaan maksunsaajan palveluntarjoajan on maksettava maksutapahtuman rahamäärä maksunsaajan maksutilille välittömästi sen jälkeen, kun se on maksettu maksunsaajan palveluntarjoajan tilille. Maksutapahtuman rahamäärän "maksamisella" tarkoitetaan pykälässä paitsi rahamäärän hyvittämistä maksunsaajan maksutilille myös sitä, että rahamäärä on maksunsaajan käytettävissä.

Jos maksunsaajalla ei ole maksutiliä, maksunsaajan palveluntarjoajan on pykälän mukaan asetettava maksutapahtuman rahamäärä maksunsaajan käytettäväksi samassa ajassa kuin se olisi maksettava maksunsaajan maksutilille. Mitä jäljempänä esitetään tilanteesta, jossa maksunsaajalla on maksutili, koskee vastaavasti tilannetta, jossa tällaista tiliä ei ole.

Pykälän tarkoituksena on vahvistaa maksunsaajan asemaa. Maksutapahtuman välittämisenä toimiva maksunsaajan palveluntarjoaja ei saa pidättää maksutapahtuman rahamäärää omalla tilillään ja näin hyötyä siitä ennen sen maksamista maksunsaajalle, vaan rahamäärä on välittömästi maksettava maksunsaajan maksutilille.

Pykälä ei koske sitä, missä ajassa kauppiaan tai muun maksunsaajan palveluntarjoajana toimivan tapahtumahyvittäjän (*acquirer*) on maksettava maksukortilla tai muulla maksuvälineellä toteutettavaa maksutapahtumaa pankissa olevalle maksutilille. Näin ollen tapahtumahyvityksen suorittamisajankohdasta voidaan nykyistä käytäntöä vastaavalla tavalla jatkossakin sopia tapahtumahyvittäjän ja maksunsaajan välillä.

Pykälässä säädetyn velvollisuuden täyttämässä ei ole merkitystä sillä, sattuuko se ajankohta, jona maksutapahtuman rahamäärä maksetaan maksunsaajan palveluntarjoajan tilille, kyseisen palveluntarjoajan työpäivälle. Vaikka tämä ajankohta sattuisi päivälle, joka ei ole maksunsaajan palveluntarjoajan työpäivä, maksutapahtuman rahamäärä on maksettava välittömästi maksunsaajan maksutilille. Ilmaisun "välittömästi" tulkinnassa voidaan kuitenkin ottaa huomioon se, että maksunsaajan palveluntarjoaja voi käytännössä täyttää pykälässä säädetyn maksamisvelvollisuutensa vasta, kun maksunsaajan palvelun-

tarjoaja on maksutapahtuman rahamäärän lisäksi saanut tarvittavat tiedot rahamäärän maksamiseksi maksunsaajan maksutilille. Vasta näiden tietojen perusteella maksu voidaan kohdistaa oikein.

Lain 5 §:n 2 momentin mukaan käsillä olevaa pykälää ei sovelleta maksutapahtumaan, joka on muun valuutan kuin euron tai Euroopan talousalueeseen kuuluvan valtion määräinen. Säännös koskee siis paitsi euron myös esimerkiksi Ruotsin kruunun määräisiä maksutapahtumia. Jos maksutapahtumassa käytetty muun ETA-valtion valuutta poikkeaa maksunsaajan maksutilin valuutasta, pykälässä käytetty ilmaisu ”välittömästi” on ymmärrettävä niin, että maksutapahtuman rahamäärä on maksettava maksunsaajan maksutilille mahdollisimman pian ja joka tapauksessa välittömästi sen jälkeen, kun tarvittava valuutanmuunto on suoritettu.

50 §. Pienmaksuvälineellä tehdyn maksutapahtuman toteuttamisaika. Pykälässä annetaan maksupalvelun käyttäjälle ja palveluntarjoajalle mahdollisuus sopia pienmaksuvälinettä koskevassa puitesopimuksessa, että maksutapahtuma toteutetaan muussa kuin 47 ja 49 §:ssä tarkoitettussa määräajassa. Pykälä perustuu direktiivin 53 artiklan 1 kohdan e alakohtaan.

Pykälän mukainen mahdollisuus sopia toisin koskee luonnollisesti vain pienmaksuvälinettä koskevan puitesopimuksen osapuolella olevan palveluntarjoajan noudatettavia toteuttamisaikoja. Silloin kun pienmaksuvälineen haltija käyttää pienmaksuvälinettä maksajan ominaisuudessa, pienmaksuvälinettä koskevaan sopimukseen otetulla ehdolla voidaan siis poiketa 47 §:ssä maksajan palveluntarjoajalle säädetystä toteuttamisajasta, mutta maksunsaajan palveluntarjoajan on tällöinkin noudatettava 49 §:ää. Vastaavasti jos pienmaksuvälineen haltija käyttää pienmaksuvälinettä maksunsaajan ominaisuudessa (esimerkiksi kun pienmaksuvälineelle tallennetaan lisävaroja), pienmaksuvälinettä koskevaan sopimukseen otetuilla ehdoilla voidaan poiketa 49 §:ssä maksunsaajan palveluntarjoajalle säädetystä toteuttamisajasta, mutta maksajan palveluntarjoajan on tällöinkin noudatettava 47 §:ää.

51 §. Arvopäivä. Pykälässä säädetään maksutililtä veloituksen ja maksutilin hyvityksen

arvopäivästä. Pykälällä pannaan täytäntöön direktiivin 73 artikla siltä osin kuin se koskee arvopäivää. Direktiivin tarkoituksena on estää maksupalvelun käyttäjälle epäedullisen arvopäivän määrittäminen.

Pykälän 1 momentin mukaan maksajan maksutililtä veloituksen arvopäivä saa olla aikaisintaan se päivä, jona maksutapahtuman rahamäärä veloitetaan maksajan maksutililtä. Koska säännöksessä ei viitata työpäivään, palveluntarjoaja saa määrittää veloituksen arvopäiväksi myös päivän, joka ei ole työpäivä, jos veloitus tehdään tällaisena päivänä. Esimerkiksi jos maksaja tekee verkkopankissa tilisiirron sunnuntaina, veloituksen arvopäiväksi voidaan määrittää sunnuntai. Koska momentissa käytetään ilmaisua ”aikaisintaan”, mainitussa tapauksessa ei ole kuitenkaan estettä määrittää veloituksen arvopäiväksi seuraavaa työpäivää maanantaita.

Pykälän 2 momentin mukaan maksunsaajan maksutilin hyvityksen arvopäivän on oltava viimeistään se työpäivä, jona maksutapahtuman rahamäärä maksetaan maksunsaajan palveluntarjoajan tilille. Näin ollen jos maksutapahtuman rahamäärä maksetaan maksunsaajan palveluntarjoajan tilille kyseisen palveluntarjoajan työpäivänä, hyvityksen arvopäivä on määritettävä viimeistään samaksi päiväksi.

Ehdotetusta 49 §:stä seuraa, että vaikka maksutapahtuman rahamäärä maksetaan maksunsaajan palveluntarjoajan tilille päivänä, joka ei ole kyseisen palveluntarjoajan työpäivä, maksunsaajan palveluntarjoajan on välittömästi hyvitetävä maksunsaajan maksutiliä. Nyt puheena oleva momentti mahdollistaa kuitenkin sen, että tällaisessa tapauksessa maksunsaajan palveluntarjoaja voi määrittää arvopäiväksi seuraavan työpäivän.

Koska momentissa käytetään ilmaisua ”viimeistään”, maksunsaajan maksutilin hyvityksen arvopäiväksi voidaan määrittää aikaisempikin kuin momentissa tarkoitettu ajankohta.

52 §. Käteispano maksutilille. Pykälässä säädetään siitä määräajasta, jossa maksutilille tehty käteispano on toteutettava, sekä käteispanojen arvopäivästä. Pykälällä pannaan täytäntöön direktiivin 71 artikla. Käteispanolla tarkoitetaan pykälässä käteisen tallettamista maksutilille.

Tästä pykälästä tai muualtakaan lainsäädännöstä ei johdu palveluntarjoajalle velvollisuutta ottaa vastaan käteispanoja. Puitesopimuksessa voidaan siten tämän pykälän esittämättä sopia esimerkiksi, ettei palveluntarjoaja ota lainkaan vastaan käteispanoja tai että se ottaa vastaan käteispanoja vain tietyissä toimipisteissään. Lain 12 §:n 1 kohdasta seuraa, että puitesopimusta koskevissa ennakkotiedoissa on tarvittaessa selostettava, millä tavoin maksutilille voidaan tehdä käteispanoja. Jos palveluntarjoajan tarjoamat maksutilin käyttöön liittyvät palvelut poikkeavat merkittävästi siitä, mitä maksupalvelun käyttäjä voi olosuhteet huomioon ottaen perustellusti odottaa, tähän on erityisesti kiinnitettävä huomiota ennakkotiedoissa. Esimerkkinä voidaan mainita tilanne, jossa talletuspankki ei ota lainkaan vastaan käteispanoja maksutilille. Käsillä oleva pykälä koskee siis vain tilannetta, jossa maksutilille tehdään käteispano puitesopimuksen mukaisella tavalla.

Käteispano voidaan sopimusehdoista riippuen tehdä käytännössä eri tavoin, esimerkiksi palveluntarjoajan konttorissa tiskillä, jolloin palveluntarjoajan edustaja vastaanottaa käteisen suoraan asiakkaalta. Eräillä palveluntarjoajilla on käytössä talletusautomaatteja, jolloin käteispano voidaan sopia tehtäväksi myös itsepalveluna.

Lain 2 §:n 1 kohdan mukaisesti lakia ei sovelleta rahankuljetuspalveluun. Jos puitesopimuksessa on esimerkiksi sovittu, että käteisvaroja vastaanotetaan maksutilille tallettamista varten vain palveluntarjoajan tietyssä toimipisteessä, kuten laskentakeskuksessa, mahdollisesti tarjottava erillinen palvelu käteisvarojen kuljettamiseksi tuohon toimipisteeseen ei kuulu lain soveltamisalaan. Tässä pykälässä tarkoitettujen määräajajat alkavat siten kuluu vasta varojen saavuttua kyseiseen toimipisteeseen.

Se, minkä ajan kuluessa edellä tarkoitettu erillinen rahankuljetuspalvelu on toteutettava, on osapuolten sovittavissa. Jollei toteuttamisajasta ole sovittu, palvelu on toteutettava kohtuullisessa ajassa siitä, kun käteisvarat on jätetty kuljetettaviksi. Tämä vastaa sopimusoikeudellista periaatetta, joka ilmenee muun muassa kauppalain (355/1987) 9 §:n 1 momentista.

Pykälä koskee vain maksutilin valuutan määräisiä käteispanoja. Muihin kuin maksutilin valuutan määräisiin käteispanoihin sovelletaan yleisiä maksutapahtuman toteuttamista koskevia säännöksiä (47 § ottaen huomioon 7 §:n 3 ja 4 momentti). Jos muu kuin maksutilin valuutta kuitenkin muunnetaan ennen käteispanoa maksutilin valuutaksi, sovelletaan tämän pykälän säännöksiä.

Lain 5 §:n 2 momentin nojalla pykälää ei sovelleta käteispanoon, joka on muun valuutan kuin euron tai ETA-valtion valuutan määräinen. Pykälää ei siten sovelleta esimerkiksi Yhdysvaltain dollareina tehtävään käteispanoon, vaikka se tehtäisiin valuuttatilille, jonka valuutta on dollari. Jos valuuttatilin valuutta sen sijaan on Ruotsin kruunu, pykälää sovelletaan kruunuina tehtävään käteispanoon.

Pykälän 1 momentin 1 kohta ja 2 momentin ensimmäinen virke koskevat kuluttajan maksutilille tehtyjä käteispanoja. Palveluntarjoajan on asetettava käteispanon käsittämät varat kuluttajan käytettäväksi välittömästi sen jälkeen, kun palveluntarjoaja on vastaanottanut varat. Myös arvopäivä on määritettävä samaksi ajankohdaksi, eli koron laskennan on alettava samasta ajankohdasta.

Säännöksessä tarkoitettu toteuttamisaika "välittömästi" lasketaan siitä hetkestä, jona palveluntarjoaja on vastaanottanut varat. Vastaanottohetki määräytyy 39 §:n 1 ja 3 momentin mukaisesti. Vastaanottohetki on siten lähtökohtaisesti 39 §:n 1 momentin mukaan se ajankohta, jona palveluntarjoaja on tosiasiallisesti vastaanottanut varat. Käteispanon vastaanotto muuna kuin työpäivänä siirtää vastaanottohetken 39 §:n 3 momentin mukaisesti seuraavaan työpäivään. Palveluntarjoaja voi myös asettaa lähelle työpäivän päättymistä aikarajan, jonka jälkeen vastaanotetut varat katsotaan vastaanotetuiksi seuraavana työpäivänä.

On selvää, että käteispanon käsittämistä varoja ei voida hyvittää maksutilille ennen kuin rahojen aitous on tarkistettu ja rahat on laskettu. Säännöksessä käytetty ilmaisu "välittömästi" on näin ollen ymmärrettävä siten, että käteispano on hyvitetty maksutilille välittömästi rahojen aitouden tarkistamisen ja rahojen laskemisen jälkeen. Rahojen aitous on tarkistettava ja rahat on laskettava ilman

aiheetonta viivytystä. Jos esimerkiksi pankin kuluttaja-asiakkaalla puitesopimuksen ehtojen mukaan on mahdollisuus tehdä käteispanoja maksutililleen pankin konttorissa, lähtökohtana on se, että hänen tekemänsä käteispanon varat on hyvitetävä maksutilille tavanomaisen asiointikäynnin aikana.

Jos käteispano tehdään muun kuin kuluttajan maksutilille, palveluntarjoajan on *1 momentin 2 kohdan* ja *2 momentin* jälkimmäisen virkkeen mukaan asetettava varat tilinhaltijan käytettäväksi ja määritettävä arvopäivä viimeistään seuraavaksi työpäiväksi siitä, kun palveluntarjoaja on vastaanottanut varat. Estettä ei kuitenkaan ole sille, että palveluntarjoaja myöntää maksupalvelun käyttäjälle edullisempia käteispanoa koskevia ehtoja.

6 luku Maksuvälineet

Yleistä. Luvun säännökset koskevat maksuvälineisiin liittyviä maksuvälineen haltijan ja palveluntarjoajan oikeuksia ja velvollisuuksia. Käsitteet ”maksuväline” ja ”maksuvälineen haltija” on määritelty 8 §:n 9 ja 10 kohdassa.

Luvun säännökset ovat 7 §:n nojalla maksuvälineen haltijan hyväksi pakottavia riippumatta siitä, onko maksuvälineen haltija kuluttaja. Pienmaksuvälineiden osalta 54—56 §:ssä säädetyistä seikoista on kuitenkin mahdollista sopia toisin siten kuin 61 §:ssä säädetään.

53 §. Maksuvälineestä huolehtiminen. Pykälän *1 momentissa* säädetään maksuvälineen haltijalle velvollisuus käyttää maksuvälinettä sen myöntämistä ja käyttöä koskevien ehtojen mukaisesti sekä velvollisuus kohtuullisin toimenpitein huolehtia maksuvälineestä ja siihen liittyvistä tunnistetiedoista. Näin pannaan täytäntöön direktiivin 56 artiklan 1 kohdan a alakohta ja saman artiklan 2 kohta.

Maksuvälineeseen liittyvillä tunnistetiedoilla tarkoitetaan säännöksessä esimerkiksi PIN-koodia ja muita vastaavia tunnuslukuja ja salasanoja. Esimerkiksi pankkitilin numeroa tai luottokortin numeroa ei sitä vastoin pidetä maksuvälineeseen liittyvänä tunnistetietona.

Arvioitaessa sitä, millaisia varotoimia maksuvälineen haltijalta voidaan kohtuudella

edellyttää, on otettava huomioon, että tavanomaiset maksuvälineet on yleensä tarkoitettu käytettäväksi päivittäisessä maksamisessa ja että niitä on sen vuoksi voitava kuljettaa mukana. Toisaalta taas voidaan odottaa maksuvälineen haltijan säilyttävän maksuvälineitä vähintään yhtä huolellisesti kuin käteistä rahaa.

Maksuvälineen haltijalta edellytettäviin kohtuullisiin varotoimiin voidaan yleensä katsoa kuuluvan esimerkiksi sen, että hän säilyttää maksukorttia ja siihen liittyvää tunnuslukua erillään niin, ettei sivullinen voi yhdistää niitä toisiinsa. Maksuvälineen haltijalta ei kuitenkaan voida vaatia kohtuuttoman pitkälle meneviä turvajärjestelyjä. Esimerkiksi se, että maksuvälineen haltija säilyttää sekä maksukorttia että tunnuslukua kotonaan, ei vielä sinänsä merkitse sitä, että hän olisi laiminlyönyt huolellisuusvelvoitteensa. Huolellisena menettelynä voidaan yleensä pitää esimerkiksi sitä, että maksuvälinettä säilytetään lompakossa tai käsilaukussa ja tunnuslukua kotona lipaston laatikossa.

Varotoimien huolellisuutta arvioidaan kokonaisuutena. Kokonaisarvioinnissa on kiinnitettävä huomiota myös mahdollisiin erityisiin turvajärjestelyihin, joihin maksuvälineen haltija on ryhtynyt. Vaikka lähtökohtana edellä todetuin tavoin onkin velvollisuus säilyttää maksukorttia ja siihen liittyvää tunnuslukua erillään, esimerkiksi niiden säilyttäminen samassa kassakaapissa ei välttämättä osoita huolimattomuutta.

Maksuvälineen haltijalta vaadittaviin kohtuullisiin varotoimiin kuuluu myös se, että hän seuraa maksuvälineen tallellaoloa olosuhteiden edellyttämällä tavalla. Se, kuinka usein tapahtuvaa tarkistamista maksuvälineen haltijalta voidaan kohtuudella edellyttää, riippuu olennaisesti olosuhteista, erityisesti niihin liittyvistä katoamis- ja anastusriskeistä. Esimerkiksi maksuvälineen haltijan liikkua suurissa ihmisjoukoissa tai muissa paikoissa, joissa taskuvarkauksien riski on erityisen suuri, tarkistamisvelvollisuus on korostunut, koska ammattimaisesti suoritettua taskuvarkautta ei yleensä huomata sen tapahtuessa.

Niin kuin käsillä olevasta säännöksestä ja myös 14 §:n 1 kohdasta ilmenee, puitesopimukseen voidaan sisällyttää tarkempia ehtoja

siitä, millaisiin toimiin maksuvälineen haltijan on ryhdyttävä pitääkseen maksuvälineen turvassa. Jos varotoimia koskeva sopimusehto on maksupalvelun käyttäjän kannalta ankara tai yllättävä, ehdosta on erityisesti huomautettava maksupalvelun käyttäjälle tai sitä on muuten korostettava ennen sopimuksen tekemistä. Jollei näin tehdä, ankara tai yllättävä ehto ei yleisten sopimusoikeudellisten periaatteiden mukaan tule puitesopimuksen osaksi.

Jos momentin mukainen huolellisuusvelvollisuus laiminlyödään, maksupalvelun käyttäjä voi joutua vastuuseen maksuvälineen oikeudettomasta käytöstä 62 §:n nojalla.

Direktiivin 57 artiklan 2 kohdan mukaan palveluntarjoajan on kannettava riski, joka aiheutuu maksuvälineen tai siihen liitettyjen henkilökohtaisten turvatekijöiden lähettämisestä maksajalle. Tämä säännös ehdotetaan pantavaksi täytäntöön 1 momentin viimeisen virkkeen säännöksellä, jonka mukaan maksuvälineen haltijan velvollisuus huolehtia maksuvälineestä ja siihen liittyvistä tunnistetiedoista alkaa siitä ajankohdasta, kun hän on vastaanottanut ne.

Vastuu siis siirtyy vasta, kun maksuvälineen haltija on tosiasiallisesti vastaanottanut maksuvälineen ja siihen liittyvät tunnistetiedot. Jos pankki on esimerkiksi lähettänyt asiakkaalleen pankkikortin tavallisena kirjeenä ja kirje varastetaan asiakkaan postilaatikosta, asiakas ei vastaa pankkikortin oikeudettomasta käytöstä. Palveluntarjoajalla on näyttövelvollisuus siitä, että maksuvälineen haltija on vastaanottanut maksuvälineen ja siihen liittyvät tunnistetiedot.

Pykälän 2 momentissa säädetään palveluntarjoajalle velvollisuus osaltaan varmistaa, että muilla kuin maksuvälineen haltijalla ei ole pääsyä maksuvälineen henkilökohtaisiin tunnistetietoihin. Säännös vastaa direktiivin 57 artiklan 1 kohdan a alakohtaa. Säännöksestä johtuu maksuvälineitä myöntävälle palveluntarjoajalle yleinen velvoite järjestää toimintansa siten, että maksuvälineisiin liittyvät tunnistetiedot pysyvät salassa eivätkä pääse leviämään palveluntarjoajan hallusta sivullisten tietoon.

Maksuvälineiden käytön turvallisuuden kannalta on tärkeää, että pankkiautomaatit sekä kauppiaiden ja muiden maksunsaajien

käyttämät maksupäätteet ovat rakenteeltaan ja sijoittelultaan sellaisia, että maksuvälineen haltija voi antaa maksukorttiin liittyvän tunnusluvun niin, ettei se tule sivullisten tietoon. Palveluntarjoajilta voidaan edellyttää muun ohella sitä, että ne ohjeita antamalla taikka sopimusjärjestelyjä tai muita vastaavia keinoja käyttämällä pyrkivät omalta osaltaan turvaamaan tämän tavoitteen toteutumisen.

Maksuvälineiden käyttöön liittyviä turvallisuusriskejä on perusteltua pyrkiä vähentämään myös siten, että maksuvälineitä liikkeeseen laskevat palveluntarjoajat antavat asiakkailleen riittävän selkeitä ohjeita maksuvälineen ja siihen liittyvän tunnusluvun suojaamisesta ja turvallisesta käytöstä.

54 §. Katoamisilmoitus. Pykälän 1 momentissa säädetään maksuvälineen haltijalle velvollisuus ilmoittaa maksuvälineen katoamisesta, joutumisesta oikeudettomasti toisen haltuun tai oikeudettomasta käytöstä. Säännöksellä pannaan täytäntöön direktiivin 56 artiklan 1 kohdan b alakohta.

Ilmoitus on tehtävä maksuvälineen myöntäneelle palveluntarjoajalle tai sen katoamisilmoitusten vastaanottamista varten nimeämälle muulle taholle. Tällainen muu taho voi olla esimerkiksi pankkien yhteinen sulkupalvelu.

Maksuvälineen haltijan on säännöksen mukaan tehtävä ilmoitus ilman aiheetonta viivytystä sen jälkeen kun hän on havainnut, että maksuväline on kadonnut tai joutunut oikeudettomasti toisen haltuun taikka että maksuvälineitä on käytetty oikeudettomasti. Sitä, onko maksuvälineen haltija tehnyt ilmoituksen ilman aiheetonta viivytystä, arvioidaan tapauskohtaisesti olosuhteet huomioon ottaen.

Pykälässä ei säädetä katoamisilmoituksen tekemiselle määrättyä muotoa. Niin kuin 13 §:n 1 kohdasta ilmenee, puitesopimuksessa voidaan sopia niistä viestintävälineistä, joita osapuolet voivat käyttää tietojen ja ilmoitusten toimittamiseen sopimussuhteen aikana. Toisaalta on otettava huomioon, että 55 §:n pakottavan säännöksen mukaan palveluntarjoajan on huolehdittava siitä, että maksuvälineen haltijalla on mahdollisuus tehdä katoamisilmoitus milloin tahansa. Tästä seuraa, että käytettäviä viestintävälineitä koskeva sopimusehto ei saa kohtuuttomasti rajoit-

taa maksupalvelun käyttäjän tosiasiallisia mahdollisuuksia tehdä katoamisilmoitus.

Jos ilmoitusvelvollisuus laiminlyödään, maksupalvelun käyttäjä voi joutua vastuuseen maksuvälineen oikeudettomasta käytöstä 62 §:n nojalla.

Maksuvälineen haltijalla on näyttövelvollisuus siitä, että hän on tehnyt 1 momentissa tarkoitetun ilmoituksen. Jotta maksuvälineen haltijan olisi helpompi täyttää näyttövelvollisuutensa, pykälän 2 momentissa säädetään maksuvälineen myöntäneelle palveluntarjoajalle velvollisuus antaa maksuvälineen haltijalle tämän pyynnöstä todistus siitä, että maksuvälineen haltija on tehnyt ilmoituksen. Säännöksellä pannaan täytäntöön direktiivin 57 artiklan 1 kohdan c alakohdan jälkimmäinen virke.

Todistuksella tarkoitetaan säännöksessä mitä tahansa selvitystä, jonka avulla maksuvälineen haltija voi myöhemmin yksiselitteisesti ja luotettavasti osoittaa tehneensä ilmoituksen. Jos maksuvälineen haltija tahtoo saada todistuksen, hänen on pyydettävä sitä 18 kuukauden kuluessa ilmoituksen tekemisestä. Määräaikaa koskeva säännös ei tietenkään estä palveluntarjoajaa antamasta todistusta, vaikka sitä pyydetäisiin vasta myöhemmin.

55 §. *Keinot ilmoittaa maksuvälineen katoamisesta.* Pykälässä säädetään maksuvälineen myöntäneelle palveluntarjoajalle velvollisuus huolehtia siitä, että maksuvälineen haltijalla on mahdollisuus tehdä milloin tahansa 54 §:n 1 momentissa tarkoitettu ilmoitus. Pykälällä pannaan osittain täytäntöön direktiivin 57 artiklan 1 kohdan c alakohta.

Ilmaisulla ”milloin tahansa” tarkoitetaan pykälässä sitä, että maksuvälineen haltijan tulee voida tehdä ilmoitus kaikkina vuoden päivinä ja kaikkina vuorokaudenaikoina. Palveluntarjoaja voi täyttää veloitteensa esimerkiksi järjestämällä puhelinpäivystyksen, joka on jatkuvasti auki. Palveluntarjoajan on mitoitettava puhelinpäivystyksen tai vastaavan järjestelyn voimavarat siten, että maksuvälineen haltijalla on myös tosiasiallisesti aina mahdollisuus ilmoituksen tekemiseen eikä esimerkiksi puhelinpalvelun ruuhkautuminen estä tai viivästyä sitä.

Jos palveluntarjoaja laiminlyö pykälän mukaisen velvollisuutensa, seurauksena on

62 §:n 3 momentin 2 kohdan mukaisesti se, että maksupalvelun käyttäjä ei vastaa maksuvälineen oikeudettomasta käytöstä saman pykälän 1 momentin nojalla. Tätä kysymystä käsitellään tarkemmin 62 §:n perusteluissa.

Palveluntarjoajalla on näyttövelvollisuus siitä, että maksuvälineen haltijalla on ollut tosiasiallinen mahdollisuus ilmoituksen tekemiseen. Jos maksuvälineen haltija esimerkiksi väittää, että hän ei ole voinut tehdä ilmoitusta tietyssä ajankohtana palveluntarjoajan järjestämän puhelinpäivystyksen suljettuna olemisen tai ruuhkautumisen vuoksi, palveluntarjoajan on esitettävä selvitys siitä, että ilmoitus olisi tuolloin voitu tehdä.

56 §. *Palveluntarjoajan velvollisuus sulkea maksuväline.* Pykälässä säädetään maksuvälineen myöntäneelle palveluntarjoajalle velvollisuus sulkea maksuväline, kun maksuvälineen haltija on tehnyt 54 §:n 1 momentissa tarkoitetun ilmoituksen. Pykälällä pannaan täytäntöön direktiivin 57 artiklan 1 kohdan d alakohta.

Ilmoituksen voi tehdä paitsi maksuvälineen haltija itse myös hänen edunvalvojansa tai muu laillinen edustajansa taikka hänen tehtävään valtuuttamansa henkilö. Esimerkiksi onnettomuustilanteissa muukin henkilö voi pätevästi tehdä ilmoituksen maksuvälineen haltijan puolesta asiainhuolto (negotiorum gestio) koskevien periaatteiden mukaisesti.

Palveluntarjoajalta edellyttävään huolelliseen toimintaan kuuluu, että se sulkee maksuvälineen mahdollisimman pian ilmoituksen tekemisen jälkeen. On kuitenkin syytä huomata, että maksupalvelun käyttäjän vastuu maksuvälineen oikeudettomasta käytöstä katkeaa 62 §:n 3 momentin 1 kohdan mukaisesti heti, kun ilmoitus on tehty. Mahdollinen viivästys maksuvälineen sulkemisessa jää siten palveluntarjoajan vastuulle.

57 §. *Palveluntarjoajan oikeus sulkea maksuväline.* Pykälän 1 momentissa säädetään maksuvälineen myöntäneen palveluntarjoajan oikeudesta sulkea maksuväline. Momentti vastaa direktiivin 55 artiklan 2 kohtaa.

Palveluntarjoajan oikeus sulkea maksuväline edellyttää sitä, että maksupalvelun käyttäjä ja palveluntarjoaja ovat puitesopimuksessa sopineet tällaisesta oikeudesta. Puitesopimuksessa palveluntarjoaja voidaan oike-

uttaa sulkemaan maksuväline kolmella momentissa yksilöidyllä perusteella.

Puitesopimuksessa voidaan *1 kohdan* mukaisesti sopia ensiksikin, että palveluntarjoaja saa sulkea maksuvälineen, jos sen käytön turvallisuus on vaarantunut. Säännös kattaa sekä tilanteet, joissa turvallisuuden vaarantuminen koskee vain kyseistä maksuvälinettä, että tilanteet, joissa maksuvälineen käyttö on vaarantunut maksujärjestelmään yleisesti liittyvistä syistä.

Puitesopimuksessa voidaan *2 kohdan* mukaisesti sopia, että palveluntarjoaja saa sulkea maksuvälineen, jos on syytä epäillä, että sitä käytetään oikeudettomasti tai vilpillisesti. Oikeudettomalla käytöllä tarkoitetaan säännöksessä tilanteita, joissa palveluntarjoaja epäilee jonkun muun kuin maksuvälineen laillisen haltijan käyttävän maksuvälinettä. Vilpillisellä käytöllä tarkoitetaan puolestaan tilanteita, joissa palveluntarjoaja epäilee maksuvälineen haltijan itsensä käyttävän maksuvälinettä vilpillisellä tavalla, esimerkiksi tekevän pankkikortilla tahallisia tilinlytyksiä. Oikeus maksuvälineen sulkemiseen edellyttää sitä, että palveluntarjoajalla on objektiivisesti perusteltu syy epäilyynsä.

Momentin *3 kohdan* mukaan puitesopimuksessa voidaan sopia palveluntarjoajan oikeudesta sulkea maksuväline, joka oikeuttaa luoton käyttöön, jos vaara siitä, että luoton maksamisesta vastuussa oleva maksupalvelun käyttäjä ei kykene täyttämään maksuvelvoitteitaan, on huomattavasti kohonnut. Jos puitesopimuksen ehtojen mukaan useampi henkilö on yhteisvastuullisesti vastuussa luoton takaisin maksamisesta, riittää, että edellytys täyttyy yhden heistä osalta.

Maksuvälineen sulkeminen *3 kohdan* nojalla edellyttää sitä, että konkreettinen riski siitä, että maksupalvelun käyttäjä ei kykene huolehtimaan kysymyksessä olevasta sopimussuhteesta johtuvista velvoitteistaan, on merkittävästi kohonnut verrattuna siihen tilanteeseen, joka vallitsi maksuvälinettä myönnettäessä. Esimerkiksi maksuhäiriömerkintä luottotietorekisterissä tai yrityksen luotokelpoisuusluokan muutos ei sinänsä oikeuta maksuvälineen sulkemiseen, jollei merkinnän voida katsoa osoittavan huomattavasti kohonnutta riskiä maksuvelvoitteiden täyttämättä jäämisestä.

Lain 37 §:n 2 momentissa säädetään palveluntarjoajan oikeudesta purkaa puitesopimus maksupalvelun käyttäjän olennaisen sopimusrikkomuksen perusteella. Jos palveluntarjoajalla on oikeus purkaa puitesopimus, se saa tämän pykälän säännösten estämättä samalla välittömästi sulkea puitesopimuksen nojalla myönnetyn maksuvälineen.

Pykälän *2 momentissa* säädetään palveluntarjoajalle velvollisuus ilmoittaa maksuvälineen sulkemisesta ja sen syistä maksuvälineen haltijalle sovitulla tavalla. Ilmoitus on pääsääntöisesti tehtävä etukäteen. Momentin jälkimmäisessä virkkeessä säädetyn edellytyksin se voidaan kuitenkin tehdä vasta maksuvälineen tultua suljetuksi. Tällöin ilmoitus on tehtävä välittömästi maksuvälineen sulkemisen jälkeen.

Momentin mukainen ilmoitusvelvollisuus koskee 37 §:n 3 momentin nojalla myös tilanteita, joissa palveluntarjoajan suorittamasta puitesopimuksen purkamisesta seuraa maksuvälineen sulkeminen. Ilmoitusvelvollisuus ei koske maksuvälineen sulkemista 56 §:n nojalla.

Pykälän *3 momentissa* kielletään palveluntarjoajaa tekemästä 2 momentissa tarkoitettua ilmoitusta, jos ilmoituksen tekeminen vaarantaisi maksupalvelujen luotettavuuden tai turvallisuuden. Säännös kattaa muun ohella sellaiset tilanteet, joissa ilmoituksen tekemättä jättäminen on myös asiakkaiden edun mukaista. Näin voi olla esimerkiksi silloin, kun pankin tietojärjestelmään on tunkeuduttu oikeudettomasti. Ilmoitusta ei saa tehdä myöskään, jos sen tekeminen on muualla laissa kielletty. Tällainen kieltö saattaa johtua esimerkiksi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä ja selvittämistä koskevista säännöksistä.

Pykälän 2 ja 3 momentin säännöksillä pannaan täytäntöön direktiivin 55 artiklan 3 kohta.

58 §. Maksuvälineen käyttömahdollisuuden palauttaminen. Pykälän *1 momentissa* säädetään maksuvälineen myöntäneelle palveluntarjoajalle velvollisuus palauttaa maksuvälineen käyttömahdollisuus tai korvata maksuväline uudella. Palveluntarjoajan on toimittava näin mahdollisimman pian sen jälkeen, kun maksuvälineen sulkemiselle ei enää ole

perustetta. Säännöksellä pannaan täytäntöön direktiivin 55 artiklan 4 kohta.

Pykälän 2 momentissa säädetään maksuvälineen myöntäneelle palveluntarjoajalle velvollisuus huolehtia siitä, että maksuvälineen haltijalla on mahdollisuus pyytää milloin tahansa palveluntarjoajalta maksuvälineen käyttömahdollisuuden palauttamista. Säännöksellä pannaan osittain täytäntöön direktiivin 57 artiklan 1 kohdan c alakohta. Säännöksen tulkinnan osalta viitataan siihen, mitä vastaavankaltaisen velvoitteen osalta on esitetty 55 §:n perusteluissa.

59 §. Maksuvälineen toimittaminen. Pykälällä pannaan täytäntöön direktiivin 57 artiklan 1 kohdan b alakohta.

Pykälässä kielletään palveluntarjoajaa toimittamasta maksupalvelun käyttäjälle maksuvälinettä ilman nimenomaista pyyntöä. Maksuväline voidaan kuitenkin toimittaa ilman eri pyyntöäkin, jos maksupalvelun käyttäjälle aikaisemmin annettu maksuväline on korvattava uudella. Tällaisesta tilanteesta on kysymys esimerkiksi silloin, kun luottokortti on uusittava sen voimassaoloajan päättyessä.

Kuluttajansuojalaissa on jo nykyisin vastaavanlainen säännös, jossa kielletään kulu-tushyödykkeiden tarjoaminen toimittamalla niitä kuluttajille ilman nimenomaista tilausta ja edellyttämällä kuluttajalta maksua, hyödykkeen palauttamista tai säilyttämistä taikka muuta toimenpidettä. Ehdotettu pykälä on tästä huolimatta tarpeen, sillä kuluttajansuojalain kyseinen säännös koskee vain kulu-tushyödykkeiden tarjoamista kuluttajille, kun taas direktiivin asianomainen säännös koskee myös maksuvälineiden toimittamista elinkeinonharjoittajille. Nyt ehdotettavaa säännöstä sovelletaan kuitenkin erityissäännöksenä myös maksuvälineiden toimittamiseen kuluttajille kuluttajansuojalaissa olevan säännöksen sijasta.

60 §. Maksu tai alennus maksuvälineen käyttämisestä. Pykälällä pannaan täytäntöön direktiivin 52 artiklan 3 kohta.

Pykälän 1 momentin mukaan palveluntarjoaja ei saa estää maksunsaajaa pyytämästä maksajalta maksua tai tarjoamasta alennusta maksuvälineen käyttämisestä. Tällaisesta estämisestä on kysymys esimerkiksi silloin, kun palveluntarjoajan ja maksunsaajan välisessä sopimuksessa on nimenomainen kieltö

pyytää maksajalta maksua tai tarjoamasta alennusta maksuvälineen käyttämisestä. Momentissa tarkoitettua estämistä ovat kuitenkin myös muunlaiset toimenpiteet, jotka tosiasiallisesti tekevät maksun pyytämisen tai alennuksen tarjoamisen maksuvälineen käyttämisestä mahdottomaksi tai hyvin vaikeaksi. Tällaisia toimenpiteitä saattavat olla esimerkiksi maksunsaajalle asetettavat ylimääräiset tiedonantovelvoitteet.

Säännös koskee vain palveluntarjoajan ja maksunsaajan välistä suhdetta. Se ei näin ollen sääntele sitä, saako ja jos niin milloin maksunsaaja pyytää maksajalta maksua tai tarjota alennusta tietyn maksuvälineen tai muun maksutavan käyttämisestä. Kuluttajasiämies valvoo kuluttajansuojalain nojalla sitä, milloin maksuja ja alennuksia voidaan käyttää.

Niitä tilanteita silmällä pitäen, joissa maksunsaajalla on oikeus vaatia maksajalta maksua maksuvälineen käyttämisestä, 2 momentissa rajoitetaan sitä, minkä suuruisen maksun maksuvälineen käyttämisestä saa periä. Sen mukaan maksunsaajan maksuvälineen käyttämisestä perimän maksun on oltava asianmukainen eikä se saa ylittää maksunsaajalle aiheutuvia tosiasiallisia kustannuksia. Maksunsaaja saa toisin sanoen periä maksuvälineen käyttämisestä enintään sellaisen maksun, joka ainakin likimääräisesti vastaa niiden tosiasiallisten kustannusten määrää, jotka maksunsaajalle itselleen aiheutuvat siitä, että maksaja käyttää kyseistä maksuvälinettä maksun suorittamiseen. Maksunsaaja saa siirtää edelleen maksajalle esimerkiksi palveluntarjoajan korttimaksun perusteella perimän prosenttiperusteisen provision. Maksunsaaja ei sitä vastoin saa siirtää maksajille esimerkiksi maksupäätteiden hankkimisesta aiheutuvia kuluja tai palveluntarjoajan maksunsaajalta perimää kiinteää kuukausimaksua.

Täydellistä vastaavuutta tosiasiallisten kustannusten kanssa ei kuitenkaan käytännön syistä voida edellyttää. Säännöksen vastaisena ei siis voida pitää esimerkiksi sitä, että kauppias perii maksuvälineen käyttämisestä asiakkaalta 50 sentin suuruisen maksun, vaikka siitä kauppiaille aiheutuvien tosiasiallisten kustannusten määräksi voidaan laskea vain 48 senttiä.

Maksuvälineen käyttämisestä perittävästä maksusta tai annettavasta alennuksesta maksunsaajan on annettava etukäteen tieto maksupalvelun käyttäjälle siten kuin 29 §:n 1 momentissa säädetään.

Selvyyden vuoksi todetaan, että 2 momentissa ehdotettu perittävän maksun suuruutta rajoittava säännös ei koske sellaisia maksuja, joita maksupalvelun käyttäjältä saatetaan periä hänen tehdessään maksuvälinettä käyttämällä käteisnostoja esimerkiksi pankkiautomaatista. Tällaisten maksujen suuruutta ei maksupalvelulailla säänneltäisi. Niitä koskeva tiedonantovelvollisuudesta säädetään 29 §:n 2 momentissa.

61 §. Pienmaksuvälineen katoaminen. Pykälässä säädetään maksupalvelun käyttäjälle ja palveluntarjoajalle mahdollisuus sopia, ettei 54—56 §:ää sovelleta pienmaksuvälinettä koskevaan sopimukseen. Edellytyksenä on, että pienmaksuväline on ominaisuuksiltaan sellainen, ettei sitä voida sulkea. Pykälällä pannaan osittain täytäntöön 53 artiklan 1 kohdan a alakohta.

7 luku Vastuu ja maksupalautus

Yleistä. Luvun 62—78 § koskevat osapuolten vastuuta oikeudettomista, toteuttamatta jääneistä ja virheellisesti toteutetuista maksutapahtumista sekä palveluntarjoajan muuta virhevastuuta. Luvun 79 ja 80 §:ssä säädetään maksajan oikeudesta maksupalautukseen maksunsaaja-aloitteisissa maksutapahtumissa.

Jos maksupalvelun käyttäjä ei ole kuluttaja, osapuolet voivat sopia toisin seikoista, joista säädetään 62 §:ssä, 64—67 §:ssä sekä 69, 71, 72, 79 ja 80 §:ssä. Lisäksi osapuolet voivat sopia toisin 70 §:ssä säädetystä määräajasta. Muilta osin luvun säännökset ovat maksupalvelun käyttäjän hyväksi pakottavia myös silloin, kun tämä on elinkeinonharjoittaja. Pienmaksuvälineiden osalta voidaan kuitenkin sopia eräistä poikkeuksista vastuusäännöksiin siten kuin 77 §:ssä säädetään.

Vastuusäännökset

62 §. Maksupalvelun käyttäjän vastuu maksuvälineen oikeudettomasta käytöstä. Pykä-

lässä säännellään maksupalvelun käyttäjän vastuuta tilanteessa, jossa toinen henkilö on käyttänyt maksuvälinettä oikeudettomasti. Pykälän säännöksillä pannaan täytäntöön direktiivin 61 artikla.

Pykälä tulee tyypillisesti sovellettavaksi silloin, kun pankki- tai luottokortti tai muu maksuväline on kadonnut tai varastettu ja sen löytänyt tai anastanut henkilö käyttää sitä ostosten tekemiseen. Pykälässä tarkoitettua maksuvälineen oikeudettomasta käytöstä on kysymys myös esimerkiksi silloin, kun sivulinen on urkinut tietoonsa toisen henkilön pankkitiliin liittyvät verkkopankissa käytettävät tunnusluvut ja käyttää tunnuslukuja varojen siirtämiseen tililtä. Maksuvälineen käyttö on oikeudeton myös esimerkiksi sellaisessa tilanteessa, jossa käyttäjä tosin on alun perin saanut maksuvälineen luvallisesti haltuunsa, mutta käyttää sitä sen jälkeen, kun maksupalvelun käyttäjä on kieltänyt häntä enää käyttämästä sitä tai kun hänen oikeutensa maksuvälineen käyttöön on muuten lakanut.

Kuluttajansuojalain 7 luvun 19 §:ssä on nykyisin säännökset, jotka koskevat kuluttajan asemassa olevan tilinhaltijan vastuuta luottokortin tai muun tililuoton käyttöön oikeuttavan tunnisteiden oikeudettomasta käytöstä. Jäljempänä selostetaan kunkin säännöksen osalta erikseen, miltä osin ehdotettu pykälä sisällöltään vastaa kuluttajansuojalain mainittua pykälää tai poikkeaa siitä.

Pykälän 1 momentissa luetellaan tyhjentävästi ne tilanteet, joissa maksupalvelun käyttäjä voi joutua vastuuseen maksuvälineen oikeudettomasta käytöstä.

Maksupalvelun käyttäjä voi momentin 1 kohdan mukaan joutua vastaamaan sellaisista maksutapahtumista, joita toinen henkilö on oikeudettomasti tehnyt hänen maksuvälinettään käyttämällä, jos hän on luovuttanut maksuvälineen sen käyttöön oikeudettomalle. Vastaava vastuuperuste sisältyy nykyisin kuluttajansuojalain 7 luvun 19 §:n 1 momentin 1 kohtaan.

Maksupalvelun käyttäjän eli palveluntarjoajan sopimuskumppanin itsensä tekemään maksuvälineen luovutukseen rinnastetaan muun maksuvälineen haltijan tekemä luovutus. Esimerkiksi yritys voi siis joutua vastuuseen pankkitilinsä käyttämiseen tarvittavien

tunnuslukujen oikeudettomasta käytöstä, jos niiden käyttöön oikeutettu yrityksen työntekijä on luovuttanut ne henkilölle, jolla ei ole oikeutta niiden käyttöön.

Luovutuksella tarkoitetaan säännöksessä vapaaehtoista hallinnan luovutusta, tapahtui pa se missä tarkoituksessa tahansa. Maksupalvelun käyttäjän voidaan katsoa ottavan riskin maksuvälineen väärinkäytöstä, vaikka hän luovuttaisi sen toiselle esimerkiksi vain säilytettäväksi. Tämän vuoksi hän voi joutua vastuuseen riskin toteutuessa.

Säännöksessä tarkoitettua luovutuksesta on kysymys vain silloin, kun maksuvälineen haltija tietoisesti luovuttaa juuri maksuvälineen hallinnan toiselle. Säännös ei siten koske esimerkiksi tilannetta, jossa maksuvälineen haltija luovuttaa toisen säilytettäväksi laukun, jossa maksuväline on. Jos maksuvälineen haltijan tällaista menettelyä pidetään huolimattomana, vastuu voi syntyä saman momentin 2 kohdan nojalla.

Kuten edellä on todettu, säännös koskee vain vapaaehtoisia luovutuksia. Jos maksuvälineen haltija on esimerkiksi väkivallalla uhaten pakotettu luovuttamaan maksuväline, hän ei joudu 1 kohdan nojalla vastuuseen maksuvälineen oikeudettomasta käytöstä. Jos hän tapahtuman jälkeen laiminlyö katoamisilmoituksen tekemisen, hän voi kuitenkin joutua vastuuseen 3 kohdan nojalla.

Momentin 2 kohdan mukaan maksupalvelun käyttäjä voi joutua vastuuseen maksuvälineen oikeudettomasta käytöstä, jos maksuvälineen katoaminen, joutuminen oikeudettomasti toisen haltuun tai oikeudeton käyttö johtuu siitä, että hän on huolimattomuudesta laiminlyönyt 53 §:n 1 momentin mukaiset velvollisuutensa. Lieväkin huolimattomuus riittää synnyttämään vastuun.

Vastaavankaltainen vastuuperuste on nykyisin säädetty kuluttajansuojalain 7 luvun 19 §:n 1 momentin 2 kohdassa. Erona on kuitenkin se, että kuluttajansuojalain mukaan tilinhaltija ei joudu vastuuseen, jos hänen huolimattomuutensa on lievää. Tässä suhteessa ehdotettu säännös merkitsee siten kuluttajien vastuun vähäistä ankaroitumista.

Se maksupalvelun käyttäjä, joka on tehnyt maksuvälineestä koskevan sopimuksen palveluntarjoajan kanssa, on vastuussa myös muun maksuvälineen haltijan huolimattomuudesta.

Esimerkiksi matkapuhelinliittymissä on yleistä, että matkapuhelimen käyttäjä on lapsi ja liittämösopimuksen on tehnyt hänen vanhempansa. Tällaisessa tilanteessa vanhempi vastaa 2 kohdan nojalla matkapuhelimen oikeudettomasta käytöstä 1 §:n 2 momentin 6 kohdassa tarkoitettujen maksutapahtumien toteuttamiseen, jos oikeudeton käyttö johtuu lapsen huolimattomuudesta.

Maksuvälineen haltijan on 53 §:n 1 momentin mukaan käytettävä maksuvälineitä sen myöntämistä ja käyttöä koskevien ehtojen mukaisesti. Erityisesti hänen on kohtuullisin toimenpitein huolehdittava maksuvälineestä ja siihen liittyvistä tunnistetiedoista. Näitä maksuvälineen haltijan velvollisuuksia on käsitelty tarkemmin 53 §:n perusteluissa.

Harkittaessa sitä, joutuuko maksupalvelun käyttäjä vastuuseen 2 kohdan nojalla, otetaan muun ohella huomioon se, kuinka täsmällisiä maksuvälineen myöntämistä ja käyttöä koskevia ehtoja puitesopimukseen sisältyy ja onko hän tai muu maksuvälineen haltija laiminlyönyt noudattaa niitä. Vastuun syntyminen maksuvälineen myöntämistä ja käyttöä koskevien sopimusehtojen rikkomisen perusteella edellyttää kuitenkin aina sitä, että ehtojen vastainen menettely osoittaa huolimattomuutta. Ehtojen vastainen menettely (esimerkiksi suostumuksen antaminen korttимаksuun internet-sivustolla, jota ei ole sertifioitu ehdoissa määritellyllä tavalla) ei välttämättä osoita huolimattomuutta esimerkiksi tilanteessa, jossa sellaista menettelytapaa maksupalvelun käyttäjien keskuudessa yleisesti ja vakiintuneesti käytetään ja palveluntarjoajan voidaan tosiasiaassa katsoa hyväksyneen menettelytavan, kun se jatkaa ehtojen vastaisella tavalla käynnistettyjen maksujen välittämistä.

Jotta vastuu syntyisi, vaaditaan lisäksi, että maksuvälineen katoaminen, joutuminen oikeudettomasti toisen haltuun tai oikeudeton käyttö on syy-yhteydessä maksuvälineen myöntämistä ja käyttöä koskevien sopimusehtojen rikkomiseen. Vastuuta ei siis synny esimerkiksi tilanteessa, jossa maksuvälineen haltija on jättänyt vain joltakin vähäiseltä osalta noudattamatta ehdoissa asetettuja yksityiskohtaisia turvamääräyksiä ja on selvää, että tällä laiminlyönnillä ei ole tosi-

asiassa ollut vaikutusta siihen, että maksuvälinettä on käytetty oikeudettomasti.

Maksupalvelun käyttäjä voi momentin 3 kohdan nojalla joutua vastuuseen maksuvälineen oikeudettomasta käytöstä, jos hän tai maksuvälineen muu haltija on laiminlyönyt 54 §:ssä säädetyn velvollisuutensa ilmoittaa palveluntarjoajalle tai sen nimeämälle muulle taholle maksuvälineen katoamisesta, joutumisesta oikeudettomasti toisen haltuun tai oikeudettomasta käytöstä ilman aiheutonta viivytystä sen havaittuaan. Vastaava vastuuperuste sisältyy nykyisin kuluttajansuojalain 7 luvun 19 §:n 1 momentin 3 kohtaan. Sen soveltamista koskeva oikeuskäytäntö voidaan siten ottaa huomioon ehdotettua säännöstä sovellettaessa.

Pykälän 2 momentissa säädetään euromääräinen enimmäismäärä maksupalvelun käyttäjän vastuulle. Hän vastaa 1 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa maksuvälineen oikeudettomasta käytöstä enintään 150 euroon saakka. Kuluttajansuojalain 7 luvun 19 §:ssä ei ole säädetty vastaavaa enimmäismäärää tilinhaltijan vastuulle. Säännöksestä aiheutuu siten merkittävä lievennys maksupalvelun käyttäjän vastuuseen.

Euromääräistä rajoitusta ei sovelleta 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettussa tilanteessa, jossa maksupalvelun käyttäjä tai muu maksuvälineen haltija on luovuttanut maksuvälineen sen käyttöön oikeudettomalle. Tämä perustuu siihen, että tällaisessa luovutuksessa on kysymys tietoisesta riskinotosta, johon ei direktiivin 61 artiklan 2 kohdan perusteella sovelleta saman artiklan 1 kohdassa säädettyä euromääräistä vastuunrajoitusta.

Euromääräistä rajoitusta ei sovelleta myöskään, jos maksupalvelun käyttäjä tai muu maksuvälineen haltija on toiminut tahallisesti tai törkeän huolimattomasti.

Törkeällä huolimattomuudella tarkoitetaan säännöksessä sellaista erittäin vakavaa varomattomuutta, joka osoittaa selvästi piittaamattomuutta suhtautumista maksuvälineen hallintaan ja käyttöön liittyviin turvallisuusriskeihin. Arvioitaessa, onko maksuvälineen haltijan menettely ollut törkeän huolimattomuutta, otetaan huomioon samoja seikkoja, joiden on edellä 53 §:n ja tämän pykälän 1 momentin 2 kohdan perusteluissa todettu vaikuttavan huolellisuuden arviointiin. Jotta huolimattomuutta

voitaisiin pitää törkeänä, maksuvälineen haltijan toiminnan on kuitenkin selvästi ja olenaisesti poikettava siitä, mitä huolelliselta menettelyltä vaaditaan. Arviointi on kokonaisuutena, jossa voidaan kiinnittää huomiota erityisesti vahinkoriskin suuruuteen ja varotoimenpiteiden toteuttamismahdollisuuteen.

Törkeästä huolimattomuudesta voi olla kysymys esimerkiksi silloin, kun maksukortin haltija on säilyttänyt maksukorttia ja siihen liittyvää tunnuslukua samassa lompakossa.

On tavanomaista, että matkapuhelimen käyttäjä pitää matkapuhelintaan jatkuvasti auki. Tällöin matkapuhelimen oikeudettomasti haltuunsa saava henkilö voi yleensä ryhtyä käyttämään sitä muun muassa maksutapahtumien toteuttamiseen, vaikka hän ei tiedä sen PIN-koodia. Matkapuhelimen kadottamiseen liittyy siten huomattava riski sen väärinkäytöstä. Tästä huolimatta esimerkiksi sitä, että matkapuhelimen käyttäjältä jää matkapuhelin joukkoliikennevälineeseen hänen sieltä poistuessaan, ei vielä sinänsä voida pitää törkeänä huolimattomuutena.

Myös 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettu katoamisilmoituksen laiminlyönti voi yksittäistapauksessa osoittaa tahallisuutta tai törkeää huolimattomuutta. Tällöin 150 euron vastuunrajoitusta ei sovelleta. Näin on esimerkiksi silloin, kun maksuvälineen haltija havaittuaan maksuvälineen katoamisen tietoisesti laiminlyö katoamisilmoituksen tekemisen kokonaan tai viivyttää sen tekemisessä niin pitkään, että hänen menettelynsä voidaan katsoa osoittavan selvää piittaamattomuutta palveluntarjoajan eduista.

Pykälän 3 momentissa säädetään tilanteista, joissa maksupalvelun käyttäjä ei ole vastuussa maksuvälineen oikeudettomasta käytöstä, vaikka jokin 1 momentissa säädetty vastuunperuste täytyisikin.

Momentin 1 kohdan mukaan maksupalvelun käyttäjä ei ole vastuussa maksuvälineen oikeudettomasta käytöstä siltä osin kuin maksuvälinettä on käytetty sen jälkeen, kun palveluntarjoajalle tai sen nimeämälle muulle taholle on tehty ilmoitus maksuvälineen katoamisesta, joutumisesta oikeudettomasti toisen haltuun tai oikeudettomasta käytöstä. Säännös vastaa asiallisesti kuluttajansuojalain 7 luvun 19 §:n 2 momentin 1 kohtaa.

Jos katoamisilmoitus lähetetään palveluntarjoajalle, ilmoituksen tekemisen ajankohdalla tarkoitetaan sitä ajankohtaa, jolloin ilmoitus on saapunut palveluntarjoajalle tai sen nimeämälle muulle taholle.

Momentin 2 kohdan mukaan maksupalvelun käyttäjä ei ole vastuussa maksuvälineen oikeudettomasta käytöstä myöskään, jos palveluntarjoaja on laiminlyönyt 55 §:ssä säädetyn velvollisuutensa huolehtia siitä, että maksuvälineen haltijalla on mahdollisuus tehdä milloin tahansa ilmoitus maksuvälineen katoamisesta, joutumisesta oikeudettomasti toisen haltuun tai oikeudettomasta käytöstä. Vastaavaa säännöstä ei sisälly kuluttajansuojalain 7 luvun 19 §:ään. Säännös parantaa siten maksupalvelun käyttäjän asemaa nykyiseen verrattuna.

Säännös koskee esimerkiksi tilannetta, jossa palveluntarjoajan järjestämä puhelinpäivystys on ruuhkautunut niin, että katoamisilmoituksen tekeminen ei ole mahdollista välittömästi sen jälkeen, kun katoaminen on havaittu. Riski siitä, että maksuvälinettä käytetään oikeudettomasti ruuhkautumisesta johtuneen viivästyksen aikana, kuuluu siis palveluntarjoajalle. Kussakin yksittäistapauksessa erikseen on ruuhkautumisen kesto ja muut olosuhteet huomioon ottaen arvioitava, kuinka usein ja kuinka tiheästi maksupalvelun käyttäjän voidaan kohtuudella edellyttää yrittävän uudelleen katoamisilmoituksen tekemistä.

Momentin 3 kohdan mukaan maksupalvelun käyttäjä ei ole vastuussa maksuvälineen oikeudettomasta käytöstä, jos maksunsaaja ei ole maksuvälinettä käytettäessä asianmukaisesti varmistunut maksajan oikeudesta käyttää maksuvälinettä. Säännökselle ei ole vastinetta direktiivissä, mutta direktiivin 61 artiklan 3 kohta mahdollistaa sen ottamisen laikiin.

Se, millä tavoin maksunsaajan voidaan edellyttää varmistuvan maksajan oikeudesta käyttää maksuvälinettä, riippuu olennaisesti olosuhteista. Mitä suurempi maksutapahtuman rahamäärä on, sitä suurempaa huolellisuutta maksunsaajalta voidaan yleensä vaatia. Korttimaksuissa maksunsaajan varmistustoimien riittävyden arviointiin vaikuttaa muun ohella se, antaako maksaja suostumuksensa maksutapahtuman toteuttamiseen alle-

kirjoittamalla maksutositteen vai PIN-koodia käyttämällä. Jos suostumus annetaan allekirjoittamalla maksutosite eikä maksunsaaja ole kiinnittänyt huomiota siihen, että maksukortissa oleva nimikirjoitusnäyte on selvästi erilainen kuin maksajan nimikirjoitus, maksunsaajan voidaan katsoa laiminlyöneen 3 kohdassa tarkoitetun velvollisuutensa.

Säännös voi soveltaa myös esimerkiksi tilanteessa, jossa maksunsaaja on laiminlyönyt tarkistaa joko teknisen järjestelyn avulla tai muulla tavoin, ettei maksuvälinettä ole suljettu.

Maksunsaajan voidaan edellyttää tarkistavan maksutilanteessa läsnä olevan maksajan henkilöllisyyden ainakin silloin, kun maksunsaajalla on olosuhteiden perusteella erityistä aihetta epäillä maksuvälineen hallintaa ja käyttöä oikeudettomaksi. Tätä arvioitaessa on muun ohella kiinnitettävä huomiota maksutapahtuman rahamäärän suuruuteen. Tässä tarkoitettu velvollisuus maksunsaajalla on riippumatta siitä, millä tavoin maksaja antaa suostumuksensa maksutapahtuman toteuttamiseen.

Maksunsaajalta ei sitä vastoin käytännössä voida edellyttää maksajan henkilöllisyyden välitöntä tarkistamista esimerkiksi silloin, kun suostumus maksutapahtuman toteuttamiseen annetaan verkkokaupassa, verkkopankissa, automaatilla tai matkapuhelimella. Tällöinkin maksunsaajalta edellytettävään asianmukaiseen menettelyyn voi kuitenkin olosuhteista riippuen kuulua se, että maksajan henkilöllisyys on esimerkiksi verkkokaupassa varmistettu käytettävissä olevien sähköisten tunnistamisenmenetelmien avulla.

Vastaavanlainen säännös on nykyisin kuluttajansuojalain 7 luvun 19 §:n 2 momentin 2 kohdassa. Ehdotettua säännöstä sovellettaessa voidaan ottaa huomioon nykyisen säännöksen soveltamista koskeva oikeuskäytäntö, muun muassa ratkaisu KKO 1994:82.

Pykälän 4 momentissa rajoitetaan 3 momentin soveltamista. Sen mukaan maksupalvelun käyttäjä on vastuussa maksuvälineen oikeudettomasta käytöstä 3 momentin estämättä, jos hän tai muu maksuvälineen haltija on tahallaan tehnyt väärän ilmoituksen tai toiminut muuten petollisesti. Säännöksen nojalla maksupalvelun käyttäjä vastaa maksuvälineen oikeudettomasta käytöstä esimer-

kiksi tilanteessa, jossa hän on itse luovuttanut maksuvälineen sen käyttöön oikeudettomalle ja sen jälkeen vilpillisesti ilmoittanut sen kadonneeksi. Vastaavaa säännöstä ei ole kuluttajansuojalain 7 luvun 19 §:ssä, mutta sen ottaminen lakiin on tarpeen direktiivin 61 artiklan 2—5 kohdan säännösten täytäntöön pänemiseksi.

Maksupalvelun käyttäjä voi vapautua tässä pykälässä säädetystä vastuustaan 75 §:n 1 momentin nojalla. Esimerkkinä voidaan mainita tilanne, jossa maksuväline on joutunut kateisiin eikä maksuvälineen haltija ole kyennyt tekemään katoamisilmoitusta yleisen puhelinliikenteen keskeytymisen vuoksi.

63 §. *Palveluntarjoajan vastuu oikeudettomasta maksutapahtumasta.* Pykälällä pannaan täytäntöön direktiivin 60 artiklan 1 kohta. Pykälä koskee kaikenlaisia tilanteita, joissa maksutapahtuma on toteutettu oikeudettomasti. Sen soveltamisalaa kuuluvat muun ohella tilanteet, joissa palveluntarjoaja on toteuttanut maksutapahtuman, vaikka maksaja ei ole antanut siihen suostumustaan sovitulla tavalla tai on määrääjässä peruuttanut suostumuksensa.

Pykälä koskee myös tilanteita, joissa maksuvälinettä on käytetty oikeudettomasti. Palveluntarjoaja ei kuitenkaan vastaa maksuvälineen oikeudettomasta käytöstä siltä osin kuin maksupalvelun käyttäjä on siitä vastuussa 62 §:n nojalla.

Pykälässä säädetään palveluntarjoajalle, jonka asiakkaan varoja on käytetty oikeudettoman maksutapahtuman toteuttamiseen, velvollisuus välittömästi palauttaa maksutapahtuman rahamäärä asiakkaalleen. Varoilla tarkoitetaan säännöksessä 8 §:n 16 kohdan mukaisesti myös tilille kirjattua raha-arvoa. Jos oikeudettoman maksutapahtuman rahamäärä on veloitettu asiakkaan maksutililtä, palveluntarjoajan on välittömästi palautettava maksutili siihen tilaan, jossa se olisi ollut ilman veloitusta.

Palautusvelvollisuus ei aina koske maksutapahtuman koko määrää. Esimerkkinä voidaan mainita tilanne, jossa maksuvälinettä on käytetty oikeudettomasti 400 euron määräisen maksutapahtuman toteuttamiseen ja maksupalvelun käyttäjä vastaa siitä 62 §:n nojalla 150 euron osalta. Tällöin palveluntarjoajan

on palautettava maksupalvelun käyttäjälle 250 euroa.

Palveluntarjoajan velvollisuus tehdä palautus välittömästi ei tarkoita sitä, että palveluntarjoajan olisi aina tehtävä palautus heti sen jälkeen, kun asiakas on esittänyt väitteen maksutapahtuman oikeudettomuudesta ja pyytänyt sen palauttamista. Palveluntarjoaja voi ennen palautuksen tekemistä pyrkiä selvittämään sitä, onko maksutapahtuma ollut oikeutettu vai ei. Palveluntarjoajan on tehtävä tämä selvitystyö mahdollisimman joutuisasti. Palveluntarjoajan on joka tapauksessa palautettava maksutapahtuman rahamäärä välittömästi sen jälkeen, kun selvitystyön tuloksena on joko tullut ilmi seikka, jonka perusteella maksutapahtuma oli oikeudeton, tai käynyt selville, että palveluntarjoaja ei kykene osoittamaan maksutapahtumaa oikeuteksi.

Palveluntarjoajalla on 72 §:n 1 momentin mukaisesti näyttövelvollisuus siitä, että maksutapahtuma on ollut oikeutettu. Palveluntarjoaja, joka ei palauta asiakkaan oikeudettomaksi väittämän maksutapahtuman rahamäärää välittömästi palautuspyynnön esittämisen jälkeen, kantaa näin ollen riskin siitä, että palautuksen tekemisen katsotaan viivästyneen selvittelytyöhön käytettynä aikana, jos palveluntarjoaja ei loppujen lopuksi kykene osoittamaan, että maksutapahtuma on ollut oikeutettu.

64 §. *Vastuu maksajan käynnistämästä toteuttamatta jääneestä tai virheellisesti toteutetusta maksutapahtumasta.* Pykälällä pannaan täytäntöön direktiivin 75 artiklan 1 kohdan 1—3 alakohta.

Pykälä koskee tilanteita, joissa maksajan käynnistämä maksutapahtuma on jäänyt toteuttamatta tai on toteutettu virheellisesti. Maksajan käynnistämiä maksutapahtumia ovat esimerkiksi käteispano maksutilille, tilisiirto ja rahanvälitys. Maksutapahtuman toteuttamatta jäämisestä on kysymys esimerkiksi silloin, kun tilisiirron rahamäärä on veloitettu maksajan maksutililtä, mutta maksajan palveluntarjoaja ei ole toimittanut varoja eteenpäin. Maksutapahtuman virheellisellä toteuttamisella tarkoitetaan esimerkiksi sitä, että maksu on päätynyt väärälle henkilölle, että sen rahamäärästä on tehty perusteettomia

vähennyksiä tai että maksutapahtuman toteuttaminen on viivästynyt.

Pykälän 1 momentin mukaan oikeusseuraamuksena edellä mainituissa virhetilanteissa on se, että maksajan palveluntarjoajan on ilman aiheetonta viivytystä palautettava maksutapahtuman rahamäärä maksajalle. Jos maksutapahtuman rahamäärä on veloitettu maksajan maksutililtä, palveluntarjoajan on palautettava maksutili siihen tilaan, jossa se olisi ollut ilman veloitusta. Palautusvelvollisuus voi luonnollisesti syntyä vain, jos maksutapahtuman toteuttaminen on edennyt niin pitkälle, että maksutapahtuman rahamäärä on ylipäättään veloitettu maksajan maksutililtä tai muutoin siirtynyt maksajalta hänen palveluntarjoajalleen.

Vaikka maksutapahtuma olisikin toteutettu virheellisesti, maksajankaan näkökulmasta ei ole aina tarkoituksenmukaista vaatia sen rahamäärää palautettavaksi. Esimerkkinä voidaan mainita tilanne, jossa maksutapahtuma on toteutettu muissa suhteissa asianmukaisesti, mutta sen toteuttaminen on viivästynyt. Jos maksunsaaja kuitenkin vielä hyväksyy suorituksen, maksaja voi tyytyä vaatimaan viivästyskorosta, jonka hän on joutunut maksamaan maksunsaajalle. Maksajalla on oikeus valita, kumpaa seuraamusta hän vaatii.

Maksutapahtuman rahamäärää ei ole aina tarkoituksenmukaista vaatia palautettavaksi myöskään silloin, kun maksutapahtuman toteuttamisen virheellisyys koskee vain sen rahamäärää. Jos maksutoimeksianto on koskenut esimerkiksi 100 000 euron suuruisen rahamäärän siirtämistä, mutta se on virheellisesti toteutettu vain 10 000 euron määräisenä, maksaja voi palautusvaatimuksen esittämisen sijasta pyytää, että palveluntarjoaja suorittaa maksutoimeksiannon loppuun maksajan määräämällä tavalla eli toimittaa myös puuttuvat 90 000 euroa maksunsaajan palveluntarjoajalle. Valintaoikeus on tässäkin tapauksessa maksajalla.

Palveluntarjoajalla on palautusvastuun ohella velvollisuus palauttaa maksutapahtuman toteuttamisesta perityt kulut sekä korvata korkotappiot ja mahdolliset muut virheestä aiheutuneet vahingot siten kuin 67 ja 69 §:ssä säädetään.

Pykälä koskee palveluntarjoajan velvollisuutta palauttaa maksutapahtuman rahamäärä maksutapahtuman toteuttamisessa tapahtuneen virheen seuraamuksena. Pykälällä ei säännellä maksun perusteena olevaan oikeussuhteeseen liittyviä oikeuksia ja velvollisuuksia eikä muutenkaan tyhjentävästi sitä, kenellä loppujen lopuksi on oikeus saada palveluntarjoajan palauttama rahamäärä itselleen. Tämä kysymys on tarvittaessa selvitettävä erikseen ottaen huomioon muun muassa maksun perusteena olevan oikeussuhteen sisältö sekä perusteettoman edun palautusta koskevat oikeusperiaatteet.

Pykälän 2 momentissa säädetään poikkeus palautusvelvollisuudesta. Maksajan palveluntarjoaja ei ole 1 momentin nojalla velvollinen palauttamaan maksutapahtuman rahamäärää maksajalle, jos se voi osoittaa maksunsaajan palveluntarjoajan vastaanottaneen maksutapahtuman rahamäärän 47 §:n mukaisen määräjän kuluessa. Todistustaakka on siis maksajan palveluntarjoajalla.

Jos maksunsaajan palveluntarjoajan osoitetaan määrääjässä vastaanottaneen maksutapahtuman rahamäärän, vastuu maksutapahtuman toteuttamisesta on siirtynyt sille ja sen on välittömästi hyvittävä maksutapahtuman rahamäärä maksunsaajan maksutilille. Jos maksunsaajalla ei ole maksutiliä, maksunsaajan palveluntarjoajan on välittömästi asetettava maksutapahtuman rahamäärä hänen käytettäväkseen.

65 §. *Vastuu maksunsaajan käynnistämästä tai hänen välityksellään käynnistetystä toteuttamatta jääneestä tai virheellisesti toteutetusta maksutapahtumasta.* Pykälällä pannaan täytäntöön direktiivin 75 artiklan 2 kohdan 3 alakohta.

Pykälä koskee tilanteita, joissa maksunsaajan käynnistämä tai hänen välityksellään käynnistetty maksutapahtuma on jäänyt toteuttamatta tai se on toteutettu virheellisesti. Tyypillinen maksunsaajan käynnistämä maksutapahtuma on suoraveloitus. Tavallisimpia maksunsaajan välityksellä käynnistettyjä maksutapahtumia ovat korttimaksut. Myös esimerkiksi pysäköintimaksun maksaminen matkapuhelinta käyttämällä on maksunsaajan välityksellä käynnistetty maksutapahtuma.

Maksutapahtuman toteuttamatta jäämisellä tai virheellisellä toteuttamisella tarkoitetaan tässä pykälässä samaa kuin 64 §:ssä.

Myös tässä pykälässä tarkoitetuissa virhetilanteissa on *1 momentin* mukaan oikeusseuraamuksena se, että maksajan palveluntarjoajan on ilman aiheetonta viivytystä palautettava maksutapahtuman rahamäärä maksajalle. Jos maksutapahtuman rahamäärä on veloitettu maksajan maksutililtä, palveluntarjoajan on palautettava maksutili siihen tilaan, jossa se olisi ollut ilman veloitusta. Palautusvelvollisuus voi luonnollisesti syntyä vain, jos maksutapahtuman toteuttaminen on edennyt niin pitkälle, että maksutapahtuman rahamäärä on ylipäätään veloitettu maksajalta maksutililtä tai muutoin siirtynyt maksajalta hänen palveluntarjoajalleen.

Mitä 64 §:n perusteluissa on esitetty mahdollisuudesta käyttää vaihtoehtoisia oikeusseuraamuksia, koskee myös tämän pykälän soveltamistilanteita.

Samoin kuin edellä on todettu 64 §:n osalta, tämäkään pykälä ei tyhjentävästi sääntele sitä, kenellä loppujen lopuksi on oikeus saada palveluntarjoajan palauttama rahamäärä itselleen.

Pykälän *2 momentin* mukaan maksajan palveluntarjoajalle ei kuitenkaan synny *1 momentin* mukaista palautusvelvollisuutta, jos maksutapahtuman toteuttamatta jääminen tai virheellinen toteuttaminen johtuu siitä, että maksunsaajan palveluntarjoaja on laiminlyönyt 48 tai 49 §:n mukaiset velvollisuutensa. Tällöin maksunsaajan palveluntarjoaja on vastuussa maksutapahtuman toteuttamisesta. Sen on tilanteesta riippuen toimitettava joko maksutoimeksianto maksajan palveluntarjoajalle 48 §:n mukaisesti tai maksutapahtuman rahamäärä maksunsaajalle siten kuin 49 §:ssä säädetään.

66 §. Maksutapahtuman jäljittäminen. Pykälän *1 momentti* vastaa direktiivin 75 artiklan 1 kohdan 4 alakohtaa ja *2 momentti* 75 artiklan 2 kohdan 4 alakohtaa. Maksutapahtuman toteuttamatta jäämisellä tai virheellisellä toteuttamisella tarkoitetaan tässä pykälässä samaa kuin 64 §:ssä.

Palveluntarjoaja on velvollinen jäljittämään maksutapahtumaa tässä pykälässä säädetyn tavoin riippumatta siitä, onko se 64 tai 65 §:n mukaisesti vastuussa maksutapahtuman to-

teuttamatta jäämisestä tai virheellisestä toteuttamisesta. Jos kuitenkin maksutapahtuman toteuttamatta jääminen tai virheellinen toteuttaminen johtuu siitä, että maksupalvelun käyttäjän antama yksilöivä tunnistus on virheellinen, palveluntarjoaja ei ole tämän pykälän nojalla velvollinen jäljittämään maksutapahtumaa. Tämä ilmenee 68 §:n 1 momentista. Tällaisessa tapauksessa maksutapahtuman jäljittämiseen sovelletaan 68 §:n 2 momenttia.

Matkapuhelinta tai muuta vastaavaa viestintävälinettä käyttämällä toteutettuja maksutapahtumia jäljitettäessä on lisäksi otettava huomioon, mitä viestien ja tunnistamistietojen luottamuksellisuudesta ja käsittelystä sähköisen viestinnän tietosuojalaissa säädetään.

Lain 26 §:n 1 momentista seuraa, että palveluntarjoaja ei pääsääntöisesti saa periä kuluja tässä pykälässä tarkoitettua maksutapahtuman jäljittämisestä. Pykälän *3 momentti* sisältää kuitenkin poikkeussäännöksen niitä tilanteita varten, joissa maksutapahtuman toteuttamiseen on osallistunut Euroopan talusalueen ulkopuolella sijaitseva maksajan tai maksunsaajan palveluntarjoaja. Näiden direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle jäävien tilanteiden osalta ehdotetaan, että täällä sijaitseva palveluntarjoaja saa periä maksupalvelun käyttäjältä kulut, jotka se joutuu jäljittämisen johdosta suorittamaan ETA:n ulkopuolella sijaitsevalle maksupalvelun käyttäjän palveluntarjoajalle, joka on osallistunut maksutapahtuman toteuttamiseen.

Säännöksessä on kyse vain palveluntarjoajan ETA:n ulkopuolella sijaitsevalle palveluntarjoajalle tosiasiallisesti maksamien jäljittämiskulujen laskuttamisesta maksupalvelun käyttäjältä. Omista jäljittämistoimistaan täällä sijaitseva palveluntarjoaja ei siis näisäkään tapauksissa saa periä kuluja maksupalvelun käyttäjältä.

Jäljittämiskulujen periminen edellyttää *3 momentissa* tarkoitetuissa tapauksissa sitä, että oikeudesta periä kulut on joko sovittu puitesopimuksessa tai että palveluntarjoaja on maksupalvelun käyttäjän pyydettyä maksutapahtuman jäljittämistä ilmoittanut tälle kuluvastuusta ja maksupalvelun käyttäjä on tämän jälkeen hyväksynyt jäljittämisen aloittamisen. Säännöksen tarkoituksena on turva-

ta se, että vastuu ulkomaisten palveluntarjoajien perimistä mahdollisesti huomattavista jäljittämiskuluista ei tule maksupalvelun käyttäjälle yllätyksenä.

67 §. *Velvollisuus palauttaa kulut ja korvata korko.* Pykälällä pannaan täytäntöön direktiivin 75 artiklan 3 kohta.

Pykälän ensimmäisessä virkkeessä säädetään maksupalvelun käyttäjälle oikeus saada omalta palveluntarjoajaltaan takaisin kulut, jotka häneltä on peritty maksutapahtumasta, joka on jäänyt toteuttamatta tai on toteutettu virheellisesti.

On tavallista, että maksupalvelun käyttäjältä ei peritä kuluja kustakin puitesopimuksen piiriin kuuluvasta maksutapahtumasta erikseen. Niistä perittävät kulut saattavat sisältyä esimerkiksi käyttötilistä kuukausittain perittävään palvelumaksuun, joka kattaa kaikki tiliin pakettina liittyvät palvelut. Tällöin palveluntarjoajalle ei synny palautusvelvollisuutta nyt kysymyksessä olevan säännöksen nojalla, vaikka jokin yksittäinen maksutapahtuma on jäänyt toteuttamatta tai on toteutettu virheellisesti. Esimerkiksi tilanteessa, jossa huomattava osa kuukauden aikana annetuista maksutoimeksiannoista on jäänyt toteuttamatta tai on toteutettu virheellisesti, maksupalvelun käyttäjälle saattaa kuitenkin syntyä oikeus vaatia myös kuukausittainen palvelumaksu tai osa siitä palautettavaksi hinnanalennusta koskevien sopimus oikeudellisten periaatteiden mukaisesti.

Pykälän jälkimmäisessä virkkeessä säädetään maksupalvelun käyttäjälle oikeus saada omalta palveluntarjoajaltaan korvaus korosta, jonka hän joutuu suorittamaan tai joka häneltä jää saamatta maksutapahtuman toteuttamatta jäämisen tai virheellisen toteuttamisen vuoksi. Säännöksen nojalla maksajalla on esimerkiksi oikeus saada palveluntarjoajaltaan korvaus viivästyskorosta, jonka hän joutuu suorittamaan maksunsaajalle sen johdosta, että maksu on maksutapahtuman toteuttamisessa sattuneen virheen vuoksi saapunut maksunsaajalle viivästyneenä. Palveluntarjoajalle syntyy korvausvelvollisuus korosta myös esimerkiksi silloin, kun velallinen on tehnyt ylimääräisen lainanlyhennyksen tilisiirtona ja hän joutuu maksamaan velasta juoksevaa korkoa tarpeettoman pitkään sen vuoksi, että lyhennyksen maksu on tilisiirron

toteuttamisessa sattuneen virheen vuoksi viivästynyt. Palveluntarjoajalle syntyy korvausvelvollisuus saamatta jääneestä korosta esimerkiksi tilanteessa, jossa korolliselle maksutilille on tehty käteispano ja palveluntarjoaja on määrittämällä arvopäivän virheellisesti aiheuttanut tilinhaltijalle korkotappiota.

68 §. *Virheellinen yksilöivä tunniste.* Pykälällä pannaan täytäntöön direktiivin 74 artiklan 1 ja 2 kohta. Pykälä koskee tilanteita, joissa maksutapahtuman toteuttamatta jääminen tai virheellinen toteuttaminen johtuu siitä, että maksupalvelun käyttäjän antama yksilöivä tunniste on virheellinen. Kysymys voi olla esimerkiksi siitä, että maksajan ilmoittama maksunsaajan pankkitilin numero on ollut virheellinen ja maksu on tämän vuoksi päätynyt väärän henkilön pankkitilille.

Maksupalveludirektiivin mukaan maksajan palveluntarjoajalla ei ole velvollisuutta varmistua maksupalvelun käyttäjän antaman yksilöivän tunnisteen ja maksutoimeksiannossa mainitun maksunsaajan nimen yhteenkuuluvuudesta. Tämän lähtökohdan mukaisesti *1 momentissa* säädetään, että palveluntarjoaja ei ole vastuussa, jos maksutapahtuman toteuttamatta jääminen tai virheellinen toteuttaminen johtuu siitä, että maksupalvelun käyttäjän antama yksilöivä tunniste on virheellinen. Palveluntarjoaja ei ole tällaisessa tapauksessa 64 tai 65 §:n mukaisesti velvollinen palauttamaan maksutapahtuman rahamäärää, 66 §:n mukaisesti jäljittämään maksutapahtumaa eikä 67 §:n mukaisesti velvollinen palauttamaan kuluja tai korvaamaan korkoa.

Pykälän *2 momentissa* säädetään kuitenkin maksajan palveluntarjoajalle velvollisuus pyrkiä kohtuullisin toimenpitein saamaan maksutapahtuman varat takaisin, vaikka palveluntarjoaja ei olekaan vastuussa virheestä. Se, minkä laatuista ja laajuisia toimenpiteitä palveluntarjoajalta voidaan kohtuudella edellyttää, riippuu olosuhteista, esimerkiksi maksutapahtuman rahamäärästä ja siitä, onko kysymyksessä kotimaan maksutapahtuma vai rajat ylittävä maksutapahtuma.

Momentissa oikeutetaan palveluntarjoaja perimään maksupalvelun käyttäjältä kulut maksutapahtuman varojen takaisin hankkimisesta, jos tällaisesta oikeudesta on puitesopimuksessa sovittu. Perittävien kulujen on ol-

tava asianmukaiset eivätkä ne saa ylittää palveluntarjoajan tosiasiallisia kustannuksia. Kuluja koskevat säännökset perustuvat direktiivin 52 artiklan 1 kohtaan. Kulujen määrää koskevan säännöksen tulkinnan osalta viitataan 26 §:n perusteluissa esitettyyn.

69 §. Vahingonkorvaus. Pykälässä säädetään palveluntarjoajan velvollisuudesta korvata vahinko, joka sen virheellisestä menettelystä on aiheutunut maksupalvelun käyttäjälle. Pykälällä pannaan osaltaan täytäntöön direktiivin 81 artiklan velvoite säätää direktiivin täytäntöönpanemiseksi annettujen kansallisten säännösten rikkomiseen sovellettavista seuraamuksista.

Koska toteuttamatta jääneestä tai virheellisesti toteutetusta maksutapahtumasta aiheutuneen korkotappion korvaamisesta on erityissäännös 67 §:ssä, käsillä oleva pykälä koskee vain muuta vahinkoa. Tämän pykälän nojalla voivat tulla korvattaviksi esimerkiksi puhelinkulut, jotka maksupalvelun käyttäjälle aiheutuvat hänen selvittäessään palveluntarjoajan virhettä.

Pykälän 1 momentin mukaan palveluntarjoajan korvausvelvollisuus voi perustua joko tämän lain tai sopimuksen vastaiseen menettelyyn.

Ehdotuksen mukaan palveluntarjoajan vastuu maksupalvelun käyttäjälle aiheutuneista vahingoista olisi välittömien vahinkojen osalta niin sanottua kontrollivastuuta, jota koskevat periaatteet ovat samat kuin kauppaissa. Tämä merkitsee sitä, että korvausvelvollisuus syntyy riippumatta siitä, johtuuko vahinko huolimattomuudesta palveluntarjoajan puolella. Palveluntarjoaja kuitenkin vapautuu korvausvastuusta, jos vahinko on johtunut 75 §:ssä tarkoitetusta ylivoimaisesta esteestä.

Pykälän 2 momentissa rajoitetaan palveluntarjoajan korvausvelvollisuutta asettamalla välillisen vahingon korvattavuuden edellytykseksi se, että vahinko johtuu huolimattomuudesta palveluntarjoajan puolella.

Palveluntarjoajan vastuu käsittää paitsi hänen palveluksessaan olevien työntekijöiden tuottamuksen myös sellaisten alihankkijoiden tuottamuksen, joita palveluntarjoaja on käyttänyt sopimuksen täyttämiseksi. Palveluntarjoaja vastaa siten esimerkiksi käyttämiensä välittäjien tuottamuksesta.

Sen arviointi, milloin kysymyksessä voidaan katsoa olevan huolimattomuus palveluntarjoajan puolella, jää yleisten sopimusoi-keudellisten periaatteiden ja viime kädessä oikeuskäytännön varaan. Selvää on, että huolimattomuus voi ilmetä yhtä hyvin aktiivisena toimintana kuin laiminlyöntinäkin.

Esillä olevassa momentissa ei ole nimenomaista säännöstä todistustaakan jaosta. Toisin kuin 75 §:ssä todistustaakkaa ei siten ole asetettu yksin palveluntarjoajalle niin, että hän voisi vapautua korvausvastuusta vain, jos hän kykenee osoittamaan tuottamuksen puuttumisen. Tarkoituksena on, että kysymystä todistustaakan jakautumisesta ei puheena olevissa tilanteissa tule ratkaista minkään kaavamaisen säännön mukaan, vaan tuomioistuimen asiana on kussakin tapauksessa har- kitta, mitä on pidettävä riittävänä näyttönä ja kummalle osapuolelle näyttövelvollisuus eri kysymysten osalta on tätä taustaa vasten asetettava ottaen huomioon osapuolten näyttö- mahdollisuudet ja muut seikat.

Momentin 1—3 kohdassa täsmennetään, mitä pidetään välillisenä vahinkona.

Momentin 1 kohdan mukaan välillisenä vahinkona pidetään tulon menetystä, joka maksupalvelun käyttäjälle aiheutuu palveluntarjoajan virheellisen menettelyn tai siitä joh- tuvien toimenpiteiden vuoksi. Esimerkkinä voidaan mainita tilanne, jossa maksupalvelun käyttäjän suunnittelema kauppa jää toteutu- matta sen vuoksi, että hänellä ei maksutapahtuman toteuttamisessa tapahtuneen viivästyksen vuoksi ole käytettävissään siihen tarvit- tavia varoja, ja kaupasta odotettavissa ollut voitto jää häneltä saamatta.

Momentin 2 kohdan mukaan välillisenä vahinkona pidetään vahinkoa, joka johtuu muuhun sopimukseen perustuvasta velvoiteesta. Säännöksen nojalla voi tulla korvatta- vaksi esimerkiksi sopimussakko, jonka mak- supalvelun käyttäjä joutuu suorittamaan so- pimuskumppanilleen sen vuoksi, että se ei ole maksutapahtuman toteuttamatta jäämisen vuoksi voinut suorittaa sopimukseen perus- tuvaa maksuvelvoitettaan ajoissa.

Momentin 3 kohdan mukaan välillisenä vahinkona pidetään myös muuta kuin 1 ja 2 kohdissa tarkoitettua vahinkoa, joka on laa- dultaan niihin rinnastettavaa ja vaikeasti en- nakoitavaa.

Jos 2 momentissa tarkoitettua vahinkoa aiheutuu muunlaisen vahingon rajoittamisesta, sitä ei kuitenkaan 3 *momentin* mukaan tältä osin pidetä välillisenä vahinkona. Tällöin korvauksen saaminen ei siis edellytä huolimattomuutta palveluntarjoajan puolella, vaan määräytyy 1 momentin mukaan. Säännöksen tarkoituksena on estää se, että maksupalvelun käyttäjä joutuu huonompaan asemaan pyrkinessään rajoittamaan vahinkoaan. Samankaltainen säännös on muun muassa kauppalain 67 §:n 3 momentissa ja kuluttajansuojalain 8 luvun 10 §:n 4 momentissa.

Pykälän 4 *momentin* mukaan palveluntarjoajan vastuu 2 momentissa tarkoitettua välillisestä vahingosta voidaan nykyistä käytäntöä vastaavasti sopimuksella sulkea pois tai sitä voidaan rajoittaa. Säännös soveltuu riippumatta siitä, onko maksupalvelun käyttäjä kuluttaja vai elinkeinonharjoittaja.

Palveluntarjoaja vastaa kuitenkin vastuunrajoitusehdosta huolimatta välillisestäkin vahingosta, jos palveluntarjoaja tai joku, jonka menettelystä se vastaa, on aiheuttanut vahingon tahallisesti tai törkeästi huolimattomuudesta.

Yleisten vahingonkorvausoikeudellisten periaatteiden mukaan käsillä olevan pykälän nojalla voi tulla korvattavaksi vain sellainen vahinko, joka on syy-yhteydessä palveluntarjoajan lain tai sopimuksen vastaiseen menettelyyn ja joka on ollut palveluntarjoajan kohtuudella ennakoitavissa.

70 §. *Ilmoitus oikeudettomasta, toteuttamatta jääneestä tai virheellisesti toteutetusta maksutapahtumasta.* Pykälällä pannaan täytäntöön direktiivin 58 artikla. Pykälässä säädetään maksupalvelun käyttäjälle velvollisuus ilmoittaa palveluntarjoajalle oikeudettomasta, toteuttamatta jääneestä tai virheellisesti toteutetusta maksutapahtumasta. Jos maksupalvelun käyttäjä laiminlyö ilmoituksen tekemisen, hän menettää oikeutensa saada palveluntarjoajalta maksutapahtuman rahamäärän palautusta tai muuta hyvitystä siten kuin tässä luvussa säädetään.

Maksupalvelun käyttäjän on pykälän mukaan tehtävä ilmoitus ilman aiheutonta viivytystä sen havaittuaan. Sitä, onko maksupalvelun käyttäjä täyttänyt reklamaatiovelvollisuutensa asianmukaisesti, arvioidaan tapauskohtaisesti. Yleensä voidaan edellyttää, että

maksupalvelun käyttäjä saatuaan esimerkiksi tiliotteen, luottokorttilaskun tai erittelyn telelaskun yhteydessä veloitettavista maksutapahtumista tarkistaa siitä ilmenevien maksutapahtumien oikeellisuuden ja reklamoi oikeudettomasti tai virheellisesti toteutetuista maksutapahtumista ilman aiheutonta viivytystä.

Maksajan on joka tapauksessa reklamoitava viimeistään 13 kuukauden kuluessa siitä, kun maksutapahtuman rahamäärä on veloitettu hänen maksutililtään. Maksunsaajan on vastaavasti reklamoitava viimeistään 13 kuukauden kuluessa siitä, kun maksutapahtuman rahamäärä on hyvitetty hänen maksutililleen. Kolmentoista kuukauden määräaika ei kuitenkaan sovelleta, jos palveluntarjoaja ei ole antanut maksupalvelun käyttäjälle maksutapahtumaa koskevia tietoja siten kuin 2 luvussa säädetään. Tällöinkin maksupalvelun käyttäjä on kuitenkin velvollinen tekemään virheilmoituksen ilman aiheutonta viivytystä sen havaittuaan.

Pykälässä säädetty 13 kuukauden määräaika ei luonnollisestikaan koske maksajaa tilanteessa, jossa maksutapahtuman rahamäärä ei ole lainkaan veloitettu hänen maksutililtä. Vastaavasti se ei koske maksunsaajaa, jollei maksutapahtuman rahamäärää ole lainkaan hyvitetty hänen maksutililleen.

Pykälän mukainen reklamaatiovelvollisuus koskee vain maksupalvelulain 7 luvussa tarkoitettuja palautuksia ja muita hyvityksiä. Pykälä ei siten vaikuta kuluttajansuojalain 7 luvun 13 §:ssä säädettyyn luotonantajan vastuuseen. Viimeksi mainitun pykälän mukaan kuluttajalla, jolla on oikeus pidäytyä maksusta taikka saada hinnan palautusta, vahingonkorvausta tai muu rahasuoritus myyjältä tai palveluksen suorittajalta tämän sopimusrikkomuksen johdosta, on tämä oikeus myös sitä luotonantajaa kohtaan, joka on rahoittanut kaupan tai palveluksen.

71 §. *Virheilmoitus muissa tapauksissa.* Pykälä koskee maksupalvelun käyttäjän velvollisuutta ilmoittaa palveluntarjoajalle muusta kuin 70 §:ssä tarkoitettua maksupalvelun virheellisyydestä. Pykälälle ei ole vastinetta direktiivissä. Sen ottaminen lakiin on tarpeen ehdotetun 69 §:n vuoksi.

Edellytyksenä sille, että maksupalvelun käyttäjä saa vaatia korvausta vahingosta, joka

on aiheutunut muusta kuin 70 §:ssä tarkoitusta virheestä, on, että hän ilmoittaa virheestä palveluntarjoajalle kohtuullisessa ajassa. Säännöksessä tarkoitetaan niin sanottua neutraalia reklamaatiota eli ilmoitusta siitä, että palveluksessa on virhe, johon maksupalvelun käyttäjä haluaa vedota. Maksupalvelun käyttäjä voi myöhemmin täsmentää, mitä vaatimuksia hän haluaa virheen johdosta esittää. Reklamaatioksi ei kuitenkaan riitä se, että maksupalvelun käyttäjä esittää vain täsmentämättömän väitteen siitä, että palvelu on ollut huonoa. Hänen on myös jollakin tavalla ilmaistava, millaisesta virheestä on kysymys tai ainakin miten virhe ilmenee.

Reklamaatioaika lasketaan siitä, kun maksupalvelun käyttäjä on havainnut virheen tai hänen olisi pitänyt se havaita. Aika, jonka kuluessa virheestä on ilmoitettava sen havaitsemisen jälkeen, voi vaihdella muun muassa siitä riippuen, kuka maksupalvelun käyttäjä on. Jos maksupalvelun käyttäjä on elinkeinonharjoittaja, hänelle voidaan yleensä asettaa ankarammat vaatimukset kuin kuluttajan asemassa olevalle maksupalvelun käyttäjälle.

Pykälän jälkimmäisen virkkeen mukaan maksupalvelun käyttäjällä on käsillä olevan pykälän estämättä oikeus vedota virheeseen, jos palveluntarjoaja on menetellyt törkeän huolimattomasti tai kunnianvastaisesti ja arvottomasti. Vastaava säännös on esimerkiksi kauppalaain 33 §:ssä.

72 §. Todistustaakka. Pykälällä pannaan täytäntöön direktiivin 59 artikla. Pykälän 1 momentin todistustaakasäännökset vastaavat yleisiä todistustaakan jakautumista koskevia periaatteita.

Pykälän 2 momentissa säädetään siitä, mikä näyttöarvo on sillä seikalla, että suostumus maksutapahtuman toteuttamiseen on annettu maksuvälineellä. Säännös tulee sovellettavaksi esimerkiksi tilanteessa, jossa maksupalvelun käyttäjä väittää korttimaksua oikeudettomaksi, mutta palveluntarjoaja voi osoittaa, että maksutilanteessa on käytetty maksukorttia ja annettu siihen liittyvä PIN-koodi.

Jos palveluntarjoaja voi näyttää, että suostumus maksutapahtuman toteuttamiseen on annettu maksuvälineellä, tämä muodostaa lähtökohtaisesti vahvan perusteen olettaa, että maksuvälineen haltija on antanut suostu-

muksensa maksutapahtuman toteuttamiseen. Pykälän 2 momentin mukaan suostumuksen antaminen maksuvälineellä ei kuitenkaan välttämättä yksin riitä osoittamaan, että maksuvälineen haltija on antanut suostumuksensa maksutapahtuman toteuttamiseen, toiminut 62 §:n 4 momentissa tarkoitettuihin tavoin petollisesti taikka laiminlyönyt tahallisesti tai törkeän huolimattomasti 53 §:ssä säädetyn velvollisuutensa huolehtia maksuvälineestä taikka 54 §:ssä säädetyn velvollisuutensa ilmoittaa maksuvälineen katoamisesta, joutumisesta oikeudettomasti toisen haltuun tai oikeudettomasta käytöstä. Tästä seuraa, että palveluntarjoajan on tarvittaessa kyettävä esittämään muutakin näyttöä siitä, että maksuvälineen haltija on antanut suostumuksensa maksutapahtuman toteuttamiseen.

Palveluntarjoajalle voi syntyä velvollisuus esittää muuta näyttöä seikoista, joiden nojalla maksuvälineen haltija on vastuussa oikeudettomaksi väittämästään maksutapahtumasta, esimerkiksi sellaisessa tilanteessa, jossa maksuvälineen haltija on saattanut todennäköiseksi, että hän on ollut toisella paikkakunnalla ja hänellä on ollut maksuväline siellä hallussaan silloin, kun suostumus riidanalaiseen maksutapahtumaan on annettu.

Ehdotetun säännöksen sanamuoto poikkeaa hiukan direktiivin sanamuodosta. Direktiivin 59 artiklan 2 kohdan mukaan se, että palveluntarjoaja on ”kirjannut maksuvälineen käytön”, ei välttämättä sinänsä riitä osoittamaan, että maksaja olisi hyväksynyt maksutapahtuman tai että maksaja olisi toiminut petollisesti tai laiminlyönyt tarkoituksellisesti tai törkeän huolimattomasti yhtä tai useampaa 56 artiklassa tarkoitettua velvollisuuttaan. Ehdotetussa säännöksessä puhutaan maksuvälineen käytön kirjaamisen sijasta siitä, että suostumus maksutapahtuman toteuttamiseen on annettu maksuvälineellä. Valittua ilmaisu-tapaa on pidetty selkeämpänä. Tarkoituksena ei ole ollut tehdä asiallista eroa suhteessa direktiivin säännökseen.

73 §. Muut oikeudet. Pykälällä pannaan täytäntöön direktiivin 60 artiklan 2 kohta ja 76 artikla. Sen mukaan 63—67 ja 69 §:n säännökset eivät rajoita maksupalvelun käyttäjän lakiin tai sopimukseen perustuvia muita oikeuksia.

Lakiin perustuva muu oikeus on esimerkiksi oikeus viivästyskorkoon korkolain (633/1982) nojalla, jos palveluntarjoaja viivästyy 63 §:n mukaisen palautuksen suorittamisessa. Lailla ei tarkoiteta säännöksessä pelkästään kirjoitettua lakia, vaan myös yleisiä sopimusoikeudellisia periaatteita. Niiden nojalla maksupalvelun käyttäjälle voi syntyä esimerkiksi oikeus hinnanalennukseen edellä 67 §:n perusteluissa kuvatussa tilanteessa.

Sopimukseen perustuva muu oikeus voi olla esimerkiksi palveluntarjoajan suorituksen viivästymisen varalta sovittu sopimussakko.

74 §. Palveluntarjoajan takautumisoikeus. Pykälällä pannaan täytäntöön direktiivin 77 artikla. Pykälä koskee maksutapahtuman toteuttamiseen osallistuvien palveluntarjoajien ja välittäjien keskinäisiä suhteita. Pykälän 1 momentin säännöksellä turvataan se, että vastuu maksutapahtuman toteuttamisessa tapahtuneesta virheestä viime kädessä jää sen palveluntarjoajan tai välittäjän kannettavaksi, jonka menettelystä virhe johtuu.

Pykälän 2 momentin mukaan 1 momentin säännös ei rajoita palveluntarjoajan lakiin tai sopimukseen perustuvia muita oikeuksia.

75 §. Ylivoimainen este. Pykälällä pannaan täytäntöön direktiivin 78 artikla. Pykälän 1 momentin mukaan tässä luvussa säädettyä vastuuta ei synny, jos se, jota vaaditaan vastuuseen, voi osoittaa, että sille kuuluvan veloitteen täyttämisen on estänyt sellainen epätavallinen ja ennalta-arvaamaton syy, johon se ei ole voinut vaikuttaa ja jonka seurauksia se ei kaikkea huolellisuutta noudattaen olisi voinut välttää.

Ylivoimaisen esteen on nimenomaisesti oltava siihen vetoavan tahon vaikutuspiirin ulkopuolella. Näin ollen este ei saa johtua esimerkiksi palveluntarjoajan sisäisistä olosuhteista, kuten tuotantoprosessista tai toiminnan organisoimisesta. Palveluntarjoajan vaikutuspiirissä olevina esteinä voidaan lähtökohteisesti pitää kaikkia sellaisia seikkoja, joihin se voi vaikuttaa toiminnan suunnittelulla, organisoinnilla ja valvonnalla.

Osapuolten vaikutusmahdollisuuksien ulkopuolella ovat esimerkiksi sota ja luonnonmullistukset, yleisen liikenteen, yleisen tietoliikenteen tai sähköjakelun keskeytykset, tulipalot ja muut sen kaltaiset seikat. Myös lakko tai muu työselkkkaus voi muodostaa

ylivoimaisen esteen, jos se on siihen vetoavan osapuolen vaikutusmahdollisuuksien ulkopuolella. Esteen tulee olla epätavallinen ja ennalta-arvaamaton eli sellainen, ettei osapuoli ole voinut ennakoida sitä sopimusta tehtäessä.

Lisäksi edellytetään, ettei osapuoli kaikkea huolellisuutta noudattaen olisi voinut välttää esteen seurauksia. Osapuolen on yritettävä täyttää lain mukaiset velvoitteensa. Jos se ei onnistu osapuolen suunnitteleamalla tavalla, on käytettävä muuta tapaa, jos sitä voidaan kohtuudella edellyttää.

Momentti koskee kaikkia maksutapahtuman toteuttamiseen osallistuvia palveluntarjoajia. Jos yhdelläkin maksutapahtuman toteuttamiseen osallistuvalla palveluntarjoajalla on maksutapahtuman toteuttamisen estävä momentissa tarkoitettu ylivoimainen este, maksupalvelun käyttäjällä ei ole oikeutta saada korvausta niiltäkään palveluntarjoajilta, joihin ylivoimainen este ei suoranaisesti kohdistu, mutta jotka eivät toista palveluntarjoajaa kohdanneen ylivoimaisen esteen vuoksi kykene toteuttamaan maksutapahtumaa omalta osaltaan.

Kun maksutapahtuman toteuttamisen estävä ylivoimainen este poistuu, palveluntarjoajien on toteutettava maksutapahtuma tämän lain säännösten mukaisesti. Ylivoimainen este pidentää maksutapahtuman toteuttamisaikaa niin monella työpäivällä kuin ylivoimainen este kestää.

Todistustaakka ylivoimaisen esteen olemassaolosta on sillä palveluntarjoajalla, joka vetoaa ylivoimaiseen esteeseen. Jos maksupalvelun käyttäjä pyytää muuta maksutapahtuman toteuttamiseen osallistuvaa palveluntarjoajaa täyttämään velvoitteensa, palveluntarjoaja voi esittää veloitteesta vapautuakseen esteen kohteena olevan palveluntarjoajan antaman selvityksen.

Edellä 62 §:n perusteluissa todetuin tavoin myös maksupalvelun käyttäjä voi vedota ylivoimaiseen esteeseen 62 §:ssä säädetystä vastuusta vapautuakseen.

Pykälän 2 momentin mukaan palveluntarjoaja ei ole tässä luvussa säädetyn mukaisesti vastuussa myöskään, jos tässä laissa säädettyjen tai sopimukseen perustuvien velvoitteiden täyttäminen olisi vastoin muualla laissa säädettyjä palveluntarjoajan velvollisuuksia.

Tällaisia rajoituksia voi johtua esimerkiksi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä ja selvittämistä koskevasta lainsäädännöstä.

76 §. Vahingon rajoittaminen ja vahingonkorvauksen sovittelu. Pykälän 1 momentissa on säännös vahinkoa kärsivän maksupalvelun käyttäjän velvollisuudesta rajoittaa vahinkoaan. Säännös vastaa muun muassa kauppalaain 70 §:n 1 momenttia ja kuluttajansuojalaain 5 luvun 30 §:n 1 momenttia.

Maksupalvelun käyttäjän on palveluntarjoajan virheellisen menettelyn yhteydessä toimittava kohtuullisella tavalla vahinkonsa rajoittamiseksi. Seuraamuksena tämän velvollisuuden laiminlyömisestä on vahingonkorvauksen alentaminen määrällä, joka vastaa sitä vahinkoa, jonka maksupalvelun käyttäjä asianmukaisesti toimimalla olisi välttänyt.

Pykälän 2 momentin nojalla olisi mahdollista sovitella palveluntarjoajan suoritettavaksi tulevaa vahingonkorvausta. Vastaavainen sovittelusäännös on muun muassa kauppalaain 70 §:n 2 momentissa. Ehdotetussa säännöksessä on kuitenkin kauppalakia seikkaperäisemmin lueteltu tekijöitä, jotka olisi sovittelevaa harkittaessa otettava huomioon.

77 §. Vastuusta sopiminen käytettäessä pienmaksuvälinettä. Pykälässä säädetään pienmaksuvälineitä koskevista poikkeuksista vastuusäännöksiin.

Pykälän 1 momentti koskee pienmaksuvälineitä, jotka ovat ominaisuuksiltaan sellaisia, että niitä ei ole mahdollista sulkea. Osapuolet voivat sopia, ettei tällaista pienmaksuvälinettä koskevaan sopimukseen sovelleta, mitä 62 §:n 3 momentin 1 ja 2 kohdassa säädetään. Maksuvälineen haltija ei siis tällöin voi vapautua vastuusta tekemällä ilmoituksen maksuvälineen katoamisesta, joutumisesta oikeudettomasti toisen haltuun tai oikeudettomasta käytöstä eikä vastaavasti myöskään sillä perusteella, että palveluntarjoaja ei ole järjestänyt maksupalvelun käyttäjälle mahdollisuutta tällaisen ilmoituksen tekemiseen. Momentti vastaa direktiivin 53 artiklan 1 kohdan a alakohtaa vastuusäännöksiä koskevalta osalta.

Pykälän 2 momentti koskee pienmaksuvälineitä, joita käytetään anonyymisti. Säännös koskee myös muita tilanteita, joissa palveluntarjoaja ei voi pienmaksuvälineen ominai-

suuksiin liittyvistä syistä osoittaa, että pienmaksuvälineen haltija on antanut suostumuksensa maksutapahtuman toteuttamiseen. Näissä tapauksissa maksupalvelun käyttäjä ja palveluntarjoaja voivat sopia, ettei pienmaksuvälinettä koskevaan sopimukseen sovelleta, mitä 62 §:n 1 ja 2 momentissa ja 3 momentin 3 kohdassa sekä 63 ja 72 §:ssä säädetään. Säännös tarkoittaa käytännössä sitä, että osapuolet voivat sopia, että pienmaksuvälineen haltija vastaa pienmaksuvälineen oikeudettomasta käytöstä tässä laissa säädettyjen rajoitusten estämättä.

Pienmaksuvälineen haltija voi kuitenkin nyt puheena olevissakin tapauksissa vapautua vastuusta 62 §:n 3 momentin 1 ja 2 kohdan nojalla. Näistä 1 kohdassa säädetty vapautumisperuste koskee katoamisilmoituksen tekemistä ja 2 kohdassa säädetty vapautumisperuste palveluntarjoajan laiminlyöntiä huolehtia siitä, että maksupalvelun käyttäjällä on milloin tahansa mahdollisuus tehdä katoamisilmoitus.

Pykälän 2 momentin säännöksellä pannaan täytäntöön direktiivin 53 artiklan 1 kohdan b alakohta. Siltä osin kuin momentti sisältää viittauksen 62 §:n 3 momentin 3 kohtaan sääntely ei perustu direktiiviin, sillä direktiivissä ei ole viitattua säännöstä vastaavaa säännöstä, jonka mukaan maksupalvelun käyttäjä ei vastaa maksuvälineen oikeudettomasta käytöstä, jos maksunsaaja ei ole maksuvälinettä käytettäessä asianmukaisesti varmistunut maksajan oikeudesta käyttää maksuvälinettä. On perusteltua, että tämän säännöksen soveltaminen on mahdollista sulkea sopimuksella pois, jos pienmaksuvälinettä käytetään anonyymisti.

78 §. Vastuusta käytettäessä sähköistä rahaa. Pykälä vastaa direktiivin 53 artiklan 3 kohtaa. Pykälän mukaan 62 ja 63 §:n säännöksiä ei sovelleta luottolaitostoiminnasta annetun lain 6 §:n 1 momentissa tarkoitettuun sähköiseen rahaan, jos palveluntarjoajalla ei ole mahdollisuutta estää tilin käyttöä tai sulkea maksuvälinettä.

Jos sähköinen raha samalla täyttää myös pienmaksuvälineen määritelmän, käsillä olevaa pykälää sovelletaan ensisijaisesti suhteessa 77 §:ään. Pienmaksuvälineen määritelmän täyttävään sähköiseen rahaan ei siis tässä pykälässä säädettyjen edellytysten täyt-

tyessä sovelleta 62 ja 63 §:ää, vaikka osapuolet eivät olisi 77 §:ssä tarkoitettu tavoin sopineet asiasta.

Maksupalautus

79 §. Maksupalautuksen edellytykset. Pykälällä pannaan täytäntöön direktiivin 62 artikla.

Pykälän 1 momentissa säädetään maksajan palveluntarjoajalle velvollisuus palauttaa maksajan pyynnöstä maksunsaaja-aloitteisen maksutapahtuman rahamäärä kokonaisuudessaan maksajalle. Erilaisia maksunsaaja-aloitteisia maksutapahtumia on kuvattu edellä 65 §:n perusteluissa.

Palautusvelvollisuus edellyttää momentin 1 kohdan mukaisesti ensiksikin sitä, että maksutapahtuman rahamäärä ei täsmällisesti ilmene maksajan antamassa suostumuksessa suostumuksen antohetkellä. Edellytys täyttyy esimerkiksi silloin, kun maksupalvelun käyttäjä on antanut suoraveloitusvaltakirjan, joka koskee tulevien sähkölaskujen veloittamista hänen maksutililtään. Säännös soveltuu myös tapauksiin, joissa maksukortin haltija antaa suostumuksensa korttimaksuun tietämättä sen tarkkaa rahamäärää. Esimerkkinä voidaan mainita tilanne, jossa asiakas kirjoittautuessaan hotelliin antaa luottokorttimaksua koskevan avoimen suostumuksen, joka toimii vakuutena hotellille.

Palautusvelvollisuus edellyttää 2 kohdan mukaisesti lisäksi sitä, että maksutapahtuman rahamäärä on suurempi kuin maksaja on kohtuudella voinut odottaa ottaen huomioon hänen aikaisempi kulutuskäyttäytymisensä, puitesopimuksen ehdot sekä muut olosuhteet. Tämän edellytyksen täyttymistä arvioidaan tapauskohtaisesti. Direktiivin 62 artiklan 1 kohdan toisessa alakohdassa todetun mukaisesti maksajan on palveluntarjoajan pyynnöstä annettava tietoja tosiseikoista, jotka liittyvät maksupalautuksen edellytyksiin.

Edellytyksen täyttymistä arvioidaan objektiivisesti. Pelkästään se, että maksaja itse pitää maksutapahtuman rahamäärää liian suurena, ei siis johda palautusvelvollisuuteen, vaan rahamäärän tulee myös objektiivisesti arvioiden ylittää se, mitä maksaja on kohtuudella voinut odottaa säännöksessä mainitut seikat huomioon ottaen.

Maksaja ei voi vedota 2 kohdassa tarkoitettuna edellytyksen tueksi valuutan muuntoon, jos valuutan muunnossa on käytetty viitekursia, josta osapuolet ovat sopineet 12 §:n 9 kohdan tai 22 §:n 1 momentin mukaisesti. Tätä koskeva säännös on direktiivin 62 artiklan 2 kohdassa, mutta lakiin ei ole katsottu tarpeelliseksi ottaa vastaavaa nimenomaista säännöstä asiasta.

Direktiivin 62 artiklan 1 kohdan kolmannen alakohdan mukaan suoraveloitusten osalta maksaja ja hänen palveluntarjoajansa voivat sopia puitesopimuksessa, että maksajalla on oikeus saada palveluntarjoajaltaan palautus, vaikka edellä säännelty maksupalautuksen edellytykset eivät täytyisikään. Vastavaa säännöstä ei ehdoteta otettavaksi lakiin. Ilman nimenomaista säännöstäkin on selvää, että maksaja ja palveluntarjoaja voivat sopia tällaisesta maksajan kannalta suotuisammasta ehdosta.

Direktiivin 62 artiklan 1 kohdan kolmannessa alakohdassa todetun mukaisesti palautusvelvollisuus koskee toteutetun maksutapahtuman koko määrää.

Pykälän 2 momentin mukaan maksaja ja hänen palveluntarjoajansa voivat puitesopimuksessa sulkea pois maksajan oikeuden maksupalautukseen suoraveloitusten osalta. Edellytyksenä on ensiksikin se, että maksaja on antanut suostumuksensa maksutapahtuman toteuttamiseen palveluntarjoajalleen. Oikeutta maksupalautukseen ei siis ole mahdollista sulkea pois, jos suoraveloitusvaltakirja on annettu maksunsaajalle.

Jotta oikeus maksupalautus voitaisiin puitesopimukseen otetulla ehdolla tehokkaasti sulkea pois, edellytetään lisäksi, että palveluntarjoaja tai maksunsaaja on ilmoittanut maksajalle maksutapahtuman veloittamisesta sovitulla tavalla vähintään neljä viikkoa ennen eräpäivää. Tällainen ilmoitus on esimerkiksi teleyrityksen asiakkaalleen lähettämä ennakoilmoitus puhelinlaskua koskevasta suoraveloituksesta. Jos ennakoilmoitus on toimitettu maksajalle tai asetettu hänen saatavilleen myöhemmin kuin neljä viikkoa ennen eräpäivää, maksajalla on puitesopimukseen otetun rajoitusehdon estämättä oikeus maksupalautukseen.

Maksupalautusta koskevat säännökset koskevat vain maksajan ja hänen palveluntarjo-

ajansa välistä suhdetta. Niillä ei ole vaikutusta maksun perusteena olevaan maksajan ja maksunsaajan väliseen oikeussuhteeseen. Esimerkiksi kysymykset maksajan velvollisuudesta suorittaa maksunsaajan tavarasta tai palveluksesta vaatiman vastikkeen määrä taikka maksajan oikeudesta peruuttaa tai purkaa kauppa ratkaistaan siis erikseen asianomaiseen sopimussuhteeseen sovellettavien säännösten ja sopimusoikeudellisten periaatteiden nojalla.

Maksupalautusta koskevat säännökset eivät merkitse sitä, että maksajalle palautetun rahamäärän tulisi jäädä lopullisesti maksajan palveluntarjoajan tappioksi. Palveluntarjoaja voi esimerkiksi sopimusjärjestelyin turvata sen, että se voi vaatia maksajalle palauttamaansa rahamäärää maksunsaajan palveluntarjoajan välityksin maksunsaajalta.

Luottokorttisopimuksiin sisältyy jo nykyisin ehtoja, joiden nojalla maksupalvelun käyttäjä voi esittää palveluntarjoajalle huomautuksia aiheettomina pitämistään luottokorttiveloituksista. Ehdotettu pykälä ei vaikuta tällaisten sopimusehtojen pätevyyyteen niiltä osin kuin ehdot ovat kuluttajille suotuisampia kuin lain säännökset edellyttävät.

80 §. Palautuspyynnön määräaika ja käsittely. Pykälä vastaa direktiivin 63 artiklaa. Pykälän 1 momentin mukaan maksajan on pyydettävä 79 §:n 1 momentissa tarkoitettua maksupalautusta palveluntarjoajalta kahdeksan viikon kuluessa maksutapahtuman rahamäärän veloittamisesta.

Pykälän 2 momentin mukaan palveluntarjoajan on kymmenen työpäivän kuluessa palautuspyynnön vastaanottamisesta palautettava maksutapahtuman rahamäärä kokonaisuudessaan maksajalle. Jos palveluntarjoaja kieltäytyy palauttamasta maksutapahtuman rahamäärää, sen on ilmoitettava kieltäytymisen perusteet sekä ne viranomaiset ja muut vastaavat elimet, joiden käsiteltäväksi maksaja voi saattaa asian.

8 luku **Maksun sivullissitovuus ja oikea-aikaisuus**

Yleistä. Lain 6 §:n mukaisesti tämän luvun säännöksiä sovelletaan vain tilisiirtoihin ja suoraveloituksiin. Luvun säännökset eivät perustu direktiiviin. Ehdotetut säännökset

vastaavat voimassa olevan tilisiirtolain 17 ja 19 §:ää, jotka koskevat tilisiirtomaksun sitovuutta sivullisiin nähden ja tilisiirtomääräyksen antajan vapautumista suoritusvelvoitteestaan saajaan nähden.

81 §. Maksun sitovuus sivullisiin nähden. Pykälässä säädetään tilisiirto- tai suoraveloituskaksun sitovuudesta maksajan velkoihin ja muihin sivullisiin nähden.

Pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan maksu sitoo pääsääntöisesti maksajan velkojia ja muita sivullisia siitä hetkestä lukien, jolloin maksutapahtuman rahamäärä on maksettu maksunsaajan palveluntarjoajan tilille ja maksunsaajan palveluntarjoaja on saanut tarvittavat tiedot maksutapahtuman rahamäärän maksamiseksi maksunsaajan maksutilille. Jos esimerkiksi tilisiirron varat on maksettu maksunsaajan palveluntarjoajan tilille ennen maksajan konkurssin alkamisajankohtaa, maksu sitoo maksajan konkurssipesää, vaikka varoja ei vielä olisi ehditty maksaa maksunsaajan tilille ennen konkurssin alkamista.

Säännöstä sovelletaan kaikkiin tilisiirto- ja suoraveloituskaksuihin, joihin sovelletaan Suomen lakia, eikä siitä voida poiketa sopimalla toisin.

Maksaja ja maksunsaaja eivät tiedä, milloin maksutapahtuman rahamäärä on maksettu momentin 1 kohdan mukaisesti maksunsaajan palveluntarjoajan tilille. Maksunsaajan palveluntarjoaja voi kuitenkin aina jälkikäteen selvittää tarkasti, milloin maksutapahtuman rahamäärä on maksettu sen tilille.

Maksun sitovuuden edellytyksenä on aina, että maksunsaajan palveluntarjoaja on saanut maksajan palveluntarjoajalta tai välittäjältä tarvittavat tiedot maksutapahtuman rahamäärän maksamiseksi maksunsaajan maksutilille.

Vaikka maksutapahtuman rahamäärää ei olisi maksettu maksunsaajan palveluntarjoajan tilille, maksu sitoo momentin 2 kohdan mukaan maksajan velkojia ja muita sivullisia, jos maksunsaajan palveluntarjoajan asettamat maksutapahtuman katetta koskevat ehdot ovat muutoin täyttyneet. Säännöksen soveltaminen voi tulla kysymykseen lähinnä ulkomaan maksuliikenteessä. Palveluntarjoaja voi esimerkiksi sopia suuria määriä ulkomaan maksuja vastaanottavien asiakkaidensa kanssa, että palveluntarjoaja maksaa tilisiirron rahamäärän maksunsaajan tilille saatuaan

tilisiirtoa koskevan sanoman, vaikka palveluntarjoaja ei olisi vielä saanut tilisiirtoa vastaavaa katetta omalle tililleen. Jos maksunsaajan palveluntarjoaja on sopinut edellä mainitusta tai vastaavasta katejärjestelystä, maksu sitoo maksajan velkoja ja muita sivullisia siitä hetkestä alkaen, jona sovitut maksutapahtuman katetta koskevat ehdot ovat täyttyneet.

Pykälän 2 momentin mukaan maksu sitoo maksajan velkoja ja muita sivullisia kuitenkin 1 momentissa säädettyjen edellytysten täyttymisestä riippumatta aina, kun maksutapahtuman rahamäärä on maksettu maksunsaajan maksutilille. Säännös tulee sovellettavaksi lähinnä silloin, kun maksajalla ja maksunsaajalla on sama palveluntarjoaja.

Suoraveloituskäytön sivullisittomuuden määräytymiseen tämän pykälän nojalla ei vaikuta se, että maksajalla saattaa olla oikeus maksupalautukseen 79 §:n nojalla. Jos maksaja on asetettu konkurssiin ja maksu sitoo tämän pykälän nojalla konkurssipesää, oikeus vaatia maksupalautusta siirtyy maksajan konkurssipesälle.

Tilisiirtolain 18 §:n mukaan maksaja saa nykyisin pääsääntöisesti peruuttaa maksutoimeksiannon siihen hetkeen saakka, josta lähtien tilisiirtomaksu sitoo maksajan velkoja ja muita sivullisia. Tämän lakiehdotuksen 40 §:stä seuraa, että maksupalvelun käyttäjä yleensä menettää oikeuden peruuttaa maksutoimeksiannon aikaisemmasta ajankohdasta lähtien kuin tilisiirtolain 18 §:n mukaan. Kun sivullisittomuuden syntymisen ajankohta ehdotetun pykälän mukaan kuitenkin säilyisi ennallaan, tästä seuraa, että ehdotetun sääntelyn mukaan maksu ei välttämättä sido maksajan velkoja ja muita sivullisia, vaikka maksaja on jo menettänyt oikeutensa peruuttaa maksutoimeksiannon. Kun maksaja asetetaan konkurssiin, saattaa näin ollen yksittäistapauksissa syntyä tilanteita, joissa konkurssipesä ei enää voi peruuttaa jo käynnistettyä maksutapahtumaa, mutta maksu ei sido maksajan velkoja. Tällöin maksunsaajan on palautettava maksu uudella, alkuperäiseen nähden käänteisellä maksutapahtumalla, jollei konkurssilain (120/2004) 3 luvun 2 §:stä muuta johdu. Vastaavanlainen tilanne on sinänsä ollut mahdollinen jo nykyistä lakia sovellettaessa, jos maksutapahtuman peruuttamatto-

muus on johtunut tilisiirtolain 18 §:n 2 momentista.

82 §. *Maksajan vapautuminen suoritusvelvoitteestaan maksunsaajaan nähden.* Pykälässä säädetään siitä, milloin maksaja on täyttänyt suoritusvelvoitteensa maksunsaajaan nähden.

Kun pykälässä säädetty edellytykset ovat täyttyneet, tilisiirtona tai suoraveloituksena tehdyllä maksulla on samat oikeusvaikutukset kuin maksunsaajalle suoritettuna käteismaksulla. Maksaja vapautuu pykälän mukaan suoritusvelvoitteestaan maksunsaajaa kohtaan maksutapahtuman rahamäärällä sillä hetkellä, kun maksu sitoo 81 §:n nojalla sivullisia.

Tilisiirto- ja suoraveloituskäytön maksuja koskevalla 82 §:n erityissäännöksellä täydennetään esimerkiksi velkakirjalaisissa (622/1947) ja kauppalaisissa säädettyä yleistä periaatetta, jonka mukaan velka on maksettava velkojan luona, jollei toisin ole sovittu. Pykälän mukaan velkojan saatava on pääsäännön mukaan maksettu, kun tilisiirron tai suoraveloituksen varat on maksettu velkojan edustajana toimivalle palveluntarjoajalle edelleen maksettaviksi velkojan maksutilille.

Pykälää sovelletaan kuitenkin vain siltä osin kuin muualla ei toisin säädetä. Sillä ei rajoiteta esimerkiksi kuluttajansuojalain, vaikutussopimuslain (543/1994), työsopimuslain (55/2001) tai asuinhuoneiston vuokrauksesta annetun lain (481/1995) maksun suorittamisen paikkaa ja ajankohtaa koskevien erityissäännösten soveltamista.

Pykälä on tahdonvaltainen. Siitä voidaan poiketa maksajan ja maksunsaajan välisellä sopimuksella. Maksaja ja maksunsaaja voivat esimerkiksi sopia, että saatava katsotaan maksetuksi jonakin muuna kuin pykälässä säädettyä ajankohtana. Pykälässä ei myöskään oteta kantaa siihen, missä tapauksissa suoritusvelvollisella on oikeus täyttää velvoitteensa tilisiirron välityksellä tai suoraveloituksena.

Pykälää ei myöskään sovelleta, jos maksajan ja maksunsaajan omaksumasta käytännöstä taikka kauppatavasta tai muusta tavasta, jota on pidettävä osapuolia sitovana, johdetaan muuta. Olosuhteista saattaa käydä ilmi, että osapuolten tarkoituksena on ollut noudattaa heidän aikaisemmin omaksumaansa

käytäntöä taikka alalla vallitsevaa kauppa-, pankki- tai muuta tapaa. Tällaista käytäntöä tai tapaa voidaan näissä tapauksissa pitää sopimuksen osana. Myös kiinteissä liikesuhteissa osapuolten välille saattaa vakiintua maksuun liittyvissä kysymyksissä määrätynlainen käytäntö, jonka perusteella heidän katsotaan tarkoittaneen poiketa pykälässä ilmaistusta säännöstä. Jos osapuoli haluaa muuttaa aikaisempaa käytäntöä, muutoksesta tulee sopia toisen osapuolen kanssa.

Kauppa-, pankki- tai muu vastaavanlainen tapa voi syrjäyttää pykälässä säädetyn periaatteen vain, jos sitä on pidettävä osapuolia sitovana. Yleisesti vakiintunutkin tapa sitoo pääsääntöisesti vain samalla alalla toimivia elinkeinonharjoittajia. Esimerkiksi pankki ei voi vedota pankkitapaan kuluttajaa vastaan eikä sellaista elinkeinonharjoittajaa vastaan, jonka ei voida olettaa tuntevan kyseistä tapaa.

9 luku Valvonta

83 §. Valvontaviranomaiset. Pykälän 1 momentin mukaan Finanssivalvonta valvoisi maksupalvelulain noudattamista Finanssivalvonnasta annetun lain (878/2008) 4 §:ssä tarkoitettujen valvottaviensa osalta. Lain noudattamisen valvonta kuuluisi lisäksi kuluttaja-asiamiehen toimivaltaan siltä osin kuin maksupalvelun käyttäjät ovat kuluttajia.

Valvontaviranomaisten toimivalta olisi osaksi päällekkäistä. Siksi 2 momentissa veloitettaisiin valvontaviranomaiset olemaan tarkoituksenmukaisessa yhteistyössä keskenään. Lisäksi ehdotetaan, että Finanssivalvonnan ja kuluttaja-asiamiehen olisi tämän lain mukaisia valvontatehtäviä hoitaessaan toimittava tarvittaessa yhteistyössä myös Viestintäviraston kanssa. Viestintäviraston tehtävänä on valvoa muun muassa viestintämarkkinalain (393/2003) ja sähköisen viestinnän tietosuojalain (516/2004) noudattamista. Ehdotetun momentin mukainen yhteistyö tulisi kyseeseen esimerkiksi tilanteissa, joissa maksutapahtuma on toteutettu matkapuhelimen tai muun viestintävälineen avulla.

Pykälän 3 momentin mukaan palveluntarjoaja olisi velvollinen luovuttamaan 1 momentissa tarkoitettua valvontaviranomaisen

nähtäväksi maksupalveluja koskevat valvonnan kannalta tarpeelliset asiakirjat.

Pykälällä pannaan täytäntöön direktiivin 80 artiklan 1 kohdan ja 82 artiklan sisältämät velvoitteet.

84 §. Finanssivalvonnan valvontatehtävän hoitaminen. Pykälän mukaan Finanssivalvonnan 83 §:ssä tarkoitettua valvontatehtävän hoitamiseen sovelletaan Finanssivalvonnasta annetun lain 5 luvun säännöksiä.

Kyseinen 5 luku sisältää säännökset muun muassa Finanssivalvonnan toimivallasta antaa palveluntarjoajalle julkinen huomautus tai julkinen varoitus taikka kieltää palveluntarjoajaa jatkamasta mainitun lain 45 §:ssä tarkoitettujen säännösten vastaista menettelyä tai uudistamasta tällaista tai siihen rinnastettavaa menettelyä. Finanssivalvonta voi määrätä kiellon myös väliaikaisena. Se voi myös asettaa määräämänsä kiellon tehosteeksi uhkasakon. Uhkasakon tuomitsee maksettavaksi markkinaoikeus.

Lisäksi Finanssivalvonnasta annetun lain 5 luvussa säädetään palveluntarjoajan oikeudesta saattaa markkinaoikeuden käsiteltäväksi Finanssivalvonnan päätös, joka koskee julkista huomautusta tai julkista varoitusta, kiellon määräämistä taikka uhkasakon asettamista.

Pykälä on osa säännöskokonaisuutta, jolla pannaan täytäntöön direktiivin 81 artiklan 1 kohdan sisältämät sanktiovelvoitteet.

85 §. Kiellon määrääminen kuluttajansuoja-asiassa. Pykälän 1 momentti koskee lainvastaisten menettelytapojen kieltämistä palveluntarjoajan tarjotessa maksupalveluja kuluttajille. Palveluntarjoajaa voidaan kuluttaja-asiamiehen hakemuksesta kieltää jatkamasta tai uudistamasta tämän lain vastaista menettelyä. Kielto voidaan ulottaa kosemaan myös kiellettyyn menettelytapaan rinnastettavan toimenpiteen käyttämistä vastaisuudessa.

Kiellon määrääminen edellyttää, että se on kuluttajansuojan kannalta tarpeellista. Vastaava edellytys sisältyy myös esimerkiksi kuluttajansuojalain 2 luvun 16 §:ään.

Momentin mukaan kieltoa on pääsääntöisesti tehostettava uhkasakolla. Jos palveluntarjoaja ei noudata kieltoa, hänelle voidaan uhkasakon maksettavaksi tuomitsemisen ohella määrätä uusi aikaisempaa suurempi

uhkasakko. Uhkasakkoa ei kuitenkaan momentin mukaan tarvitse määrätä, jos se katsotaan erityisestä syystä tarpeettomaksi. Uhkasakko voi olla tarpeeton esimerkiksi silloin, kun palveluntarjoaja on jo luopunut kielletyn menettelyn käyttämisestä ja voidaan perustellusti uskoa, ettei menettelyä oteta uudelleen käyttöön.

Pykälän 2 momentin mukaan markkinaoikeus määrää 1 momentissa tarkoitetun kiellon. Markkinaoikeus voisi määrätä kiellon myös väliaikaisena. Väliaikainen kiello on voimassa siihen asti, kunnes asia on markkinaoikeudessa lopullisesti ratkaistu. Kiellon määräämisessä noudatetaan samaa menettelyä, jota markkinaoikeudessa käytetään muidenkin sen toimivaltaan kuuluvien asioiden käsittelyssä.

Pykälän 3 momentin mukaan kuluttajiasiamies voi määrätä 1 momentissa tarkoitetun kiellon tai antaa kiellon väliaikaisena noudattaen, mitä Kuluttajavirastosta annetussa laissa (1056/1998) säädetään kuluttajiasiamiehen antamasta kiellosta.

Pykälällä pannaan osaltaan täytäntöön direktiivin 81 artiklan 1 kohdassa säädetyt sanktioita koskevat velvoitteet.

10 luku Erinäiset säännökset ja voimaantulo

86 §. Henkilötietojen käsittely. Pykälällä pannaan täytäntöön direktiivin 79 artikla palveluntarjoajia koskevalta osalta. Maksujärjestelmien osalta artikla ehdotetaan pantavaksi täytäntöön 4. lakiehdotuksessa olevalla säännöksellä.

Pykälän 1 momentti sisältää luonteeltaan informatiivisen säännöksen siitä, että henkilötietojen käsittelyyn maksupalvelutoiminnassa sovelletaan, mitä henkilötietolaissa (523/1999) säädetään.

Henkilötietolain 11 §:ssä kielletään arkaluonteisten henkilötietojen käsittely. Arkaluonteisina tietoina pidetään muun muassa henkilötietoja, jotka kuvaavat tai on tarkoitettu kuvaamaan rikollista tekoa, rangaistusta tai muuta rikoksen seuraamusta. Pykälän 2 momentissa ehdotetaan poikettavaksi henkilötietolain 11 §:n kiellosta. Sen mukaan palveluntarjoaja saa henkilötietolain 11 §:n ja muualla laissa säädetyin salassapitovelvolli-

suuden estämättä luovuttaa toiselle palveluntarjoajalle ja muuten käsitellä tietoja harjoittamaansa maksupalvelutoimintaan kohdistuneista epäillyistä ja tehdyistä rikoksista. Edellytyksenä on, että tietojen käsittely on välttämätöntä maksupalveluihin liittyvien rikosten estämiseksi tai selvittämiseksi.

Pykälän 3 momentissa rajoitetaan palveluntarjoajalle 2 momentissa säädettyä oikeutta käsitellä rikostietoja. Sen mukaan palveluntarjoaja ei saa rekisteröidä rikosta koskevaa tietoa eikä luovuttaa sitä toiselle palveluntarjoajalle ennen kuin rikoksesta on ilmoitettu poliisille tai muulle esitutkintaviranomaiselle taikka syyttäjälle. Tiedon saa kuitenkin rekisteröidä ja luovuttaa jo ennen tällaisen ilmoituksen tekemistä, jos se on välttämätöntä maksupalvelutoimintaan kohdistuvan vakavan tai laaja-alaisen uhkan torjumiseksi.

Pykälän 4 momentissa veloitetaan palveluntarjoaja poistamaan rikosta koskevat tiedot rekisteristä välittömästi sen jälkeen, kun käsittelylle ei ole 2 momentissa tarkoitettua perustetta. Perustetta ja käsittelyn tarvetta on arvioitava vähintään viiden vuoden välein. Momentti vastaa henkilötietolain 12 §:n 2 momenttia.

87 §. Voimaantulo. Pykälän 1 momentti sisältää tavanomaisen voimaantulosäännöksen. Pykälän 2 momentissa säädetään tilisiirtolain kumoamisesta.

88 §. Siirtymäkaudet. Pykälän 1 momentissa säädetään siirtymäkaudesta, joka koskee maksajan palveluntarjoajan noudatettavaa toteuttamisaikaa. Momentti antaa maksajalle ja hänen palveluntarjoajalleen mahdollisuuden sopia toisin 47 §:ssä säädetyistä toteuttamisajasta. Momentti perustuu direktiivin 69 artiklan 1 kohtaan.

Momentin mukaan maksaja ja hänen palveluntarjoajansa voivat sopia, että muissa kuin kotimaan maksutapahtumissa maksutapahtuman rahamäärä ennen 1 päivää tammikuuta 2012 maksetaan maksunsaajan palveluntarjoajan tilille viimeistään maksutoimeksiannon vastaanottohetkeä seuraavana kolmantena työpäivänä. Paperilla käynnistetty maksutapahtuma voidaan sopia toteutettavaksi neljäntenä päivänä toimeksiannon vastaanottohetkestä.

Maksajalla ja hänen palveluntarjoajallaan on 7 §:n 3 momentin mukaan mahdollisuus

sopia toisin tässä momentissa säädetyistä seikoista, jos maksutapahtuma ei kuulu 7 §:n 4 momentissa tarkoitettuihin maksutapahtumiin.

Siirtymäkautta ei ole ulotettu kotimaan maksutapahtumiin, jotka jo nykyisin toteutetaan varsin tehokkaasti. Tällainen rajoitus on mahdollinen direktiivin 72 artiklan nojalla. Kotimaan maksutapahtumalla tarkoitetaan maksutapahtumaa, jossa sekä maksajan palveluntarjoaja että maksunsaajan palveluntarjoaja sijaitsevat samassa valtiossa. Pykälän 2 momentissa ehdotetaan siirtymäkautta, joka koskee sellaisia puitesopimuksia, joiden perusteella toteutetaan 1 §:n 2 momentin 6 kohdassa tarkoitettuja maksutapahtumia. Tietojen antamiseen näistä maksutapahtumista sekä viestintäpalvelusopimuksen irtisanomiseen myös maksupalveluiden käyttämisen osalta sovellettaisiin siirtymäkauden ajan 19—21 §:n sekä 34 §:n sijasta viestintämarkkinalain nykyisiä telelaskun erittelyä ja viestintäpalvelusopimuksen irtisanomista koskevia säännöksiä. Siirtymäkausi on katsottu perustelluksi, jotta teleyritykset ehtivät kohtuudella sopeuttaa laskutusjärjestelmänsä ja sopimusehtonsa vastaamaan uuden lain vaatimuksia.

89 §. Muut siirtymäsäännökset. Pykälä sisältää säännökset siitä, miltä osin ehdotettua lakia sovelletaan ennen lain voimaantuloa tehtyihin maksupalveluita koskeviin sopimuksiin. Lähtökohdانا on, että uutta lakia sovelletaan myös ennen sen voimaantuloa tehtyihin sopimuksiin, jollei tästä pykälästä muuta johdu.

Pykälän 1 momentissa rajoitetaan 16 §:ssä säädettyä maksupalvelun käyttäjän oikeutta saada pyynnöstä maksutta palveluntarjoajalta milloin tahansa sopimussuhteen aikana puitesopimuksen ehdot. Säännöksen ulottaminen takautuvasti koskemaan kaikkia hyvin vanhojenkin sopimusten sopimusehtoja voisi johtaa kohtuuttomuuteen palveluntarjoajien kannalta. Siksi ehdotetaan, että 16 §:ssä säädetty oikeus koskisi vain sellaisia puitesopimuksen ehtoja, joita sovelletaan tämän lain voimaan tullessa tai jotka tulevat sovellettaviksi lain voimaantulon jälkeen.

Siltä osin kuin on kyse sellaisista vanhoista sopimusehdoista, joiden soveltaminen on päättynyt ennen tämän lain voimaantuloa,

maksupalvelun käyttäjällä on oikeus saada kappale sopimusehdoista maksupalvelulain 16 §:n sijasta nykyisin noudatettujen käytäntöjen mukaisesti.

Pykälän 2 ja 3 momenttiin otetuilla siirtymäsäännöksillä selkeytetään sitä, miltä osin uutta lakia sovelletaan juuri lain voimaantuloajankohdan molemmin puolin käynnistettäviin yksittäisiin maksutapahtumiin.

Pykälän 4 momentissa oikeutetaan palveluntarjoaja 30 §:stä poiketen ehdottamaan muutoksia ennen lain voimaantuloa tehtyyn puitesopimukseen muullakin kuin pysyvällä tavalla. Edellytyksenä olisi, että pysyvän tavan käyttäminen ei ole mahdollista joko sen vuoksi, että palveluntarjoaja ei tiedä maksupalvelun käyttäjän henkilöllisyyttä, tai muusta tähän verrattavasta syystä. Säännöksessä tarkoitettu muu syy voi olla esimerkiksi se, että palveluntarjoaja tietää maksupalvelun käyttäjästä vain nimen, mutta ei yhteystietoja eikä palveluntarjoajan myöskään ole kohtuudella mahdollista saada käytössään olevien henkilötietojen perusteella selville maksupalvelun käyttäjän yhteystietoja.

Ehdotettu siirtymäsäännös on tarpeen erityisesti ennen lain voimaantuloa tehtyjen prepaid-puhelinliittymien osalta, koska niiden osalta palveluntarjoajilla ei usein ole tiedosaa asiakkaan henkilöllisyyttä.

Ehdotetun poikkeussäännöksen nojalla palveluntarjoaja voi ehdottaa muutoksia prepaid-liittymäasiakkaan sopimusehtoihin esimerkiksi siten, että liittymään lähetetään tekstiviesti, jossa kerrotaan ehdotetusta muutoksesta ja ohjataan asiakas hakemaan yksityiskohtaisemmat tiedot palveluntarjoajan verkkosivuilta.

Lain 33 §:n 1 momentin mukaan sovellettavan koron perustana käytettävän viitekoron on oltava julkisesti saatavilla. Saman pykälän 2 momentin mukaan valuutanmuunnon yhteydessä sovellettavan vaihtokurssin perustana käytettävän viitekurssin on oltava julkisesti saatavilla. Ehdotetussa 5 momentissa rajoitettaisiin mainittujen säännösten soveltaminen koskemaan vain sopimuksia, jotka tehdään lain voimaantulon jälkeen. Jos säännöstä sovellettaisiin takautuvasti, uusi laki saattaisi käytännössä pakottaa osapuolet vaihtamaan toisiksi sopimuksessa alun perin sovitut viitekorot ja viitekurssit, jotka eivät

ole julkisesti saatavilla. Tätä ei ole katsottu perustelluksi edellyttää.

Ehdotettu siirtymäsäännös ei miltään osin rajoita palveluntarjoajalle 2 luvussa säädettyjä velvollisuuksia antaa maksupalvelun käyttäjälle tietoja sovellettavista koroista ja vaihtokursseista.

Lain 34 §:n mukaan maksupalvelun käyttäjä saa aina irtisanoa määräaikaisenkin puitesopimuksen. Koska ehdotus poikkeaa siitä, mitä sopimusoikeudessamme yleensä on voimassa, säännökselle ei ole katsottu perustelluksi antaa takautuvaa vaikutusta. Siksi 6 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että 34 §:ää ei sovelleta määräaikaiseen puitesopimukseen, joka on tehty ennen tämän lain voimaantuloa.

Lain 36 § sisältää säännökset irtisanomistilanteesta perittävistä kuluista. Selvyyden vuoksi ehdotetaan 7 momenttiin otettavaksi nimenomainen säännös siitä, että 36 §:ää ei sovelleta, jos puitesopimus on irtisanottu ennen tämän lain voimaantuloa.

Lain 54 §:n 2 momentti sisältää säännöksen maksuvälineen haltijan oikeudesta pyynnöstä saada palveluntarjoajaltaan todistus siitä, että hän on tehnyt ilmoituksen maksuvälineen katoamisesta, joutumisesta oikeudettomasti toisen haltuun tai oikeudettomasta käytöstä. Säännökselle ei ole käytännön syistä perusteltua antaa takautuvaa vaikutusta. Siksi 8 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että kyseistä säännöstä ei sovelleta, jos katoamisilmoitus on tehty ennen tämän lain voimaantuloa.

Ehdotetun 9 momentin mukaan kysymys siitä, sovelletaanko maksupalvelun käyttäjän vastuuseen maksuvälineen oikeudettomasta käytöstä vanhaa lakia eli käytännössä useimmiten kuluttajansuojalain 7 luvun 19 §:ää vai uuden lain 62 §:ää, ratkaistaisiin lähtökohtaisesti sillä perusteella, milloin se menettely, jonka perusteella maksupalvelun käyttäjää vaaditaan vastuuseen, on tapahtunut.

Jos maksupalvelun käyttäjää vaaditaan vastuuseen maksuvälineen oikeudettomasta käytöstä esimerkiksi sillä perusteella, että hän on luovuttanut maksuvälineen sen käyttöön oikeudettomalle ennen lain voimaantuloa, sovelletaan lähtökohtaisesti ennen maksupalve-

lulain voimaantuloa voimassa olleita säännöksiä.

Kun maksupalvelun käyttäjän vastuun perusteena vedotaan ennen lain voimaantuloa alkaneeseen laiminlyöntiin, joka jatkuu lain voimaantulon jälkeen, sovellettaisiin uutta lakia. Ratkaisevaa soveltamisen kannalta on siis laiminlyönnin päättymishetki. Uutta lakia sovellettaisiin esimerkiksi silloin, kun vastuun perusteeksi vedotaan maksupalvelun käyttäjän laiminlyöntiin tehdä katoamisilmoitus tilanteessa, jossa maksupalvelun käyttäjä on havainnut maksuvälineen katoamisen ennen lain voimaantuloa ja tekee katoamisilmoituksen vasta lain voimaantulon jälkeen.

Ehdotetusta pääsäännöstä poikettaisiin myös siltä osin kuin maksuvälinettä on käytetty oikeudettomasti uuden lain voimaantulon jälkeen. Tällöin sovellettaisiin yleensä uutta lakia. Esimerkkinä voidaan mainita tilanne, jossa maksupalvelun käyttäjän vastuu perustuu siihen, että hän on ennen lain voimaantuloa huolimattomuudesta laiminlyönyt velvollisuutensa huolehtia maksuvälineestä asianmukaisesti, mistä on ollut seurauksena maksuvälineen oikeudetonta käyttöä sekä ennen lain voimaantuloa että sen jälkeen. Tällaisessa tapauksessa maksupalvelun käyttäjä lähtökohtaisesti vastaa ennen lain voimaantuloa tapahtuneesta oikeudettomasta käytöstä ilman ylärajaa ja sen lisäksi lain voimaantulon jälkeen tapahtuneesta oikeudettomasta käytöstä 150 euron enimmäismäärään saakka.

Kun se menettely, johon vastuun perusteeksi vedotaan, on tapahtunut vanhan lain aikana, mutta oikeudeton käyttö on tapahtunut uuden lain aikana, saattaa syntyä tilanne, jossa uusien vastuusäännösten soveltaminen johtaisi ankarampaan lopputulokseen kuin vanhan lain soveltaminen. Näin on ainakin silloin, kun vastuun perusteeksi vedotaan maksupalvelun käyttäjän huolimattomuuteen, mutta tuomioistuimien katsoo huolimattomuuden olleen vain lievää. Tällaisessa tapauksessa tulee ehdotetun siirtymäsäännöksen mukaan sovellettavaksi vanha, lievempi laki.

Lain 63 § koskee palveluntarjoajan vastuuta oikeudettomista maksutapahtumista. Ehdotetun 10 momentin mukaan pykälää ei sovellettaisi takautuvasti.

Lain 69, 71 ja 76 § koskevat palveluntarjoajan vahingonkorvausvastuuta. Ehdotetun *11 momentin* mukaan näitä säännöksiä ei sovelleta, jos se palveluntarjoajan menettely, jonka johdosta korvausta vaaditaan, on tapahtunut ennen tämän lain voimaantuloa. Kyseisiä säännöksiä sovellettaisiin myös sellaisiin ennen lain voimaantuloa alkaneisiin laiminlyönteihin, jotka jatkuvat lain voimaantulon jälkeen. Ratkaisevaa soveltamisen kannalta on siis laiminlyönnin päättymishetki. Vahingon ilmenemishetkellä ei ole lain soveltumisen kannalta merkitystä.

1.2 Kuluttajansuojalaki

7 luku Kulutusluotot

19 §. Pykälä sisältää säännökset tilinhaltijan vastuusta luottokortin tai muun tililuoton käyttöön oikeuttavan tunnisteiden oikeudettomasta käytöstä. Pykälää sovelletaan saman luvun 3 §:n 2 momentin nojalla myös tunnisteeseen, joka oikeuttaa tilin taikka muun rahoituspalvelun tai rahoitusvälineen käyttöön. Pykälä ehdotetaan pääosin yhdenmukaistettavaksi maksupalvelulain 62 §:n kanssa.

Pykälän *1 ja 2 momentin* vastuusäännökset vastaavat asiallisesti maksupalvelulain 62 §:n 1 ja 2 momentin säännöksiä. Niiden sisältöä samoin kuin säännösten eroja nykyisin voimassa oleviin säännöksiin on selostettu maksupalvelulain 62 §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa.

Pykälän *3 momentti* vastaa pääosin asiallisesti maksupalvelulain 62 §:n 3 momenttia. Erona on kuitenkin se, että ehdotettu momentti ei sisällä säännöstä, jonka mukaan tilinhaltija vapautuisi vastuusta, jos luotonantaja on laiminlyönyt huolehtia siitä, että tilinhaltijalla on milloin tahansa mahdollisuus tehdä ilmoitus tunnisteiden katoamisesta, joutumisesta oikeudettomasti toisen haltuun tai oikeudettomasta käytöstä. Tämä johtuu siitä, että kuluttajansuojalain 7 luvussa ei ole säädetty luotonantajalle velvollisuutta järjestää tällainen mahdollisuus. Ilman tällaista säännöstäkin on sinänsä selvää, että sillä, millä tavoin luotonantaja on järjestänyt mahdollisuuden katoamisilmoituksen tekemiseen, on olennainen merkitys arvioitaessa sitä, voidaan tilinhaltijan katsoa 1 momentin

3 kohdassa tarkoitettu tavoin laiminlyöneen ilmoittaa luotonantajalle tunnisteiden katoamisesta, joutumisesta oikeudettomasti toisen haltuun tai oikeudettomasta käytöstä ilman aiheutonta viivytystä sen havaittuaan.

Pykälän *4 momentti* vastaa asiallisesti maksupalvelulain 62 §:n 4 momenttia.

Pykälän *5 momentti* osoittaa ehdotetun pykälän toissijaisuuden suhteessa maksupalvelulain säännöksiin. Sen mukaan käsillä olevan pykälän sijasta sovellettaisiin maksupalvelulakia, jos kyseessä on tunniste, johon sovelletaan maksupalvelulain maksuvälinettä koskevia säännöksiä.

Kuluttajansuojalain 7 luvun 19 §:ää sovellettaisiin edelleen esimerkiksi sellaisiin maksupalvelulain 2 §:n 3 kohdassa tarkoitettuihin välineisiin, joita voidaan käyttää tavarain, palvelun tai muun hyödykkeen hankkimiseksi ainoastaan välineen liikkeeseenlaskijan käyttämissä tiloissa taikka liikkeeseenlaskijan kanssa solmitun sopimuksen nojalla joko hyödykkeen tarjoajien rajatussa verkossa tai joidenkin hyödykkeiden hankkimiseksi. Esimerkkinä voidaan mainita myymäläketjun liikkeeseen laskema luottokortti, jota voidaan käyttää maksuvälineenä vain kyseisen myymäläketjun myymälöissä.

1.3 Viestintämarkkinalaki

Viestintämarkkinalakiin ehdotetaan tehtäviksi maksupalveludirektiivin täytäntöönpanon edellyttämät vähimmäismuutokset.

79 a §. *Viestintäpalvelun oikeudeton käyttö.* Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi *4 momentti*. Sen mukaan tilanteessa, jossa liittymää tai muuta viestintäpalvelun hallinnoinnissa käytettävää välinettä on käytetty maksutapahtumien toteuttamiseen maksupalvelulain 1 §:n 2 momentin 6 kohdassa tarkoitettulla tavalla, käyttäjän vastuuseen oikeudettomista maksutapahtumista sovelletaan 1 ja 2 momentin sijasta, mitä maksupalvelulaissa säädetään. Säännös on luonteeltaan informaatiivinen.

Siltä osin kuin liittymää käytetään oikeudettomasti muulla kuin maksupalvelulain 1 §:n 2 momentin 6 kohdassa tarkoitettulla tavalla, vastuusäännöksiin ei tässä yhteydessä ehdoteta muutoksia. Vastuu oikeudetto-

masta käytöstä määräytyisi siis edelleen 79 a §:n 1 ja 2 momentin mukaan viestintäpalveluiden käytön osalta. Sama koskee sellaisia palveluita, jotka eivät ole viestintäpalveluita, mutta jotka jäävät maksupalvelulain soveltamisalan ulkopuolelle esimerkiksi sen vuoksi, että teleyritys itse tuottaa palvelun eikä kyse näin ollen ole maksun välittämisestä.

80 §. Teletaskun erittely. Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi uusi, luonteeltaan informatiivinen säännös. Jos liittymää on käytetty maksutapahtumien toteuttamiseen maksupalvelulain 1 §:n 2 momentin 6 kohdassa tarkoitettulla tavalla, teleyrityksen velvollisuudesta antaa tietoja maksutapahtumista on voimassa, mitä maksupalvelulaissa säädetään. Teleyrityksen tiedonantovelvollisuuksien kannalta keskeisiä säännöksiä ovat erityisesti maksupalvelulain 9, 19—21 ja 26 §.

1.4 Laki eräistä arvopaperi- ja valuutakaupan sekä selvitysjärjestelmän ehdoista

13 a §. Henkilötietojen käsittely. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 13 a §, joka koskee henkilötietojen käsittelyä selvitysjärjestelmässä toteutettavassa maksujen selvittämisessä. Pykälällä pannaan täytäntöön direktiivin 79 artikla siltä osin kuin se koskee henkilötietojen käsittelyä maksujärjestelmissä.

Pykälä vastaa asiasisällöltään 1. lakiehdotuksen 86 §:ää. Pykälässä tarkoitetaan selvitysjärjestelmän osapuolella lain 2 §:n 3 momentin mukaisesti selvitysjärjestelmän ylläpitäjää ja yhteisöä, joka osallistuu selvitysjärjestelmän toimintaan.

1.5 Henkilötietolaki

13 §. Henkilötunnuksen käsittely. Pykälä sisältää luettelon toiminnoista, joissa henkilötunnusta saa käsitellä. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi maksupalvelutoiminta. Maksupalvelutoiminnassa on säännönmukaisesti tarpeen käsitellä henkilötunnusta, jotta henkilön yksiselitteinen yksilöinti voidaan varmistaa. Henkilötunnuksen perusteetonta leviämistä on kuitenkin pyrittävä välttämään.

1.6 Laki eräiden markkinaoikeudellisten asioiden käsittelystä

2 §. Markkinaoikeudelliset asiat. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 7 kohta. Siitä ilmenee, että markkinaoikeuden toimivaltaan vastaisuudessa kuuluu myös asioita, joista säädetään maksupalvelulaissa.

3 §. Asian vireillepano. Pykälän 1 momentin 8 kohtaan ehdotetaan vain lakitekniistä muutosta. Momenttiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 9 kohta. Siinä säädetään, että maksupalvelulain nojalla käsiteltävä asia tulee markkinaoikeudessa vireille joko kuluttaja-asiamiehen hakemuksella tai sen Finanssivalvonnan valvonnassa olevan hakemuksella, jota asia koskee.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi uusi säännös. Sen mukaan tilanteessa, jossa Finanssivalvonta on maksupalvelulain noudattamisen valvontaa koskevassa asiassa asettanut uhkasakon, uhkasakon tuomitsemista maksettavaksi koskeva asia tulee markkinaoikeudessa vireille Finanssivalvonnan hakemuksesta.

1.7 Veronkantolaki

13 §. Lain 13 § ehdotetaan kumottavaksi. Pykälässä säädetään nykyisin rahalaitoksille ja muille veronmaksuja vastaanottaville maksupaikoille velvollisuus toimittaa vastaanotamistaan ja veronkantoviranomaisen tilille siirtämistään verovaroista tiedot, joiden avulla maksut voidaan yksilöidä ja kirjata verovelvollisen hyväksi. Maksupalveludirektiivin 86 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltiot eivät saa pitää voimassa tai ottaa käyttöön muita kuin direktiivissä annettuja säännöksiä. Tämän vuoksi 13 § on kumottava.

Direktiivin 86 artiklan 3 kohdan mukaan palveluntarjoajat voivat päättää myöntää maksupalvelun käyttäjille edullisempia ehtoja. Näin ollen ei ole estettä sille, että valtio vastaisuudessa sopii rahalaitosten kanssa siitä, että rahalaitokset toimittavat veroviranomaisille ne tiedot, joiden toimittamisesta 13 §:ssä nykyisin säädetään.

14 §. Viivästyskorko. Lain 14 §:n nykyisen 1 momentin mukaan valtiovarainministeriön asetuksella säädetään korvauksesta, joka maksetaan rahalaitoksille 13 §:ssä tarkoit-

tujen tietojen vastaanottamisesta ja toimittamisesta. Koska 13 § ehdotetaan kumottavaksi, 1 momentin säännös käy tarpeettomaksi. Ehdotettu pykälä vastaa sisällöltään voimassa olevan pykälän 2 momenttia.

2 Voimaantulo

Direktiivin täytäntöönpanon määräaika päättyy 1 päivänä marraskuuta 2009. Ehdote-

tut lait on kuitenkin tarkoitettu tulemaan voimaan vasta 1 päivänä toukokuuta 2010. Lakien voimaantuloajankohdan siirtäminen ehdotetulla tavalla on tarpeen, jotta palveluntarjoajat ja viranomaiset ehtivät kohtuudella sopeuttaa toimintansa vastaamaan uuden lainsäädännön vaatimuksia.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Maksupalvelulaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Soveltamisala

Tässä laissa säädetään maksupalveluja koskevasta tiedonantovelvollisuudesta ja sopimusehdoista sekä maksupalvelujen toteuttamisesta.

Tätä lakia sovelletaan seuraaviin maksupalveluihin:

- 1) palvelu käteispanon tekemiseksi maksutilille tai käteisen nostamiseksi maksutililtä sekä maksutilin hoitoon ja tarjoamiseen liittyvät toimet;
- 2) maksutapahtuman toteuttaminen tilisiirtona, varojen siirtona palveluntarjoajan maksutilille, suoraveloituksena taikka maksukortilla tai muulla maksuvälineellä;
- 3) maksuvälineen liikkeeseenlasku;
- 4) maksuvälineellä toteutettavaa maksutapahtumaa koskeva tapahtumahyvitys;
- 5) rahanvälitys;
- 6) maksutapahtuman toteuttaminen siten, että maksajan suostumus maksutapahtuman toteuttamiseen annetaan matkapuhelimella tai tietokoneella taikka muulla telepäätelaitteella tai tietoteknisellä laitteella ja maksu suoritetaan sellaiselle televiestintä- tai tietotekniikkajärjestelmää tai -verkkoa hoitavalle yritykselle, joka toimii ainoastaan maksutapahtuman välittäjänä maksupalvelun käyttä-

jän ja tavarán, palvelun tai muun hyödykkeen toimittajan välillä.

2 §

Soveltamisalaan kuulumattomat palvelut

Tätä lakia ei sovelleta seuraaviin palveluihin:

- 1) rahankuljetuspalvelu;
- 2) palvelu, jossa tavaraa, palvelua tai muuta hyödykettä hankittaessa maksunsaaja antaa maksajalle käteistä osana maksamista koskevaa maksutapahtumaa;
- 3) sellaisiin välineisiin perustuva palvelu, joita voidaan käyttää tavarán, palvelun tai muun hyödykkeen hankkimiseksi ainoastaan välineen liikkeeseenlaskijan käyttämissä tiloissa taikka liikkeeseenlaskijan kanssa solmitun sopimuksen nojalla joko hyödykkeen tarjoajien rajatussa verkossa tai määrättyjen hyödykkeiden hankkimiseksi.

3 §

Soveltamisalaan kuulumattomat maksutapahtumat

Tätä lakia ei sovelleta seuraaviin maksutapahtumiin:

- 1) kauppaedustajista ja myyntimiehistä annetussa laissa (417/1992) tarkoitetun kauppaedustajan tai muun vastaavan edustajan päämiehensä puolesta neuvottelemaan tai tekemään tavaraa, palvelua tai muuta hyödykettä

koskevaan myynti- tai ostosopimukseen liittyvän maksun välittäminen;

2) maksutapahtuma, jonka perustana on palveluntarjoajan maksettavaksi asetettu paperinen shekki, asete, maksukuponki, matkashekki, velkakirja tai postiosoitus ja jonka tarkoituksena on asettaa varoja maksunsaajan käytettäväksi;

3) maksujärjestelmässä tai arvopaperien selvitysjärjestelmässä toteutettavat maksutapahtumat palveluntarjoajien ja selvitysosaapuolten, keskusvastapuolen, selvitysyhteisöjen tai keskuspankkien sekä muiden järjestelmään osallistuvien välillä;

4) sijoituspalveluyritysten, luottolaitosten, sijoituspalveluja tarjoavien yhteissijoitusyritysten, rahastoyhtiöiden, 3 kohdassa tarkoitettujen tai sellaisten muiden yritysten, jotka voivat säilyttää arvopapereita, omaisuudenhoitoon taikka arvopaperien lunastukseen tai myyntiin liittyvät maksutapahtumat;

5) maksutapahtumat emoyrityksen ja sen tytäryrityksen tai saman emoyrityksen tytäryritysten välillä, jos maksupalvelun välittäjä kuuluu samaan yritysryhmään, jonka muodostavat kirjanpitolaisissa (1336/1997) tarkoitettu emoyritys, emoyrityksen tytäryritykset ja näiden rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta annetun lain (699/2004) 2 §:n 10 kohdassa tarkoitettujen omistusyhteisöyritykset.

4 §

Palveluntarjoajan sijainnista ja maksutapahtumassa käytettävästä valuutasta johtuvat poikkeukset tiedonantovelvollisuudesta

Mitä 12 §:n 5 ja 7 kohdassa sekä 18 §:ssä säädetään toteuttamisaikaa ja perittäviä kuluja koskevien tietojen antamisesta, ei sovelleta maksutapahtumaan:

1) jonka toteuttamiseen osallistuu Euroopan talousalueen ulkopuolella sijaitseva maksajan tai maksunsaajan palveluntarjoaja; tai

2) joka on muun valuutan kuin euron tai Euroopan talousalueeseen kuuluvan valtion valuutan määräinen.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, palveluntarjoajan on kuitenkin 12 ja 18 §:ssä tarkoitetuissa tilanteissa aina annettava

maksupalvelun käyttäjälle tieto ainakin niistä kuluista, jotka se itse perii maksutapahtuman toteuttamisesta, sekä ilmoitettava mahdollisuudesta, että myös muut maksutapahtuman toteuttamiseen osallistuvat palveluntarjoajat ja välittäjät perivät siitä kuluja.

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, koskee vastaavasti 16, 17 ja 22 §:ää siltä osin kuin niissä säädetään 12 §:n 5 ja 7 kohdassa tarkoitettujen tietojen antamisesta.

Jos maksutapahtuman toteuttamiseen osallistuu Euroopan talousalueen ulkopuolella sijaitseva maksajan tai maksunsaajan palveluntarjoaja, 19, 20 ja 24 §:ssä säädettyä tiedonantovelvollisuutta sovelletaan vain siltä osin kuin tietojen antaminen on Euroopan talousalueella olevalle palveluntarjoajalle mahdollista ottaen huomioon Euroopan talousalueen ulkopuolella sijaitsevalta palveluntarjoajalta saatavissa olevat tiedot maksutapahtumasta.

5 §

Muut palveluntarjoajan sijainnista ja maksutapahtumassa käytettävästä valuutasta johtuvat rajoitukset

Lain 39 §:ää, 45—48 §:ää sekä 64, 65, 67, 70, 74, 79, 80 ja 88 §:ää ei sovelleta maksutapahtumaan:

1) jonka toteuttamiseen osallistuu Euroopan talousalueen ulkopuolella sijaitseva maksajan tai maksunsaajan palveluntarjoaja; tai

2) joka on muun valuutan kuin euron tai Euroopan talousalueeseen kuuluvan valtion valuutan määräinen.

Lain 49 ja 52 §:ää ei sovelleta maksutapahtumaan, joka on muun valuutan kuin euron tai Euroopan talousalueeseen kuuluvan valtion valuutan määräinen.

6 §

Maksun sivullisittovuutta ja oikea-aikaisuutta koskevien säännösten soveltamisala

Lain 8 lukua sovelletaan vain maksutapahtumaan, joka toteutetaan tilisiirtona tai suora-

7 §

Pakottavuus

Sopimusehto, jolla poiketaan tämän lain säännöksistä maksupalvelun käyttäjän vahingoksi, on mitätön, jollei jäljempänä toisin säädetä.

Jos maksupalvelun käyttäjä ei ole kuluttaja, maksupalvelun käyttäjä ja palveluntarjoaja voivat sopia toisin seikoista, joista säädetään 2 ja 3 luvussa, 38 §:n 2 momentissa, 40 §:n 1—4 ja 6 momentissa, 62 §:ssä, 64—67 §:ssä sekä 69, 71, 72, 76, 79 ja 80 §:ssä. Lisäksi osapuolet voivat sopia toisin 70 §:ssä säädetystä määräajasta.

Maksupalvelun käyttäjä ja palveluntarjoaja voivat sopia toisin seikoista, joista säädetään 47, 48, 52 ja 88 §:ssä. Osapuolet eivät kuitenkaan voi sopia 47 §:ssä tarkoitettua maksutapahtuman toteuttamisaikaa pidemmäksi kuin neljäksi työpäiväksi maksutoimeksianton vastaanottohetkestä.

Mitä 3 momentissa säädetään, ei sovelleta maksutapahtumaan:

1) joka on euromääräinen; tai

2) johon sisältyy vain yksi valuutanmuunto euron ja Euroopan talousalueeseen kuuluvan valtion muun valuutan välillä, jos valuutta muunnetaan kyseisessä valtiossa ja rajat ylittävän maksutapahtuman varat siirretään Suomeen tai muuhun euroalueen valtioon euromina.

8 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *maksupalvelun käyttäjällä* sitä, joka palveluntarjoajan kanssa tekemänsä sopimuksen perusteella voi käyttää maksupalvelua maksajana tai maksunsaajana;

2) *palveluntarjoajalla* luonnollista henkilöä taikka yksityistä tai julkista oikeushenkilöä, joka tuloa tai muuta taloudellista hyötyä saadakseen ammattimaisesti tarjoaa maksupalveluja;

3) *maksutapahtumalla* toimenpidettä, jolla varoja siirretään, nostetaan tai asetetaan käytettäväksi;

4) *maksutoimeksiannolla* maksajan tai maksunsaajan palveluntarjoajalleen antamaa määräystä toteuttaa maksutapahtuma;

5) *maksutilillä* tiliä, jota voidaan käyttää maksutapahtumiin;

6) *tilisiirrolla* maksajan maksutilin veloittamista maksajan aloitteesta varojen siirtämiseksi maksunsaajan maksutilille;

7) *suoraveloituksella* maksajan maksutilin veloittamista maksunsaajan aloitteesta varojen siirtämiseksi maksunsaajan maksutilille, kun maksaja on antanut suostumuksensa maksutapahtumaan joko maksunsaajalle tai maksunsaajan palveluntarjoajalle taikka omalle palveluntarjoajalleen;

8) *rahanvälityksellä* palvelua, jossa palveluntarjoaja vastaanottaa maksajalta varoja perustamatta maksutiliä maksajan tai maksunsaajan nimiin ainoana tarkoituksena siirtää vastaanotettuja varoja vastaava määrä maksunsaajalle tai maksunsaajan puolesta toimivalle toiselle palveluntarjoajalle taikka jossa palveluntarjoaja vastaanottaa varat maksunsaajan puolesta ja asettaa ne tämän käyttöön;

9) *maksuvälineellä* maksukorttia tai muuta käyttäjäkohtaista välinettä tai menettelytapaa taikka näiden yhdistelmää, jonka käyttämisestä maksutoimeksiantoihin maksupalvelun käyttäjä ja palveluntarjoaja ovat sopineet;

10) *maksuvälineen haltijalla* sitä, jolle on myönnetty maksuvälineen käyttöoikeus;

11) *pienmaksuvälineellä* maksuvälinettä:

a) jota puitesopimuksen mukaan voidaan käyttää enintään 30 euron tai, jos maksuvälinettä voidaan käyttää vain kotimaan maksutapahtumiin, enintään 60 euron määräisiin maksutapahtumiin;

b) jonka käyttöraja puitesopimuksen mukaan on enintään 150 euroa tai, jos maksuvälinettä voidaan käyttää vain kotimaan maksutapahtumiin, enintään 300 euroa; taikka

c) jolle tallennettujen varojen määrä ei puitesopimuksen mukaan voi ylittää 150 euroa tai, jos maksuvälinettä voidaan käyttää vain kotimaan maksutapahtumiin, 500 euroa.

12) *pienmaksuvälineen haltijalla* sitä, jolle on myönnetty pienmaksuvälineen käyttöoikeus;

13) *puitesopimuksella* tili- tai muuta sopimusta, jonka perusteella voidaan toteuttaa yksittäisiä tai peräkkäisiä maksutapahtumia;

14) *erillisellä maksutapahtumalla* maksutapahtumaa, joka ei kuulu puitesopimuksen piiriin;

15) *etäviestimellä* puhelinta, postia, televisiota, tietoverkkoa tai muuta välinettä, jota voidaan käyttää sopimuksen tekemiseen ilman, että osapuolet ovat yhtä aikaa läsnä;

16) *varoilla* käteistä, tilille kirjattua rahaa ja luottolaitostoiminnasta annetun lain (121/2007) 6 §:n 1 momentissa tarkoitettua sähköistä rahaa;

17) *arvopäivällä* viiteajankohtaa, jota palveluntarjoaja käyttää laskiessaan korkoa varoille, jotka veloitetaan maksutililtä tai maksetaan maksutilille;

18) *työpäivällä* päivää, jona maksajan tai maksunsaajan palveluntarjoaja on avoinna siten, että se voi osaltaan toteuttaa maksutapahtuman;

19) *yksilöivällä tunnisteella* palveluntarjoajan maksupalvelun käyttäjälle määrittämää kirjain-, numero- tai merkkiyhdistelmää, joka maksupalvelun käyttäjän on esitettävä, jotta toinen maksutapahtumaan liittyvä maksupalvelun käyttäjä tai tämän maksutili voidaan yksilöidä;

20) *tietojen antamisella pysyvällä tavalla* tietojen antamista maksupalvelun käyttäjälle henkilökohtaisesti, kirjallisesti tai sähköisesti siten, että tämä voi tallentaa ja toisintaa ne muuttumattomina;

21) *maksujärjestelmällä* sääntöihin perustuvaa järjestelmää, jossa määritetään tai toteutetaan rahamääräisiä velvoitteita taikka siirretään maksutapahtumien katteet.

9 §

Yleissäännös annettavista tiedoista ja ilmoituksista

Palveluntarjoajan on annettava tässä laissa tarkoitettut tiedot ja ilmoitukset maksupalvelun käyttäjälle selkeässä ja helposti ymmärrettävässä muodossa. Jolleivät osapuolet sovi muun kielen käyttämisestä, tiedot ja ilmoitukset on annettava suomeksi tai ruotsiksi taikka muulla sen valtion virallisella kielellä, jossa maksupalvelua tarjotaan.

2 luku

Tiedonantovelvollisuus

Palveluntarjoajan velvollisuus antaa tietoja puitesopimuksesta

10 §

Ennakkotietojen antaminen

Palveluntarjoajan on hyvissä ajoin ennen puitesopimuksen tekemistä toimitettava maksupalvelun käyttäjälle kirjallisesti tai muulla pysyvällä tavalla 11—15 §:ssä tarkoitettut tiedot palveluntarjoajasta, tarjottavista maksupalveluista, osapuolten välisestä viestinnästä, varotoimista, vastuukysymyksistä ja oikeussuojakeinoista sekä siitä, miten puitesopimusta voidaan muuttaa ja miten se irtisanoetaan.

Jos puitesopimus maksupalvelun käyttäjän pyynnöstä tehdään sellaisella etäviestimellä, jota käytettäessä tietoja ei voida toimittaa 1 momentissa tarkoitettulla tavalla ennen sopimuksen tekemistä, tiedot on toimitettava maksupalvelun käyttäjälle kirjallisesti tai muulla pysyvällä tavalla viipymättä puitesopimuksen tekemisen jälkeen.

11 §

Palveluntarjoajasta annettavat tiedot

Palveluntarjoajasta on annettava seuraavat tiedot:

- 1) nimi ja pääkonttorin osoite;
- 2) mahdollinen sivuliikkeen tai asiamiehen osoite siinä valtiossa, jossa palveluja tarjotaan;
- 3) sähköpostiosoite tai muut yhteystiedot, jotka ovat tarpeen maksupalvelun käyttäjän ja palveluntarjoajan välisessä yhteydenpidossa;
- 4) palveluntarjoajan toimilupaa koskevan julkisen rekisterin nimi sekä palveluntarjoajan yritys- tai yhteisötunnus tai muu vastaava tunniste kyseisessä rekisterissä;
- 5) palveluntarjoajan toimintaa valvovan viranomaisen nimi ja yhteystiedot.

12 §

Maksupalvelusta annettavat tiedot

Maksupalvelusta on annettava seuraavat tiedot:

- 1) kuvaus maksupalvelun pääominaisuuksista;
- 2) kuvaus yksilöivästä tunnisteesta tai muista tiedoista, jotka maksupalvelun käyttäjän on annettava maksutoimeksiannon toteuttamiseksi;
- 3) tieto siitä, miten maksupalvelun käyttäjä voi antaa ja peruuttaa suostumuksensa maksutapahtuman toteuttamiseen;
- 4) tieto ajankohdasta, jona maksutoimeksianto katsotaan vastaanotetuksi, sekä tieto maksajan palveluntarjoajan mahdollisesti asettamasta aikarajasta, jonka jälkeen vastaanotettu maksutoimeksianto katsotaan vastaanotetuksi seuraavana työpäivänä;
- 5) tieto siitä, mikä on enimmäisaika, jonka kuluessa maksupalvelu toteutetaan;
- 6) tieto siitä, onko puitesopimuksessa tarpeellista sopia maksuvälineen käyttörajoista;
- 7) tieto maksupalvelun käyttäjältä perittävien kulujen yhteismäärästä ja, jos mahdollista, kulujen erittely;
- 8) tieto mahdollisesta korosta ja käytettävissä viitekorkoa sovellettavan koron määräytymisperusteesta, viitekoron määräyspäivästä sekä indeksistä tai muusta laskentaperusteesta;
- 9) tieto sovellettavasta valuutan vaihtokurssista tai käytettäessä viitekurssia viitekurssin määräyspäivästä sekä indeksistä tai muusta laskentaperusteesta;
- 10) tieto mahdollisesta sopimusehdosta, jonka mukaan koron tai vaihtokurssin muutoksia sovelletaan välittömästi, sekä selvitys tällöin noudatettavasta palveluntarjoajan tiedonantovelvollisuudesta.

13 §

Viestinnästä annettavat tiedot

Osapuolten välisestä viestinnästä on annettava seuraavat tiedot:

- 1) tieto viestintävälineistä, joita osapuolten on puitesopimuksen mukaan tarkoitus käyttää tietojen antamiseen ja ilmoitusten tekemi-

seen, sekä selvitys teknisistä ominaisuuksista, joita edellytetään maksupalvelun käyttäjän laitteilta;

2) tieto siitä, millä tavalla ja kuinka usein tässä laissa tarkoitettut tiedot annetaan maksupalvelun käyttäjälle;

3) tieto siitä, millä kielellä tai kielillä puitesopimus on tarkoitus tehdä ja mitä kieltä tai kieliä voidaan käyttää sopimussuhteen aikana;

4) tieto siitä, että maksupalvelun käyttäjällä on oikeus pyynnöstä saada sopimussuhteen aikana puitesopimuksen ehdot sekä 11—15 §:ssä tarkoitettut tiedot kirjallisesti tai muulla pysyvällä tavalla.

14 §

Varotoimista, vastuukysymyksistä ja oikeussuojakeinoista annettavat tiedot

Varotoimista, vastuukysymyksistä ja oikeussuojakeinoista on annettava seuraavat tiedot:

1) selvitys siitä, millaisiin toimiin maksuvälineen haltijan on ryhdyttävä pitääkseen maksuvälineen turvassa sekä siitä, miten palveluntarjoajalle tehdään ilmoitus maksuvälineen katoamisesta, joutumisesta oikeudettomasti toisen haltuun tai oikeudettomasta käytöstä;

2) selvitys edellytyksistä, joiden täyttyessä palveluntarjoajalla on oikeus estää maksuvälineen käyttö, jos tällaisesta oikeudesta on puitesopimuksessa tarkoitus sopia;

3) selvitys maksupalvelun käyttäjän vastuusta maksuvälineen oikeudettomasta käytöstä sekä tieto vastuun määrästä;

4) tieto siitä, millä tavoin ja missä ajassa maksupalvelun käyttäjän on ilmoitettava palveluntarjoajalle oikeudettomasta, toteuttamatta jääneestä tai virheellisesti toteutetusta maksutapahtumasta;

5) selvitys palveluntarjoajan vastuusta oikeudettomasta, toteuttamatta jääneestä tai virheellisesti toteutetusta maksutapahtumasta;

6) selvitys 79 §:ssä tarkoitettujen maksupalautuksen edellytyksistä ja määräajasta sen pyytämiseksi sekä selvitys palveluntarjoajan velvollisuuksista palautuspyynnön käsittelyssä;

7) tieto mahdollisesta sopimusehdosta puitesopimukseen sovellettavasta laista tai toimivaltaisesta tuomioistuimesta;

8) tieto mahdollisuudesta ilmoittaa palveluntarjoajan menettelystä palveluntarjoajan toimintaa valvovalle viranomaiselle ja mahdollisuudesta saattaa puitesopimukseen perustuva riita kuluttajariitalautakunnan tai muun vastaavan elimen käsiteltäväksi.

15 §

Puitesopimuksen muuttamista ja irtisanomista koskevista ehdoista annettavat tiedot

Puitesopimuksen muuttamisesta ja irtisanomisesta on annettava seuraavat tiedot:

1) tieto mahdollisesta sopimusehdosta, jonka mukaan maksupalvelun käyttäjän katsotaan hyväksyneen palveluntarjoajan ehdottamat sopimusehtojen muutokset, jollei hän muutosten ehdotettuun voimaantulopäivään mennessä vastusta niitä;

2) tieto puitesopimuksen kestosta;

3) selvitys maksupalvelun käyttäjän ja, jos siitä on tarkoitus sopia, palveluntarjoajan oikeudesta irtisanoa puitesopimus;

4) selvitys mahdollisista irtisanomista koskevista sopimusehdoista.

16 §

Oikeus saada ennakkotiedot ja puitesopimuksen ehdot sopimussuhteen aikana

Maksupalvelun käyttäjällä on milloin tahansa sopimussuhteen aikana oikeus pyynnöstä saada palveluntarjoajalta 11—15 §:ssä tarkoitettut tiedot sekä puitesopimuksen ehdot kirjallisesti tai muulla pysyvällä tavalla.

17 §

Pienmaksuvälineitä koskevat ennakkotiedot

Poiketen siitä, mitä 10—15 §:ssä säädetään, pienmaksuvälinettä koskevasta puitesopimuksesta on annettava seuraavat ennakkotiedot:

1) kuvaus siitä, miten pienmaksuvälinettä käytetään;

2) tieto perittävistä kuluista;

3) tieto maksupalvelun käyttäjän ja palveluntarjoajan 14 §:n 3 ja 5 kohdassa tarkoitettua vastuusta;

4) muut tiedot, jotka ovat olennaisia perustellun päätöksen tekemiseksi;

5) tieto siitä, miten maksupalvelun käyttäjä voi saada muut 11—15 §:ssä tarkoitettut tiedot.

Edellä 1 momentissa mainitut tiedot on annettava siten kuin 10 §:ssä säädetään. Palveluntarjoajan on asetettava muut 11—15 §:ssä tarkoitettut tiedot maksupalvelun käyttäjän helposti saataville.

Palveluntarjoajan velvollisuus antaa tietoja puitesopimuksen piiriin kuuluvasta maksutapahtumasta

18 §

Ennen maksutapahtumaa maksajalle annettavat tiedot

Jos maksupalvelusta on tehty puitesopimus, palveluntarjoajan on maksajan pyynnöstä ennen maksajan käynnistämää yksittäistä maksutapahtumaa annettava tieto siitä, minkä ajan kuluessa maksutapahtuma toteutetaan ja mitä kuluja maksajalta peritään, sekä, jos mahdollista, eriteltävä kulut.

19 §

Toteutetusta maksutapahtumasta maksajalle annettavat tiedot

Palveluntarjoajan on annettava maksajalle seuraavat tiedot puitesopimuksen nojalla toteutetusta maksutapahtumasta:

1) tieto, jonka avulla maksaja voi tunnistaa maksutapahtuman, ja, jos mahdollista, tieto maksunsaajasta;

2) tieto maksutapahtuman määrästä siinä valuutassa, jossa maksajan maksutiliä veloitetaan tai, jollei maksaja käytä maksutiliä, maksutoimeksiannossa tarkoitettussa valuutassa;

3) tieto mahdollisessa valuutanmuunnossa käytetystä vaihtokurssista ja tieto maksutapahtuman määrästä valuutanmuunnon jälkeen;

4) tieto maksajalta perittävien kulujen tai korkojen määrästä sekä, jos mahdollista, kulujen erittely;

5) tieto maksutilin veloituksen arvopäivästä tai, jollei maksaja käytä maksutiliä, maksutoimeksiannon vastaanottopäivästä.

Palveluntarjoajan on toimitettava 1 momentissa tarkoitetut tiedot maksajalle kirjallisesti tai muulla pysyvällä tavalla taikka asetettava ne pysyvällä tavalla hänen saatavilleen puitesopimuksessa sovituin tavoin ja sovituin määräajoin. Puitesopimuksessa ei voida sopia, että tiedot saa antaa harvemmin kuin kuukausittain eikä tietojen asettamisesta maksajan saataville vain tietoverkossa, jollei tietoja pidetä saatavilla vähintään kulloinkin viimeksi kuluneen vuoden ajalta.

Jollei puitesopimuksessa ole sovittu, millä tavalla 1 momentissa tarkoitetut tiedot annetaan, palveluntarjoajan on toimitettava ne kirjallisesti tai muulla pysyvällä tavalla. Jollei ole sovittu, kuinka usein tiedot annetaan, ne on annettava ilman aiheetonta viivytystä sen jälkeen, kun maksutapahtuma on veloitettu maksajan maksutililtä tai, jollei maksaja käytä maksutiliä, kun palveluntarjoaja on vastaanottanut maksutoimeksiannon.

20 §

Toteutetusta maksutapahtumasta maksunsaajalle annettavat tiedot

Palveluntarjoajan on annettava maksunsaajalle seuraavat tiedot puitesopimuksen nojalla toteutetusta maksutapahtumasta:

- 1) tieto, jonka avulla maksunsaaja voi tunnistaa maksutapahtuman ja, jos mahdollista, maksajan;
- 2) maksutapahtuman yhteydessä siirretyt tiedot;
- 3) tieto maksutapahtuman määrästä siinä valuutassa, jossa maksunsaajan maksutiliä hyvitetään;
- 4) tieto mahdollisessa valuutanmuunnossa käytetystä vaihtokurssista ja tieto maksutapahtuman määrästä ennen valuutanmuuntoa;
- 5) tieto maksunsaajalta perittävien kulujen tai korkojen määrästä sekä, jos mahdollista, kulujen erittely;
- 6) tieto maksutilin hyvityksen arvopäivästä.

Palveluntarjoajan on toimitettava 1 momentissa tarkoitetut tiedot maksunsaajalle kirjallisesti tai muulla pysyvällä tavalla taikka asetettava ne pysyvällä tavalla hänen saatavilleen puitesopimuksessa sovituin tavoin ja sovituin määräajoin. Puitesopimuksessa ei voida sopia, että tiedot saa antaa harvemmin kuin kuukausittain eikä tietojen asettamisesta maksunsaajan saataville vain tietoverkossa, jollei tietoja pidetä saatavilla vähintään kulloinkin viimeksi kuluneen vuoden ajalta.

Jollei puitesopimuksessa ole sovittu, millä tavalla 1 momentissa tarkoitetut tiedot annetaan, palveluntarjoajan on toimitettava ne kirjallisesti tai muulla pysyvällä tavalla. Jollei ole sovittu, kuinka usein tiedot annetaan, ne on annettava ilman aiheetonta viivytystä sen jälkeen, kun palveluntarjoaja on toteuttanut maksutapahtuman.

21 §

Pienmaksuvälineellä toteutettavasta maksutapahtumasta annettavat tiedot

Pienmaksuvälineellä toteutettavaan maksutapahtumaan ei sovelleta, mitä 18 §:ssä säädetään.

Poiketen siitä, mitä 19 §:n 1 momentissa ja 20 §:n 1 momentissa säädetään, maksupalvelun käyttäjä ja palveluntarjoaja voivat sopia, että pienmaksuvälineellä toteutetun maksutapahtuman jälkeen palveluntarjoajan on annettava vain seuraavat tiedot:

- 1) tieto, jonka avulla maksupalvelun käyttäjä voi tunnistaa maksutapahtuman;
- 2) tieto maksutapahtuman määrästä;
- 3) tieto perityistä kuluista.

Osapuolet voivat sopia myös, että palveluntarjoajan on toteutettuaan useita samankaltaisia maksutapahtumia samalle maksunsaajalle annettava 2 momentin 2 ja 3 kohdassa säädettyjen tietojen sijasta vain tieto kyseisten maksutapahtumien ja perittyjen kulujen yhteismäärästä.

Jos pienmaksuväline on ominaisuuksiltaan sellainen, että sitä käytettäessä käyttäjän henkilöllisyys ei tule ilmi, tai jos palveluntarjoaja ei muuten teknisistä syistä voi antaa 2 ja 3 momentissa tarkoitettuja tietoja, osapuolet voivat sopia, ettei palveluntarjoajalla ole velvollisuutta antaa niitä. Maksupalvelun

käyttäjällä on kuitenkin oltava mahdollisuus tarkistaa pienmaksuvälineelle tallennettujen varojen määrä.

Palveluntarjoajan velvollisuus antaa tietoja erillistä maksutapahtumaa koskevasta sopimuksesta

22 §

Ennakkotiedot erillistä maksutapahtumaa koskevasta sopimuksesta

Jos maksupalvelusta ei ole tehty puitesopimusta, palveluntarjoajan on annettava maksupalvelun käyttäjälle 12 §:n 2, 5 ja 7 kohdassa tarkoitetut tiedot ennen kuin erillistä maksutapahtumaa koskeva sopimus tai tarjous tulee maksupalvelun käyttäjää sitovaksi. Jos maksutapahtumassa suoritetaan valuutanmuunto, maksajalle on lisäksi ilmoitettava valuutan vaihto- tai viitekurssi. Palveluntarjoajan on annettava maksupalvelun käyttäjälle myös muut 11—15 §:ssä säädetyt tiedot, jos ne ovat maksupalvelun käyttämisen kannalta tarpeellisia tai niillä on merkitystä maksutapahtuman toteuttamisessa.

Palveluntarjoajan on toimitettava 1 momentissa tarkoitetut tiedot maksupalvelun käyttäjälle tai asetettava ne hänen helposti saatavilleen. Maksupalvelun käyttäjän pyynnöstä palveluntarjoajan on toimitettava tiedot kirjallisesti tai muulla pysyvällä tavalla.

Jos sopimus maksupalvelun käyttäjän pyynnöstä tehdään sellaisella etäviestimellä, jota käytettäessä tietoja ei voida antaa 1 ja 2 momentissa tarkoitetulla tavalla ennen sopimuksen tekemistä, tiedot on annettava maksupalvelun käyttäjälle viipymättä maksutapahtuman toteuttamisen jälkeen.

Palveluntarjoajan velvollisuus antaa tietoja erillisestä maksutapahtumasta

23 §

Maksajalle erillisen maksutoimeksiannon vastaanottamisen jälkeen annettavat tiedot

Maksajan palveluntarjoajan on vastaanotettuaan erillistä maksutapahtumaa koskevan

maksutoimeksiannon välittömästi annettava maksajalle seuraavat tiedot:

1) tieto, jonka avulla maksaja voi tunnistaa maksutapahtuman, ja, jos mahdollista, tieto maksunsaajasta;

2) tieto maksutapahtuman määrästä maksutoimeksiannossa tarkoitettussa valuutassa;

3) tieto mahdollisessa valuutanmuunnossa käytetystä vaihto- tai viitekurssista, jos se poikkeaa 22 §:n 1 momentin nojalla ilmoitetusta, ja tieto maksutapahtuman määrästä valuutanmuunnon jälkeen;

4) tieto maksajalta perittävien kulujen määrästä sekä, jos mahdollista, kulujen erittely;

5) tieto maksutoimeksiannon vastaanotto-päivästä.

Palveluntarjoajan on toimitettava tiedot maksajalle tai asetettava ne hänen helposti saatavilleen. Maksajan pyynnöstä palveluntarjoajan on toimitettava tiedot kirjallisesti tai muulla pysyvällä tavalla.

24 §

Toteutetusta erillisestä maksutapahtumasta maksunsaajalle annettavat tiedot

Maksunsaajan palveluntarjoajan on välittömästi toteutettuaan erillisen maksutapahtuman annettava maksunsaajalle seuraavat tiedot:

1) tieto, jonka avulla maksunsaaja voi tunnistaa maksutapahtuman ja, jos mahdollista, maksajan;

2) maksutapahtuman yhteydessä siirretyt tiedot;

3) tieto maksutapahtuman määrästä siinä valuutassa, jossa varat ovat maksunsaajan käytettävissä;

4) tieto mahdollisessa valuutanmuunnossa käytetystä vaihtokurssista ja tieto maksutapahtuman määrästä ennen valuutanmuuntoa;

5) tieto maksunsaajalta perittävien kulujen määrästä sekä, jos mahdollista, kulujen erittely;

6) tieto päivästä, jolloin maksutapahtuman rahamäärä on ollut maksunsaajan saatavilla.

Palveluntarjoajan on toimitettava tiedot maksunsaajalle tai asetettava ne hänen helposti saatavilleen. Maksunsaajan pyynnöstä palveluntarjoajan on toimitettava tiedot kirjallisesti tai muulla pysyvällä tavalla.

25 §

Poikkeus velvollisuudesta antaa erillistä maksutapahtumaa koskevat tiedot

Jos erillistä maksutapahtumaa koskeva maksutoimeksianto annetaan puitesopimuksen piiriin kuuluvalla maksuvälineellä, palveluntarjoajan ei tarvitse antaa sellaisia 22—24 §:ssä tarkoitettuja tietoja, jotka maksupalvelun käyttäjä saa puitesopimuksen perusteella omalta palveluntarjoajaltaan.

Muita palveluntarjoajan tiedonantovelvollisuutta koskevia säännöksiä

26 §

Tietojen antamisesta sekä oikaisu- ja varo- toimista perittävät kulut

Palveluntarjoaja ei saa periä maksupalvelun käyttäjältä kuluja tässä laissa tarkoitettujen tietojen antamisesta eikä oikaisu- ja varo- toimista, ellei 40 §:n 6 momentista, 42 §:n 3 momentista, 66 §:n 3 momentista tai 68 §:n 2 momentista muuta johdu.

Jos maksupalvelun käyttäjälle annetaan hänen pyynnöstään muita kuin tässä luvussa tarkoitettuja tietoja tai tietoja annetaan useammin kuin tämän luvun nojalla on annettava, osapuolet voivat kuitenkin sopia maksupalvelun käyttäjältä perittävistä kuluista. Perittävistä kuluista voidaan sopia myös, jos tässä luvussa tarkoitettuja tietoja maksupalvelun käyttäjän pyynnöstä annetaan muulla kuin puitesopimuksessa sovitulla tavalla. Perittävien kulujen on oltava asianmukaiset eivätkä ne saa ylittää palveluntarjoajan tosiasiallisia kustannuksia.

27 §

Muualla laissa säädetty velvollisuus antaa tietoja

Sen lisäksi, mitä tässä laissa säädetään velvollisuudesta antaa tietoja, palveluntarjoajan

on noudatettava, mitä muualla laissa säädetään tietojen antamisesta.

Jos kyse on rahoituspalvelujen ja rahoitusvälineiden etämyyntiä koskevan kuluttajan-suojalain (38/1978) 6 a luvussa tarkoitettusta etämyynnistä, maksupalvelua tarjottaessa ei kuitenkaan sovelleta mainitun luvun 6 §:ää, 7 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohtaa, 8 §:n 1 momentin 3, 4, 6 ja 7 kohtaa eikä 9 §:n 1 momentin 1 kohtaa.

Valuutanmuuntoon ja maksuvälineen käyttämiseen liittyvä tiedonantovelvollisuus

28 §

Valuutan muuntaminen

Jos maksunsaaja tarjoaa maksajalle valuutan muuntamista ennen maksutapahtuman käynnistämistä tai jos muu kuin maksunsaaja tarjoaa valuutan muuntamista myyntipaikassa, maksajalle on ilmoitettava valuutan muuntamisesta aiheutuvat kulut ja käytettävä vaihtokurssi ennen maksutapahtuman käynnistämistä.

29 §

Maksuvälineen käyttämisestä johtuvat lisäkulut tai alennukset

Jos maksunsaaja pyytää maksajalta maksua tietyn maksuvälineen käyttämisestä tai tarjoaa alennusta sen vuoksi, että tiettyä maksuvälinettä käytetään, maksunsaajan on ilmoitettava tästä maksajalle ennen maksutapahtuman käynnistämistä.

Jos palveluntarjoaja tai muu taho pyytää maksupalvelun käyttäjältä maksua tietyn maksuvälineen käyttämisestä, palveluntarjoajan tai muun tahon on ilmoitettava maksusta maksupalvelun käyttäjälle ennen maksutapahtuman käynnistämistä.

3 luku

32 §

Puitesopimuksen muuttaminen ja päättäminen*Koron ja valuutan vaihtokurssin muutokset**Puitesopimuksen muuttaminen*

30 §

Puitesopimuksen muuttaminen palveluntarjoajan aloitteesta

Jos palveluntarjoaja ehdottaa muutoksia puitesopimukseen, ehdotus on toimitettava maksupalvelun käyttäjälle kirjallisesti tai muulla pysyvällä tavalla vähintään kaksi kuukautta ennen muutosten ehdotettua voimaantulopäivää. Palveluntarjoajan on vastaavasti ilmoitettava maksupalvelun käyttäjälle, jos muissa tiedoissa, jotka palveluntarjoajan on 11—15 §:n mukaisesti annettava, tapahtuu muutoksia.

Jos puitesopimukseen sisältyy ehto, jonka mukaan maksupalvelun käyttäjän katsotaan hyväksyneen palveluntarjoajan ehdottamat sopimusehtojen muutokset, jollei hän muutosten ehdotettuun voimaantulopäivään mennessä vastusta niitä, maksupalvelun käyttäjä on muutosehdotuksessa muistutettava hänen oikeudestaan vastustaa muutoksia. Maksupalvelun käyttäjällä on muutosten ehdotettuun voimaantulopäivään saakka oikeus irtisanoa puitesopimus päättyväksi heti. Muutosehdotuksessa on mainittava tästä oikeudesta.

31 §

Pienmaksuvälinettä koskevan puitesopimuksen muuttaminen

Maksupalvelun käyttäjä ja palveluntarjoaja voivat sopia, että palveluntarjoaja voi ehdottaa muutoksia pienmaksuvälinettä koskevaan puitesopimukseen muullakin kuin pysyvällä tavalla.

Koron ja valuutan vaihtokurssin muutoksia voidaan soveltaa välittömästi ilman ennakkoilmoitusta, jos tällaisesta oikeudesta on sovittu puitesopimuksessa ja jos muutokset perustuvat sellaiseen viitekorkoon tai –kurssiin, jonka määrittämisestä ja indeksistä tai muusta laskentaperusteesta on sovittu puitesopimuksessa. Maksupalvelun käyttäjälle edullisia koron ja valuutan vaihtokurssin muutoksia voidaan aina soveltaa välittömästi ilman ennakkoilmoitusta.

Osapuolet voivat puitesopimuksessa sopia, että koron muutoksia koskevat tiedot toimitetaan tai asetetaan saataville tietyllä tavalla tai tietyin määräajoin. Jos puitesopimuksessa ei ole sovittu, millä tavalla ja kuinka usein koron muutoksia koskevat tiedot annetaan, palveluntarjoajan on toimitettava tiedot kirjallisesti tai muulla pysyvällä tavalla niin pian kuin mahdollista.

33 §

Viitekorko ja viitekurssi sekä koron ja vaihtokurssin muutokset

Sovellettavan koron perustana käytettävän viitekoron on oltava julkisesti saatavilla.

Valuutanmuunnon yhteydessä sovellettavan vaihtokurssin perustana käytettävän viitekurssin on oltava julkisesti saatavilla.

Koron ja vaihtokurssin muutokset on toteutettava tasapuolisesti ja maksupalvelun käyttäjiä syrjimättömällä tavalla.

Puitesopimuksen päättäminen

34 §

Maksupalvelun käyttäjän oikeus irtisanoa puitesopimus

Maksupalvelun käyttäjä saa milloin tahansa sopimussuhteen aikana irtisanoa sekä toistaiseksi voimassa olevan että määräaikaisen puitesopimuksen heti päättyväksi, jolleivät osapuolet ole sopineet irtisanomisajasta.

Maksupalvelun käyttäjän irtisanomisaikaa ei saa sopia kuukautta pitemmäksi.

35 §

Palveluntarjoajan oikeus irtisanoa puitesopimus

Palveluntarjoaja saa irtisanoa toistaiseksi voimassa olevan puitesopimuksen puitesopimuksessa sovituin ehdoin. Palveluntarjoajan irtisanomisaikaa ei saa sopia kahta kuukautta lyhyemmäksi.

Palveluntarjoajan on toimitettava irtisanomisilmoitus maksupalvelun käyttäjälle kirjallisesti tai muulla pysyvällä tavalla.

36 §

Irtisanomistilanteessa perittävät kulut

Palveluntarjoaja ei saa periä maksupalvelun käyttäjältä maksua puitesopimuksen irtisanomisesta.

Maksupalvelun käyttäjän on maksettava maksupalveluista säännöllisesti perittävät kulut vain siltä osin kuin ne kohdistuvat puitesopimuksen irtisanomisen voimaantuloa edeltävään aikaan. Jos maksupalvelun käyttäjä on maksanut tällaisia kuluja ennakolta, palveluntarjoajan on palautettava ne siltä osin kuin ne kohdistuvat irtisanomisen voimaantumisen jälkeiseen aikaan.

37 §

Puitesopimuksen purkaminen

Maksupalvelun käyttäjällä on oikeus purkaa puitesopimus, jos palveluntarjoaja on olennaisesti rikkonut sopimukseen perustuvia velvoitteitaan.

Palveluntarjoajalla on oikeus purkaa puitesopimus, jos maksupalvelun käyttäjä on olennaisesti rikkonut sopimukseen perustuvia velvoitteitaan. Peruspankkipalvelua koskevan puitesopimuksen purkamisessa on kuitenkin soveltuvin osin otettava huomioon, mitä luottolaitostoiminnasta annetun lain 134 §:ssä säädetään.

Palveluntarjoajan on toimitettava ilmoitus sopimuksen purkamisesta maksupalvelun käyttäjälle kirjallisesti tai muulla pysyvällä tavalla. Jos siitä, että palveluntarjoaja purkaa sopimuksen, seuraa maksuvälineen käytön estäminen, palveluntarjoajan ilmoitusvelvollisuudesta on lisäksi voimassa, mitä 57 §:n 2 ja 3 momentissa säädetään.

4 luku

Maksutapahtuman käynnistäminen ja toteuttaminen

38 §

Maksajan suostumus maksutapahtuman toteuttamiseen

Maksutapahtuma saadaan toteuttaa vain maksajan suostumuksella. Maksutapahtumaa pidetään oikeudettomana, jollei maksaja ole antanut siihen suostumustaan sovituilla tavalla.

Maksaja voi peruuttaa suostumuksensa 40 §:ssä tarkoitettuun ajankohtaan saakka.

39 §

Maksutoimeksiannon vastaanottohetki

Maksutoimeksianto katsotaan vastaanotetuksi, kun maksajan palveluntarjoaja on vastaanottanut sen.

Jos maksutapahtuman käynnistävä maksupalvelun käyttäjä ja hänen palveluntarjoajansa ovat sopineet, että maksutoimeksiannon toteuttaminen aloitetaan tietynä päivänä tai tietyn ajan kuluttua taikka sinä päivänä, jona maksaja on asettanut varat palveluntarjoajan saataville, 47 §:ssä tarkoitettuna maksutoimeksiannon vastaanottohetkenä pidetään kuitenkin kyseistä päivää.

Jos 1 tai 2 momentissa tarkoitettu ajankohda ei ole maksajan palveluntarjoajan työpäivä, palveluntarjoajan katsotaan vastaanottaneen maksutoimeksiannon seuraavana työpäivänä. Maksajan palveluntarjoaja voi 1 momentissa tarkoitettussa tapauksessa asettaa lähelle työpäivänsä päättymistä aikarajan,

jonka jälkeen saapunut toimeksianto katsotaan vastaanotetuksi seuraavana työpäivänä.

40 §

Maksutoimeksiannon peruuttaminen

Maksupalvelun käyttäjä ei voi peruuttaa maksutoimeksiantoa sen jälkeen, kun maksajan palveluntarjoaja on vastaanottanut sen, jollei 2—4 momentista muuta johdu.

Jos maksupalvelun käyttäjä ja hänen palveluntarjoajansa ovat sopineet maksutoimeksiannon toteuttamisen aloittamisesta tietynä päivänä tai tietyn ajan kuluttua taikka sinä päivänä, jona maksaja on asettanut varat palveluntarjoajan saataville, maksupalvelun käyttäjä voi peruuttaa toimeksiannon viimeistään kyseistä päivää edeltävänä työpäivänä.

Jos maksutapahtuma on maksunsaajan käynnistämä tai hänen välityksellään käynnistetty, maksaja ei voi peruuttaa maksutoimeksiantoa sen jälkeen, kun toimeksianto tai maksajan suostumus maksutapahtuman toteuttamiseen on annettu maksunsaajalle. Suoraveloitusta koskevan toimeksiannon maksaja voi kuitenkin peruuttaa viimeistään sitä päivää edeltävänä työpäivänä, jona varat on sovittu veloittaviksi.

Edellä 1—3 momentissa tarkoitettuna ajankohdan jälkeen maksutoimeksianto voidaan peruuttaa vain, jos maksupalvelun käyttäjä ja hänen palveluntarjoajansa niin sopivat. Edellä 3 momentissa tarkoitettussa tapauksessa edellytyksenä on lisäksi, että maksunsaaja suostuu toimeksiannon peruuttamiseen.

Jos maksutapahtuma toteutetaan eräistä arvopaperi- ja valuuttakaupan sekä selvitysjärjestelmän ehdoista annetussa laissa (1084/1999) tarkoitettuna selvitysjärjestelmän välityksellä, maksupalvelun käyttäjällä ei kuitenkaan ole oikeutta peruuttaa maksutoimeksiantoa sen jälkeen, kun järjestelmän osapuoli ei järjestelmän sääntöjen mukaan saa peruuttaa maksutoimeksiantoa.

Palveluntarjoaja saa periä maksupalvelun käyttäjältä kulut 4 momentissa tarkoitettua maksutoimeksiannon peruuttamisesta, jos tällaisesta oikeudesta on puitesopimuksessa sovittu. Perittävien kulujen on oltava asianmu-

kaiset eivätkä ne saa ylittää palveluntarjoajan tosiasiallisia kustannuksia.

41 §

Palveluntarjoajan velvollisuus toteuttaa maksutoimeksianto

Palveluntarjoaja saa kieltäytyä toteuttamasta maksutoimeksiantoa vain, jos puitesopimuksessa sovitut ehdot maksutoimeksiannon toteuttamiselle eivät täyty tai jos muualla laissa niin säädetään.

42 §

Ilmoitus maksutoimeksiannon toteuttamisesta kieltäytymisestä

Jos palveluntarjoaja kieltäytyy toteuttamasta maksutoimeksiantoa, palveluntarjoajan on ilmoitettava maksupalvelun käyttäjälle kieltäytymisestä, kieltäytymisen perusteesta sekä menettelystä, jolla kieltäytymiseen johtanut virhe tai puute voidaan korjata, jollei ilmoittamista ole muualla laissa kielletty.

Ilmoitus on toimitettava maksupalvelun käyttäjälle tai asetettava hänen saatavilleen sovittulla tavalla mahdollisimman pian. Ilmoitus on tehtävä ennen kuin se määräaika, jonka kuluessa maksutoimeksianto tulisi toteuttaa, päättyy.

Osapuolet voivat puitesopimuksessa sopia, että palveluntarjoajalla on oikeus periä kulut ilmoituksen tekemisestä, jos palveluntarjoajalla on ollut perusteltu syy kieltäytyä toteuttamasta toimeksiantoa. Perittävien kulujen on oltava asianmukaiset eivätkä ne saa ylittää palveluntarjoajan tosiasiallisia kustannuksia.

43 §

Pienmaksuvälineellä tehdyn maksutoimeksiannon peruuttaminen ja toteuttamisesta kieltäytyminen

Poiketen siitä, mitä 40 ja 42 §:ssä säädetään, maksupalvelun käyttäjä ja palveluntarjoaja voivat sopia, että jos maksutapahtumassa käytetään pienmaksuvälinettä:

1) maksaja ei voi peruuttaa maksutoimeksiantoa sen jälkeen, kun toimeksianto tai maksajan suostumus maksutapahtuman toteuttamiseen on annettu maksunsaajalle;

2) palveluntarjoajalla ei ole velvollisuutta ilmoittaa kieltäytyvänsä maksutoimeksiannon toteuttamisesta, jos maksutapahtuman jääminen toteuttamatta on asiayhteyden perusteella ilmeistä.

44 §

Yksilöivän tunnisteiden käyttö

Palveluntarjoaja saa toteuttaa maksutapahtuman yksilöivän tunnisteiden perusteella, vaikka maksupalvelun käyttäjä olisi antanut sen lisäksi muitakin tietoja maksutapahtuman toteuttamiseksi.

45 §

Maksutapahtuman täysimääräisyys

Maksutapahtuman toteuttamiseen osallistuvien palveluntarjoajien ja välittäjien on toteutettava maksutapahtuma täysimääräisenä.

Maksunsaajan palveluntarjoaja voi kuitenkin vähentää maksutapahtuman rahamäärästä omat kulunsa, jos tällaisesta oikeudesta on maksunsaajan kanssa sovittu. Tällöin maksutapahtuman rahamäärä ja siitä vähennetyt kulut on eriteltävä maksunsaajalle.

Jos maksutapahtuman rahamäärästä vähennetään muita kuin 2 momentissa tarkoitettuja kuluja, maksajan palveluntarjoaja vastaa siitä, että maksunsaaja saa maksajan käynnistämän maksutapahtuman täysimääräisenä tai vain 2 momentissa tarkoitetuilla kuluilla vähennettynä. Sama vastuu on maksunsaajan palveluntarjoajalla, jos maksutapahtuma on maksunsaajan käynnistämä tai tämän välityksellä käynnistetty.

46 §

Maksutapahtuman toteuttamisesta perittävät kulut

Maksaja ja maksunsaaja vastaavat kumpikin oman palveluntarjoajansa maksutapahtuman toteuttamisesta perimistä kuluista.

Osapuolet voivat kuitenkin sopia kuluvas- tuusta toisin, jos maksutapahtumassa suori- taan valuutanmuunto.

5 luku

Maksutapahtuman toteuttamisaika ja arvopäivä

47 §

Maksajan palveluntarjoajan noudatettava toteuttamisaika

Maksajan palveluntarjoajan on maksettava maksutapahtuman rahamäärä maksunsaajan palveluntarjoajan tilille viimeistään maksutoimeksiannon vastaanottamista seuraavana työpäivänä tai, jos maksutapahtuma on käynnistetty paperilla, vastaanottamista seuraavana toisena työpäivänä.

48 §

Maksunsaajan palveluntarjoajan noudatettava toimittamisaika

Maksunsaajan palveluntarjoajan on toimittava maksunsaajan käynnistämää tai tämän välityksellä käynnistettyä maksutapahtumaa koskeva toimeksianto maksajan palveluntarjoajalle siinä määräajassa, josta on sovittu maksunsaajan kanssa.

49 §

Maksunsaajan palveluntarjoajan noudatettava toteuttamisaika

Maksunsaajan palveluntarjoajan on maksettava maksutapahtuman rahamäärä maksunsaajan maksutilille välittömästi saatuaan sen tililleen. Jos maksunsaajalla ei ole palveluntarjoajan pitämää maksutiliä, maksunsaajan palveluntarjoajan on samassa ajassa asetettava maksutapahtuman rahamäärä maksunsaajan käytettäväksi.

50 §

Pienmaksuvälineellä tehdyn maksutapahtuman toteuttamisaika

Maksupalvelun käyttäjä ja palveluntarjoaja voivat sopia, että maksutapahtuma toteutetaan muussa kuin 47 ja 49 §:ssä säädettyssä määräajassa, jos maksutapahtumassa käytetään pienmaksuvälinettä.

51 §

Arvopäivä

Maksajan maksutililtä veloituksen arvopäivä saa olla aikaisintaan se päivä, jona maksutapahtuman rahamäärä veloitetaan maksajan maksutililtä.

Maksunsaajan maksutilin hyvityksen arvopäivän on oltava viimeistään se työpäivä, jona maksutapahtuman rahamäärä maksetaan maksunsaajan palveluntarjoajan tilille.

52 §

Käteispano maksutilille

Jos palveluntarjoajan pitämälle maksutilille tehdään maksutilin valuutan määräinen käteispano, palveluntarjoajan on asetettava varat tilinhaltijan käytettäväksi:

1) välittömästi sen jälkeen, kun palveluntarjoaja on vastaanottanut varat, jos tilinhaltija on kuluttaja;

2) viimeistään seuraavana työpäivänä päivästä, jona palveluntarjoaja on vastaanottanut varat, jos tilinhaltija on muu kuin kuluttaja.

Edellä 1 momentissa tarkoitetussa tapauksessa palveluntarjoajan on määritettävä arvopäiväksi viimeistään varojen vastaanottopäivä, jos tilinhaltija on kuluttaja. Jos tilinhaltija on muu kuin kuluttaja, arvopäiväksi on määritettävä viimeistään seuraava työpäivä päivästä, jona palveluntarjoaja on vastaanottanut varat.

6 luku

Maksuvälineet

53 §

Maksuvälineestä huolehtiminen

Maksuvälineen haltijan on käytettävä maksuvälinettä sen myöntämistä ja käyttöä koskevien ehtojen mukaisesti. Erityisesti hänen on kohtuullisin toimenpitein huolehdittava maksuvälineestä ja siihen liittyvistä tunnistetiedoista. Maksuvälineen haltijan velvollisuus huolehtia maksuvälineestä ja siihen liittyvistä tunnistetiedoista alkaa, kun hän vastaanottaa ne.

Palveluntarjoajan on osaltaan varmistettava, että muilla kuin maksuvälineen haltijalla ei ole pääsyä maksuvälineeseen liittyviin tunnistetietoihin.

54 §

Katoamisilmoitus

Maksuvälineen haltijan on ilman aiheetonta viivytystä ilmoitettava palveluntarjoajalle tai sen nimeämälle muulle taholle havaitsemastaan maksuvälineen katoamisesta, joutumisesta oikeudettomasti toisen haltuun tai oikeudettomasta käytöstä.

Maksuvälineen haltijalla on oikeus pyynnöstä saada palveluntarjoajaltaan todistus siitä, että hän on tehnyt 1 momentissa tarkoitetun ilmoituksen. Todistusta on pyydetävä 18 kuukauden kuluessa ilmoituksen tekemisestä.

55 §

Keinot ilmoittaa maksuvälineen katoamisesta

Palveluntarjoajan on huolehdittava siitä, että maksuvälineen haltijalla on mahdollisuus tehdä milloin tahansa palveluntarjoajalle tai sen nimeämälle muulle taholle ilmoitus maksuvälineen katoamisesta, joutumisesta oikeudettomasti toisen haltuun tai oikeudettomasta käytöstä.

56 §

Palveluntarjoajan velvollisuus sulkea maksuväline

Palveluntarjoajan on estettävä maksuvälineen käyttö, kun maksuvälineen haltija on ilmoittanut maksuvälineen katoamisesta, joutumisesta oikeudettomasti toisen haltuun tai oikeudettomasta käytöstä.

57 §

Palveluntarjoajan oikeus sulkea maksuväline

Jos osapuolet ovat puitesopimuksessa niin sopineet, palveluntarjoajalla on oikeus estää maksuvälineen käyttö, jos:

1) maksuvälineen käytön turvallisuus on vaarantunut;

2) on syytä epäillä, että maksuvälinettä käytetään oikeudettomasti tai vilpillisesti; tai

3) maksuväline oikeuttaa luoton käyttöön ja vaara siitä, että luoton maksamisesta vastuussa oleva maksupalvelun käyttäjä ei kykene täyttämään maksuvelvoitteitaan, on huomattavasti kohonnut.

Palveluntarjoajan on ilmoitettava maksuvälineen käytön estämisestä ja sen syistä maksuvälineen haltijalle sovitulla tavalla etukäteen. Ilmoitus voidaan kuitenkin tehdä välittömästi maksuvälineen käytön estämisen jälkeen, jos tämä on vahinkojen estämiseksi tai rajoittamiseksi perusteltua.

Ilmoitusta ei saa tehdä, jos ilmoituksen tekeminen vaarantaisi maksupalvelujen luotettavuuden tai turvallisuuden tai jos sen tekeminen on muualla laissa kielletty.

58 §

Maksuvälineen käyttömahdollisuuden palauttaminen

Palveluntarjoajan on palautettava maksuvälineen käyttömahdollisuus tai korvattava maksuväline uudella mahdollisimman pian sen jälkeen, kun maksuvälineen käytön estämiselle ei enää ole perustetta.

Palveluntarjoajan on huolehdittava siitä, että maksuvälineen haltijalla on mahdollisuus pyytää milloin tahansa palveluntarjoajalta

maksuvälineen käyttömahdollisuuden palauttamista.

59 §

Maksuvälineen toimittaminen

Palveluntarjoaja saa toimittaa maksupalvelun käyttäjälle maksuvälineen ilman nimenomaista pyyntöä vain, jos aikaisemmin annettu maksuväline on korvattava uudella.

60 §

Maksu tai alennus maksuvälineen käyttämisestä

Palveluntarjoaja ei saa estää maksunsaajaa pyytämästä maksajalta maksua maksuvälineen käyttämisestä eikä tarjoamasta alennusta sen vuoksi, että maksuvälinettä käytetään.

Maksunsaajan maksuvälineen käyttämisestä perimän maksun on oltava asianmukainen eikä se saa ylittää maksunsaajalle aiheutuvia tosiasiallisia kustannuksia.

61 §

Pienmaksuvälineen katoaminen

Jos pienmaksuvälineen käyttöä ei sen ominaisuuksien vuoksi voida estää, maksupalvelun käyttäjä ja palveluntarjoaja voivat sopia, ettei pienmaksuvälinettä koskevaan sopimukseen sovelleta, mitä 54—56 §:ssä säädetään.

7 luku

Vastuu ja maksupalautus*Vastuusäännökset*

62 §

Maksupalvelun käyttäjän vastuu maksuvälineen oikeudettomasta käytöstä

Maksupalvelun käyttäjä, joka on tehnyt maksuvälinettä koskevan sopimuksen palveluntarjoajan kanssa, vastaa maksuvälineen oikeudettomasta käytöstä vain, jos:

1) hän tai muu maksuvälineen haltija on luovuttanut maksuvälineen sen käyttöön oikeudettomalle;

2) maksuvälineen katoaminen, joutuminen oikeudettomasti toisen haltuun tai oikeudeton käyttö johtuu siitä, että hän tai muu maksuvälineen haltija on huolimattomuudesta laiminlyönyt 53 §:n 1 momentin mukaiset velvollisuutensa; taikka

3) hän tai muu maksuvälineen haltija on laiminlyönyt ilman aiheetonta viivytystä ilmoittaa palveluntarjoajalle tai sen nimeämälle muulle taholle havaitsemastaan maksuvälineen katoamisesta, joutumisesta oikeudettomasti toisen haltuun tai oikeudettomasta käytöstä.

Maksupalvelun käyttäjän vastuu maksuvälineen oikeudettomasta käytöstä 1 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa on enintään 150 euroa. Tätä rajoitusta ei sovelleta, jos maksupalvelun käyttäjä tai muu maksuvälineen haltija on toiminut tahallisesti tai törkeän huolimattomasti.

Maksupalvelun käyttäjä ei vastaa maksuvälineen oikeudettomasta käytöstä:

1) siltä osin kuin maksuvälinettä on käytetty sen jälkeen, kun palveluntarjoajalle tai sen nimeämälle muulle taholle on ilmoitettu maksuvälineen katoamisesta, joutumisesta oikeudettomasti toisen haltuun tai oikeudettomasta käytöstä;

2) jos palveluntarjoaja on laiminlyönyt huolehtia siitä, että maksuvälineen haltijalla on mahdollisuus tehdä milloin tahansa 1 kohdassa tarkoitettu ilmoitus; tai

3) jos maksunsaaja ei ole maksuvälinettä käytettäessä asianmukaisesti varmistunut maksajan oikeudesta käyttää maksuvälinettä.

Sen estämättä, mitä 3 momentissa säädetään, maksupalvelun käyttäjä on vastuussa maksuvälineen oikeudettomasta käytöstä, jos hän tai muu maksuvälineen haltija on tahallaan tehnyt väärän ilmoituksen tai toiminut muuten petollisesti.

63 §

Palveluntarjoajan vastuu oikeudettomasta maksutapahtumasta

Jos maksutapahtuma on toteutettu oikeudettomasti eikä 62 §:stä muuta johdu,

palveluntarjoajan, jonka asiakkaan varoja on käytetty maksutapahtuman toteuttamiseen, on välittömästi palautettava maksutapahtuman rahamäärä asiakkaalleen tai palautettava tämän maksutili siihen tilaan, jossa se olisi ollut ilman veloitusta.

64 §

Vastuu maksajan käynnistämästä toteuttamatta jääneestä tai virheellisesti toteutetusta maksutapahtumasta

Jos maksajan käynnistämä maksutapahtuma on jäänyt toteuttamatta tai se on toteutettu virheellisesti, maksajan palveluntarjoajan on ilman aiheetonta viivytystä palautettava maksutapahtuman rahamäärä maksajalle tai palautettava maksajan maksutili siihen tilaan, jossa se olisi ollut ilman veloitusta.

Palautusvelvollisuutta ei kuitenkaan ole, jos maksajan palveluntarjoaja voi osoittaa maksunsaajan palveluntarjoajan vastaanottaneen maksutapahtuman rahamäärän 47 §:n mukaisessa määräajassa. Maksunsaajan palveluntarjoajan on tällöin välittömästi maksettava maksutapahtuman rahamäärä maksunsaajan maksutilille tai, jollei maksunsaaja käytä maksutiliä, asetettava maksutapahtuman rahamäärä hänen käytettäväkseen.

65 §

Vastuu maksunsaajan käynnistämästä tai hänen välityksellään käynnistetyistä toteuttamatta jääneestä tai virheellisesti toteutetusta maksutapahtumasta

Jos maksunsaajan käynnistämä tai hänen välityksellään käynnistetty maksutapahtuma on jäänyt toteuttamatta tai se on toteutettu virheellisesti, maksajan palveluntarjoajan on ilman aiheetonta viivytystä palautettava maksutapahtuman rahamäärä maksajalle tai palautettava maksajan maksutili siihen tilaan, jossa se olisi ollut ilman veloitusta.

Palautusvelvollisuutta ei kuitenkaan ole, jos maksutapahtuman toteuttamatta jääminen tai virheellinen toteuttaminen johtuu siitä, että maksunsaajan palveluntarjoaja on laimin-

lyönyt 48 tai 49 §:n mukaisia velvollisuuksiin.

66 §

Maksutapahtuman jäljittäminen

Jos maksajan käynnistämä maksutapahtuma on jäänyt toteuttamatta tai se on toteutettu virheellisesti, maksajan palveluntarjoajan on maksajan pyynnöstä ryhdyttävä välittömästi jäljittämään maksutapahtumaa. Jäljittämisen tuloksista on ilmoitettava maksajalle.

Jos maksunsaajan käynnistämä tai hänen välityksellään käynnistetty maksutapahtuma on jäänyt toteuttamatta tai se on toteutettu virheellisesti, maksunsaajan palveluntarjoajan on ryhdyttävä maksunsaajan pyynnöstä välittömästi jäljittämään maksutapahtumaa. Jäljittämisen tuloksista on ilmoitettava maksunsaajalle.

Palveluntarjoaja saa periä maksupalvelun käyttäjältä kulut, jotka se joutuu jäljittämisen johdosta suorittamaan sellaiselle maksutapahtuman toteuttamiseen osallistuneelle maksajan tai maksunsaajan palveluntarjoajalle, joka sijaitsee Euroopan talousalueen ulkopuolella. Kulujen periminen edellyttää, että tällaisesta oikeudesta on sovittu puitesopimuksessa tai että palveluntarjoaja on maksupalvelun käyttäjän pyydettyä maksutapahtuman jäljittämistä ilmoittanut tälle kuluvasuusta ja maksupalvelun käyttäjä on tämän jälkeen hyväksynyt jäljittämisen aloittamisen.

67 §

Velvollisuus palauttaa kulut ja korvata korko

Jos maksutapahtuma on jäänyt toteuttamatta tai se on toteutettu virheellisesti, maksupalvelun käyttäjällä on oikeus saada palveluntarjoajaltaan takaisin kulut, jotka häneltä on peritty maksutapahtumasta. Lisäksi maksupalvelun käyttäjällä on oikeus saada palveluntarjoajaltaan korvaus korosta, jonka hän joutuu suorittamaan tai joka häneltä jää saamatta maksutapahtuman toteuttamatta jäämisen tai virheellisen toteuttamisen vuoksi.

68 §

Virheellinen yksilöivä tunniste

Palveluntarjoaja ei ole 64—67 §:n mukaisesti vastuussa toteuttamatta jääneestä tai virheellisesti toteutetusta maksutapahtumasta, jos syynä on se, että maksupalvelun käyttäjän antama yksilöivä tunniste on virheellinen.

Maksajan palveluntarjoajan on 1 momentissa tarkoitettussa tilanteessa kuitenkin kohtuullisin toimenpitein pyrittävä saamaan virheellisesti toteutetun maksutapahtuman varat takaisin. Palveluntarjoaja saa periä maksupalvelun käyttäjältä kulut maksutapahtuman varojen takaisin hankkimisesta, jos tällaisesta oikeudesta on sovittu puitesopimuksessa. Perittävien kulujen on oltava asianmukaiset eivätkä ne saa ylittää palveluntarjoajan tosiasiallisia kustannuksia.

69 §

Vahingonkorvaus

Palveluntarjoaja on velvollinen korvaamaan vahingon, joka sen tämän lain tai sopimuksen vastaisesta menettelystä on aiheutunut maksupalvelun käyttäjälle.

Maksupalvelun käyttäjälle aiheutuneen välillisen vahingon palveluntarjoaja on kuitenkin velvollinen korvaamaan vain, jos vahinko johtuu huolimattomuudesta palveluntarjoajan puolella.

Välillisenä vahinkona pidetään:

1) tulon menetystä, joka maksupalvelun käyttäjälle aiheutuu palveluntarjoajan virheellisen menettelyn tai siitä johtuvien toimenpiteiden vuoksi;

2) vahinkoa, joka johtuu muuhun sopimukseen perustuvasta velvoitteesta; ja

3) muuta samankaltaista, vaikeasti ennakoitavaa vahinkoa.

Jos 2 momentissa tarkoitettua vahinkoa aiheutuu muunlaisen vahingon rajoittamisesta, sitä ei kuitenkaan tältä osin pidetä välillisenä vahinkona.

Palveluntarjoajan vastuu välillisestä vahingosta voidaan sopimuksella sulkea pois tai sitä voidaan rajoittaa. Palveluntarjoaja ei voi vedota vastuunrajoitukseen, jos palvelun-

tarjoaja tai joku, jonka menettelystä se vastaa, on aiheuttanut vahingon tahallisesti tai törkeästi huolimattomuudesta.

70 §

Ilmoitus oikeudettomasta, toteuttamatta jääneestä tai virheellisesti toteutetusta maksutapahtumasta

Maksupalvelun käyttäjällä ei ole oikeutta saada palveluntarjoajalta maksutapahtuman rahamäärän palautusta tai muuta hyvitystä siten kuin tässä luvussa säädetään, jollei hän ilmoita palveluntarjoajalle oikeudettomasta, toteuttamatta jääneestä tai virheellisesti toteutetusta maksutapahtumasta ilman aiheutonta viivytystä sen havaittuaan ja 13 kuukauden kuluessa maksutapahtuman rahamäärän veloittamisesta maksutililtään tai hyvittämisestä maksutililleen. Viimeksi mainittua määräaika ei sovelleta, jos palveluntarjoaja ei ole antanut maksupalvelun käyttäjälle maksutapahtumaa koskevia tietoja siten kuin 2 luvussa säädetään.

71 §

Virheilmoitus muissa tapauksissa

Maksupalvelun käyttäjällä ei ole oikeutta saada palveluntarjoajalta korvausta vahingosta, joka on aiheutunut muusta kuin 70 §:ssä tarkoitettusta virheestä, jollei hän ilmoita virheestä palveluntarjoajalle kohtuullisessa ajassa siitä, kun hän havaitsi virheen tai hänen olisi pitänyt se havaita. Maksupalvelun käyttäjällä on tämän pykälän estämättä oikeus korvaukseen, jos palveluntarjoaja on menettänyt törkeän huolimattomasti tai kunnianvastaisesti ja arvottomasti.

72 §

Todistustaakka

Jos maksupalvelun käyttäjä kiistää antaneensa suostumuksensa maksutapahtuman toteuttamiseen, hänen palveluntarjoajansa on osoitettava, että suostumus on annettu sovittulla tavalla. Jos maksupalvelun käyttäjä väittää, että maksutapahtuma on toteutettu vir-

heellisesti, palveluntarjoajan on osoitettava, että maksutapahtuma on kirjattu ja merkitty tileille oikein ja ettei maksutapahtuman käsittelyyn ole vaikuttanut tekninen vika tai muu häiriö.

Se seikka, että palveluntarjoaja voi näyttää, että suostumus maksutapahtuman toteuttamiseen on annettu maksuvälineellä, ei välttämättä yksin riitä osoittamaan, että maksuvälineen haltija on antanut suostumuksensa maksutapahtuman toteuttamiseen, toiminut petollisesti taikka laiminlyönyt tahallisesti tai törkeän huolimattomasti 53 ja 54 §:ssä säädettyjä velvollisuuksiaan.

73 §

Muut oikeudet

Mitä 63—67 §:ssä ja 69 §:ssä säädetään, ei rajoita maksupalvelun käyttäjän lakiin tai sopimukseen perustuvia muita oikeuksia.

74 §

Palveluntarjoajan takautumisoikeus

Jos palveluntarjoaja on 64, 65 tai 67 §:n nojalla joutunut vastuuseen maksupalvelun käyttäjälle sellaisesta virheestä, joka johtuu toisesta maksutapahtuman toteuttamiseen osallistuvasta palveluntarjoajasta tai välittäjästä, palveluntarjoajalla on oikeus saada suorittamansa palautus tai hyvitys kyseiseltä palveluntarjoajalta tai välittäjältä.

Mitä 1 momentissa säädetään, ei rajoita palveluntarjoajan lakiin tai sopimukseen perustuvia muita oikeuksia.

75 §

Ylivoimainen este

Edellä tässä luvussa säädettyä vastuuta ei synny, jos se, jota vaaditaan vastuuseen, voi osoittaa, että sille kuuluvan velvoitteen täyttämisen on estänyt sellainen epätavallinen ja ennalta-arvaamaton syy, johon se ei ole voinut vaikuttaa ja jonka seurauksia se ei kaikkea huolellisuutta noudattaen olisi voinut välttää.

Palveluntarjoaja ei ole tässä luvussa säädetyn mukaisesti vastuussa myöskään, jos tässä laissa säädettyjen tai sopimukseen perustuvien velvoitteiden täyttäminen olisi vastoin muualla laissa säädettyjä palveluntarjoajan velvollisuuksia.

76 §

Vahingon rajoittaminen ja vahingonkorvauksen sovittelu

Vahinkoa kärsivän maksupalvelun käyttäjän on ryhdyttävä kohtuullisiin toimenpiteisiin vahinkonsa rajoittamiseksi. Jos hän laiminlyö tämän, hän saa itse kärsiä vastaavan osan vahingosta.

Lain tai sopimuksen vastaisen menettelyn perusteella suoritettavaa vahingonkorvausta voidaan sovitella, jos se on kohtuuton ottaen huomioon rikkomuksen syy, maksupalvelun käyttäjän mahdollinen myötävaikutus vahinkoon, maksupalvelusta suoritettava vastike, palveluntarjoajan mahdollisuudet ennakoida ja estää vahingon syntyminen sekä muut olosuhteet.

77 §

Vastuusta sopiminen käytettäessä pienmaksuvälinettä

Jos pienmaksuvälineen käyttöä ei sen ominaisuuksien vuoksi voida estää, maksupalvelun käyttäjä ja palveluntarjoaja voivat sopia, ettei pienmaksuvälinettä koskevaan sopimukseen sovelleta, mitä 62 §:n 3 momentin 1 ja 2 kohdassa säädetään.

Jos pienmaksuväline on ominaisuuksiltaan sellainen, että sitä käytettäessä käyttäjän henkilöllisyys ei tule ilmi, tai jos palveluntarjoaja ei voi muista, pienmaksuvälineen ominaisuuksiin liittyvistä syistä osoittaa, että pienmaksuvälineen haltija on antanut suostumuksensa maksutapahtuman toteuttamiseen, osapuolet voivat sopia, ettei pienmaksuvälinettä koskevaan sopimukseen sovelleta, mitä 62 §:n 1 ja 2 momentissa ja 3 momentin 3 kohdassa sekä 63 ja 72 §:ssä säädetään.

78 §

Vastuusta käytettäessä sähköistä rahaa

Mitä 62 ja 63 §:ssä säädetään, ei sovelleta luottolaitostoiminnasta annetun lain 6 §:n 1 momentissa tarkoitettuun sähköiseen rahaan, jos palveluntarjoajalla ei ole mahdollisuutta estää tilin tai maksuvälineen käyttöä.

Maksupalautus

79 §

Maksupalautuksen edellytykset

Maksajan palveluntarjoajan on maksajan pyynnöstä palautettava maksunsaajan käynnistämän tai maksunsaajan välityksellä käynnistetyn maksutapahtuman rahamäärä kokonaisuudessaan maksajalle, jos maksutapahtuman rahamäärä:

1) ei täsmällisesti ilmene maksajan antamassa suostumuksessa; ja

2) on suurempi kuin maksaja on kohtuudella voinut odottaa ottaen huomioon hänen aikaisempi kulutuskäyttäytymisensä, puitesopimuksen ehdot sekä muut olosuhteet.

Maksaja ja hänen palveluntarjoajansa voivat puitesopimuksessa sopia, ettei maksajalla ole suoraveloituksessa oikeutta maksupalautukseen, jos maksaja on antanut suostumuksensa maksutapahtuman toteuttamiseen palveluntarjoajalleen ja palveluntarjoaja tai maksunsaaja on ilmoittanut hänelle maksutapahtuman veloittamisesta sovitulla tavalla vähintään neljä viikkoa ennen eräpäivää.

80 §

Palautuspyynnön määräaika ja käsittely

Maksajan on pyydettävä maksupalautusta palveluntarjoajalta kahdeksan viikon kuluessa maksutapahtuman rahamäärän veloittamisesta.

Palveluntarjoajan on kymmenen työpäivän kuluessa palautuspyynnön vastaanottamisesta palautettava maksutapahtuman rahamäärä kokonaisuudessaan maksajalle. Jos palveluntarjoaja kieltäytyy palauttamasta maksutapahtuman rahamäärää, sen on ilmoitettava

kieltäytymisen perusteet sekä ne viranomaiset ja muut vastaavat elimet, joiden käsiteltäväksi maksaja voi saattaa asian.

8 luku

Maksun sivullissitovuus ja oikea-aikaisuus

81 §

Maksun sitovuus sivullisiin nähden

Maksu sitoo maksajan velkojia ja muita sivullisia, kun maksunsaajan palveluntarjoaja on saanut tarvittavat tiedot maksutapahtuman rahamäärän maksamiseksi maksunsaajan maksutilille ja:

- 1) maksutapahtuman rahamäärä on maksettu maksunsaajan palveluntarjoajan tilille; tai
- 2) maksunsaajan palveluntarjoajan asettamat maksutapahtuman katetta koskevat ehdot ovat muutoin täyttyneet.

Maksu sitoo sivullisia kuitenkin aina, kun maksutapahtuman rahamäärä on maksettu maksunsaajan maksutilille.

82 §

Maksajan vapautuminen suoritusvelvoitteestaan maksunsaajaan nähden

Maksajan katsotaan täyttäneen suoritusvelvoitteensa maksunsaajalle maksutapahtuman rahamäärällä silloin, kun maksu sitoo 81 §:n nojalla sivullisia, jollei toisin säädetä tai maksajan ja maksunsaajan välisestä sopimuksesta tai omaksumasta käytännöstä taikka kauppatavasta tai muusta tavasta, jota on pidettävä maksajaa ja maksunsaajaa sitovana, johdu muuta.

9 luku

Valvonta

83 §

Valvontaviranomaiset

Finanssivalvonta valvoo tämän lain noudattamista valvottaviensa osalta. Myös kulutta-

ja-asiamies valvoo tämän lain noudattamista silloin, kun maksupalvelun käyttäjä on kuluttaja.

Finanssivalvonnan ja kuluttaja-asiamiehen on oltava tarkoituksenmukaisessa yhteistyössä keskenään. Niiden on valvontatehtävää hoitaessaan toimittava tarvittaessa yhteistyössä Viestintäviraston kanssa.

Palveluntarjoaja on velvollinen luovuttamaan valvontaviranomaisen nähtäviksi maksupalveluja koskevat valvonnan kannalta tarpeelliset asiakirjat.

84 §

Finanssivalvonnan valvontatehtävän hoitaminen

Finanssivalvonnan valvontatehtävän hoitamisesta, sen oikeudesta määrätä seuraamuksia sekä asian saattamisesta markkinaoikeuden käsiteltäväksi säädetään Finanssivalvonnasta annetun lain (878/2008) 5 luvussa.

85 §

Kiellon määrääminen kuluttajansuoja-asiassa

Palveluntarjoajaa, joka tarjotessaan maksupalveluja kuluttajille rikkoo tämän lain säännöksiä, voidaan kuluttaja-asiamiehen hakemuksesta kieltää jatkamasta tällaista menettelyä tai uudistamasta sitä tai siihen rinnastettavaa menettelyä, jos se on kuluttajansuojan kannalta tarpeellista. Kieltoa on tehostettava uhkasakolla, jollei se erityisestä syystä ole tarpeetonta.

Markkinaoikeus määrää 1 momentissa tarkoitetun kiellon. Markkinaoikeus voi antaa kiellon myös väliaikaisena, jolloin kiello on voimassa, kunnes asia on lopullisesti ratkaistu. Markkinaoikeudesta ja asian käsittelystä siinä on lisäksi voimassa, mitä niistä erikseen säädetään.

Kuluttaja-asiamies voi määrätä 1 momentissa tarkoitetun kiellon tai antaa kiellon väliaikaisena noudattaen, mitä Kuluttajavirastosta annetussa laissa (1056/1998) säädetään kuluttaja-asiamiehen antamasta kiellosta.

10 luku

Erinäiset säännökset ja voimaantulo

86 §

Henkilötietojen käsittely

Henkilötietojen käsittelyyn maksupalvelutoiminnassa sovelletaan, mitä henkilötietolaissa (523/1999) säädetään.

Palveluntarjoaja saa henkilötietolain 11 §:n ja sen, mitä tietojen salassapidosta on säädetty, estämättä luovuttaa toiselle palveluntarjoajalle ja muuten käsitellä tietoja harjoittamaansa maksupalvelutoimintaan kohdistuneista epäilyistä ja tehdyistä rikoksista, jos tietojen käsittely on välttämätöntä maksupalveluihin liittyvien rikosten estämiseksi tai selvittämiseksi.

Palveluntarjoaja ei saa rekisteröidä rikosta koskevaa tietoa eikä luovuttaa sitä toiselle palveluntarjoajalle ennen kuin rikoksesta on ilmoitettu poliisille tai muulle esitutkintaviranomaiselle taikka syyttäjälle. Tiedon saa kuitenkin rekisteröidä ja luovuttaa jo ennen tällaisen ilmoituksen tekemistä, jos se on välttämätöntä maksupalvelutoimintaan kohdistuvan vakavan tai laaja-alaisen uhkan torjumiseksi.

Rikosta koskevat tiedot on poistettava rekisteristä välittömästi sen jälkeen, kun käsittelylle ei ole 2 momentissa tarkoitettua perustetta. Perustetta ja käsittelyn tarvetta on arvioitava vähintään viiden vuoden välein.

87 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tällä lailla kumotaan 28 päivänä heinäkuuta 1999 annettu tilisiirtolaki (821/1999) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

88 §

Siirtymäkaudet

Jos maksaja ja hänen palveluntarjoajansa niin sopivat, muissa kuin kotimaan maksuta-

pahtumissa maksutapahtuman rahamäärä voidaan ennen 1 päivää tammikuuta 2012 maksaa 47 §:ssä säädetystä toteuttamisajasta poiketen maksunsaajan palveluntarjoajan tilille viimeistään maksutoimeksiannon vastaanottohetkeä seuraavana kolmantena työpäivänä tai, jos maksutapahtuma on käynnistetty paperilla, vastaanottohetkeä seuraavana neljäntenä työpäivänä.

Puitesopimukseen, joka koskee 1 §:n 2 momentin 6 kohdassa tarkoitettujen maksutapahtumien toteuttamista, sovelletaan 1 päivään syyskuuta 2010 saakka 19—21 §:n sekä 34 §:n sijasta tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

89 §

Muut siirtymäsäännökset

Jos puitesopimus on tehty ennen tämän lain voimaantuloa, maksupalvelun käyttäjän oikeus saada 16 §:n nojalla palveluntarjoajalta puitesopimuksen ehdot koskee sellaisia puitesopimuksen ehtoja, joita sovelletaan tämän lain voimaan tullessa tai jotka tulevat sovellettaviksi lain voimaantulon jälkeen.

Maksutapahtumaan, jota koskevan toimeksiannon maksutapahtuman käynnistävän maksupalvelun käyttäjän palveluntarjoaja on vastaanottanut ennen tämän lain voimaantuloa, sovelletaan 19 ja 20 §:n, 21 §:n 2—4 momentin, 23 ja 24 §:n, 38—40 §:n, 44—46 §:n, 64—68 §:n sekä 70, 72, 74 sekä 79—82 §:n sijasta tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä sovelletaan 41, 42, 47, 48 ja 88 §:n sijasta maksutapahtumaan, jota koskevan toimeksiannon asianomainen palveluntarjoaja on vastaanottanut ennen tämän lain voimaantuloa.

Palveluntarjoaja voi 30 §:ssä säädetystä poiketen ehdottaa muutoksia ennen tämän lain voimaantuloa tehtyyn puitesopimukseen muullakin kuin pysyvällä tavalla, jos pysyvän tavan käyttäminen ei ole mahdollista sen vuoksi, että palveluntarjoaja ei tiedä maksupalvelun käyttäjän henkilöllisyyttä, tai muusta tähän verrattavasta syystä.

Edellä 33 §:n 1 ja 2 momenttia ei sovelleta sopimukseen, joka on tehty ennen tämän lain voimaantuloa.

Edellä 34 §:ää ei sovelleta määräaikaiseen puitesopimukseen, joka on tehty ennen tämän lain voimaantuloa.

Edellä 36 §:ää ei sovelleta, jos puitesopimus on irtisanottu ennen tämän lain voimaantuloa.

Edellä 54 §:n 2 momenttia ei sovelleta, jos katoamisilmoitus on tehty ennen tämän lain voimaantuloa.

Edellä 62 §:n sijasta sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä, jos se menettely, jonka perusteella maksupalvelun käyttäjää vaaditaan vastuuseen,

on tapahtunut ennen tämän lain voimaantuloa. Siltä osin kuin maksuvälinettä on käytetty oikeudettomasti tämän lain voimaantulon jälkeen, sovelletaan kuitenkin 62 §:ää, jollei aikaisemman lain soveltaminen johda maksupalvelun käyttäjän kannalta edullisempaan lopputulokseen.

Edellä 63 §:ää ei sovelleta, jos asiakkaan varoja on veloitettu maksutililtä tai muuten käytetty maksutapahtuman toteuttamiseen ennen tämän lain voimaantuloa.

Edellä 69, 71 ja 76 §:ää ei sovelleta, jos se palveluntarjoajan menettely, jonka johdosta korvausta vaaditaan, on tapahtunut ennen tämän lain voimaantuloa.

2.

Laki

kuluttajansuojalain 7 luvun 19 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 20 päivänä tammikuuta 1978 annetun kuluttajansuojalain (38/1978) 7 luvun 19 §, sellaisena kuin se on laissa 385/1986, seuraavasti:

7 luku

Kulutusluotot

19 §

Tilinhaltija vastaa luottokortin tai muun tililuoton käyttöön oikeuttavan tunnisteen oikeudettomasta käytöstä vain, jos:

1) hän on luovuttanut tunnisteen sen käyttöön oikeudettomalle;

2) tunnisteen katoaminen, joutuminen oikeudettomasti toisen haltuun tai oikeudeton käyttö johtuu hänen huolimattomuudestaan; taikka

3) hän on laiminlyönyt ilmoittaa luotonantajalle tunnisteen katoamisesta, joutumisesta

oikeudettomasti toisen haltuun tai oikeudettomasta käytöstä ilman aiheutonta viivytystä sen havaittuaan.

Tilinhaltijan vastuu tunnisteiden oikeudettomasta käytöstä 1 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa on enintään 150 euroa. Tätä rajoitusta ei sovelleta, jos tilinhaltija on toiminut tahallisesti tai törkeän huolimattomasti.

Tilinhaltija ei vastaa tunnisteiden oikeudettomasta käytöstä:

1) siltä osin kuin tunnistetta on käytetty sen jälkeen, kun luotonantajalle on ilmoitettu tunnisteiden katoamisesta, joutumisesta oikeudettomasti toisen haltuun tai oikeudettomasta käytöstä; tai

2) myyjä tai palveluksen suorittaja taikka se, joka näiden edustajana on ottanut vastaan tunnisteiden, ei ole asianmukaisesti varmistunut haltijan oikeudesta käyttää tunnistetta.

Sen estämättä, mitä 3 momentissa säädetään, tilinhaltija on vastuussa tunnisteiden oi-

keudettomasta käytöstä, jos hän on tahallaan tehnyt väärän ilmoituksen tai toiminut muuten petollisesti.

Mitä 1—4 momentissa säädetään, ei sovelleta sellaiseen tunnisteeseen, johon sovelletaan maksupalvelulain (/20) maksuvälinettä koskevia säännöksiä.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 20 .

Tämän lain sijasta sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä, jos se menettely, jonka perusteella tilinhaltijaa vaaditaan vastuuseen, on tapahtunut ennen tämän lain voimaantuloa. Siltä osin kuin tunnistetta on käytetty oikeudettomasti tämän lain voimaantulon jälkeen, sovelletaan kuitenkin tätä lakia, jollei tämän lain voimaan tullessa voimassa olleen lain soveltaminen johda tilinhaltijan kannalta edullisempaan lopputulokseen.

3.

Laki

viestintämarkkinalain 79 a ja 80 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 23 päivänä toukokuuta 2003 annetun viestintämarkkinalain (393/2003) 80 §:n 2 momentti ja

lisätään 79 a §:ään, sellaisena kuin se on laissa 759/2006, uusi 4 momentti seuraavasti:

79 a §

Viestintäpalvelun oikeudeton käyttö

vastuusta oikeudettomista maksutapahtumista säädetään maksupalvelulaissa.

80 §

Telelaskun erittely

Jos liittymää tai muuta viestintäpalvelun hallinnoinnissa käytettävää välinettä on käytetty maksutapahtumien toteuttamiseen maksupalvelulain (/) 1 §:n 2 momentin 6 kohdassa tarkoitetulla tavalla, käyttäjän

Teleyrityksen on laskun suuruudesta riip-

pumatta ilman pyyntöä ja maksutta eriteltävä laskussa muista palveluista kuin viestintäpalveluista aiheutuneet maksut. Jos liittymää on käytetty maksutapahtumien toteuttamiseen maksupalvelulain 1 §:n 2 momentin 6 kohdassa tarkoitetulla tavalla, teleyrityksen velvollisuudesta antaa tietoja maksutapahtumis-

ta on voimassa, mitä maksupalvelulaissa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 .

4.

Laki

eräistä arvopaperi- ja valuuttakaupan sekä selvitysjärjestelmän ehdoista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään eräistä arvopaperi- ja valuuttakaupan sekä selvitysjärjestelmän ehdoista 26 päivänä marraskuuta 1999 annettuun lakiin (1084/1999) uusi 13 a § seuraavasti:

13 a §

Henkilötietojen käsittely

Henkilötietojen käsittelyyn selvitysjärjestelmässä toteutettavassa maksujen selvittämisessä sovelletaan, mitä henkilötietolaissa (523/1999) säädetään.

Selvitysjärjestelmän osapuoli saa henkilötietolain 11 §:n ja sen, mitä tietojen salassapidosta on säädetty, estämättä luovuttaa toiselle osapuolelle ja muuten käsitellä tietoja harjoittamaansa maksujenvälitystoimintaan kohdistuneista epäillyistä ja tehdyistä rikoksista, jos tietojen käsittely on välttämätöntä maksujenvälitykseen liittyvien rikosten estämiseksi tai selvittämiseksi.

Selvitysjärjestelmän osapuoli ei saa rekiste-

roidä rikosta koskevaa tietoa eikä luovuttaa sitä toiselle osapuolelle ennen kuin rikoksesta on ilmoitettu poliisille tai muulle esitutkin-taviranomaiselle taikka syyttäjälle. Tiedon saa kuitenkin rekisteröidä ja luovuttaa jo ennen tällaisen ilmoituksen tekemistä, jos se on välttämätöntä maksujenvälitystoimintaan kohdistuvan vakavan tai laaja-alaisen uhkan torjumiseksi.

Rikosta koskevat tiedot on poistettava rekisteristä välittömästi sen jälkeen, kun käsittelylle ei ole 2 momentissa tarkoitettua perustetta. Perustetta ja käsittelyn tarvetta on arvi-oitava vähintään viiden vuoden välein.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 .

5.

Laki**henkilötietolain 13 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 22 päivänä huhtikuuta 1999 annetun henkilötietolain (523/1999) 13 §:n 2 momentti seuraavasti:

13 §

Henkilötunnuksen käsittely

veydenhuollossa, sosiaalihuollossa ja muun sosiaaliturvan toteuttamisessa tai virka-, työ- ja muita palvelussuhteita ja niihin liittyviä etuja koskevissa asioissa.

Henkilötunnusta saa käsitellä luotonannossa tai saatavan perimisessä, vakuutus-, luotolaitos-, maksupalvelu-, vuokra- ja lainaustoiminnassa, luottotietotoiminnassa, ter-

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 .

6.

Laki**eräiden markkinaoikeudellisten asioiden käsittelystä annetun lain 2 ja 3 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eräiden markkinaoikeudellisten asioiden käsittelystä 28 päivänä joulukuuta 2001 annetun lain (1528/2001) 3 §:n 1 momentin 8 kohta ja 2 momentti, sellaisena kuin niistä on 2 momentti laissa 917/2008, ja
lisätään lain 2 §:ään siitä mainitulla lailla 917/2008 kumotun 7 kohdan tilalle uusi 7 kohta ja 3 §:n 1 momenttiin uusi 9 kohta seuraavasti:

2 §

Markkinaoikeudelliset asiat

Markkinaoikeus käsittelee asiat, jotka säädetään sen toimivaltaan kuuluviksi:

7) maksupalvelulaissa (/);

3 §

Asian vireillepano

Markkinaoikeudessa tulee vireille:

8) saatavien perinnästä annetun lain 13 §:n 2 momentin nojalla käsiteltävä asia sen elinkeinonharjoittajan hakemuksella, johon mainitun lain 4 §:ssä tarkoitettu menettely kohdistuu, tai elinkeinonharjoittajien etujen val-

vomiseksi toimivan rekisteröidyn yhdistyksen hakemuksella;

9) maksupalvelulain nojalla käsiteltävä asia kuluttaja-asiamiehen hakemuksella tai sen Finanssivalvonnan valvonnassa olevan hakemuksella, jota asia koskee.

Kiellon tehosteeksi asetetun uhkasakon tuomitsemista maksettavaksi koskeva asia tulee kuitenkin 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa vireille kuluttaja-asiamiehen ja 6 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa Finanssivalvonnan hakemuksella. Myös 1 momentin 9 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa Finanssivalvonnan asettaman uhkasakon tuomitsemista maksettavaksi koskeva asia tulee vireille Finanssivalvonnan hakemuksella.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 .

7.

Laki

veronkantolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 5 päivänä elokuuta 2005 annetun veronkantolain (609/2005) 13 §, sellaisena kuin se on osaksi laissa 240/2008, ja
muutetaan 14 § seuraavasti:

14 §	tyskorkoa	viivästysajalta	korkolain
<i>Viivästyskorko</i>	(633/1982) 4 §:n 1 momentissa	tarkoitettun	korkokannan mukaan.

Jos rahalaitos laiminlyö verovarojen siirtämisen veronkantoviranomaisen tilille määräajassa, sen on suoritettava vuotuista viiväskorkoa. Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____ .

Helsingissä 2 päivänä lokakuuta 2009

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Ministeri *Astrid Thors*

*Liite
Rinnakkaistekstit*

2.

Laki

kuluttajansuojalain 7 luvun 19 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 20 päivänä tammikuuta 1978 annetun kuluttajansuojalain (38/1978) 7 luvun 19 §, sellaisena kuin se on laissa 385/1986, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

7 luku

7 luku

Kulutusluotot

Kulutusluotot

19 §

Tilinhaltija vastaa luottokortin tai muun tili-
luoton käyttöön oikeuttavan tunnisteen oi-
keudettomasta käytöstä vain, jos:

- 1) hän on luovuttanut tunnisteen toiselle;
- 2) tunnisteen joutuminen sen käyttöön oi-
keudettomalle johtuu tilinhaltijan huolimattomuudesta, joka ei ole lievää; taikka
- 3) hän *menetettyään tunnisteen hallinnan muulla kuin 2 kohdassa mainitulla tavalla* on laiminlyönyt ilmoittaa *tästä* luotonantajalle viipymättä sen havaittuaan.

Tilinhaltija ei *kuitenkaan* vastaa tunnisteen oikeudettomasta käytöstä *1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa, jos:*

19 §

Tilinhaltija vastaa luottokortin tai muun tili-
luoton käyttöön oikeuttavan tunnisteen oi-
keudettomasta käytöstä vain, jos:

- 1) hän on luovuttanut tunnisteen *sen käyttöön oikeudettomalle;*
- 2) tunnisteen *katoaminen*, joutuminen *oikeudettomasti toisen haltuun tai oikeudeton käyttö johtuu hänen huolimattomuudestaan;* taikka
- 3) hän on laiminlyönyt ilmoittaa luotonantajalle *tunnisteen katoamisesta, joutumisesta oikeudettomasti toisen haltuun tai oikeudettomasta käytöstä ilman aiheetonta viivytystä* sen havaittuaan.

Tilinhaltijan vastuu tunnisteen oikeudettomasta käytöstä 1 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa on enintään 150 euroa. Tätä rajoitusta ei sovelleta, jos tilinhaltija on toiminut tahallisesti tai törkeän huolimattomasti.

Tilinhaltija ei vastaa tunnisteen oikeudettomasta käytöstä:

1) tunnistetta on käytetty sen jälkeen kun luotonantajalle on saapunut ilmoitus siitä, että tunniste on kadonnut tai on oikeudettomasti toisen hallussa; tai

2) myyjä tai palveluksen suorittaja taikka se, joka näiden edustajana on ottanut vastaan tunnisteeseen, ei ole riittävän huolellisesti varmistunut haltijan oikeudesta käyttää tunnistetta.

1) *siltä osin kuin* tunnistetta on käytetty sen jälkeen, kun luotonantajalle on *ilmoitettu tunnisteeseen katoamisesta, joutumisesta oikeudettomasti toisen haltuun tai oikeudettomasta käytöstä*; tai

2) myyjä tai palveluksen suorittaja taikka se, joka näiden edustajana on ottanut vastaan tunnisteeseen, ei ole *asianmukaisesti* varmistunut haltijan oikeudesta käyttää tunnistetta.

Sen estämättä, mitä 3 momentissa säädetään, tilinhaltija on vastuussa tunnisteeseen oikeudettomasta käytöstä, jos hän on tahallaan tehnyt väärän ilmoituksen tai toiminut muuten petollisesti.

Mitä 1—4 momentissa säädetään, ei sovelleta sellaiseen tunnisteeseen, johon sovelletaan maksupalvelulain (/20) maksuvälinettä koskevia säännöksiä.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 20 .

Tämän lain sijasta sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä, jos se menettely, jonka perusteella tilinhaltijaa vaaditaan vastuuseen, on tapahtunut ennen tämän lain voimaantuloa. Siltä osin kuin tunnistetta on käytetty oikeudettomasti tämän lain voimaantulon jälkeen, sovelletaan kuitenkin tätä lakia, jollei tämän lain voimaan tullessa voimassa olleen lain soveltaminen johda tilinhaltijan kannalta edullisempaan lopputulokseen.

3.

Laki**viestintämarkkinalain 79 a ja 80 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 23 päivänä toukokuuta 2003 annetun viestintämarkkinalain (393/2003) 80 §:n
 2 momentti ja
lisätään 79 a §:ään, sellaisena kuin se on laissa 759/2006, uusi 4 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

79 a §

Viestintäpalvelun oikeudeton käyttö

Jos liittymää tai muuta viestintäpalvelun hallinnoinnissa käytettävää välinettä on käytetty maksutapahtumien toteuttamiseen maksupalvelulain (/) 1 §:n 2 momentin 6 kohdassa tarkoitetulla tavalla, käyttäjän vastuusta oikeudettomista maksutapahtumista säädetään maksupalvelulaissa.

80 §

Telelaskun erittely

 Teleyrityksen on laskun suuruudesta riippumatta ilman pyyntöä ja maksutta eriteltävä laskussa muista palveluista kuin viestintäpalveluista aiheutuneet maksut.

80 §

Telelaskun erittely

 Teleyrityksen on laskun suuruudesta riippumatta ilman pyyntöä ja maksutta eriteltävä laskussa muista palveluista kuin viestintäpalveluista aiheutuneet maksut. *Jos liittymää on käytetty maksutapahtumien toteuttamiseen maksupalvelulain 1 §:n 2 momentin 6 kohdassa tarkoitetulla tavalla, teleyrityksen velvollisuudesta antaa tietoja maksutapahtumista on voimassa, mitä maksupalvelulaissa säädetään.*

 Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
 kuuta 20 _____ .

4.

Laki**eräistä arvopaperi- ja valuuttakaupan sekä selvitysjärjestelmän ehdoista annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään eräistä arvopaperi- ja valuuttakaupan sekä selvitysjärjestelmän ehdoista 26 päivänä marraskuuta 1999 annettuun lakiin (1084/1999) uusi 13 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

13 a §

Henkilötietojen käsittely

Henkilötietojen käsittelyyn selvitysjärjestelmässä toteutettavassa maksujen selvittämisessä sovelletaan, mitä henkilötietolaissa (523/1999) säädetään.

Selvitysjärjestelmän osapuoli saa henkilötietolain 11 §:n ja sen, mitä tietojen salassapidosta on säädetty, estämättä luovuttaa toiselle osapuolelle ja muuten käsitellä tietoja harjoittamaansa maksujenvälitystoimintaan kohdistuneista epäillyistä ja tehdyistä rikoksista, jos tietojen käsittely on välttämätöntä maksujenvälitykseen liittyvien rikosten estämiseksi tai selvittämiseksi.

Selvitysjärjestelmän osapuoli ei saa rekisteröidä rikosta koskevaa tietoa eikä luovuttaa sitä toiselle osapuolelle ennen kuin rikoksesta on ilmoitettu poliisille tai muulle esitutkintaviranomaiselle taikka syyttäjälle. Tiedon saa kuitenkin rekisteröidä ja luovuttaa jo ennen tällaisen ilmoituksen tekemistä, jos se on välttämätöntä maksujenvälitystoimintaan kohdistuvan vakavan tai laaja-alaisen uhkan torjumiseksi.

Rikosta koskevat tiedot on poistettava rekisteristä välittömästi sen jälkeen, kun käsittelylle ei ole 2 momentissa tarkoitettua perustetta. Perustetta ja käsittelyn tarvetta on arvioitava vähintään viiden vuoden välein.

*Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 .*

5.

Laki**henkilötietolain 13 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 22 päivänä huhtikuuta 1999 annetun henkilötietolain (523/1999) 13 §:n 2 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

13 §

13 §

Henkilötunnuksen käsittely

Henkilötunnuksen käsittely

Henkilötunnusta saa käsitellä luotonannossa tai saatavan perimisessä, vakuutus-, luottolaitos-, vuokraus- ja lainaustoiminnassa, luottotietotoiminnassa, terveydenhuollossa, sosiaalihuollossa ja muun sosiaaliturvan toteuttamisessa tai virka-, työ- ja muita palvelussuhteita ja niihin liittyviä etuja koskevissa asioissa.

Henkilötunnusta saa käsitellä luotonannossa tai saatavan perimisessä, vakuutus-, luottolaitos-, maksupalvelu-, vuokraus- ja lainaustoiminnassa, luottotietotoiminnassa, terveydenhuollossa, sosiaalihuollossa ja muun sosiaaliturvan toteuttamisessa tai virka-, työ- ja muita palvelussuhteita ja niihin liittyviä etuja koskevissa asioissa.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 .

6.

Laki

eräiden markkinaoikeudellisten asioiden käsittelystä annetun lain 2 ja 3 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eräiden markkinaoikeudellisten asioiden käsittelystä 28 päivänä joulukuuta 2001 annetun lain (1528/2001) 3 §:n 1 momentin 8 kohta ja 2 momentti, sellaisena kuin niistä on 2 momentti laissa 917/2008, ja
lisätään lain 2 §:ään siitä mainitulla lailla 917/2008 kumotun 7 kohdan tilalle uusi 7 kohta ja 3 §:n 1 momenttiin uusi 9 kohta seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 §

Markkinaoikeudelliset asiat

Markkinaoikeus käsittelee asiat, jotka säädetään sen toimivaltaan kuuluviksi:

7) maksupalvelulaissa (/);

3 §

Asian vireillepano

Markkinaoikeudessa tulee vireille:

8) saatavien perinnästä annetun lain 13 §:n 2 momentin nojalla käsiteltävä asia sen elinkeinonharjoittajan hakemuksella, johon mainitun lain 4 §:ssä tarkoitettu menettely kohdistuu, tai elinkeinonharjoittajien etujen valvomiseksi toimivan rekisteröidyn yhdistyksen hakemuksella.

Kiellon tehosteeksi asetetun uhkasakon tuomitsemista maksettavaksi koskeva asia tulee kuitenkin 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa vireille kuluttaja-asiamiehen ja 6 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa

3 §

Asian vireillepano

Markkinaoikeudessa tulee vireille:

8) saatavien perinnästä annetun lain 13 §:n 2 momentin nojalla käsiteltävä asia sen elinkeinonharjoittajan hakemuksella, johon mainitun lain 4 §:ssä tarkoitettu menettely kohdistuu, tai elinkeinonharjoittajien etujen valvomiseksi toimivan rekisteröidyn yhdistyksen hakemuksella;

9) maksupalvelulain nojalla käsiteltävä asia kuluttaja-asiamiehen hakemuksella tai sen Finanssivalvonnan valvonnassa olevan hakemuksella, jota asia koskee.

Kiellon tehosteeksi asetetun uhkasakon tuomitsemista maksettavaksi koskeva asia tulee kuitenkin 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa vireille kuluttaja-asiamiehen ja 6 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa

Finanssivalvonnan hakemuksella.

sissa Finanssivalvonnan hakemuksella. *Myös 1 momentin 9 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa Finanssivalvonnan asettaman uhkasakon tuomitsemista maksettavaksi koskeva asia tulee vireille Finanssivalvonnan hakemuksella.*

_____ päivä
*Tämä laki tulee voimaan _____
kuuta 20 .*

7.

Laki**veronkantolain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 5 päivänä elokuuta 2005 annetun veronkantolain (609/2005) 13 §, sellaisena kuin se on osaksi laissa 240/2008, ja
muutetaan 14 § seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

13 §

Menettely maksuja siirrettäessä

Rahalaitosten ja muiden veronmaksuja vastaanottavien maksupaikkojen on toimitettava vastaanottamistaan ja veronkantoviranomaisen tilille siirtämistään verovaroista tiedot, joiden avulla maksut voidaan yksilöidä ja kirjata verovelvollisen hyväksi.

(kumotaan)

Verohallinto voi antaa tarkempia määräyksiä verovarojen siirtämismenettelystä ja siirtämisen yhteydessä ilmoitettavista maksuja koskevista tiedoista.

14 §

Korvaus tietojen toimittamisesta ja viivästyskorko

14 §

Viivästyskorko

Valtiovarainministeriön asetuksella säädetään korvauksesta, joka maksetaan rahalaitoksille veroja koskevien tietojen vastaanottamisesta ja toimittamisesta.

Jos rahalaitos laiminlyö verovarojen siirtämisen veronkantoviranomaisen tilille määräajassa, sen on suoritettava vuotuista viivästyskorkoa viivästysajalta korkolain (633/1982) 4 §:n 1 momentissa tarkoitetun korkokannan mukaan.

Jos rahalaitos laiminlyö verovarojen siirtämisen veronkantoviranomaisen tilille määräajassa, sen on suoritettava vuotuista viivästyskorkoa viivästysajalta korkolain (633/1982) 4 §:n 1 momentissa tarkoitetun korkokannan mukaan.

Voimassa oleva laki

HE 169/2009 vp
Ehdotus

131

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 . _____